

Veien gjennom Vestfold - E18

Arkeologiske registreringer 2005/2006

Gulli-Langåker

Sky-Nøklegård

Nøklegård-Langangen

Redaktør/oppsett: Vibeke Lia, 2007

forsidebilde: parti av E18 ved Skjee kirke i Stokke. Foto AKJ

Forfatter: Frode Iversen med bidrag av Vibeke Lia og Kristoffer Dable

Trykket hos Symbolon, Bergen

Utgitt av Vestfold Fylkeskommune, 2007

ISBN 978-82-990586-6-7

Forord

Vestfold er det fylket i landet med størst tetthet av automatisk fredete kulturminner, eller såkalte fornminner. Det er selvsagt mange grunner til dette, men helt vesentlig er fylkets gunstige klima og kysttilknytning. Vestfoldkysten må ha vært like tiltrekkelige for folk før i tiden som i dag, og spor etter forhistorisk bosetning er å finne på de mest overraskende steder.

Vestfold fylkeskommune er regional kulturminneforvalter og gjennomfører årlig et høyt antall arkeologiske registreringer i forbindelse med utbygging i kommunene. Omfang og metode tilpasses byggeprosjektene. Det er kun enkelte typer kulturminner som er synlige over bakken, så som gravhauger og hulveier. Svært ofte er forhistoriske bosettingsspor først synlige når vi graver ned i bakken. En arkeologisk registrering innebærer derfor leting både på overflaten og i bakken. Hensikten med registreringene er å sørge for at kulturminnene blir godt ivaretatt i byggeprosessene og ikke blir skadet.

Da Statens vegvesen Region Sør startet opp planleggingen av firefelts motorvei gjennom søndre del av Vestfold i 2005, var kulturminnevernet inne som samarbeidspartner fra første stund. For staben i fylkeskommunen har de arkeologiske registreringene vært et faglig og administrativt krafttak, og umulig å gjennomføre uten det nære samarbeidet med Statens vegvesen og velvillige grunneiere langs de planlagte traseene. Med en budsjetttramme på nærmere 6 millioner kroner og mer enn tjue arkeologer involvert, er dette det største registreringsprosjektet som Vestfold fylkeskommune har hatt ansvar for og gjennomført.

Registreringene har berørt fem kommuner i Vestfold og én i Telemark. I alt 950 maskinelle prøvesjakter og 250 håndspadde prøvestikk har gitt fantastisk spennende resultater. På strekningen mellom Gulli i Tønsberg og Langåker i Sandefjord ble det oppdaget i alt 650 nye kulturminner! – alle viktige brikker for å forstå bosettingshistorien langs Vestfoldraet. Lengst sør i fylket og over grensen til Telemark har det vist seg at den nye motoveitraseen er lagt i et terreng optimalt for bosetting i steinalderen. Ved Pauler i Larvik kommune er arkeologene på sporet etter en boplass som antas å være en av landets eldste! Årene 2005 og 2006 har med andre ord vært svært minnerike år, i ordenes rette forstand.

Publikasjonen som nå foreligger er en samleutgave av de to delrapportene fra 2006, utarbeidet for parsellene Sky – Nøklegård i Larvik og Porsgrunn kommuner og Gulli – Langåker i Tønsberg, Stokke og Sandefjord kommuner. Ettersom svært mange av de nyoppdagede kulturminnene ligger innenfor de planlagte vegtraseene, vil konsekvensen være omfattende arkeologiske utgravninger. Disse utgravningene vil bli utført av Kulturhistorisk Museum ved Universitetet i Oslo og starter opp sommeren 2007.

Tønsberg 11. april 2007

Torstein Kiil
Fagansvarlig
Kommuneplan og kulturminnevern

Trude Aga Brun
Rådgiver/ arkeolog

DELTAKERE

6

VEIEN GJENNOM VESTFOLD

8

BAKGRUNN OG PROBLEMSTILLINGER	12
TO LANDSKAP – ET PERSPEKTIV	12
LANDSKAP I ENDRING	13
TIDLIGERE REGISTRERINGER	18
KARTENE OG EN KULTURGEOGRAFISK TILNÆRMING	21
GREVSKAPSOPPMÅLINGENE (1:4000) OG PORTEFØLJEKART(1:20000)	21
UTSKIFTNINGSKART	22
FLYFOTO	23
METODISK TILNÆRMING OG FAGLIGE PRIORITERINGER	24
MASKINELL SØKESJAKTING	24
OVERFLATEREGISTRERING	25
GEOMAGNETISKE UNDERSØKELSER	25
PRØVESTIKKING	26
STRANDLINJE	26

GULLI-LANGÅKER

28

PERSPEKTIVER	29
ET RISS AV BOSETNINGEN PÅ RAET	30
HOVEDRESULTATER	31
PLANOMRÅDET	32
TIDLIGERE KJENTE KULTURMINNER I PLANOMRÅDET	34
GRAVRØYSER	34
GRAVHAUGER	34
STEINLEGNINGER	34
STEINSETNINGER	34
ILDSTED OG KOKEGROP	34
NYE FUNN I PLANOMRÅDET	35
LOKALITETER MED GRAVMINNER	35
LOKALITETER MED BEBYGGELSESPOR (STOLPESPOR)	36
LOKALITETER MED SPOR AV FORHISTORISK DYRKING	36
LOKALITETER MED ILDSTEDER OG KOKEGROPER	36
KULLGROPER	37
STEINALDERLOKALITETER	38
FUNNENE I EN KULTURHISTORISK KONTEKST	40
ÅS TIL AULERØD (LOKALITET 1-11)	40
HESBYOMRÅDET (LOKALITET 12-19)	45
ÅMOT OG GULDBRANDSRØD (LOKALITET 7, 11, 25 OG 30)	47
BORGEGRENDA OG RAMSUM (LOKALITET 20-33)	49
UNDELSTVEDT OG RØRKOLL (LOKALITET 34-49)	52
HØRDALSÅSEN OG FEVANGSGRENDA (LOKALITET 50-62)	55
FORLATTE BEBYGGELSER PÅ FEVANG	59
KLINESTAD-NATVAL (LOKALITET 63-70)	63

BØ-ELGESEM-SOLBERG (LOKALITET 71-78)	65
KONFLIKT I FORHOLD TIL TILTAKET	69
SKY-NØKLEGÅRD	77
HOVEDRESULTATER	77
PLANOMRÅDET	78
TIDLIGERE KJENTE KULTURMINNER I PLANOMRÅDET	79
LOKALITET VED BÆRUM NR. 00006 (= VÅR LOKALITET 21)	79
LOKALITET VED VASSBOTN NR. 00005 (= VÅR LOKALITET 23)	79
NYE FUNN I PLANOMRÅDET	80
STEINALDERLOKALITETER	80
FORHISTORISKE DYRKINGSSPOR PÅ SKY	82
KONFLIKT I FORHOLD TIL TILTAKET	85
BILDER AV LOKALITETENE I KONFLIKT	86
NØKLEGÅRD-LANGANGEN	88
HOVEDRESULTATER	88
PLANOMRÅDET	89
TIDLIGERE KJENTE KULTURMINNER I PLANOMRÅDET	90
LOKALITET VED NØKLEGÅRD NR. 00004 (=VÅR LOKALITET 4)	90
LOKALITET VED NØKLEGÅRD NR. 00002 (=VÅR LOKALITET 5)	90
LOKALITET VED NØKLEGÅRD NR. 00003 (=VÅR LOKALITET 13)	90
NYE FUNN I PLANOMRÅDET	91
STEINALDERLOKALITETER	91
HVA SLAGS LOKALITETER?	94
KONFLIKT I FORHOLD TIL TILTAKET	95
PRESENTASJON AV LOKALITETENE	88
GULLI-LANGÅKER 1-81	88
SKY-NØKLEGÅRD 1-23	89
NØKLEGÅRD-LANGANGEN 1-13	191
DATERINGE R	220
FUNNLISTE GULLI-LANGÅKER	222
ILLUSTRASJONSLISTE	223
TABELLISTE	224
LITTERATUR	225

Deltakere

Dette arbeidet er utført av Vestfold Fylkeskommune ved Planavdelingen. Følgende personer har deltatt på det arkeologiske feltarbeidet:

Prosjektleder	Dr. art. Frode Iversen	Administrasjon, økonomi, planlegging av feltarbeid, grunneierkontakt, faglig oppfølging, forfatter hovedrapport
Prosjektassistent (2006) Feltleder/feltassistent (2005)	Cand. philol. Vibeke Lia	Medforfatter hovedrapport. Ansvar for oppsett og lokalitetsbeskrivelser. Feltleder for steinalderregistrering på utvidelse Sky-Nøklegård (nordre alternativ), rapport område 6, klargjøring av C14-prøver og fotografering av funn. Flateavdekking ved Furulund
Feltleder (2005/2006)	Cand. philol. Ann Kathrin Jantsch	Hovedansvar og rapport for flateavdekking område 3 og 4 (S), digitalisering og rentegning. Klassifisering av beinmateriale
Feltleder (2005/2006)	Cand. philol. Hanne Ekstrøm	Hovedansvar for flateavdekking område 3 og 4 (NV) m/rapport og flyfotografering
Feltleder (2005/2006)	Cand. philol. Jan Berge	Hovedansvar for flateavdekking område 1 og 4 (NØ), m/rapport
Feltleder (2006)	Cand. philol. Kristoffer Dahle	Flateavdekking område 1 og 2 (Ø) + Hordalsåsen m/rapport
Feltleder (2005/2006)	Stud. philol. Marianne Bugge Kræmer	Hovedansvar for registrering steinalder, rapport, klassifisering av funn
Feltleder (2005/2006)	Stud. philol. Åsne Dolve Meyer	Hovedansvar for GIS/PDA/GPS, kvalitetssikring av innmålinger Ansvar for overflaterregistrering område 1–6 og flyfotografering. Grunnlagsdok. for KU Bommestad-Sky
Feltassistent (2006)	Stud. master Cecilia Gustavsen	Flateavdekking støyvoll-områder + Hordalsåsen
Feltassistent (2005/2006)	Stud. master Dag Erik Færø Olsen	Flateavdekking, steinalderstikking, tegning, innmåling PDA/GPS + prøveansvarlig
Feltassistent/feltleder (2005/2006)	Stud. master Krister Eilertsen	Flateavdekking, steinalderstikking, tegning, innmåling PDA/GPS. Feltleder flateavdekking Åmot
Feltassistent (2005/2006)	Stud. master Kristin Agathe Fjelberg	Flateavdekking, steinalderstikking, tegning, innmåling PDA/GPS. Hovedansvar for innlegging av lokalitetene i Askeladden

Et viktig mål har vært å lette og sikre en god videre forvaltning av områdene. Prosjektet har derfor hatt en referansegruppe for faglige råd og dialog, med representanter fra Riksantikvaren, Kulturhistorisk museum (KHM) og Vestfold Fylkeskommune. Dessuten har Vestfold Fylkeskommunes faste stab av arkeologer bidratt administrativt og faglig inn i prosjektet. Vi takker:

Rådgiver Isa Trøim, Riksantikvaren

Forsker Inger Berg Hansen, KHM (Vestfold-ansvarlig)

Forsker Jes Martens, KHM (Vestfold-ansvarlig, i permisjon)

Prosjektleder Lars Erik Gjerpe, KHM (utgravinger E18-prosjektet, Vestfold)

Rådgiver Trude Aga Brun, Vestfold Fylkeskommune

Prosjektleder Frode Iversen, Vestfold Fylkeskommune

Rådgiver Trude Aga Brun, oppstart, budsjettering og befaringer

Rådgiver Christer Tønning, data, GPS/PDA

Rådgiver Anitra Fossum, administrasjon, ansettelse

I tillegg er spesialister konsultert underveis og invitert på befaringer i felt. Det gjelder Lasse Jaksland (KHM, steinalder), Lars Pilø (Kaupangundersøkelsen, flateavdekking), Tom Skarre (Statens Vegvesen, historiske kart), Tor Bjørvik (lokalhistoriker, kullmiler), Tatiana N. Smekalova (radiografi) og Ole Chistian Lønås (jernalder, KHM). Det er dessuten viktig med gode gravemaskin sjåførere. Vi vil derfor særlig takke Atle Myhre og Kim Vestly for deres flotte innsats.

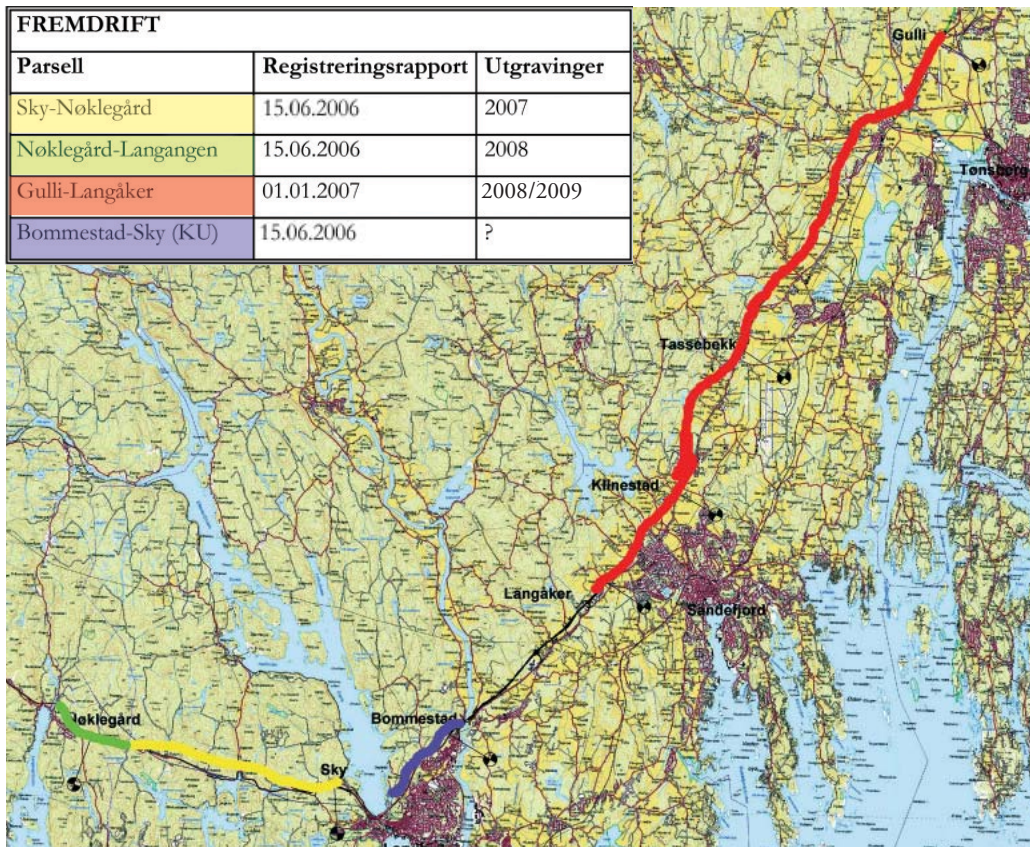

Figur 1.
Ansatte ved
E18-
registreringene
2005-2006

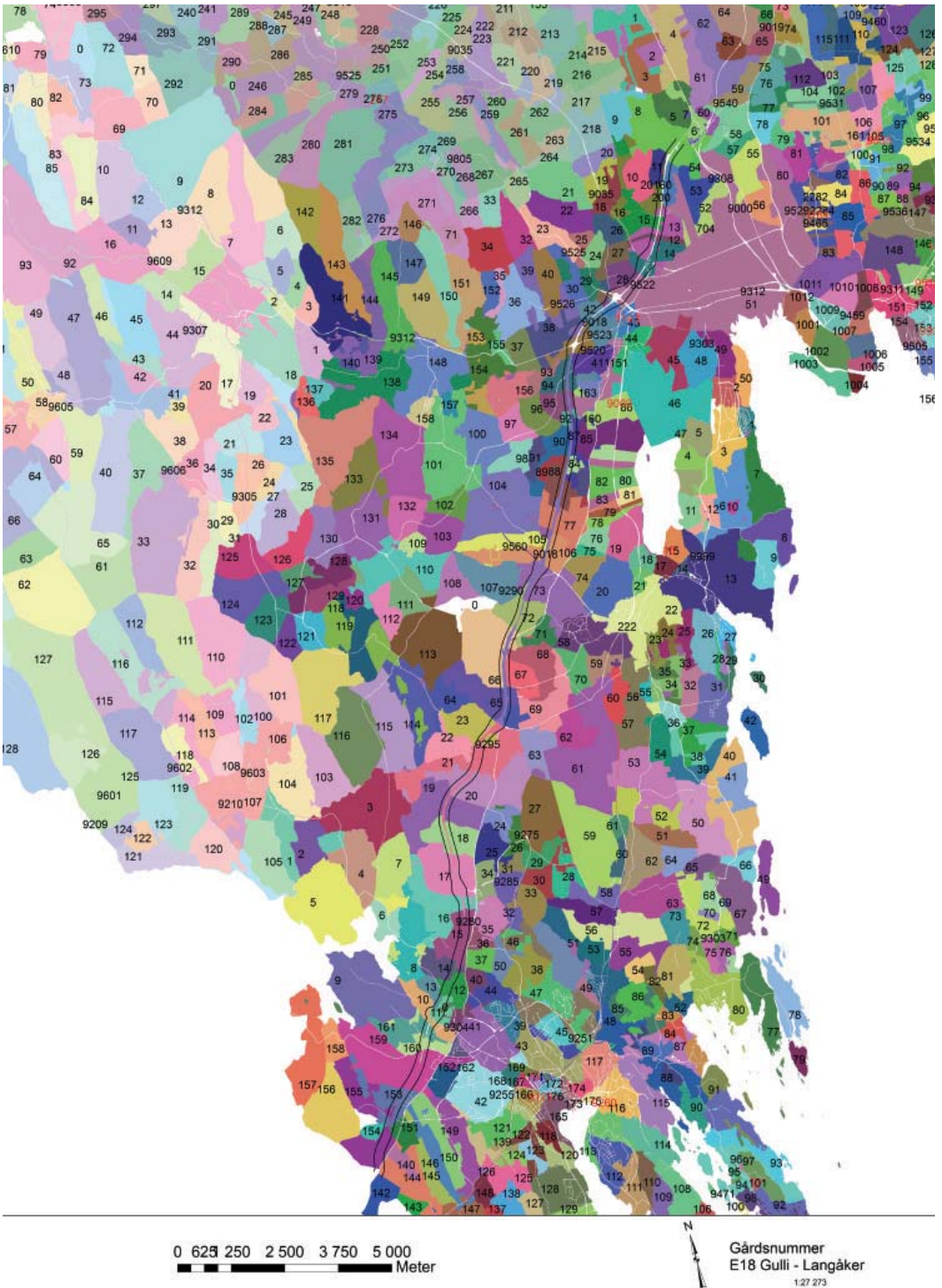
Veien gjennom Vestfold

"Postveien", "Kongeveien", "Den Vestlandske hovedvei", "Den Sørlandske hovedveg", "Raveien", "Rodeveien", "Riksvei 40", "E18" og "nye E18". Veien gjennom Vestfold har hatt mange navn gjennom tidene. I 2015 skal et nytt anlegg på nær 50 km mellom Gulli i Tønsberg og Langangen i Porsgrunn stå ferdig. Nordre Vestfold er tidligere utbygd/under utbygging og nå står Søndre Vestfold for tur. En firefelts motorvei skal supplere og avløse de gamle veiene og prosjektet har en kostnadsramme på ca 6 milliarder kroner. Utbyggingen i Søndre Vestfold er planlagt i fem etapper med ulik framdrift for gjennomføring av arkeologiske registreringer og byggestart for veianlegget. De fem parsellene er:

- Gulli-Langåker
- Langåker-Bommestad
- Bommestad-Sky
- Sky-Nøklegård
- Nøklegård-Langangen

Figur 2. Oversikt over parsellene som skal registreres

Figur 4. Parsellen Gulli-Langåker

GÅRD	GNR	KOMMUNE	PARSELL	REGISTERINGS-OMRÅDE
Nauen	11	Tonsberg	Gulli-Langåker	Område 1
Fadum, mellom	16			
Fadum, søndre	15			
Ås, nordre	13			
Fyllpå	12			
Ås, søndre	14			
Låne, søndre	28			
Jarlsberg	51			
Aulerød	43			
Tem	42			
Hesby, nordre	39			
Hesby, mellom	38			
Hesby, søndre	40			
Askehaug	41			
Åmot, øvre	94	Stokke		Område 2
Gulbrandsrød	95			
Holmene	92			
Oserød	87			
Borge, mellom	90			
Stein	84			
Borge, østre	88			
Ramsum	77			
Bals-Borge	105			
Borge, søndre	106			
Gjennestad, østre	73			
Ragnhildsrød	72			
Unnerstvet	66			
Steinsholt	68			
Steinsrud	67			
Rørkoll, nordre	65	Sandefjord		Område 3
Rørkoll, søndre	64			
Hordalen	23			
Fevang, nordre	21			
Fevang, søndre	20			
Bjørnum	19			
Bjørnumrud	18			
Fokserød	17			
Hotvet	16			
Klinestad	15			
Skjelberg	14			
Hundstok	12			
Lundby	13			
Sem, søndre	10			
Skjelbrei	160	Larvik	Sky-Noklegård	Område 4
Hem	161			
Bo	159			
Elgesem	153			
Solberg	155			
Anvik, østre	4067			
Vassvik	4068			
Sky	4070			
Pauler	4071			
Malerød, nordre	4139			
Bakke	4138			
Vassbotn	4072			
Hobæk, nedre	4074			
Hobæk, øvre	4075			
Solum	4076			
Noklegård	21	Porsgrunn	Noklegård-Langgangen	Område 5
Halvarp	22			
Langgangen	20			
				Område 6

Tabell 1. Gårder og områder som blir berørt av de arkeologiske registreringene i 2005/2006, oppført i topografisk rekkefølge fra nord til sør

Figur 5. To landskap. Parti ved mellom-Borge og Oserød (område 2) og parti ved Pauler (område 5)

Registreringene berører nær 60 av Vestfolds 2070 matrikelgårder (per 1822) (Kraft 1822, 612, 878) og dessuten 3 gårder i Telemark og er blant de største arkeologiske registreringsprosjektene Vestfold Fylkeskommune har gjennomført. Registreringene gjelder fem kommuner, Tønsberg, Stokke, Sandefjord, Larvik og Porsgrunn, og i den praktiske gjennomføringen av arbeidet har vi delt registreringsområdet inn i seks deler. Denne rapporten tar for seg resultatene for Gulli-Langåker (område 1-4).

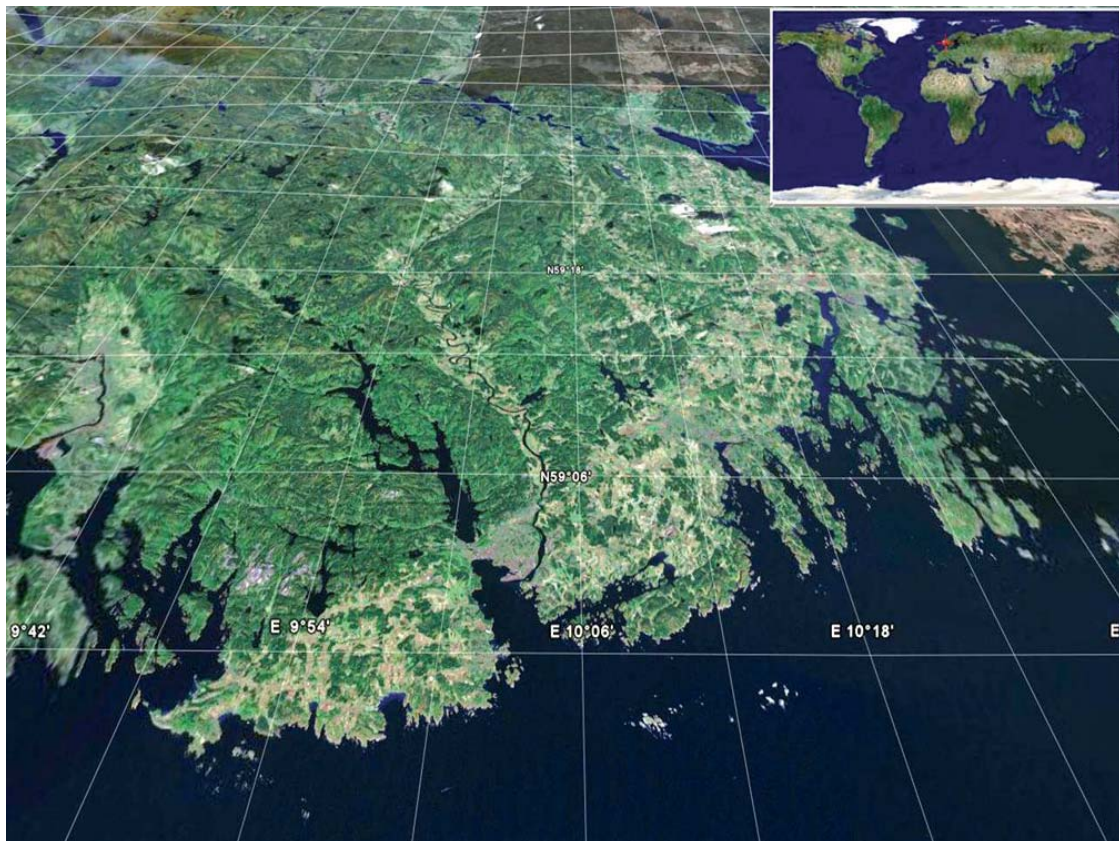
Bakgrunn og problemstillinger

Dette prosjektet gir mulighet for å belyse den menneskelige utnyttelsen av landskapet i Vestfold i et langt tidsperspektiv. Området Sky-Nøklegård gir stort potensial for å belyse steinalderens pionerbosetting, men vi kan også kaste lys over spørsmålet om jordbrukets innførsel i et marginalt område ved å studere jordbrukets historie her. For Gulli-Langåker er det problemstillinger knyttet til spørsmål om stabilitet og endring i jordbrukssamfunnets sosiale organisasjon i forhistorisk tid og middelalder som står sentralt.

To landskap – et perspektiv

Veien gjennom Vestfold går gjennom ulike landskap med forskjellige forutsetninger for bosetting og menneskelig aktivitet. På den ene siden, det bølgede og flate ”Ra-landskapet”, karakterisert av gammel jordbruksbosetting og korndyrking, og som i dag er et av landets viktigste jordbruksområder. På den andre siden det knausete, kuperte og skogvokste landskapet innenfor Raet. Skogbruket har tradisjonelt dominert dette området. Innmarksområdene er få og små og det er ikke korndyrking men grasproduksjon som karakteriserer den lille jordbruksdriften her. Farrisvannet utgjør et distinkt skille mellom disse landskapene.

I et langtidsperspektiv, fra istiden og fram til i dag, er dette likevel et landskap i endring. Landskapet setter viktige rammer for menneskelig aktivitet og tilpasning, og i en jordbruksøkonomi er menneskets fysiske påvirkning på landskapet større enn i en sanker- og jegerøkonomi. En forsøksvis rekonstruksjon av kystlandskapet i søndre Vestfold med vekt på steinalderen, kan tjene som utgangspunkt for å vurdere potensialet for funn i forskjellig deler av undersøkelsesområdet fra denne perioden. Når det gjelder yngre perioder kan derimot en kortfattet analyse av jordbrukssamfunnet, med vekt på strukturell organisering i tid og rom, gi et fruktbart utgangspunkt for registreringene.

Figur 6. Vestfold. Vi ser det klare skillet mellom det jordbruksrike Raet og det skogleddede landskapet bak. Kart fra Google Earth

Landskap i endring

Landskapet øst og vest for dagens Oslofjord besto for 10000-12000 år siden (BP) i hovedsak av øyer – et arkipelago – og noe fastland foran breen. Avsmeltingen av enorme ismasser i de følgende århundrene endret dette landskapet gradvis. Frigjort fra isens vekt steg landet og det oppsto nye livsbetingelser for mennesker og dyr. Landskap og fauna lignet kan hende kysten av nåtidens Grønland i denne perioden (Møhl 1971, 301) Raet, som er så tydelig i Vestfold, ble avsatt i forkant av brefronten, da den var relativt stillestående i kuldeperioden yngre dryas. Morenen ble for det meste avsatt under datidens havflate, der isen og havet løp sammen. Raet forsvinner mot sør ut i havet ved Mølen i Larvik kommune, men er også markant der den former øya Jomfruland i Telemark. Tilsvarende avsetninger forekommer på Vestlandet og nordover i landet, om ikke så markert. Også i Østfold er Raet markant og strekker seg videre gjennom Väneren og Vätteren i Sverige, og dernest over Østersjøen og videre inn i Finland, der det kalles Salpausselkä-morenen.

For ca 10000 år siden (BP) og ved 100 m høyere vannstand sto det meste av det nordlige undersøkelsesområdet under vann, med unntak av området ved Fokserød og Klinestad. Her lå en stor øy ca 7,5 km fra det daværende fastlandet og utgjorde den ytterste og sørligste øya i en nord-sørgående relativt åpen skjærgård. I området Sky-Nøklegård var det annerledes. Daldraget hvor dagens E18 går, dannet en lun øst-vestgående fjord med en beskyttende skjærgård i sør. Fjorden utgjorde en ytre hovedled for tidens ferdsel, nærmest som parallell til dagens E18 som hovedled for biltrafikken.

Figur 7. Isens utbredelse for 10000–11000 år siden. Sørensen 1979

Fjorden forbandt den gang to enda større fjordsystemer; "Farrisfjorden" og Langangenfjorden/Eidangerfjorden, og området må ha vært rikt på marine ressurser som sel og hval. Det nordgående daldraget hvor riksvei 70 Kjøseveien går, og som forbinder Vassbotn og Nesfjorden av Farris, utgjorde tilsvarende en fjord nordover. En sannsynlig innvandringsrute til det til nåværende Sør-Norge, i paleolittisk og tidlig-mesolittisk tid, kan ha fulgt iskanten, med støttepunkter i øyene utenfor. Arkeologen Hein Bjerck har, mer eller mindre rettmessig, kalt denne ruten for den "feige veien". Den er antatt å ha gått nordover langs kysten av dagens Bohuslen og Østfold, og videre sør langs Vestfold og rundt Sørlandet. Alternativet ellers var å krysse et åpent havstreck over norskerenna, men med kajakkliggende farkoster i et arktisk klima var dette nok en utpreget farlig ferd. Det er i dag kjent få spor etter en slik tidlig aktivitet øst i landet, og før oppstarten av dette prosjektet, ingen i Vestfold. Galta-lokaliteten på Rennesøy i Rogaland er strandlinjedatert til 10400–9800 (BP), og er trolig blant de eldste boplassene som er påvist i Norge, og kanskje den eneste fra sen-paleolittisk tid (Andersen 2005, 287). Høyfjellsboplassen Fløyrl i Rogaland utgjør kanskje den eldste boplassen i Sør-Norge som er sikkert datert (Waraas 2001). En ukalibrert C14 datering herfra viser 9750 ±80 BP. I Nord-Norge synes Sarnes-boplassen i Finnmark å være fra omlag samme periode (9800±60 BP), og er kan hende også eldre (10280±80).

Ved 75 m høyere vannstand enn i dag, for ca 9300 år siden (BP), lukket fjorden seg ved Sky. Området endret seg radikalt og ble en "marin bakevje". Nytt land steg opp fra havet og den nordlige delen av undersøkelsesområdet dannet nå en tettere skjærgård enn før, med god led innenfor. Fra munningen av "Farrisfjorden" i sør, rakk denne skjærgården nord til dagens Gjennestadvann, mens det fremdeles var åpnet hav enda lengre mot nord. For ca 8000 år siden (BP), og ved 50 m høyere vannstand, var topografien i planområdene ikke veldig ulik dagens, men utsikten fra Raet var annerledes og avstanden til sjøen kortere. Tønsberg og områdene nord for Mellom-Borge lå fremdeles under vann.

Landskapsanalysen har vist at det i området ved Sky bør være mulig å identifisere oppholds- og boplasser knyttet til både paleolittisk og tidlig-mesolittisk tid. Yngre spor, fra mellom- og senmesolittisk tid, vil mer sannsynlig kunne påvises lengre vest, ved Nøklegård som fremdeles hadde sjøforbindelse da. Yngre faser av steinalderen (senneolittikum) er trolig vanskelige å identifisere på parsellen Sky-Nøklegård. Området mistet sin marine tilknytning og forholdene for landbruk må sies å

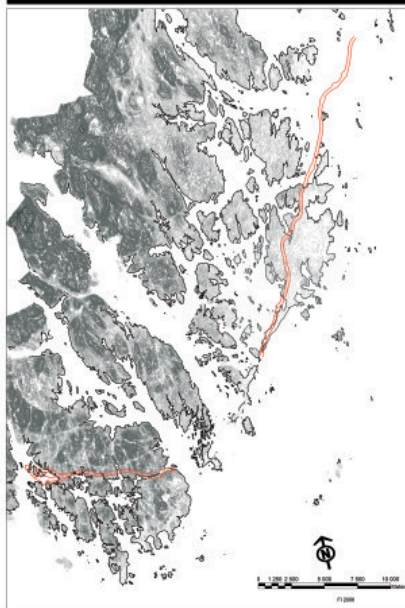
10 000 BP

Søndre Vestfold - 100 m.o.h.

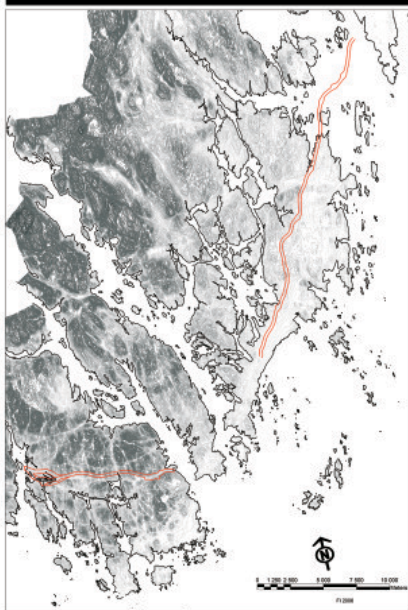
9300 BP

Søndre Vestfold - 75 m.o.h.

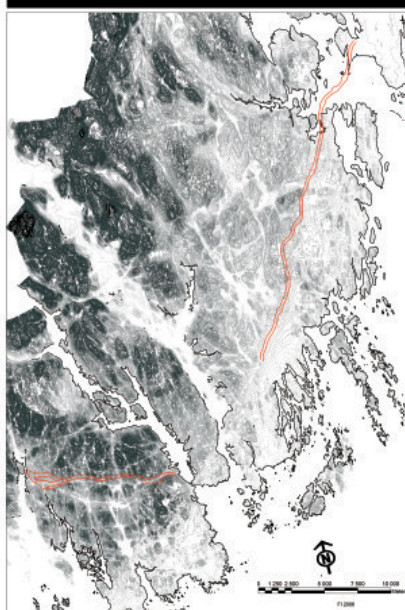
8 000 BP

Søndre Vestfold - 50 m.o.h.

4 000 f.Kr, landbrukets innførsel

Søndre Vestfold - 25 m.o.h.

Gulli

Tassebekk

Langåker

Figur 8. Kystlinje og landskap i søndre Vestfold i steinalderen

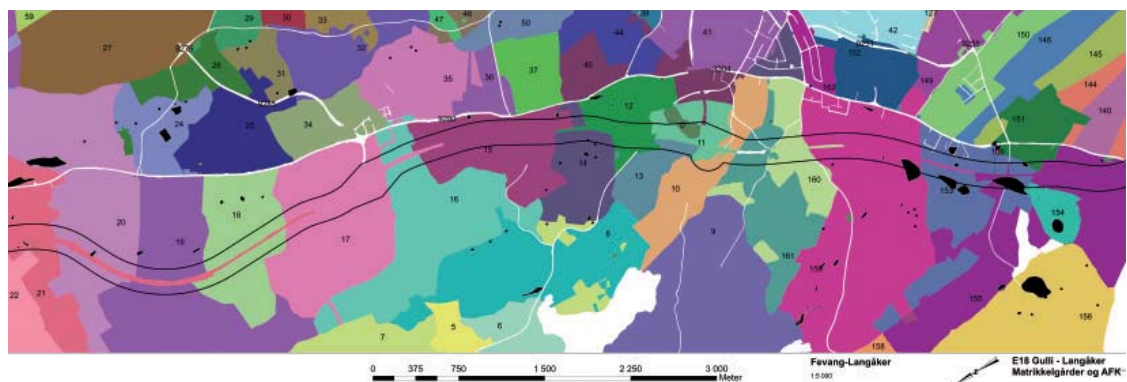
være høyst marginale sammenlignet med Raet. Det er likevel interessant å spørre seg når jordbruket ble etablert i vestre del av undersøkelsesområdet. Når ble presset i de beste jordbruksområdene på Raet så stort at jordbruksmessige randsoner på strekket Sky-Nøklegård ble tatt i bruk? Hvem organiserte opptaket, og hvor stor rolle spilte skogbruket og utmarksressursene for opptaket?

Landskapet ved 25 m høyere vannstand er representativt for tiden med de første spor etter landbruk i Vestfold, knyttet til den såkalte Traktbegerkulturen (4000–2800 f. Kr). Raet spilte trolig en avgjørende rolle for utviklingen av landbruket i Vestfoldområdet. Næringsrike havavsetninger i form av leire, silt og sand ga vekslende, men ofte gode betingelser for jordbruk. En vanlig hypotese er at lettredne sandavsetninger var attraktive i en tidlig landbruksøkonomi. Utviklingen av landskapet var nå knyttet til framveksten av et dyrkningslandskap, og sosial og økonomisk organisering av dette.

Det er få tegn til det eldste jordbruket i vårt område, utenom en usikkert datert skålgropstein på Hotvet (gnr. 43) og et par skafthulløsker på Steinsrud (gnr. 67) og Steinholt (gnr. 68). I Vestfold er de eldste sporene etter landbrukerne (tidlig- og mellomneolittisk tid) i større grad konsentrert til Sande og Borre (Østmo 2005, 429). Blant de eldste sikre gravminnene i Vestfold er de såkalte åsrøysene, oftest fra bronsealderen. Det er kjent 155 slike røyser, men de har gjerne tilknytning til kysten og leden (Sollund 1996). Både Nicolay Nicolaysen og Sigurd Grieg pekte på at de mange gravminnene langs Raveien i hovedsak var fra jernalderen. Raet danner med få unntak også grensen for de senere matrikkelgårdene som lå på hver side av dette. Gravene har en iboende dobbelthet; de ligger ved veien og markerer samtidig eldre gårdsgrenser. Påfallende ofte er de anlagt der gårdsveiene tar av fra Raveien til de historisk kjente tunområdene.

Før de såkalte utskiftningene på 1800- og 1900-tallet lå gårdsbebyggelsen på Raet normalt på små, tørre forhøyninger noen hundre m fra Raveien, lavere i landskapet og på begge sider. Store skogsområder skilte de ulike grendene. Gjennom utskiftningene fikk brukene på matrikkelgårdene sin jordvei samlet, og selve bebyggelsen ble liggende mer spredt i landskapet, til forskjell fra et nær motsatt system hvor brukene tidligere hadde spredt jordvei (teigblanding), men tunfellesskap (gamletun). Gamle skogsområder og tidligere utmark opp mot raet ble nå tatt i bruk som jordbruksland og det skjedde omfattende nyrydding. Toppen av Raet kunne være utsatt for tørke og derfor lite egnet for årvisst åkerbruk. Av eldre kartmateriale framgår at Ra-gårdene ofte hadde utmark eller hage vendt opp mot Raet. Innmarken lå nedenfor og tunene sentralt i matrikkelgårdenes ressursområde. Gravminner kan forekomme nær gamletunene, men ikke så ofte som en kanskje skulle forvente. En gruppe graver er derimot lokalisert langs eldre, nå forsvunne ferdssåarer mellom tunene, ikke sjeldent der disse krysser matrikkelgårdsgrensene. Når ny E18 skal bygges vest for dagens E18, og dermed forskjøvet et par hundre m vest for Raveien, kommer veianlegget flere steder tett på historiske bosetningsområdene gravminner som ligger langs eldre ”tunveier”.

Områdene lengst nord i undersøkelsesområdet, har i historisk tid vært dominert av store jordherrer. Her lå kongsgården Sem med underliggende bosetninger (Jarlsberg hovedgård). En samtidssaga opplyser at St. Mikaelkirken på Slottsfjellet alt i 1190-årene hadde jordegods, og at inntektene herfra gikk til underhold av kannikene i St. Olavsklosteret i Tønsberg (Historia de profecitione Danorum in Hierosolyman, kap 9). Både O. A. Johnsen (1929) og Jes Wienberg (1991) har pekt på at eiendommene kan stamme fra en eldre kongelig donasjon. St. Mikael-kirken var senere nært knyttet til kongemakten som kongelig kapell. Først i 1399, i biskop Øysteins jordebok, får vi konkret oversikt over Olavsklosterets eiendommer (RB, 204ff), som da omfattet 104 gårder/partier i Vestfold (Eriksson 1993, 103). Den største konsentrasjon lå omkring kongsgården Sem, hvor de fleste gårdene var heleide. Nærheten til Sem og den tette forbindelsen til kongemakten, kan tyde på at vi her har å gjøre med Sems jordegods før 1100-tallet. Sem var da trolig hovedgård i et godssystem med en kjerne på minst 20 omkringliggende gårder. Vår trasé krysser dette godsområdet, og berører Nauen, Fadum, Ås og Låne som trolig tilhørte Sem.

Figur 9. Parti av Raveien med graver/gravfelt og gårdsgrenser

Figur 10. Mange av gårdene ved Raet hadde utmark eller hage vendt opp mot dette. Her et parti av Raveien ved Klinestad, gnr. 15, Sandeford, 1811. Grevkapsoppmålingene 9D1-5

Den lavtliggende sletten med tung leirjord som danner grunnlaget for gårdsbosetningen omkring Sem, kan neppe ha vært fullt oppdyrket før sent i jernalderen, landhevingen tatt i betraktning. Nabogårdene til Semsgodset var i middelalder og etterreformatorisk tid preget av deleie og selveie. Bøndernes ting-institusjon var representert på Tem, en av få gårder som var i fullt selveie på 1600-tallet og nærmest gård til Semsgodset. En hypotese er at maktsentret Sem med underliggende jordegods vokste fram ”på utsiden” av en allerede ”satt” samfunnsstruktur. Oppkomsten kan representere en eiendoms- og maktmessig forutsetning for etableringen av Tønsberg by, og framstår også som sentral for forståelsen av den ”urbane” tyngdepunktforskyvningen fra Kaupang til Tønsberg på 900/1000-tallet. Lignende makt- og eiendomskonsentrasjoner synes det ikke å ha vært langs Raet i Stokke og Sandefjord, her var det snarere bondeie som dominerte i historisk tid.

Tidligere registreringer

I 1743 utførte det Danske Kancelli en spørreundersøkelse i Danmark-Norge, Færøyene og Island som blant annet hadde til hensikt å kartlegge rikets fornminner (Røgeberg 2005). Denne undersøkelsen var det første forsøket fra myndighetenes side på å skaffe seg en slik oversikt, og det gjaldt også Vestfold. Tilbakemeldingene fra Vestfold var mangelfulle og bare to positive innberetninger innkam fra embetsmennene og prestene her. Sogneprest Nils Bjerregård kunne berette om ”mangfoldige houg” i Lardal prestegjeld, hvorav han hadde latt utgrave 2 eller 3 (ibid, 403). Likeledes skrev sogneprest Sebastian Schielderup i Botne prestegjeld om ”muur og befæstningsrudera” på ”Tyveborgen” ved Foksetjern (ibid, 366). Utover dette ble spørsmål nr. 30 (om kuriositeter) og nr. 41 (om antikviteter) i all hovedsak besvart negativt for Vestfolds del. Kunnskapen om funn fra ”actate combustionis” og ”actate tumulurum” – datidens lærde benevnelse for ”brennaldere” og ”gravhaugenes tid”, var åpenbart liten, tatt i betraktning at Vestfold i dag er det fylket i landet med høyest tetthet av fornminner.

Først med Nicolay Nicolaysens verk ”Norske Fornlevninger” (NF), utgitt i årene 1862–66, får vi en mer systematisk anlagt oversikt over datidens kjennskap til fornminner i Norge. Nicolaysen innarbeidet opplysninger fra eldre topografisk litteratur i verket, i tillegg til egne befaringer og observasjoner. Opplysningene om ”Jarlsbergs og Laurviks amt” fyller 35 av verkets 850 sider (Nicolaysen 1866, 175-204, 766-772). I fem av seks av prestegjeldene kjente Nicolaysen til funn; i Sem, Stokke, Sandherred, Hedrum og Brunlanes, men ikke i Eidanger lengst vest. Nicolaysen kunne slå fast at ”Paa flere gaarde langs postvejen og sidevejene er det mange gravhauger”, og nevner 13 slike gårder i vårt undersøkelsesområde; Fadum, Hesby, Nordre og Søndre Ås, Jarlsberg hovedgård, Tem, Aulerød og Askehaug i Sem, Undelstvedt i Stokke og dessuten Fevang, Bø, Sjeldbrei og Elgesem i Sandherred (Sandefjord). Likevel utgjør dette bare et fåtall av gårdene hvor det i dag er kjent funn.

Idéen om en systematisk registrering av fornminnene – ”... gaard efter gaard sogn efter sogn” – ble på nasjonalt hold framkastet av Gabriel Gustafson allerede i 1901 (Fasteland 2000, 14). I Vestfold kom dette arbeidet i gang i 1918, med A. W. Brøgger som initiativtaker, og var et pionerarbeid i norsk sammenheng. Resultatene ble publisert i 1943 som ”Vestfolds oldtidsminner”, bind 2 i serien ”Arkeologiske landskapsundersøkelser i Norge”, hvor første bind omhandlet Østfold (Brøgger 1943, 2). Sigurd Grieg var hovedforfatter og feltarbeidet ble utført i årene 1918-1939. Brøgger registrerte selv Sem i 1918, og Anders Hjelm fulgte opp med Stokke i 1919. Sandar (Sandefjord) ble registrert av Brage Irgens Larsen i 1925, Hedrum av Edvard Bull i 1930 og Brunlanes av Charlotte Undset Thomas i 1938/39. Det ble også tegnet relativt grovkornede distribusjonskart over fornminner fra ulike tidsperioder. Likevel var særlig gravhaugene i fokus i denne perioden, og Sigurd Grieg observerte blant annet at en ”uten altfor stor overdrivelse [kan] betegne Raet som en sammenhengende hedensk kirkegård” (Grieg 1943, 28).

”Vestfold oldtidsminner” ga en oversikt over gjenstandsfunn per 1940, fram til tilvekstnummer C-27000 eller omlag halvparten av dagens C-numre (snart 55000). Svakheten ved prosjektet, vurdert etter dagens standard, var den noe ensidige fokuseringen på

Figur 11. Anton Wilhelm Brøgger (1884–1951) tok initiativ til de første systematiske feltregistreringene i Vestfold og registrerte selv Sem i 1918. Foto fra Norsk arkeologisk leksikon

ansvaret for "Fornminneregisteret", men i 2000 overtok Riksantikvaren det, og videreutviklet det til kulturminnedatabasen "Askeladden". Ansvaret for Askeladden ble fra 1. januar 2005 delegert til fylkeskommunene. Alle lokalitetene som er registrert i dette prosjektet er føyd til i databasen.

I 1983 besluttet Stortinget å bygge ny E18 gjennom midtre Vestfold. Det arkeologiske prosjektet løp fra mai 1984 til desember 1986 og ble ledet av Christian Keller. Inge Lindblom og Ellen Anne Pedersen hadde ansvaret for henholdsvis steinalder og jernalder. Størst arkeologisk og kulturgeografisk innsats ble nedlagt på ødegårdsanlegget Hørdalsåsen (gnr. 23, Sandefjord), hvor det ble gjort omfattende fosfatkarteringer, jordbunns- og pollenanalyser. Det ble videre registrert og undersøkt flere steinalderlokaliteter på "Holmaneåsen" (Holmane, gnr. 92, Stokke) og mindre maskinelle flateavdekkinger og utgravinger ble utført på Tassebekk (eg. Rørkoll, søndre, gnr 64, Stokke). I tillegg ble det registrert 6 steinalderlokaliteter i udyrket mark, 9 funnsteder for steinøkser og 60 for flint i dyrket mark. Det har ikke lyktes å skaffe oversikt over funnstedene, selv etter nøye gjennomgang av prosjektets dokumentasjon i arkivene til Kulturhistorisk museum. Det foreligger innberetninger for Jarlsberg, Fyllpå, Ås, Ragnhildsrød, Hørdalen og Fevang (se Keller 1986 for oversikt), men presise kartfestninger mangler ofte. Ellen Anne Pedersen utarbeidet en slags kunnskapsbase for det forrige E18-prosjektet (1984–1986), i form av et fylldig kompendium hvor hun også gjennomgikk landskaps- og dyrkingsmessige forutsetninger i Sem, Stokke og Sandefjord, i tillegg til å lage fullstendige lister over arkeologiske funn i disse kommunene, ajourført per 1980. Pedersen utferdiget detaljerte funndistribusjonskart for steinalder og jernalder, og hennes arbeid danner et nyttig utgangspunkt i vår sammenheng.

Det andre store arkeologiske prosjektet fra de senere årene som kort skal nevnes her, er knyttet til konsekvensutredningen for "Vestfoldbanen" i årene 1991–1994 i Larvik og Porsgrunn kommune. Her ble det gjort omfattende arkeologiske registreringer.

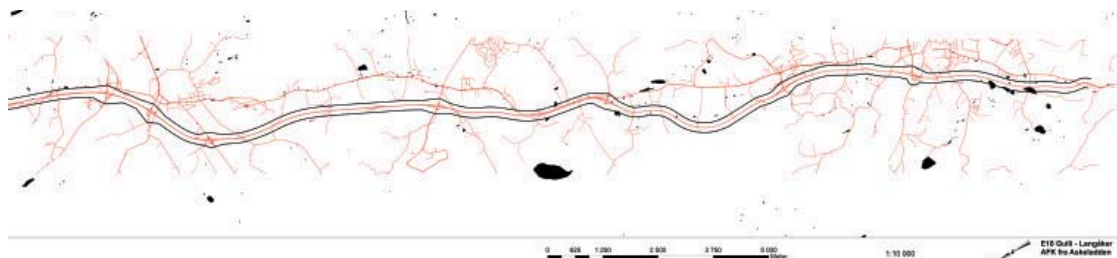
gravminner. Likevel var dette et stort og viktig løft for fornminnene i Vestfold. Verket danner også i dag et viktig utgangspunkt for den som vil arbeide med Vestfolds forhistorie.

Utskiftningene, som resulterte i omfattende nydyrkning og omfattende fjerning av fornminner, var kommet langt i Vestfold i 1920-årene. De arkeologiske registreringene ble likevel gjort såpass tidlig at det er grunn til å tro at informantene ofte hadde fjernede gravanlegg friskt i minne. Derfor gir kan hende "Vestfolds oldtidsminner" i større grad enn registeranter i andre landsdeler et representativt bilde av funnsituasjonen i det førmoderne jordbrukssamfunnet, særlig for gravminnene sin del.

I 1964 bestemte Stortinget at faste synlige fornminner skulle kartfestes på Økonomisk Kartverk (ØK). § 2 i "Lov om Fornminne" av 1951 definerte hva som skulle regnes som fornminner og fanget ikke opp typiske utmarks-kulturminner som fangstgroper, jernvinner/jernframstillingsplasser og kullgroper. I det praktiske registreringsarbeidet ble det i liten grad søkt etter steinalderboplasser; det var de synlige fornminnene som skulle registreres. Arbeidet ble koordinert av De arkeologiske museers registreringstjeneste (DAMR) og utløste omfattende arkeologiske registreringer på landsbasis fram til 1991 (Holme 2001, bd. 2, 58). Vestfold ble registrert i perioden 1969 til 1984 under Elisabeth Skjelsviks ledelse. Fra 1995 fikk NIKU

Figur 12. Kart som viser veier og gårder i midtre Vestfold omkring 1930. Fra Institutt for sammenlignende kulturforskning, Riksarkivet, PA 2424-d131

Figur 13. Automatisk fredede kulturminner i undersøkellesområdet, for våre registreringer, ifølge Askeladden. Gulli-Langåker

Sluttrapporten, "Skinner og minner", viser da også nær 80 automatiske fredede kulturminner i det undersøkte området (Trøim et al. 1994). Undersøkelsen antyder et stort antall steinalderlokaliteter i området mellom Farris og Langangen, og fem av disse ligger i vårt undersøkelsesområde, ved Bakke, Vassbotn og tre ved Nøklegård.

Når vårt arbeid starter stiller vi altså i en lang rekke av fagfolk som har lagt ned omfattende arbeid i å registrere arkeologiske funn og fornminner i Vestfold. De fleste funnene er "protokollført" i tilvekstkatalogen ved KHM, Askeladden og/eller i Topografisk arkiv, Vestfold fylkeskommune. Ved oppstarten av dette prosjektet var det kjent 26 automatisk fredede kulturminnelokaliteter innenfor planområdene, 21 på parsellen Gulli-Langåker, to på Sky-Nøklegård og tre på Nøklegård-Langangen. Tradisjonelt har synlige fornminner vært prioritert, men de siste årenes fokusering på "ikke synlige" kulturminner påvirker også dette prosjektet, og vårt arbeid vil forhåpentligvis i større grad bidra til å identifisere forhistoriske spor også under overflaten.

Kartene og en kulturgeografisk tilnærming

Et viktig ledd i en vellykket registrering er gode kartdata, samt fly- og ortofoto. Dette prosjektet har hatt full tilgang til såkalte FKB-data fra "Felles kartdatabase" (N5, N20, og N50), og dessuten ortofoto (80 cm). Vi har benyttet GIS-programmet ArcView 9.1 i behandlingen av disse dataene, og hatt et nært samarbeid med Sissel Innhaug Dahl ved Statens Vegvesen i dette arbeidet. Slike kartdata har vi kombinert med historisk kartmateriale og kulturgeografiske analyser. Vestfold har et særlig rikt historisk kartmateriale som egner seg for kartoverlegg og analyser, og dette har gitt viktige holdepunkter i det praktiske registreringsarbeidet i felt. For å danne oss et bilde av den historiske bosetningsstrukturen i området har vi benyttet følgende kart:

Grevskapsoppmålingene (1:4000) og Porteføljekart (1:20000)

De såkalte Grevskapsoppmålingene ble fra 1807 ledet av Kaptein Ole von Ohlsen i "Det Telemarkske regiment", etter at kongen to år tidligere hadde overtatt grevskapet og ønsket det oppmålt (Wasberg 1970, 116). Dette resulterte i et i norsk sammenheng unikt kartverk, ferdigstilt i perioden 1811-1818, som gir et nær komplett bilde av store deler av Larvik grevskap i målestokk 1:4000. Kravene til nøyaktighet og metodikk var strenge og kartbladene er svært nøyaktige. De digitale kartene er stilt til vår disposisjon av Tom Skarre ved Statens Vegvesen. I forbindelse med prosjektet "Grevskapets kulturhistorie" (Vestfold Fylkeskommune/Larvik kommune) har Marie Ødegaard georeferert samtlige 125 kartblad og disse har vi kunnet benyttet i vårt arbeid.

Vårt område har kartdekning fra Hørdalen i nord, fra grensen mellom Larvik og Jarlsberg grevskaper, og videre sørover til Langåker. Oppmålingen av Larvik grevskap synes likevel ikke å ha vært komplett, og enkelte områder mangler, deriblant strekningen Sky-Nøklegård.

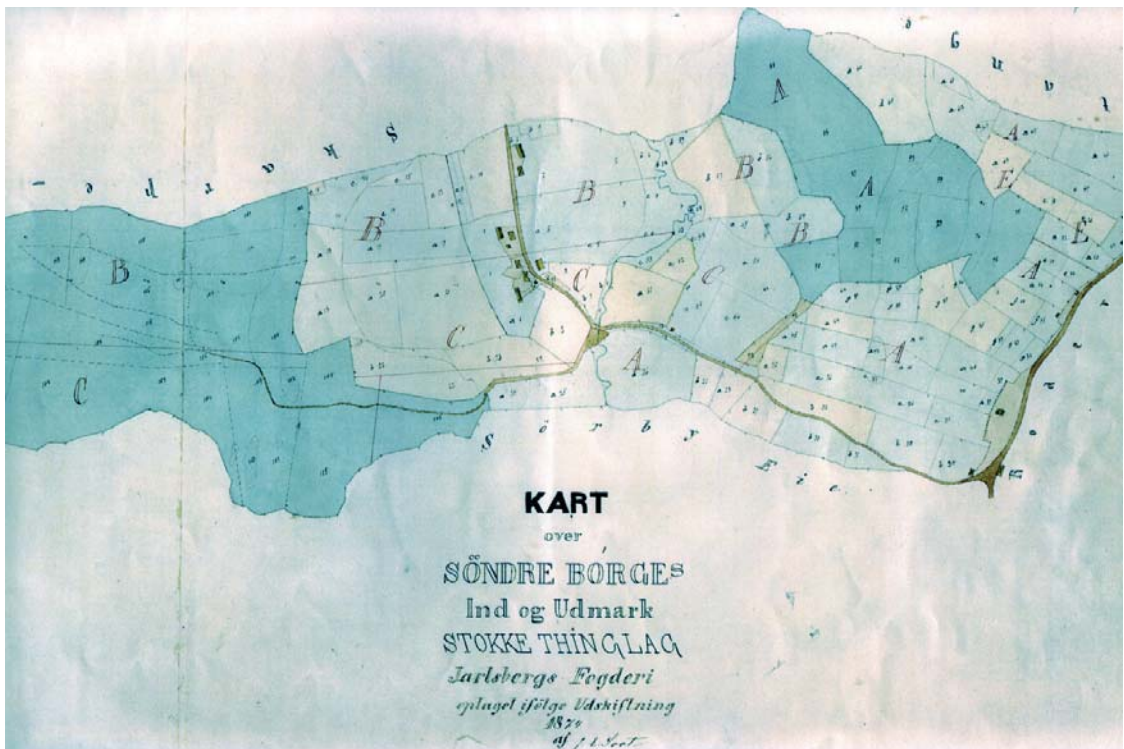
Det finnes også brukbare militærkart fra 1825/26 for hele undersøkelsesområdet, såkalte porteføljekart i 1:20000 (kopi i kartarkiv, Vestfold Fylkeskommune). Kartbladene 9D10, 9D5, 9D6, 9D1 og 9C4 dekker vårt område. Porteføljekartene viser ferdselsveier, tun og plasser med mer, men er relativt grove.

Utskiftningskart

I forbindelse med utskiftningene ble det laget svært grundig dokumentasjon over brukernes eiendom. I "Lov om Jords og Skovs Utskiftning af Fællesskab" av 12. oktober 1857 ble det nedfelt at det skulle utferdiges kart for områder som var planlagt offentlig utskiftet (Grendahl 1959).

Et interessant aspekt ved dette utskiftningsmaterialet er at det også dokumenterer en rekke fornminner, og da særlig hauger og røyser. Til nå har materialet vært lite systematisk utnyttet av arkeologer i registreringssammenheng. Det er et omfattende materiale som på landsbasis utgjør ca 22500 kart og boniteringslister (Jerpåsen et al. 1997). Utskiftningskart gir en umiddelbar forståelse av gårdsstrukturen og viser ferdselsveier, tun, steingjerder, geiler, skiller mellom åker og eng i innmark og grenser mot utmark – altså gårdstrukturelle forhold som kan ha stor tidsdybde.

Kartmaterialet og boniteringslister som er eldre enn ca 1910-1920 gir dessuten gode muligheter for å identifisere gravminner da slike ofte ble bonitert for seg. Relevante utskiftningskart, som oppbevares i kopi hos Vestfold jordskifteverk, finnes for følgende gårder:

Figur 14. Utskiftningskart for Borge søndre 1874 (tegnet i 1:4000). Kartet viser gårdens organisering med tun, geil, åker og eng i innmark, samt utmark og skog. *Jv. kat. Vestfold 18*

- Borge 1874, 1:4000, Jv. kat. Vestfold 18
- Fadum 1936-39, innmark/utmark 1:2000, Jv kat. Vestfold 300
- Ragnhildsrød 1917, innmark 1:2000, Jv. kat. Vestfold 112
- Steinsholt 1886, innmark 1:4000, Jv. kat. Vestfold 20
- Undelstvedt 1902, innmark 1:2000, Jv. kat. Vestfold 43
- Undelstvedt 1902, utmark 1:4000, Jv. kat. Vestfold 44
- Bjørnum 1950, innmark 1:2000, Jv kat. Vestfold 314

Flyfoto

Det ble tatt flyfoto av undersøkelsesområdet torsdag 18. august 2005 av Åsne D. Meyer og Hanne Ekstrøm, og på nytt 24. mai 2006 av Frode Iversen og Åsne D. Meyer. Fred Inge Eriksen fra Tønsberg Flyveklubb var pilot på flyet, en Cessna 172. Intensjonen i 2005 var å ta skråfoto før kornhøstingen startet. Dette er en tid på året da forholdene for flyfoto regnes for å være optimale. Ved lav morgen- eller kveldssol kan vekstspor kaste skygger og dermed avsløre fornminner i undergrunnen. Værforholdene ble aldri optimale i løpet av de to ukene vi satt ”stand by” og da høstingen så smått var kommet i gang valgte vi likevel å fly over traseen, også for å ta bilder av de berørte gårdene. I 2006 var intensjonen å ta bilder av nysådde jorder, da spiringen såvidt var kommet i gang. Under slike forhold kan vekstforskjeller i heldige tilfeller avsløre fornminner under jorden.

Figur 15. Sjaktene ved Bakke sett fra luften

Metodisk tilnærming og faglige prioriteringer

De tre delprosjektene hadde ulik karakter og ulikt potensial for funn av automatisk fredete kulturminner. Registreringene ble derfor gjennomført på forskjellig måte i de tre undersøkelsesområdene.

Når det gjelder strekket Nøklegård-Langangen, ble det forsøkt både prøvestikking etter steinalderboplasser, maskinell søkesjakt og overflateregistrering. Det var imidlertid bare prøvestikkingen som ga resultater i form av automatisk fredete kulturminner, og dette arbeidet utgjorde hoveddelen av registreringene her.

Planområdet Sky-Nøklegård, Vestfold er meget kupert. Også her ble hovedvekten lagt på prøvestikking etter steinalderboplasser, med særlig konsentrert innsats i områdene ved Sky, Pauler, Vassbotn og Bakke, som ble vurdert til å ha høyt potensial for nye funn. Her ble det tatt drøyt 500 prøvestikk, hvorav 42 var positive. Det gir en funnfrekvens på om lag 8 %. Det er også gjort overflateregistreringer med fokus på utmark, likevel uten at det ble påvist slike lokaliteter fra førreformatorisk tid i dette området. Ved Sky og Bakke ble det foretatt maskinell sjaktning.

Registreringene på strekningen Gulli-Langåker startet i begynnelsen av september 2005, og i løpet to og en halv måned var området fra Gulli til Nordre Fevang ferdigstilt på vestsiden. I 2006 registrerte vi strekningen Søndre Fevang til Langåker på vestsiden, og ti områder på østsiden hvor det skal bygges støyvoller (samlet lengde ca 9,8 km), åtte kryssområder og tre områder for masseuttak (samlet lengde 1,7 km). Områdeprioriteringer og valg av metodikk ble vurdert ut fra planområdets karakter og potensialet for nye funn. Dette ble undersøkt ved befaringer, flyfoto, eldre kart, historisk kjent gårdstruktur, topografi og tidligere registrerte kulturminner.

Maskinell søkesjaktning

Maskinell sjaktning har vært den avgjort mest omfattende og ressurskrevende delen av prosjektet. Arbeidet har påvist 590 strukturer fordelt på det vi har tolket som ca 40 lokaliteter på strekket Gulli-Langåker i tillegg til en jordbrukslokalitet ved Sky. Det dreier seg om bebyggelse spor, kokegrop, overpløyde graver og rydningsrøyer med mer. Det ble tatt ut tre kullprøver fra et representativt utvalg av strukturer og dyrkingsprofiler. Det er sendt inn prøver for C14-datering ved Laboratoriet for radiologisk datering ved NTNU i Trondheim og Beta i Miami, og resultatene viser dateringer fra eldre bronsealder til 1600-tallet.

Det ble foretatt maskinell søkesjaktning i innmark med potensial for aktivitetsspor under moderne dyrkingslag. Områder med bakkeplanering og påfyllinger ble nedprioritert. På Hørdalsåsen hvor det var kjent ødegårdsanlegg (Höglin 1984, Pedersen 1990), ble det dessuten foretatt sjaktning i skog. Før oppstart ble det gjort kabelpåvisning, og flytting av maskiner tok hensyn til forekomst av floghavre på åkrene, som var kartlagt på forhånd og sjekket med grunneier. Søkesjaktene var i regelen 3-3,5 m brede og ble lagt med ca 12 m mellomrom. Der det var mulig ble sjaktene lagt skrått i forhold til terrengets helning, for å optimere muligheten for å påvise spor etter eldre bygninger. I områder med lavt funnpotensial, for eksempel i våte søkk, eller hvor det var fare for å ødelegge dreneringsgrøfter/rør, ble systemet tilpasset etter beste evne.

Undergrunnen ble avrenset med krafse, og mulige strukturer finrenset med graveskje. Positive strukturer ble dokumentert med plantegning og foto, samt innmålt på PDA med GPS. Enkelte strukturer ble snittet og dokumentert også i profil med tegning og foto, særlig dersom tolkningen av strukturen var vanskelig. Eldre dyrkingslag under moderne ployelag ble dokumentert i profil med foto og tegning. Det ble lagt filt over positive strukturer før gjenfylling.

Figur 16: Maskinell søkesjaktning ved Østre Borge. Dag Erik Færø Olsen renser av undergrunnen med krafse og Kim Vestly tar seg en blås

Overflateregistrering

I skog- og utmark, mellom innmarksområdene, ble det utført tradisjonell overflateregistrering. Dette innebærer systematisk gjennomgang av terrenget for å finne automatisk fredete kulturminner som for eksempel røyser og kullgroper som ennå er synlige. Disse er dokumentert i foto og skrift, og målt inn på PDA med GPS. Samlet resulterte denne metoden i funn av 15 lokaliteter. I tillegg ble tidligere kjente anlegg oppsøkt og tilstandsvurdert.

Geomagnetiske undersøkelser

I løpet av 4 dager i begynnelsen av juni 2006 utførte den russiske arkeologen Dr. Tatyana N. Smekalova fra Universitetet i St. Petersburg geomagnetiske undersøkelser av to områder langs traseen. På Elgesem undersøkte hun et 320 x 40 m stort område hvor det fra før var påvist et mulig gravfelt ved hjelp av flyfotografering. Tilsvarende ble et felt på ca 80 x 50 m undersøkt på Søndre Fevang, nær et tidligere registrert gravfelt. Deretter ble det utført maskinell sjaktning for å kontrollere et utvalg av de påviste strukturene.

Metoden består i systematisk vandring med gradiometer av typen Overhauser GSM-19 for å måle forskjeller i undergrunnens magnetisme. For enkelte objekter kan ildpåvirkning gi opp til 10 ganger forhøyet magnetisme. Nedgravinger med mer magnetisk åkerjord enn undergrunnen omkring vil også kunne fanges opp. I vår sammenheng kan ildsteder, kokegroper og branngraver prinsipielt påvises ved denne metoden, men også nedgravinger som for eksempel grophus, skjelettgraver og stolpespor kan potensielt fanges opp. En metodisk utfordring er at det kan være høye naturlige magnetiske forekomster i et moreneområde som Raet, særlig i steiner og i undergrunn med jernutfelling (jmfør Smekalova, Voss og Smekalov 2005; Smekalova 2006).

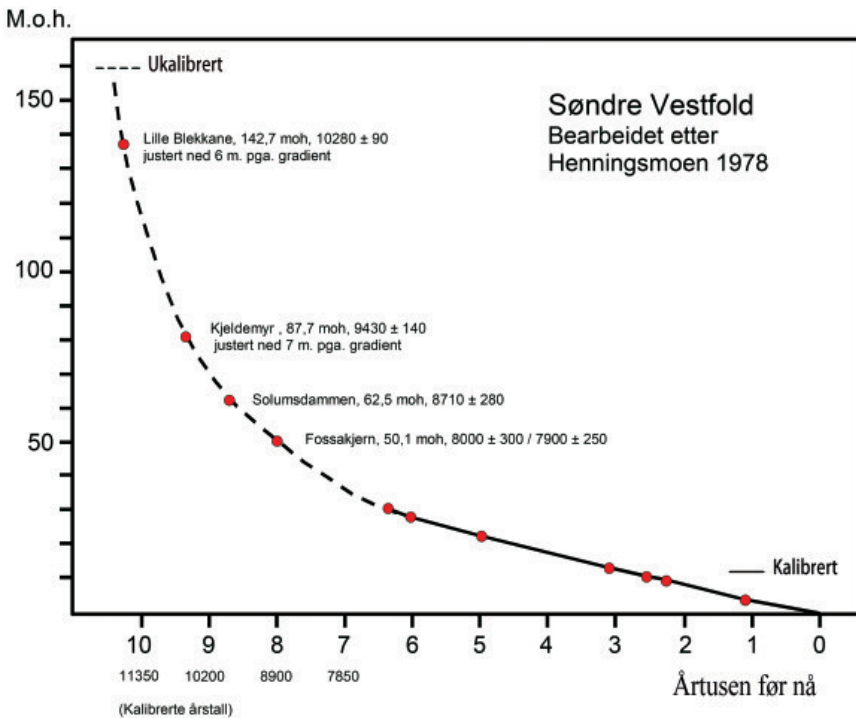
Undersøkelsene var vellykkede på Søndre Fevang. Etter bare to sjakter kunne vi langt på vei bekrefte Smekalovas tolkninger, og her ble det påvist mulige bebyggelsestyper og graver. Området var dyrket med kløver som er dyrt å erstatte, men ved hjelp av de geomagnetiske undersøkelsene kunne vi minimalisere sjaktingen og følgelig unngå et unødvendig stort avlingstap for grunneier samt betydelige erstatningskrav for oppdragsgiver. På Elgesem synes derimot naturlig jordmagnetisme i for stor grad å ha forstyrret målingene, og mye av det som ble påvist her viste seg å være naturlig jernutfelling og magnetisk stein.

Prøvestikking

Utmarksområder med potensial for funn av steinalderlokaliteter ble undersøkt med tradisjonell prøvestikking. Særlig topografiske forhold, som høyde over havet og terrengformasjon, har betydning for å avgjøre om slikt potensial er tilstede. Der forholdene tillot det ble massene vannsåddet, men ellers tørrsåddet i 4 mm såld. Registratorene hadde dessuten med jordbor og sjekket undergrunnen kontinuerlig. Det ble stukket på alle små og store flater som var tørre og egnet som oppholdsplasser. Avgrensingen av lokalitetene bygger på en kombinasjon av topografiske forhold/naturlig utstrekning på funnførende flate, og negative prøvestikk. Prøvestikkene ble målt inn på PDA med GPS. Satellittdekningen er best om formiddagen og kvelden, og det ble i størst mulig grad forsøkt tatt hensyn til dette ved innmåling. En *lokalitet* er definert ved funn av minimum to flintbiter, eventuelt én brent flintbit, siden flint må ligge en tid i et bål for å bli hvitbrent (Fischer et al. 1979, 22). Det ble funnet 4 lokaliteter (25, 30, 35 og 79) på strekket Gulli-Langåker, 21 på Sky-Nøklegård og 10 på Nøklegård-Langangen.

Strandlinje

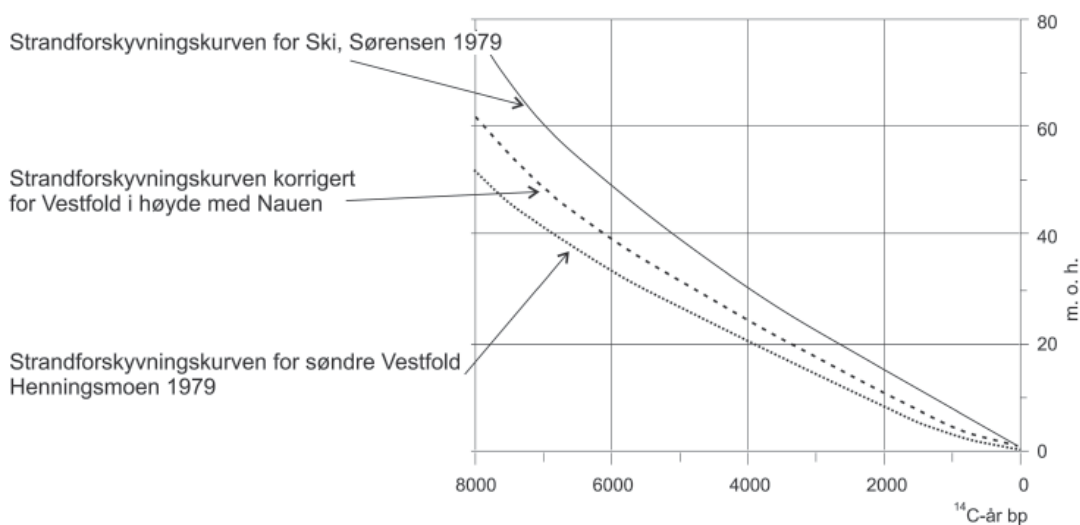
Kari E. Henningsmoen har utarbeidet en strandlinjeforskyvningskurve for Larviksområdet i søndre Vestfold (Henningsmoen 1979). Flere av de 20 bassengene kurven bygger på, ligger innenfor eller nært vårt undersøkelsesområde og kurven gir derfor et godt utgangspunkt for å datere våre steinalderfunn. Fossakjernet, øst for Farris, danner senter for kurvens høydekorreksjon (ibid, 244) og ligger like langt nord som vårt undersøkelsesområde. Ved å identifisere ferskvannsavsetninger og bestemte former for kiselalger (diatomeer) i bassengene, har Henningsmoen kunnet følge landhevingen de siste 10500 årene (BP).

Figur 17: Strandlinjekurve for Larviksområdet. Bearbeidet etter Henningsmoen 1978

Det foreligger C14-dateringer fra 11 bassenger, som viser når disse ble isolert fra havet. Den øvre marine grensen for området ligger mellom 142 og 158 moh, trolig omkring 155 moh.

Videre har Bjørg Stabell satt opp en tilsvarende kurve for Porsgrunnsområdet, basert på dateringer fra fem tjern omkring Frier-, Eidanger- og Langangsfjorden (Stabell 1982), altså noe lenger mot sørvest enn vårt undersøkelsesområde. Landhevingen har gått langsommere lenger mot sørvest, og i følge denne kurven tilsvarer 50 moh en datering til om lag 8200 BP (Stabell 1982: 14). Forskjellen mellom Henningsmoen og Stabells kurver er relativt liten – 300-500 år, men likevel verdt å merke seg. Havets nivå på gitte tidspunkt henger sammen med bevegelser i jordskorpen og forandringer i hvor mye vann det er i verdenshavene. Havet har hevet og senket seg i lik takt over hele verden, ettersom alle hav er forbundet med hverandre. Jordskorpen har imidlertid vært utsatt for regionale endringer og fluktuasjoner, derfor kan man ikke forutsi det presise forholdet mellom land og hav på en viss plass ved et visst tidspunkt ut fra noen generell modell, men må beregne det lokalt ut i fra ens spesifikke problemstilling. Landhevningen har som kjent vært ujevn gjennom de siste 10 000 årene. Ved å C14-datere henholdsvis saltvanns- og ferskvannsorganismer avsatt i bunnen av nåtidige ferskvannsområder, er det mulig å sette opp kurver som viser i hvilken hastighet landet har hevet seg. Enda lenger mot nord vil hevingen ha fulgt en annen rytme, og vi har funnet det hensiktsmessig å kombinere ulike strandlinjekurver når vi har datert steinalderlokaliteter i dette området.

Figur 18: Korrigert strandlinjeforykningskurve utarbeidet av KHM ved Per Persson

Et avgjørende spørsmål er hvor presis strandlinjedatering er for arkeologiske lokaliteter. På Ormen Lange-prosjektet ble det i 2001 foretatt en sammenligning av C14- og strandlinjedatering for tre kystbundne lokaliteter fra preboreal tid. C14-prøvene ga dateringer som var 300–400 yngre enn en 1:1 strandlinjedatering skulle tilsi. Vi må tro at det er en viss variasjon med hensyn til hvor nær og høyt opp fra sjøen folk tok opphold. Kysten av Vestfold skiller seg fra kysten av Vestlandet ved at landhevningen har vært kraftigere og gått fortere. Et fratrekk på 300-400 år synes derfor vel stort i vår sammenheng, og 100-200 år er trolig rimeligere. Kan hende er det symptomatisk at selv om fjorden ved Sky var farbar ved 83-84 moh, ligger vår laveste lokalitet på 94 moh. 10 meter utgjør i denne perioden en feilmargin på omlag 200 år i forhold til en 1:1 strandlinjedatering.

Gulli-Langåker

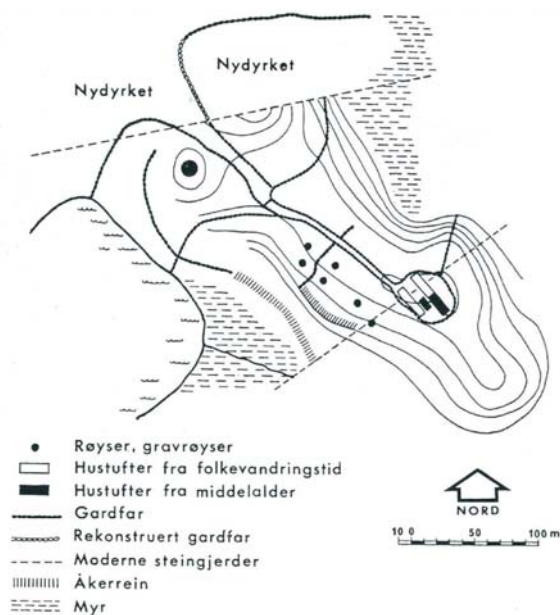
I 1823 registrerte offiser og antikvar Lorentz Diderik Klüver kulturminner i Vestfold. I granskogen mellom Ås og ”Skydsskafferstedet” Fyllpå observerte han tydelige ”Spor til Agerrener”, og dette beviste, ifølge Klüver, at denne strekningen ”...tilforn har været oppdyrket” (Klüver 1823 (1967), 39). Med sin iakttakelse av fossil dyrket mark bevokst av skog berørte Klüver på et tidlig tidspunkt indirekte også spørsmålet om hvor stabil gårdsbosettingen og arealbruken langs Raet har vært i middelalder og forhistorisk tid. Dette utgjør en sentral problemstilling i dette prosjektet.

Undersøkelsene presentert i denne rapporten representerer registreringer, og er dermed foreløpige resultater. Likevel kan vi relatere en stor del av funnene til historisk kjente gårds- og landskapsstrukturer, samtidig som andre representerer aktivitet som har vært ukjent i historisk tid. Slik har undersøkelsene allerede i sin nåværende form mulighet til å belyse spørsmål knyttet til endring og stabilitet i gårds- og landskapsorganisering i historisk og forhistorisk tid langs Vestfoldraet.

Materialet som har kommet fram gjennom Vestfold fylkeskommunes registreringer i forbindelse med E18-prosjektet viser at det har forekommet utvidelser og kontraksjoner i bosetning og dyrking alt i forhistorisk tid i undersøkelsesområdet og på Raet. Vi står overfor en kompleks bosetningshistorie med variasjon i tid og rom, også knyttet til sosiale nivå og hierarkier i bosetningen.

Figur 19. Raet er et dominerende landskapstrekk i Vestfold. Her fra et parti ved Undelstvedt

Figur 20. Ødegården Hanaland i Time på Jæren ble undersøkt av Jan Petersen i 1930-årene. Etter en øde-leggingsfase i yngre jernalder ble Hanaland tatt opp på nytt før år 1000 før den for godt ble liggende øde i senmiddelalderen. Foto: Myhre 2002, tegning: Myhre 1972

Perspektiver

Tidlig i den norske bosetningshistoriske forskningen ble stedsnavn regnet som en sentral kilde til eldre forhold. Oluf Ryghs store verk "Norske Gaardnavne" (NG) utgjorde en milepæl i arbeidet med gårdshistorie, hvor bindet for "Jarlsberg og Larviks Amt" utkom i 1907. Sammen med Magnus Olsens arbeid "Ættegård og Helligdom" fra 1926 revolusjonerte "Norske Gaardnavne" stedsnavnforskningen, og la grunnlaget for senere studier innen feltet. Et sentralt aspekt hos Olsen var tidfesting av ulike navnetyper. Foruten kronologiske forskjeller lå det også ulike sosiale nivåer skjult i navnematerialet. Stedsnavnforskningen var et nyttig verktøy, men hadde også klare begrensninger. Endringsprosessene ble utelukkende studert som gårddeling og etablering av nye navnetyper, og analysene ble ikke supplert med studier av materiell kultur og konkret landskap.

De første egentlige arkeologiske gårdsundersøkelsene i Norge foregikk på første del av 1900-tallet. Sentrale forskere var Haakon Schetelig, Helge Gjessing og særlig Jan Petersen med sine undersøkelser av tufter på Sørvestlandet, som fokuserte på bebyggelse. Hustuftene som ble undersøkt i Rogaland var bygget av jord, torv og stein. Forskerne oppfattet dem som representative for forhistoriske hus, og mente det ikke ble bygget i tømmer før i middelalderen. Forklaringen på fraværet av slike tufter på Østlandet var at trehuset hadde en lengre forhistorie her. Anders Hagens (1953) undersøkelse av ødegården Sostelid i Agder løftet perspektivet på jernaldergården fra ensidig å omfatte bygninger til å analysere gården som helhet inkludert omkringliggende fossilt dyrkingslandskap og gjerdesystemer. Også Bjørn Myhres (1972) undersøkelser av bebyggelsen på Høyland på Jæren var viktige, med særlig vekt på ødegårdsproblematikk og dynamiske landskapsprosesser i eldre og yngre jernalder.

På Østlandet var det lenge få konkrete spor etter forhistorisk bebyggelse (Østmo 1991), slik at gårdsnavn, graver og gjenstandsfunn var de viktigste kildene til kunnskap om forhistorisk gårdslandskap. Den sterke forbindelsen mellom historisk kjente gårder og forhistoriske graver indikerte likevel kontinuitet i bebyggelsen (Pedersen 1999, 46), et perspektiv som holdt seg gjeldende like til maskinell flateavdekking ble en vanlig metode i 1990-årene. Ved å undersøke rydningsrøysfelt, blant annet på Hørdalsåsen i vårt undersøkelsesområde, kom Ellen Anne Pedersen (1999) likevel til å formulere en teori om et ekstensivt jordbruk i eldre tid, med endring til mer intensivt dyrking i romertid. Hørdalsåsen ble en viktig lokalitet i forståelsen av jordbrukets utvikling på Østlandet, og Pedersen hadde et uttalt "endringsperspektiv" knyttet til fasen.

De senere årene har historiske kilder og retrospektive tilnæringer/metoder i større grad blitt kombinert med materiell kultur for å belyse sosial og politisk organisering i jernaldersamfunnet innen rammen av historisk arkeologi (T. Iversen 1995; 1996; 1997; Lunden 1995; Skre 1998; 1999; 2001; F. Iversen 1999; 2004; Stylegar 1999a; 1999b; Sandnes 2000; Dørum 2004). Det som synes å skille ny forskning fra eldre forskning er et større fokus på sosiale over- og underordningsrelasjoner i bebyggelse og landskap foranket i et europeisk perspektiv. Forskningshistorisk synes utviklingen å ha gått fra å vektlegge gårdenes bygninger i første halvdel av 1900-tallet, til å studere gården som en helhetlig produksjonsenhet, særlig i 1980- og 1990-årene, til i dag også å forsøke og forstå økonomiske og sosiale relasjoner mellom gårdene. Bruken av maskinell fleteavdekking i norsk arkeologi fra starten av 1990-tallet har gitt nye muligheter til å gjennomføre mer helhetlige undersøkelser. Dermed er det mulig å belegge ikke minst østnorsk bosetningsstruktur utenom de historiske gårdene i en annen grad enn tidligere, og de nye resultatene har da også vært med på å utdype og nyansere tidligere resultater.

Et riss av bosetningen på Raet

Gården utgjør en grunnleggende produksjons- og bosetningsenhet i det skandinaviske jernalder- og middelalderlandskapet, og representerer et viktig objekt for forskning. Den svenske middelalderarkeologen Karin Altenberg beskriver fortidens sosiale relasjoner som manifestert og konstruert gjennom bosetning, grenser, og ressursbruk og -kontroll (Altenberg 2003). Ved E18-registreringene har vi kunnet frambringe ny informasjon om bosetning og bruk av landskapet langs Vestfoldraet.

Parsellen Gulli-Langåker berører 48 historisk belagte matrikkelgårder og ca 80 bruk som fremdeles er i drift. På 1800-tallet og tidligere utgjorde toppen av Raet utmark, gresshavn og beiteområder. Ifølge Amund Helland var jordsmonnet på det "egentlige ra" tørt og "... trønger megen og hyppig gjødsling og egner sig mest for dyrking af rug, poteter og havre. Store deler deraf er skogbevosket" (Helland 1914, 69). I dag er mye skog langs Ra-ryggen ryddet, og i slik tidligere utmark dyrkes det i dag ikke sjeldent hardfør rug. Bygg og hvete dyrkes gjerne lenger ned i skråningene, i den gamle innmarken.

På Raets utside er landskapet flatt og bølgende. Det stiger jevnt fra kysten og når på det høyeste over 100 moh. Aulielva, på den lavtliggende Semsletten, er den eneste elven mellom Horten og Lågen som bryter gjennom Raet (Helland 1914, 35). Ellers sperrer nærmest Raet kysten fra dalførene bakom. Flere gårdbrukere i området har opplyst at temperaturen kan være betydelig lavere på innsiden enn på utsiden av Raet. Et slikt lokalklimatisk skille kan også ha hatt betydning for bosetningsutviklingen i området. Det tidligste, varmekjære jordbruket, tilbake i yngre steinalder, kan ha vært lokalisert på lett-dreven sandgrunn på utsiden av Raet hvor klimaet var mildere. Her er det også funnet neolittiske løsfunn. Bosetningen på innsiden av Raet er kanskje yngre, og dette er et spørsmål vi vil undersøke nærmere i dette prosjektet. I det skrånende landskapet langs begge sider av Raet ligger de gamle gårdstunene plassert på tørre "tuntopper". Den planlagte nye E18-traseen passerer flere steder nær historisk kjente og sentrale tunområder; gamletun som fremdeles på 1700- og 1800-tallet var felles for matrikkelgårdene. I slike områder blir konfliktene mellom utbygging og kulturminner tydelige. Dette gjelder for eksempel for gårdene Ås, Hesby, Borgegrenda, Undelstvedt, Fokserød og Elgesem. Enkelte andre steder ser vi at ny E18 krysser de gamle gårdsveiene mellom Raveien og tunene, og her forekommer ikke sjeldent forhistoriske gravminner. Vi har også eksempler på at den nye veitraseen krysser grensesonen for gammel innmark, blant annet på Klinestad og Søndre Fevang, og dermed berører gamle gjerder og fegater. Store deler av traseen berører likevel gammel utmark, og her er konfliktene med kulturminner mindre.

Den gamle veitraseen på toppen av Raet var langt inn i nyere tid distriktets hovedåre for ferdsel på land, og Raveien er dermed et av de viktigste strukturelementene i undersøkelsesområdet. På 1500-tallet blir den omtalt som *den veien bøndene har opppe på Raet* – "then wæg sem bøndherne a ouan aat rodhene" (Helland 1914, 67, feil ref. til DN I, 599). Veien har stort sett fulgt høyeste punkt langs Raet, og ved den finnes en mengde "anonyme" forhistoriske graver som viser tidsdybde. Vi kjenner navnet på bare én person som angivelig skal være gravlagt på Raet, Øystein Fret, sønn av Halvdan Kvitbein. Ynglingatal

(trolig fra 900-tallet) sier han ble gravlagt på ”Raets rand” (”á raðar broddi”) (Ynglingasaga kap. 46). Vi vet ikke sikkert hvor det er.

*Og Øystein
slått av bommen
før til Hel,
Lokes datter,
og nå ligger
under steinrøys
rik høvding
på raets kant,
der hvor iskald
Vadla-elva
går i vågen
hos gøtske konge*

(*Ynglingatal*, gjengitt i Ynglingasaga kap. 46, Hkr)

Dette viser også de ulike sosiale nivåene i bosetningen langs Raet, fra konger og stormenn til mer alminnelige bønder. Lengst nord i undersøkelsesområdet ligger den gamle kongsgården Sem, senere Jarlsberg hovedgård. Omkring denne er det flere mindre underordnede gårder/bosetninger med sosiale og økonomiske relasjoner til hovedgården. Vi vet ikke hvor gamle slike godssystemer er, men det kan ha vært etablert et gods omkring Sem alt i slutten av jernalderen. Sørøver langs Raet dominerte derimot bondeei, men hvor kirke og sentralmakt i løpet av middelalderen ervervet stadig mer eiendom. Slike økonomiske og sosiale forskjeller vil også nedfelle seg i hvordan landskap og bebyggelse har vært organisert fysisk, ikke minst med tanke på hvilke prosesser som har skapt dynamikk og endring i utviklingen. Vi skal se nærmere på funnene vi har gjort i forbindelse med de arkeologiske registreringene langs ny E18 og drøfte deres betydning og potensial for videre undersøkelser.

Hovedresultater

Det er nå kjent 78 automatisk fredede lokaliteter innenfor parsellen Gulli-Langåker, med til sammen nærmere 650 strukturer. 58 lokaliteter er nyregistrert, mens 19 var kjent fra før. I tre tilfeller har vi supplert tidligere registrerte lokaliteter med nye funn. Samlet er det 12 hovedkonfliktområder: (1) Ås, (2) Sem fengsel/Aulerødkrysset, (3) Hesby, (4) Åmot, (5) Holmane, (6) Østre Borge, (7) Rørkoll, (8) Hørdalsåsen, (9) Fevang nordre, (10) Fevang søndre, (11) Klinestad, (12) Elgesem. Lokalitetene er funnet ved maskinell søkesjakt, overflateregistrering og prøvestikking. Langt de fleste knytter an til eldre jordbruksbosetning, men det er også funnet 4 steinalderlokaliteter (to på Holmane, en på Bjørnerødåsen og en på Undelstvedt). Samtlige steinalderlokaliteter ligger i direkte konflikt med tiltaket eller det er fare for konflikt.

Samlet ligger 30 lokaliteter innenfor byggesonen og kommer i direkte konflikt med tiltaket. Det vil være nødvendig å søke om dispensasjon fra fredningsbestemmelsene i kulturminneloven for disse. 15 lokaliteter ligger i faresonen og dispensasjons-spørsmålet må vurderes nærmere i disse tilfellene. De øvrige 33 lokalitetene ligger utenfor byggesonen og synes ikke å være konflikt.

Senhøstes 2006, etter at det ordinære feltarbeidet var avsluttet, ble det foretatt en ytterligere registrering på Furulund, Steinsrud gnr 67 og Steinholt gnr 68. På Steinsrud ble det funnet to lokaliteter som begge er i konflikt med tiltaket. Disse er ikke fullstendig innarbeidet i denne teksten.

Planområdet

Planområdet Gulli-Langåker ligger på "innsiden" av Raet og er dominert av jordbruk med vekt på korndyrking. Landskapet brytes av skogkledd koller og høyder som tradisjonelt har skilt grendene fra hverandre. Moderne bosetning har bidratt til å viske ut skillelinjene mellom tidligere klart atskilte grender, særlig på toppen av Raet hvor den moderne bosetningen ofte er mer sammenhengende. Likevel danner Raet fortsatt en naturmessig og kulturhistorisk linje gjennom landskapet.

Det er ni overordnede landskapsrom/grender i undersøkelsesområdet, atskilt av skogkledd høyder. Lengst nord, i Tønsberg kommune, ligger Ås og den lavtliggende Semssletten med gårdene fra Nauen i nord til Hesby i sør. Området har historisk hatt sterke bånd til maktsenteret Sem/Jarlsberg. Videre mot sør, i Stokke kommune, ligger Borgegrenda med de fem Borgegårdene med tunene spredt omkring på et høydedrag. Borgegrenda etterfølges av "Gjennestadgrenda" med gårdene Ramsum, Bals-Borge og Søndre Borge. Over neste ås ligger Undelstvedt/Rørkoll som danner et distinkt landskapsrom og dernest følger Fevangsbygda avgrenset av Hørdalsåsen. Etter Fevang følger Klinestad; Hundstok/Lundby; Bø/Skjelbrei; og til slutt Elgesem/Solberg med sitt særskilt rike kulturminnemiljø.

Ny E18 skal gå parallelt med og på vestsiden av dagens E18, og har en lengde på 23,5 km. Området som er undersøkt utgjør en ca 220 m bred korridor. For 8 større kryssområder er plangrensen videre, på det bredeste ca 350–400 m. Vest for planområdet, der veien skal anlegges, er all dyrket mark med intakt undergrunn undersøkt ved maskinell søkesjakt i et belte på 110 m ut fra nåværende vei. Områder med bakkeplanering eller store påfyllinger har utgått. På østsiden av nåværende E18 har vi undersøkt ti områder som blir nedbygd med støyvoller. Her har vi sjaktet ca 50 m ut fra nåværende vei. I tillegg har vi undersøkt tre områder for masseuttak; Holmaneåsen, Bjørnerødåsen og en kolle nær kjøpesenteret OBS ved Fokserødkrysset.

I løpet av to feltsesonger har vi åpnet nærmere 950 sjakter (532 i 2005 og 406 i 2006). Samlet er det gravd 40 km med sjakter og avdekket omlag 120 000 m². Planområdet er overflateregistrert med særlig vekt på utmark og skogsområder. Vi har prioritert prøvestikking på kollene mellom jordbrukslandet, særlig på vestsiden av E18 og på østsiden der støyvollene kommer, altså områder med størst nærhet til byggesonen eller som ligger innenfor byggesonen. Sammenlignet med den planlagte E18 parsellen for Sky-Nøklegård er det likevel få områder på parsellen Gulli-Langåker som skiller seg ut med stort potensial for funn av bevarte steinalderlokaliteter. Det ble tatt ca 250 prøvestikk og dette resulterte i fire steinalderlokaliteter (lokalitetene 25, 30, 35 og 79). I dette landskapet har vi forøvrig sett det naturlig å prioritere jordbruksspor.

Figur 21: Veien gjennom Vestfold løper parallelt med Raet. Her et område ved Steinsrud og Rørkoll, der nye og gamle E18 løper parallelt

Figur 22: Oversikt over lokalitetene

Tidligere kjente kulturminner i planområdet

Innenfor planområdet var det fra før registrert 19 lokaliteter med automatisk fredede kulturminner. Med ett unntak består lokalitetene av ett eller flere gravminner, eventuelt med andre strukturer. Til sammen dreier det seg om 55 gravrøyser, 31 gravhauger, 11 steinlegninger, to steinsetninger, én grav i form av vegetasjonsmerke, én kokegrop og ett ildsted. På lokalitet 18, 51 og 54 har vi dessuten påvist flere forhistoriske strukturer ved flateavdekking. Bare lokalitet 71 er datert, en grav fra vikingtiden.

Gravrøyser

Tidligere registrerte lokaliteter med gravrøyser inngår hos oss som lokalitet 1, 36, 43, 48, 51, 54 og 55, og som nevnt er til sammen 55 røyser fordelt på lokalitetene. Det høye antallet gravrøyser er påfallende, og er dratt kraftig opp av Hørdalsåsen. Dette er et aktivitetsområde med et svært høyt antall forhistoriske strukturer, deriblant 42 av de 55 gravrøysene. De fleste røysene er runde, med rundkamp som byggemateriale, og plassert på nåværende eller tidligere beitemark og med godt utsyn. De ligger gjerne integrert i en kjent gårdsstruktur, ved et tun, en vei, eller ved gårdsgrenser. Unntaket fra regelen er lokalitet 54, som ikke har plassering i henhold til ovennevnte kriterier. Lokalitet 36 er i relativt dårlig forfatning, skadet i kantene og ”godt integrert” i hagen den ligger i. Lokalitet 43 og 48 er fjernet og det er ingen synlige spor igjen etter dem.

Gravhauger

10 lokaliteter med til sammen 31 gravhauger var registrert i Askeladden før prosjektstart. Det dreier seg om lokalitetene 2, 15, 42, 50, 52, 55, 67, 71, 73 og 74. Det er altså snakk om færre strukturer fordelt på flere lokaliteter enn hva som er tilfelle med røysene. Med unntak av gravhaugen på lokalitet 55 som er avlang, er alle haugene runde og steinblandet. Langt de fleste er forstyrret, og har søkk eller krater i toppen eller på sidene. Gravhaugene er antatt å være fra jernalder. Lokalitet 71 ble arkeologisk undersøkt i 1976 i forbindelse med byggingen av Farris-ledningen og ble da datert til vikingtid.

Steinlegninger og steinsetninger

Alle de 11 steinlegningene ligger innenfor lokalitet 42, i nærheten av to rundhauger. Alle var klart markerte og urørte da de ble registrert, men to av dem var mer usikre som fornminner. Steinlegningene er i innberetningene datert til jernalder. Hele lokalitet 42 ble fjernet av Jan Solheim omkring i 1984. Gravene lå i et skogsområde som da ble tatt opp som åker. To lokaliteter (3 og 36), er sannsynlige gravminner med reiste steiner. Lokalitetene er bevart.

Ildsted og kokegrop

To tidligere påviste lokaliteter hadde kulturminner i form av ildsted/kokegrop. Dette dreier seg om lokalitet 18 og 51. På lokalitet 18 har våre undersøkelser i tillegg påvist åtte andre strukturer og vi har fått ut en datering til romersk jernalder. Den

TYPE FUNN	ANTALL LOKALITETER MED DETTE KULTURMINNET
Graver	28
Bebyggelsesspor	8
Fossile dyrkingsspor	15
Kokegrop/ildsted	32
Kullgroper	3
Steinalderlokaliteter	4

Tabell 2. Samlet oversikt over ulike typer kulturminner representert i undersøkelsesområdet, både nye og gamle funn

nyregistrerte lokaliteten 71, som består av en kokegrop og en gravhaug, ligger også her. Vi har kunnet vise at kullgropene som var registrert på lokalitet 51 Hørdalsåsen, trolig egentlig er kokegropene.

Figur 23: Et fåtall av gravminnene er godt bevart. Bildet viser gravhaugen lokalitet 15, som er i god stand

Nye funn i planområdet

Det er nå kjent 78 automatisk fredete lokaliteter i planområdet, hvorav 59 er nyregistrerte i forbindelse med dette prosjektet. Hele 75 prosent av de nå kjente kulturminnene var ikke registrert tidligere, og denne frekvensen av nye funn er trolig på nivå med andre store prosjekter i Norge. Resultatene fra våre undersøkelser og kommende arkeologiske utgravninger bør ha kraft til å belyse bruken av landskapet i Vestfold i forhistorisk tid mer presist enn tidligere. Nedenfor følger en gjennomgang av forskjellige lokalitetstyper som er påvist i prosjektet. Vi har valgt å skille ut 6 hovedgrupper: (1) gravminner, (2) bebyggelsespor (stolpespor), (3) fossile dyrkingsspor, (4) ildsteder og kokegropene, (5) kullgropene og (6) steinalderlokaliteter. Noen av lokalitetene er representert i flere grupper.

Lokaliteter med gravminner

Lokaliteter med synlige gravminner: Overflaterregistrering av utmarksområder har gitt funn av fire nye lokaliteter med synlige gravminner (lokalitet 23, 24, 31 og 66). I tillegg er nye strukturer føyd til allerede kjente lokaliteter (lokalitet 51 og 54). Lokalitetene ligger i innmarksnær utmark. Med unntak av lokalitet 66 har alle kontakt med andre kjente kulturminner. Samtlige påviste graver har markering i form av steinrøys. To graver (lokalitet 23 og 24) ligger på koller med utsyn og henvendelse til lokalitet 22. Her er det påvist strukturer fra neolitikum til overgangen til yngre jernalder, men de fleste er datert til yngre bronsealder - førromersk jernalder.

Gravminner påvist ved maskinell søkesjakt: Det er påvist 9 nye gravminner under dyrket mark. Det gjelder lokalitet 5, 9, 10, 14, 17, 19, 22, 56 og 75. En grav (lokalitet 9) er påvist i form av fotgrøft. På de andre lokalitetene har det derimot ikke vært mulig å avgjøre opprinnelig ytre utforming. To graver er påvist i kombinasjon med stolpespor (lokalitet 14 og 56). Stolpesporene fremstår likevel som usikre. Flere av gravene er knyttet til historisk kjent bebyggelse. Lokalitet 5 ligger på en flate nedenfor det historisk kjente fellestunet for Ås-gårdene, og gravminnene på Hesby (lokalitet 14, 17 og 19) ligger tilsvarende nær det historiske fellestunet for Nordre - og Mellom-Hesby. Lokalitet 56 ligger ved utløpet av en fegate (lokalitet 57).

Lokaliteter med bebyggelsesspor (stolpespor)

Det er påvist 8 nye lokaliteter med stolpespor, det gjelder lokalitetene 7, 11, 16, 18 (der det fra før var påvist et ildsted, ID 11695), 22, 37, 38 og 56. Vi har ikke kunnet dokumentere sikre rekker av stolper på noen av lokalitetene, men har likevel påvist et høyt antall stolpespor og regner derfor bebyggelse som sannsynlig. Trolig vil konkrete bygninger kunne påvises ved en nærmere arkeologisk undersøkelse. Erfaringer fra E6-prosjektet i Østfold og for utgravningene E18 Langåker - Bommes-tad viser dessuten at lokaliteter hvor det under registrering bare ble funnet kokegroper og ildsteder ofte oppviser bebyggelsesspor ved full arkeologisk undersøkelse. Dette kan en ta høyde for i videre planlegging også for våre lokaliteter.

Lokaliteter med spor av forhistorisk dyrking

Lokaliteter med rydningsrøyser eller fossile åkrer i dagen: Ved overflateregistrering er det påvist 4 lokaliteter med rydningsrøyser eller fossile åkrer. Det gjelder lokalitet 26, 28, 29 og 58, i tillegg til at nye røyser er påvist på lokalitet 51, Hørdalsåsen.

Lokaliteter med rydningsrøyser, ardspor eller fossile dyrkingslag påvist ved maskinell søkesjaktning: Det er påvist 11 lokaliteter med funn av rydningsrøyser, ardspor eller fossile dyrkingslag under matjorda. Dette gjelder lokalitetene 4, 5, 6, 13, 14, 22, 39, 40, 41, 44 og 49, i tillegg til at det ble påvist et fossilt åkerlag på lokalitet 51, Hørdalsåsen. På lokalitet 22 har vi datert tre lag i en dyrkingsprofil, alle fra eldre bronsealder.

Lokaliteter med ildsteder og kokegroper

Det er påvist 34 nye lokaliteter med ildsteder og kokegroper. Det gjelder lokalitet 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 18, 20, 21, 22, 32, 33, 34, 37, 45, 46, 47, 49, 53, 56, 60, 61, 62, 64, 65, 68, 70, 75, 76, 77 og 78. Slike områdene kan skjule uidentifiserte bebyggelsesspor. I tillegg er det gjort nye funn av kokegroper nær tidligere registrerte lokaliteter. Det gjelder lokalitet 51 hvor det ble funnet flere nye kokegroper. Tilsvarende gjelder for lokalitet 18 der det fra før var påvist et ildsted, ID 11695, og hvor det i tillegg også ble funnet bebyggelsesspor. Før vår undersøkelse var det bare kjent én kokegrop i planområdet (lokalitet 71). Kokegroper dateres generelt til yngre bronsealder og eldre jernalder, med en hovedperiode fra 500 BC til 300 AD (Gustafson 2005, 103). Våre funn passer delvis inn i dette bildet. Vi har datert 30 kokegroper: Dateringene strekker seg fra yngre bronsealder til seinmiddelalder.

Kokegroper og ildsteder er den hyppigst forekommende funnkategorien ved maskinell søkesjaktning i vårt undersøkelsesområde. De opptrer i kombinasjon med alle de andre typene av strukturer, men også alene. På grunn av sitt høye innhold av trekull er de enkle å erkjenne ved sjaktning. Den viktigste grunnen til deres hyppighet må likevel være at de også har vært vanlige i forhistorien. Kokegroper og ildsteder ble brukt til tilberedning av mat, både til hverdag og fest. Kokegropene settes gjerne i forbindelse med rituelle sammenkomster hvor god mat skulle serveres. Likevel er ikke dette særskilt presise forklaringer og vi skal her peke på noen trekk i vårt materiale som kanskje kan belyse ”kokegropmysteriet” noe nærmere. Hørdalsåsen kan tjene som et illustrerende eksempel. Her har vi registrert flere kokegroper i åkerflaten, først tolket som kullgroper, men siden forstått som kokegroper bevart in situ etter bruk. Under jorda og i de gamle dyrkingslagene ble det også funnet mange kokegroper delvis ødelagt av dyrking alt i eldre jernalder. Dette viser at det her var vanlig praksis å anlegge kokegroper i åker. En bonde vil neppe gjøre dette i en nysådd, spirende eller høstingsklar åker. Derimot må det ha vært greit å anlegge kokegroper i en høstet åker. Ut fra dette kan vi anta at kokegropene er et høstfenomen. Når åkeren ble bearbeidet neste vår ble fjorårets kokegroper ardet eller spadd vekk, og bare bunnen bevart, slik vi ser på Hørdalsåsen. Da Hørdalsåsen gikk av bruk som gård, trolig på 600-tallet, ble det siste årets kokegroper liggende urørt i den brakklagte åkeren. Dette gir en sjelden innfallsvinkel til tolkningen av kokegroper, og det er fristende å se dem i sammenheng med slaktning om høsten. En kan tenke seg at de delene av dyret som ikke kunne konserveres gjennom tørking, røking eller salting ble tilberedt umiddelbart. Vi har registrert 7-8 kokegroper in situ i overflaten, men ser ikke bort fra at det kan forekomme flere. Det er videre i to tilfeller fun-

Figur 24: Kokegroper er lett gjenkjennelige under registrering. Fra lokalitet 80

net kokegroper ved munningen av fegater, på Klinestad og på Fevang. Denne beliggenheten støtter trolig også opp omkring en tolkning om at kokegroper har relasjon til slakting. I seks tilfeller (lokalitet 7, 11, 18, 22, 51 og 56) har vi videre registrert kokegroper i forbindelse med bebyggelsesspor. Det kan stilles spørsmål om disse representerer former for økonomibygninger knyttet til gårdsdriften. Noen kokegroper ligger i gammel utmark umiddelbart utenfor den historiske kjente innmarken, som på Fevang og Solberg/Elgesem. En mulig hypotese er at vi er på sporet av en eldre form for seterbruk innenfor rammen av et jordbruk som i stor grad var basert på husdyrhold.

Siden kokegroper sjelden forekommer i middelalder og yngre jernalder kan en hypotese være at jordbruket tidligere i større grad var basert på husdyrhold og større slakteuttak. En annen forklaring er at koking med kleberkar overtok og delvis avløste kokegropstradisjonen. I svensk forskning har det vært hevdet at kokegroper er knyttet til gjetere. En har også tenkt seg at landbruket i eldre jernalder hadde et omfattende husdyrhold for å kunne eksporterte ull og huder til Romerriket (Pedersen, Widgren og Welinder 2004). Når eksportmarkedet i sør kollapset i folkevandringstid utløste dette en omfattende reorganisering av bosetningen i Sverige med omlegging mot større åkerbruk og mindre husdyrhold. Oppfølgende arkeologisk undersøkelse av lokalitetene vi har registrert kan ta sikte på å avklare om kokegropene har sammenheng med slakteplasser og husdyrhold, og om "eksportperspektivet" også kan være relevant for å tolke bosetningsutviklingen i Vestfold og Norge.

Kullgroper

Kullgroper er det aller vanligste kulturminnet i norsk utmark, og var i hovedsak i bruk i perioden 600-1350 AD til produksjon av trekull for bruk i jernframstilling. Forhistoriske kullgroper er for øvrig sjeldent funnet i Vestfold. Vi har påvist fire lokaliteter med kullgroper. Det dreier seg om lokalitet 25, 26 og 27, påvist ved overflateregistrering, og lokalitet 69, påvist ved sjakting. Fra struktur 26A ble det tatt ut en prøve (T-18131) som ble datert til 235 ± 35 BP. Kalibrert alder blir da 1520-1960 AD, altså etterreformatorisk. Også kalibreringsdataene støtter dette, ettersom de viser at det er noe mer sannsynlig at den faktiske dateringen skal ligge mellom 1630 og 1690 enn i noen av de andre tidsperiodene (OxCal, 2. sigma). Vi har i så fall en uvanlig sen datering på en kullgrop.

Fra før var det også påvist sju angivelige kullgroper på lokalitet 51, Hørdalsåsen, og en av disse er datert (struktur 51 Gb) til overgangen eldre - yngre jernalder (Pedersen 1990). Vi har allerede drøftet muligheten for at minst to (strukturene 51Ft og 51Gb), om ikke flere av de angivelige kullgroperne, egentlig er kokegroper, ettersom det er påvist skjørbrent stein i dem. Dette kan vel også gjelde de andre "kullgroperne" på lokaliteten. For kullgroperne på de andre lokalitetene er det ikke påvist skjørbrent stein, og det kan ikke utelukkes at det virkelig er produksjon av trekull som har forårsaket dem. Imidlertid ligger de ikke i et område egnet for jernvinner, men snarere på innmark eller innmarksnær utmark. Alternative tolkningsmuligheter for kullgroper omfatter groper for utvinning av tjære, kullproduksjon for salg og smiekullgroper. Det siste alternativet er trolig det mest plausible for "våre" kullgroper, uten at det er mulig å si så mye mer om dette uten videre undersøkelser. Smiekullgroper har gjerne senere dateringer enn kullgroper for jernvinne (Gustafson 2005).

Steinalderlokaliteter

Prøvestikking langs traseen for Gulli-Langåker har påvist 4 steinalderlokaliteter fordelt på til sammen 9 positive prøvestikk, det dreier seg om lokalitetene 25, 30, 35 og 79. Alle lokalitetene ligger på sørvest-vendte flater på lave koller mellom jordbrukslandet i det ellers flate terrenget. Materialet består av flint, med innslag av chert og rhyolitt. Steinalderlokalitetene ligger alle i ulike høyder over havet, og må ut fra kurven dateres ulikt. Dersom lokalitetene var strandbundne kan de gis en terminus post quem-datering ved hjelp av strandlinjekurver. Med utgangspunkt i E18-prosjektets strandlinjekurve (KHM, Per Persson) kan lokalitetene dateres til følgende perioder:

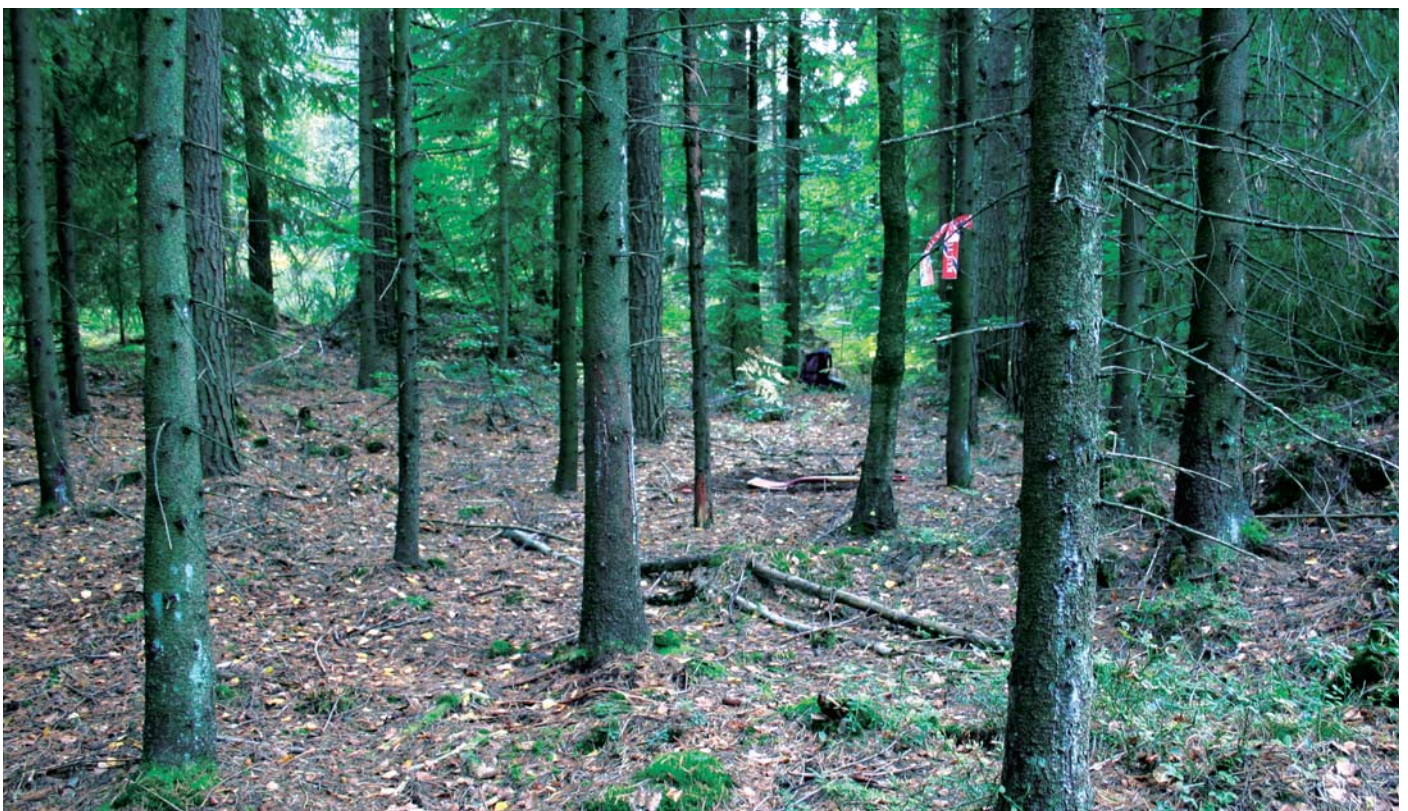
Lok 25: ca 55 moh -> 6400-7800 BP

Lok 35: ca 82 moh -> 8000-10 000 BP

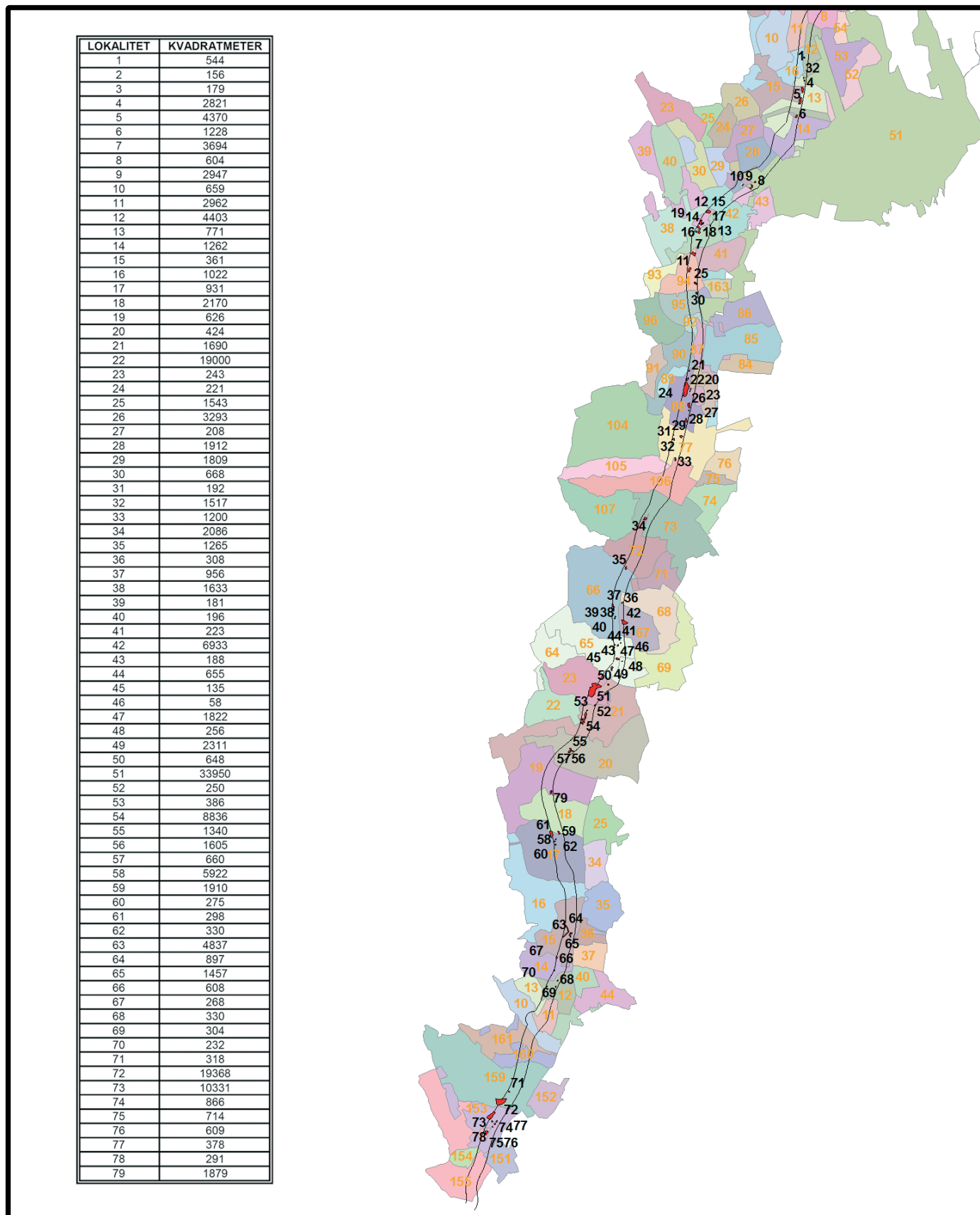
Lok 30: ca 67 moh -> 7000-9000 BP

Lok 79: ca 100 moh -> 10 000-12 000 BP

Dermed spenner steinalderlokalitetene på parsellen Gulli-Langåker fra slutten av paleolitisk tid til senmesolitikum. Det er dermed mulig at lokalitet 79 representerer en steinalderlokalitet fra tidligste pionerfase, dersom den var strandbunden.

Figur 25: Steinalderlokalitetene ligger gjerne på tørrlendte flater. Lokalitet 79

Figur 26. Lokaltetenes størrelse. Kartet til høyre viser lokalitetenes beliggenhet på matrikkelgårder

Funnene i en kulturhistorisk kontekst

Lokalitetene vi har registrert kan samlet kaste lys over det forhistoriske landbruket i Vestfold og spørsmål om endring og stabilitet i dette. Vi skal nå forsøke å beskrive disse i en kulturhistorisk ramme.

Ås til Aulerød (lokalitet 1-11)

Da biskop Jens Nilssøn i 1593 var på visitasreise i Vestfold red han sørover forbi Fadum og Ås. I sin beretning skriver biskopen at det fantes både bautasteiner og en stor steinrøys på Ås, og han gjengir et sagn som knytter disse til Sem kirke:

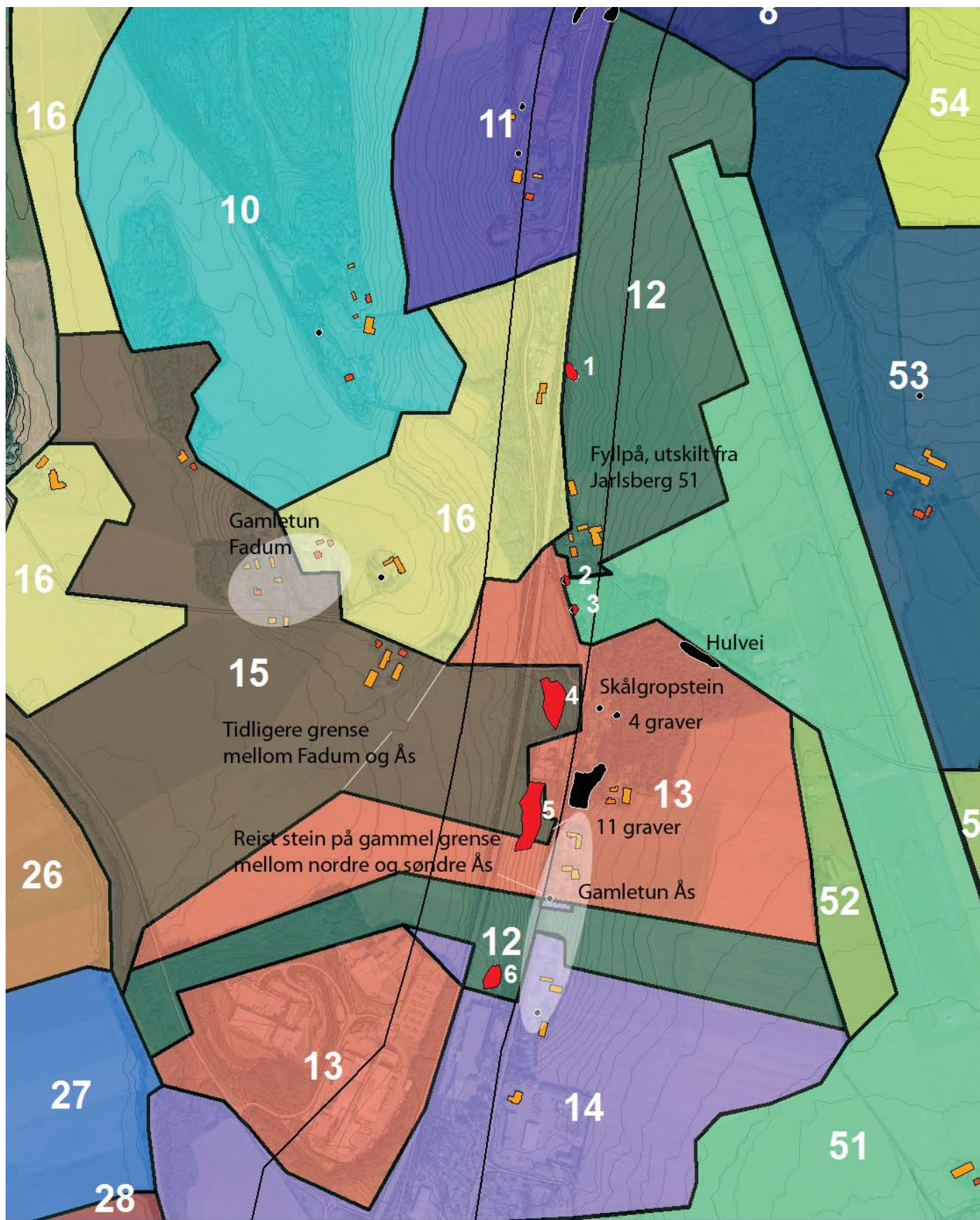
”Saa droge wi i Suduest ad Raenn och komm strax til Aassgaardene liggendis paa den venstre haand, der erc suare strenröss. Och Sigis ther, at de ville der haffue bygt Sembs Kircke. Men huad de bygde om dagen det bleff nedbrut om Natten. Der stod och ij store lange stene opreist som som stetten skulle haffue verit. Som wi haffde paa den venstre Haand” (Nilssøn 1593, 237).

Nauen, Fadum og Ås var i tidlig middelalder trolig del av et jordegodssystem omkring kongsgården Sem. Dette jordegodset synes å ha blitt skilt fra kongsgården og underlagt St. Olavskloster i Tønsberg på midten av 1100-tallet. Likevel var det en tett forbindelse mellom klostergodset og kongsgården gjennom middelalderen. Et kongebrev fra 1576 forteller at klosterets bønder fra ”arilds tid” hadde gjort ”Egter og Dagverk” også til kongsgården Sem (NRR II, 192). Sem fungerte som setegård for lensherrene på Tunsberghus, og Erik Ugerup (Urup) er den første lensherren vi kjenner på Sem. Han fikk Sem og Tønsberg i len mot avgift (NRR I, 6) i 1524, og i 1532 fikk han også hånd om St. Olavs kloster med Auli, som tjenestelen uten avgift. Klostergodset ble dermed ”gjenforent” med Sem etter 400-500 års atskillelse. Senere, ved opprettelsen av grevskapet 1670-årene, ble Sem og tilliggende krongods i Tønsberg og Brunla len omgjort til et stamgods med alle adelige friheter.

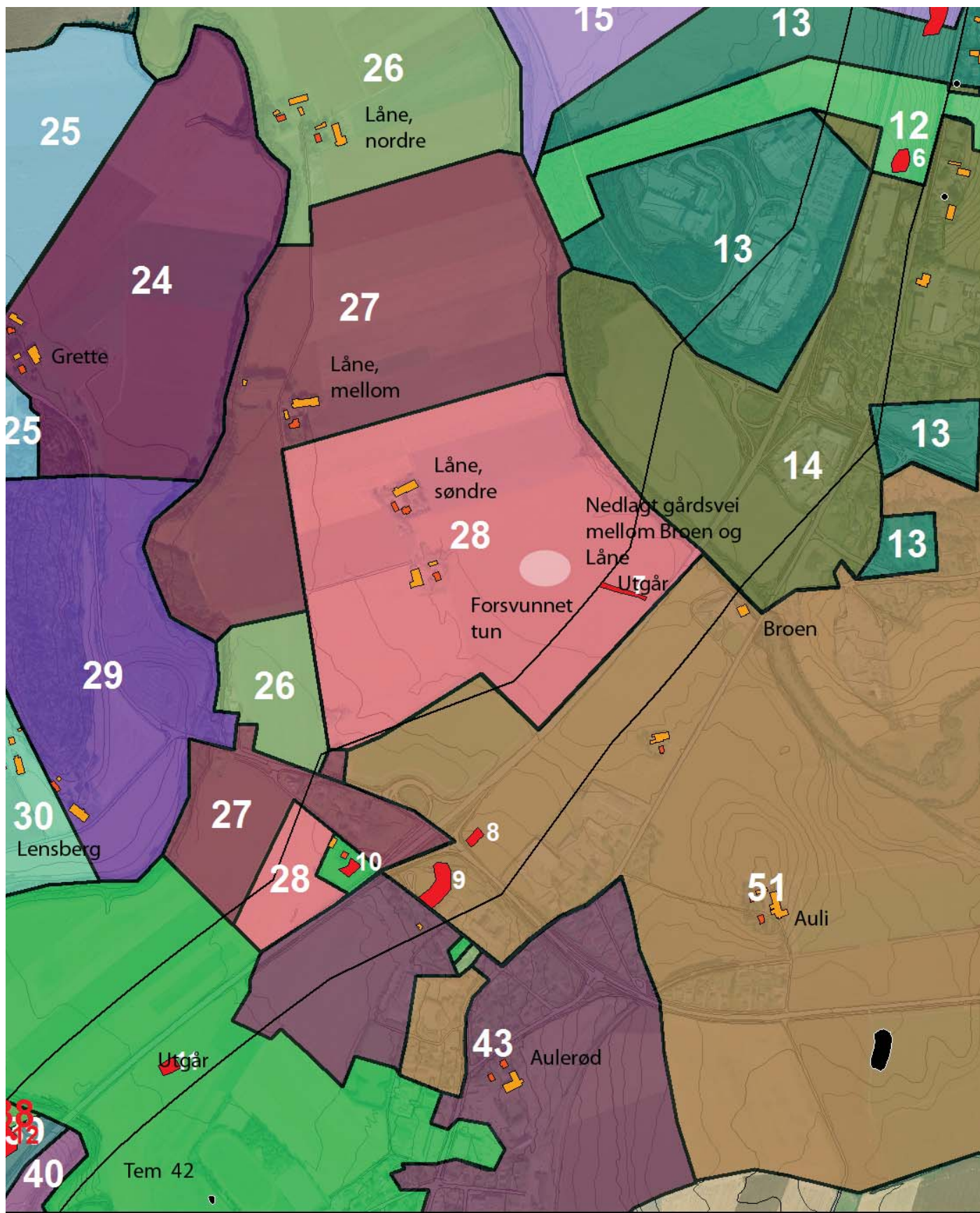
I tidlig middelalder ble kongsgårdene i kongens fravær styrt av årmenn (konongs armaðr). Årmannen utgjorde toppen i hierarkiet av ufrie personer som drev kongsgården. Utenfor ”domenejorden” kan det ha vært frie/ufrie jordbrukere med egne gårdsbruk, og Ås kan ha vært en slik gård forbundet med Sem. Vi vet lite om disse folkenes sosiale og rettslige status, men det er mulig å tenke seg kombinasjoner av ufrie og frie jordbrukere, også hirdmenn og såkalte ”thegner”. Dette kan ha vært personer som sto i et direkte tjenesteforhold til kongen.

Figur 27: Kart over Ås. Utsnitt av kart over Jarlsberg hovedgård 1811, utlånt fra Jarlsberg gårdsarkiv

0 100 200 400 600 800 meter
 Ås og Fadum, matrikelgrenser og tun

0 100 200 400 600 800 meter

Låne, matrikelgrenser og tun

Lokalitet 5 gir mulighet for å belyse bebyggelsen ved fellestunet for Ås-gårdene nærmere. Her er det påvist mulige graver, kokegroper og andre strukturer knyttet til bruk og bosetting i området. Tre kokegroper er datert til tidsrommet bronsealder - romertid. Fyllpå, gnr. 12, eier i dag en stripe mellom Søndre og Nordre Ås, men dette er et yngre forhold. Det er reist en stein i gamletunet på det gamle skillet mellom Ås-gårdene. Lokalitet 4 og 6 ligger på henholdsvis Nordre og Søndre Ås og avspeiler trolig forhistoriske dyrkingssystemer med ardspor og merkereiner etter forhistorisk åkerinndeling på hver av de to gårdene. En sammenligning av disse feltene og lokalitet 5 kan kaste lys over viktige aspekter ved gårdens historie.

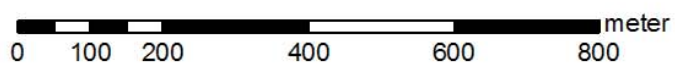
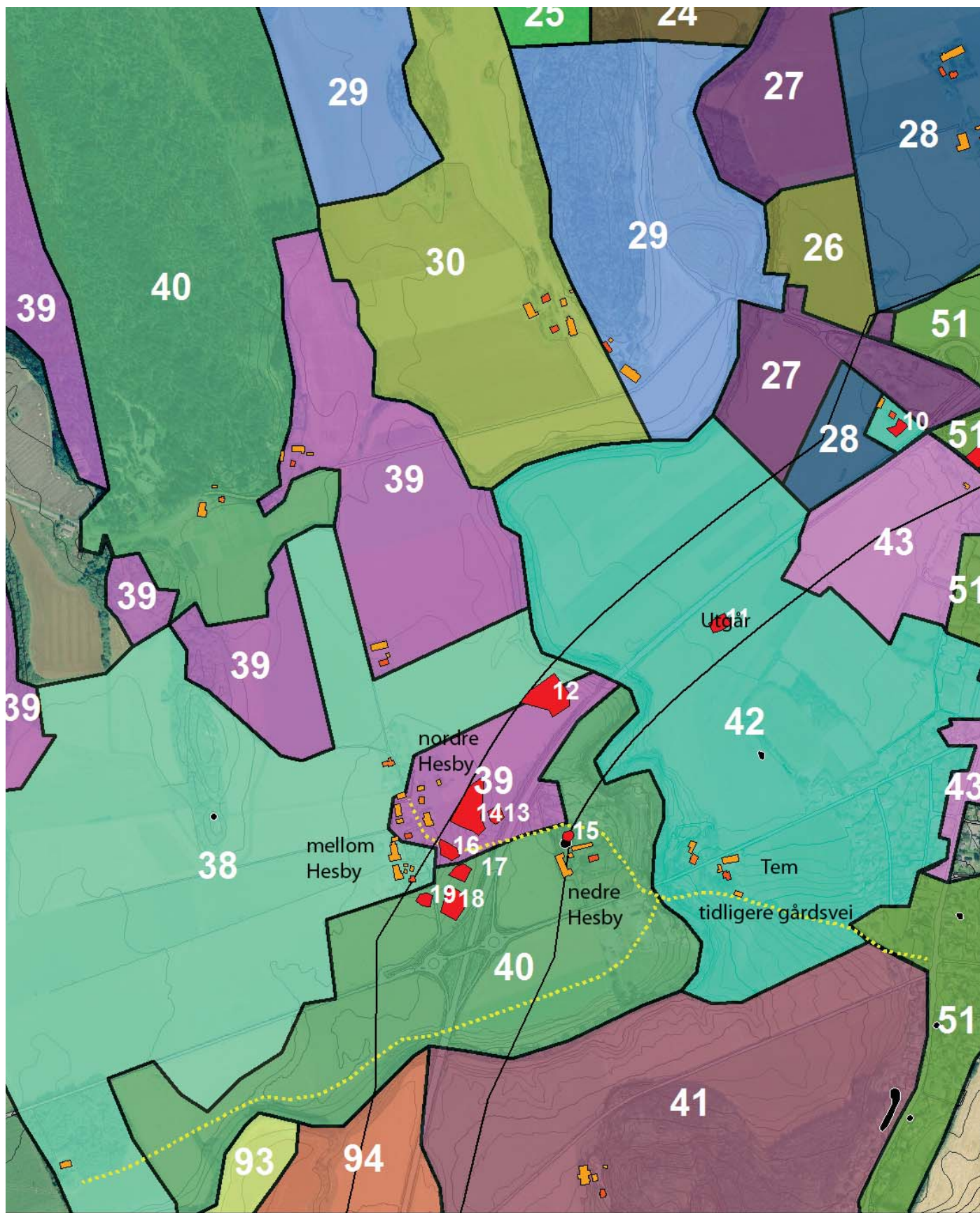
Lokalitet 1, 2 og 3 er forhistoriske graver som synes å være anlagt på eller nær vest-grensen for Sem/Jarlsberg. Det er mulig at gravene opprinnelig markerer domenet til hovedgården. Lokalitet 1 ligger på grensen mellom Fyllpå og Fadum. Fyllpå var skysskaffersted fra 1730-årene, men var gårdsbruk i middelalderen under navnet Baughurud (RB). Fyllpå er også undersøkt arkeologisk i flere omganger, og dette har bekreftet dateringen til middelalderen. Under en tuft forekom også stolpespor som kan antyde eldre bosetning på stedet (Henriksen 1994, 65). Dersom Baughurud opprinnelig ble utskilt fra Sem/Jarlsberg, slik gårdsgrensene indikerer, kan lokalitet 1 opprinnelig markere grensen for den eldre storgården. Også *-rud*-endelsen antyder at Baughurud er en relativt ung gård, kan hende yngre enn gravene. Ved Fyllpås grense mot Gulli, gnr. 8 i nord ligger det også et gravfelt, kanskje nær en eldre gårdsgrense for Sem/Jarlsberg.

Lokalitetene 2 og 3 ligger på Jarlsbergs grunn i skiftet mot Ås, nærmest som grensemarkører. Tilsvarende gjelder kanskje lokalitet 9, som er et gravfelt Nicolaysen omtalte i 1860-årene (NF) og som er gjenfunnet under vår registrering. Også dette ligger nær grensen for Jarlsberg gård i dag, men grensene her kan ha endret seg, vurdert ut fra gårdskart over Jarlsberg fra 1811. Det kan være verdt å merke seg at lokalitet 9 ligger ved veien som fører til Lensberg og med forbindelse til Låne. Disse gårdene grenser til hverandre, og Låne grenser til Sem/Jarlsberg. Begge navnene kan være avledet av roten *lén*, *len*, forlening og ha sammenheng med at gårdene tidligere ble forlent personer i kongens tjeneste, for eksempel hirdmenn, thegner eller liknende. Kan hende skal lokalitet 9 sees i et slikt lys. Et ildsted fra lokaliteten ble datert til senmiddelalder.

En mer presis tidfesting og undersøkelse av gravene langs gårdsgrensen til Sem/Jarlsberg vil kaste nytt lys over alderen på kongsgårdens grense og potensielt gi informasjon om etableringen av dette viktige regionale maktsenteret. Det vil være av stor interesse å kartlegge de begravde personenes status og eventuelle tilknytning til kongsgårdsmiljøet.

Figur 28: Lokalitet 9 på Jarlsberg. Fotgroften ligger under hvit duk øverst i sjakten til høyre

Hesby og Tem, matrikelgrenser og tun

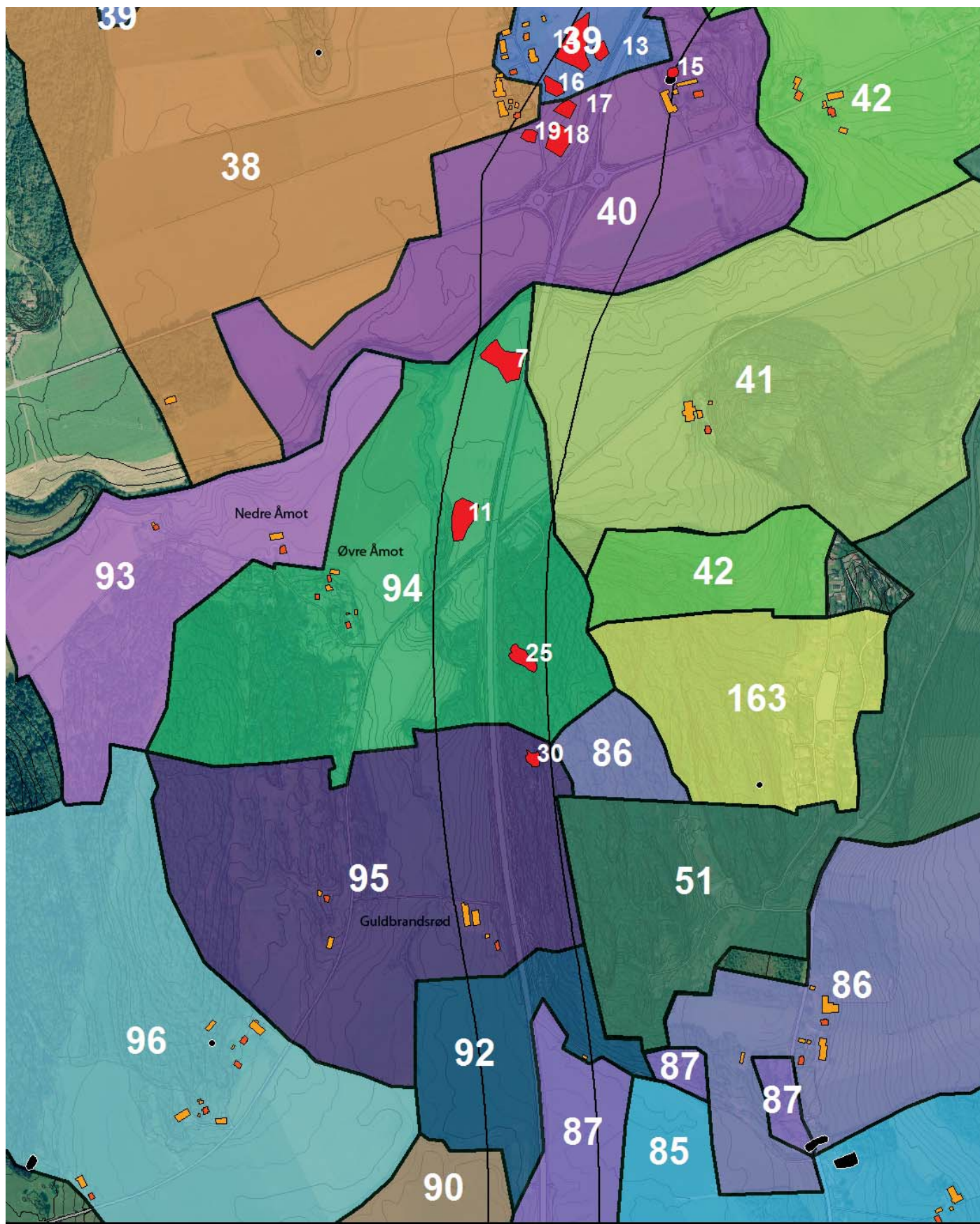
Hesbyområdet (lokalitet 12-19)

Hesby består i dag av tre gårder; Nordre Hesby (gnr. 39), Mellom Hesby (gnr. 38) og Nedre Hesby (gnr. 40). Navnet betyr "Hestegården". I Rødebok omtales "j Hestby j synsta gardenom" (RB 61ff). Benevnelsen "Søndre Hesby" er i dag ikke i bruk, men indikerer at Hesby alt i 1390-årene var delt i minst to gårder – Søndre og Nordre. På 1600-tallet var gården delt i tre og da brukes de nåværende betegnelsene Nordre, Mellom og Nedre Hesby (NG VI, 213). Måten gårdsgrensene er trukket på i nord kan antyde at Nordre og Nedre Hesby, som trolig er identisk med Søndre Hesby, engang har utgått fra en samlet enhet. Dersom dette representerer en primær deling av gården, er Mellom Hesby (gnr. 38) kanskje en senere utskillelse, uten at dette lar seg avgjøre sikkert ut fra foreliggende kildemateriale. Tunet til Nedre Hesby ligger i dag på en høyde ca 250 m øst for høydedraget hvor tunene til Nordre og Mellom Hesby ligger samlet. Begge "tuntoppene" hever seg vel 5 m over de omkringliggende dyrkingsflatene vel 15 moh. Tunet til Nedre Hesby er atskilt fra "klyngetunet" til Mellom- og Nordre Hesby, det antatte hovedbosetningsområdet på gården. Det er påfallende at gården på 1600-tallet ble kalt Nedre Hesby og ikke Søndre Hesby, slik den synes omtalt i 1390-årene. Dette kan gi grunnlag for en hypotese om at tunet på et tidspunkt ble flyttet dit det ligger i dag fra et område sør i klyngetunet. Åpenbart er tunet til Nedre Hesby likevel gammelt, dokumentet på kart i 1825 og med våningshus fra 1740-årene. En eventuell flytting må ha skjedd på 1500-1600-tallet, om ikke før.

I området hvor en tenker seg at tunet til Søndre Hesby lå tidligere har vi registrert stolpespor og kokegroper fra romertiden (lokalitet 18). Videre mot nord, på østsiden av tunet til Mellom Hesby, er det også funnet forhistoriske bebyggelsesspor, ventelig fra jernalderen (lokalitet 16). Tilsvarende har vi funnet bebyggelsesspor øst for tunet til Nordre Hesby, datert til eldre romertid (nordre del av lokalitet 14). Det er i tillegg identifisert flere mulige og tidligere ukjente graver i området. Vår undersøkelse har blant annet gitt funn av sverd, dyre- og menneskeknokler, samt andre strukturer som er tolket som mulige graver (søndre del av lokalitet 14, 17 og 19). Fra før var det også kjent en stor bevart haug nord for tunet til Nedre Hesby (lokalitet 15). De forhistoriske gravene ligger dermed langs den gamle gårdsveien til Hesby. Ifølge et kart fra 1825 gikk den vestover fra Raveien via Tem og derfra over en bro og videre til Hesby. Veien slynger seg i dag rundt nordsiden av tunet til Nedre Hesby før den blir avbrutt av E18. På vestsiden av E18 er veien overpløyd og ikke lenger i bruk, og er heller ikke synlig i overflaten. Den ble observert under sjakting nord for lokalitet 16. På østsiden av E18 passerer gårdsveien den nevnte bevarte gravhaugen (lokalitet 15) og på vestsiden passerte den sør for lokalitet 14 der sverdet ble funnet i 2005. Veilinjen synes å være svært gammel og utgjør også skillet mellom Nordre (gnr. 39) og Nedre (Søndre) Hesby (gnr. 40), med graver på hver side.

I delet mellom Nordre og Mellom Hesby, på et høydedrag (14 moh) sørvest for Merkedamselva har vi påvist et kokegropfelt (lokalitet 12). Det ligger vel 300 m nordøst for det historisk kjente tunet på Hesby. Det er påvist 9 strukturer, hvorav 5 kokegroper. En av disse er datert til tiden 155 f. Kr. til 65 e. Kr. (1. sigma) og synes å være på alder med, eller litt eldre enn de foreløpig eldste dateringene ved Hesby-tunet, fra eldre romertid. Det er også gjort løsfunn av keramikk fra både eldre jernalder og middelalder som kan antyde lang tids utnyttelse av området. Det er ikke kjent bebyggelse her i historisk tid. Om denne lokaliteten skal knyttes til et fest-, spise- og aktivitetsområde for den historisk kjente gården, eller representerer et eldre trinn i gårdsutviklingen på Hesby, er derfor et åpent spørsmål. Det kan også dreie seg om en slakteplass, og beliggenheten ved elven er da neppe tilfeldig.

Bosetningen på Hesby kan følges tilbake til eldre romertid, med eldste datering (av en kokegrop) til perioden 20-250 e. Kr. (1. sigma). Sporene etter eldre bebyggelse og aktivitet synes å være bevart på sør- og østsiden av det historisk kjente klyngetunet, og bebyggelsen synes å ha hatt videre utstrekning enn dagens bebyggelse. De forhistoriske gravene har en klassisk beliggenhet langs gårdsveien til og fra dette tunet. Funnene indikerer stor tidsdybde og stabilitet i bosetningsstrukturen på Hesby. I Hesby/Tem-området får vi en fin kronologisk sekvens fra kokegropfeltet ved elva, trolig nær datidens elvemunning og hav, til gårdsetableringen på sletten bakom. De lavtliggende markene til Hesby ca 15 moh har nok tidligere blitt regelmessig oversvømt av havet, og dette har gitt salte frodige gressganger og godt hestebeite. Dette kan igjen ha gitt navn til gården.

0 100 200 400 600 800 meter

Åmot og Gulbrandsrød, matrikelgrenser og tun

Åmot og Gulbrandsrød (lokalitet 7, 11, 25 og 30)

Åmot er en av nærmere 40 gårder i Norge med dette navnet. *Ámót n.* betyr "åmøtet", "der elvene møtes". Borgeelva renner ut i Merkedamselva på Åmot, og sannsynligvis er det dette møtestedet navnet refererer til. Gården er første gang omtalt i Røde bok på slutten av 1300. Åmot synes å ha vært delt i to bruk langt tilbake i tid. I matriklene fra 1600-tallet omtales "Åmot øvre og øde". Det tyder på at ett av brukene lå øde i senmiddelalderen, sannsynligvis det nåværende Nedre Åmot, gnr. 93, som ligger vest for Øvre Åmot og utenfor vårt undersøkelsesområde. Øvre Åmot, gnr. 94 synes derimot å ha vært i drift i senmiddelalderen, noe også vår undersøkelse viser. Vi har funnet to lokaliteter knyttet til jordbruk på Åmot.

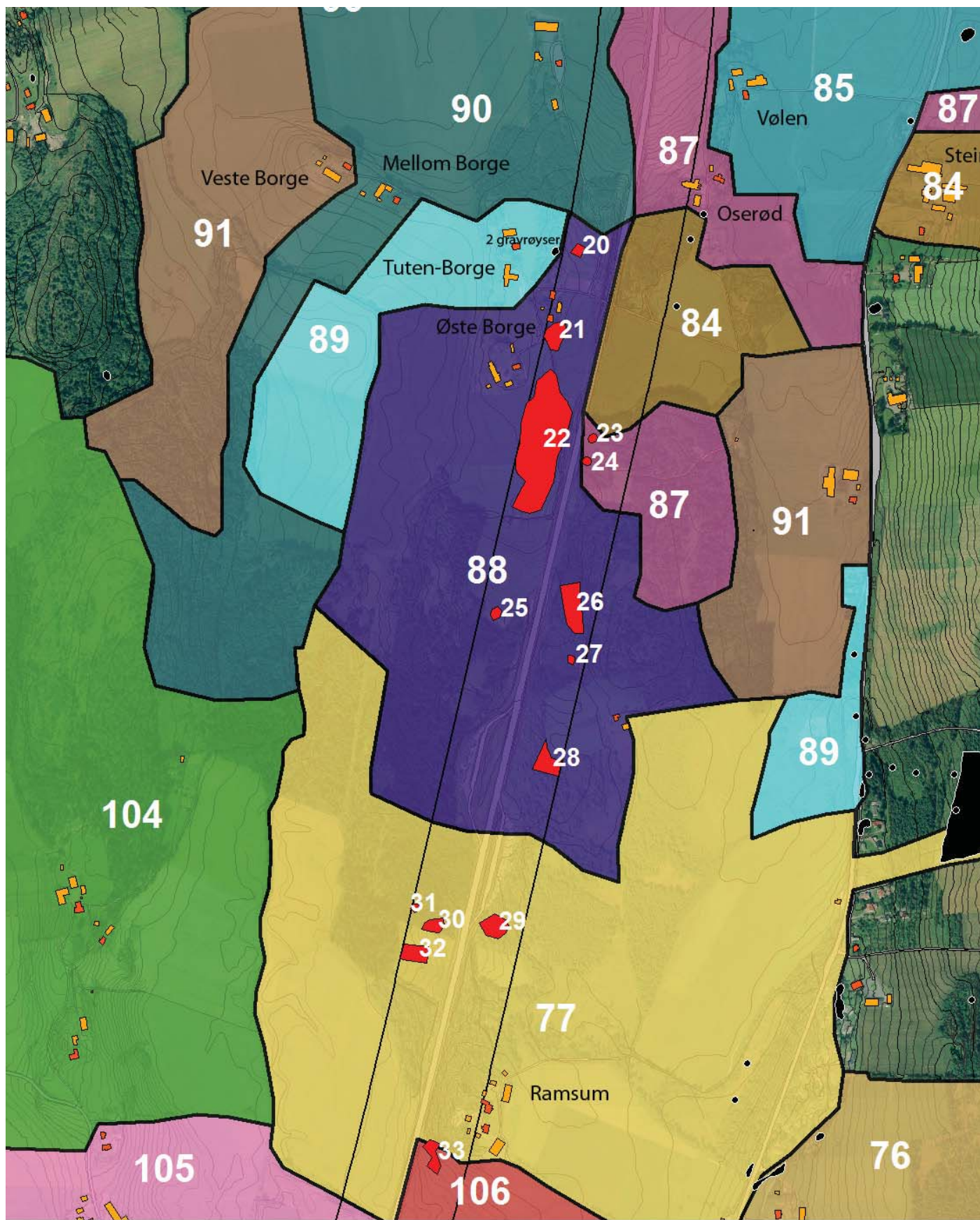
Den ene lokaliteten (7) ligger ca 80 m øst for det omtalte elvemøtet nordøst på gården, like ved gårdsgrensen mot Askehaug, gnr. 41, i øst og grensen mot Hesby, gnr. 40, mot nord. Denne grensen utgjør den nåværende grensen mellom Stokke og Tønsberg kommune og er etter alt å dømme en meget gammel administrativ grense. Her gikk også sognegrensen mellom Skeie og Sem sogn i middelalderen. Lokaliteten består av 11 strukturerer, flest kokegroper, og er datert til romersk jernalder. Det kan indikere at akkurat dette stedet bokstavelig talt har lang tradisjon som møtested, slik navnet også tyder på. Vi vet ikke hvilken funksjon stedet har hatt så tidlig, heller ikke om gården Åmot fantes så tidlig. Nærheten til elven kan ha vært viktig, dersom det for eksempel dreier seg om en slakteplass. Også på Hesby har vi påvist et kokegropfelt med en slik beliggenhet ved elva. Om funnet på Åmot har sammenheng med de langt yngre belagte grensene er derimot mer usikkert.

Den andre lokaliteten (11) ligger også øst for Borgeelva. Innmarken til Åmot er i dag delt av denne elven, og tunene til både Øvre og Nedre Åmot ligger på vestsiden slik de alltid har gjort i historisk kjent tid. Veien over Borgeelven gikk tidligere rett øst straks sør for tunet på Øvre Åmot, ca 90-100 m sør for nåværende vei. Vår lokalitet ligger vel 200 m nord for dette eldre krysningspunktet. Lokalitet 11 er datert til 1400-tallet. Registratør mente det dreide seg om stolpespor og mulige vegggrøfter, i tillegg til kokegroper. Tolkningen er noe usikker, særlig med hensyn til vegg-grøftene. Det ble også funnet brente dyrebein under registreringen. Det kan ikke utelukkes at det dreier seg om en form for økonomibygning på "andre siden av elven". Trolig har området på østsiden av elven tidligere blitt benyttet som beitemark og først i nyere tid tatt opp som åker. Et eldre tunområde kan heller ikke utelukkes, men området synes vel flatt og kan hende flomutsatt.

I tillegg er det registrert to steinalderlokaliteter på Åmot og Gulbrandsrød, lokalitet 25 og 30. Disse ligger henholdsvis 55 og 76 moh og kan dermed tidfestes til mellommesolittisk tid. Det er verdt å merke seg at høyden de ligger på heter "Holmane" selv om det er mange tusen år siden dette faktisk var holmer.

Figur 29: Åmot ca 1930

0 100 200 400 600 800 meter

Borgegrenda og Ramsum, matrikelgrenser og tun

Borgegrenda og Ramsum (lokalitet 20-33)

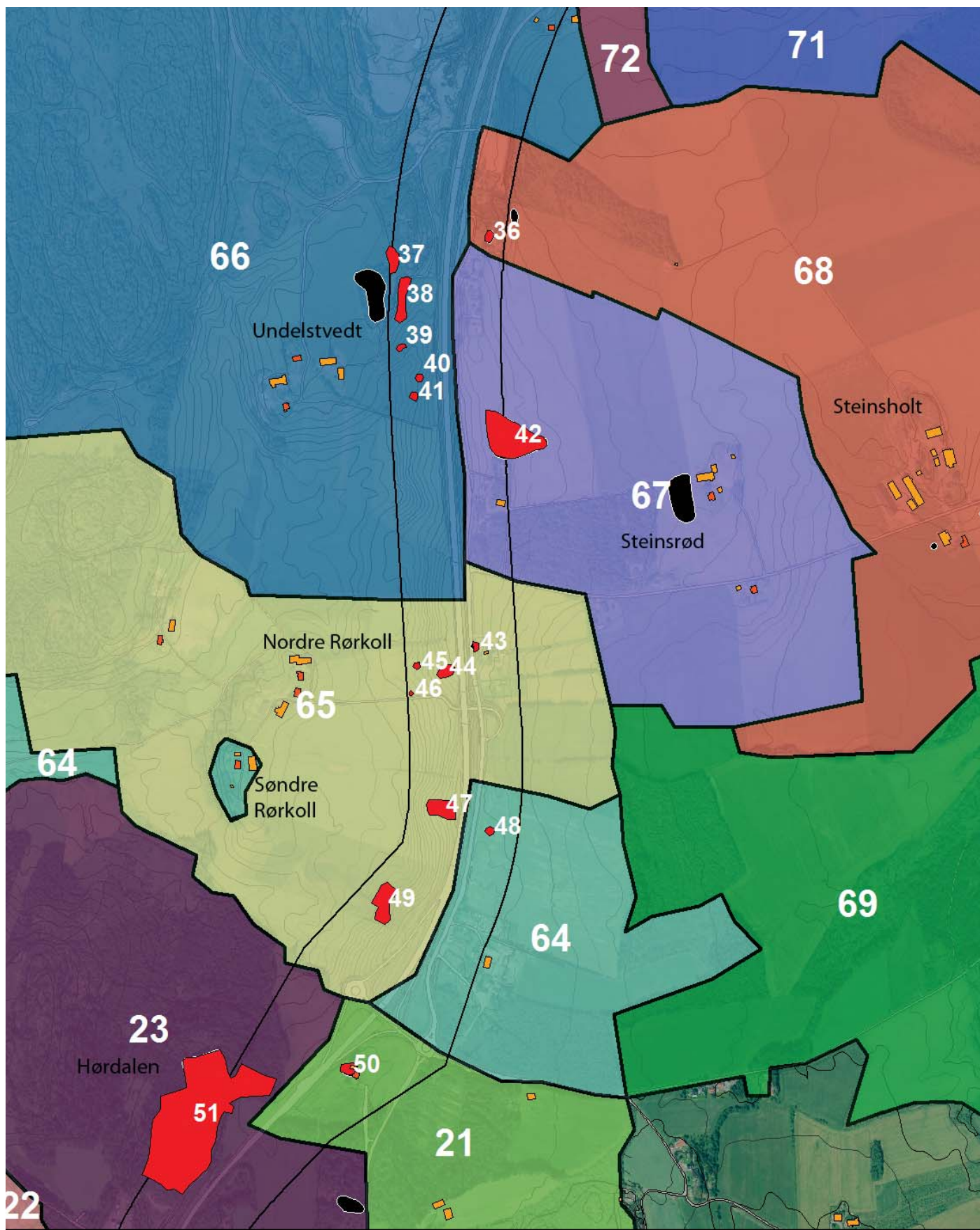
Det er nær historisk relasjon mellom gårdene i Borgegrenda, gnr. 88-91, Østre-Borge (gnr. 88), Tuten-Borge (gnr. 89), Mellom-Borge (gnr. 90) og Vestre-Borge (gnr. 91). I Rødeboka omtales fire gårder i Borgegrenda – ”Borghom (RB 60), Ellingsborghom (RB 186), Olbiarnaborghum (RB 53) og Tantaborghum (RB 186). Gårdene har tradisjonelt hatt utmarken sin i øst mot Raveien og sørover mot Ramsum. I utmarken til Østre-Borge har vi påvist kullgroper og mulige spor etter eldre dyrking (lokalitet 26 og 27), og tilsvarende på nabogården Ramsum mot S (lokalitet 29-31), samt en kokegrop nær det historisk kjente tunet her (lokalitet 33). Her skal vi konsentrere oss om situasjonen i Borgegrenda da dette fremstår som et viktig funnområde.

Fremdeles har Vestre-Borge (gnr. 91) og Tuten-Borge (gnr. 89) skogsteiger langs Raveien atskilt fra tun og øvrig eiendom. Dette, sammen med gårdsgrensene for Borgegårdene og gårdsnavnene, indikerer felles opphav. Et eventuelt eldre fellestun for gårdene er ikke kjent, og dagens tunstruktur er ikke ulik den som sees på kart fra 1825. I lys av dette fremstår lokalitet 22 som svært spennende. Her ble det påvist 88 strukturer i form av stolpespor, ildsteder, kokegroper, fossil dyrket mark, rydningsrøyer, mulige graver og flere udefinerbare strukturer. Det er ikke kjent bebyggelse i dette området i historisk tid. Det ble tatt ut C14-prøver fra ulike strukturer, og dateringene viser eldre bronsealder til romersk jernalder. Følgende 11 strukturer er datert:

- Kokegrop (A) 340 - 630 e. Kr.
- Kulturlag (D) 1300 - 750 f. Kr.
- Ildsted (Af) 390 - 110 f. Kr.
- Ildsted (Ah) 1390 - 920 f. Kr.
- Mulig stolpe (Am) 910 - 400 f. Kr.
- Mulig ildsted (Bb) 760 - 370 f. Kr.
- Udefinert struktur (Bc) 1400 - 800 f. Kr.
- Kulturlag (Bk) 1760 - 1380 f. Kr.
- Ildsted (Bp) 40 f. Kr - 380 e. Kr.
- Dyrkingsprofil (By) - tre prøver fra 1750 - 800 f. Kr.
- Ildsted (Cc) 220 f. Kr. - 220 e. Kr.

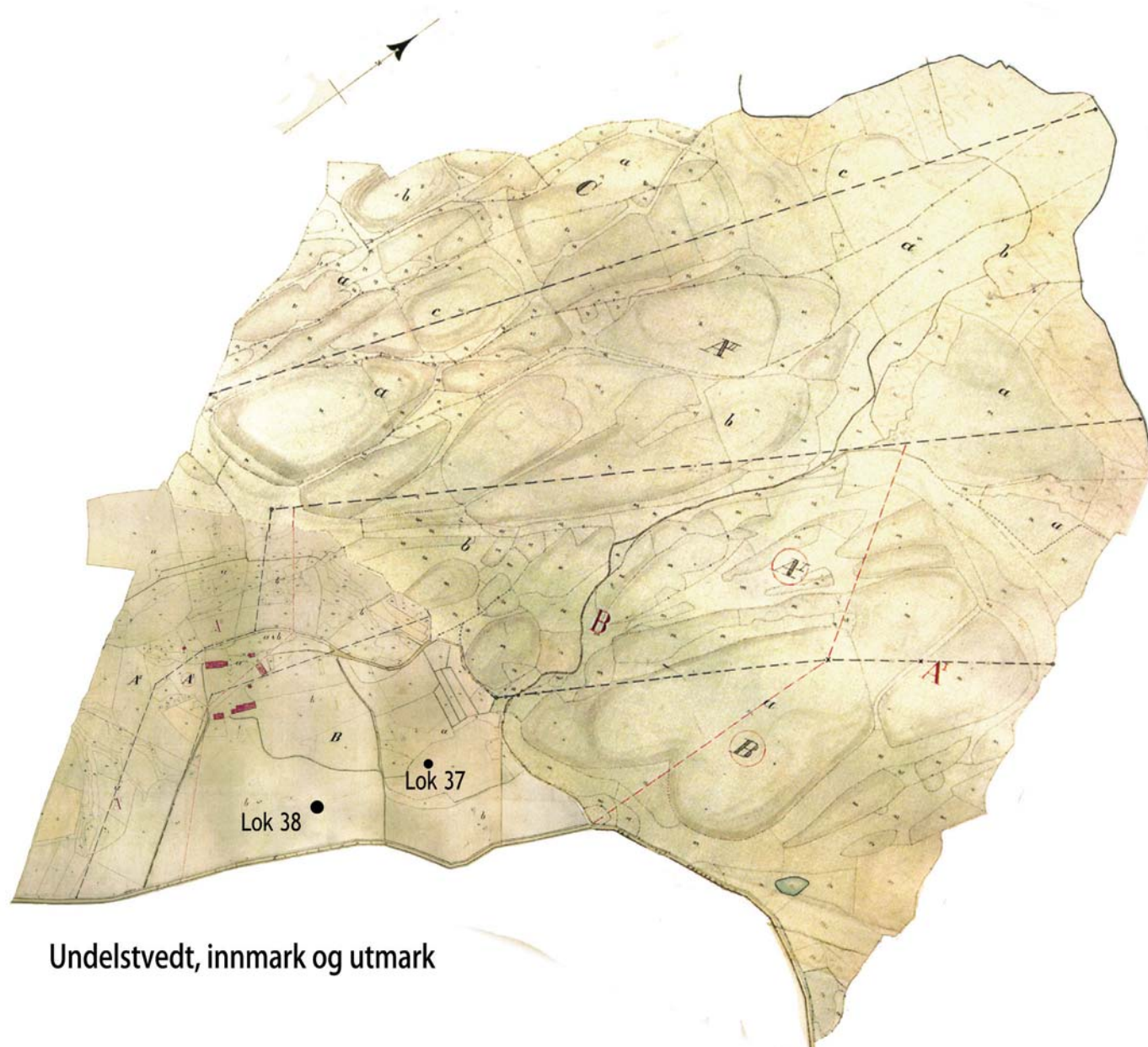
Det er nærliggende å se disse som spor etter et eldre tunområde. Registrator mente det minst dreier seg om spor etter fire hus, men tallet er usikkert. Lokalitet 22 ligger på en fin, tørr flate sentralt i ressursområdet for Borgegrenda. Et eventuelt tun lå i le av en fjellknaus i øst, og i nordøst lå et vann egnet som ferskvannskilde (nå tørrlagt). På høyden bakom er det påvist to røyer, tolket som graver (lokalitet 22 og 23). Åkrene lå i bakken mot vest, hvor dateringene viser dyrking i eldre og yngre bronsealder. Ser vi lokalitet 22 i relasjon til lokalitet 20 (ildsted) og 21 (kokegroper) tegner det seg et interessant bilde. Disse ligger noe nærmere de historisk kjente tunområdene for Tuten-Borge og Østre-Borge, og to dateringer viser romersk jernalder.

Dersom disse strukturene er knyttet til de historisk kjente tunene kan en foreløpig usikker hypotese være at et eldre tun for Borgegrenda ble oppløst i løpet av romertid, og at den spredte tunstrukturen her oppsto i denne perioden. Gangen i denne delingen kan vi bare gjette på. En første deling kan ha gått mellom Østre- og Vestre-Borge. Vurdert etter gårdsgrensene kan Tuten- og Mellom-Borge være yngre delingsprodukter av Vestre-Borge, men det er usikkerhet forbundet med dette. Om så likevel er tilfelle ligger de fra før kjente, men noe usikre og udaterte gravrøysene (ID 76853), på grensen for en slik tenkt første deling. En nærmere undersøkelse og arkeologisk utgraving av lokalitet 22 vil kunne gi verdifull informasjon om bronsealdergården i Vestfold og dens utvikling over tid. Særlig verdifull vil en slik undersøkelse være dersom den blir supplert med mindre punktundersøkelser nær de historiske kjente tunene i Borgegrenda for å tidfeste aktiviteten her.

0 100 200 400 600 800 meter

Undelstvedt og Rørkoll, matrikelgrenser og tun

Undelstvedt, innmark og utmark

Figur 34: Kartet viser gårdsstrukturen på Undelstvedt i 1902, med de ulike eierne.

A1: Hans Hansens arvinger

A2: Antoni Hansen Stensholt

B: Kristian Sörensen

C: A. Butenschön

Her har vi satt sammen to utskifningskart for Undelstvedt 1902 (innmark/utmark).

Undelstvedt og Rørkoll (lokalitet 34-49)

Det er flere forhold ved lokalitetene på Undelstvedt som kan belyse spørsmål om endring og stabilitet i jordbruksbosetningen på gården. Det foreligger to utskiftningskart fra 1902 over gårdens innmark og utmark. Dagens tun ligger på samme sted som det historisk kjente, og langs gårdsveien til dette tunet ligger et udatert gravfelt med minst 15 rundrøyser (ID 22212). Vår lokalitet 37 og 38 utgjør hovedfunn her, og er lokalisert nær gravfeltet, der det også tidligere var et veikryss (jamfør utskiftningskart). Begge lokalitetene omfatter mulige bebyggelsesspor i form av stolpehull og ildsteder. En uklar struktur på lokalitet 38 ble datert til 530-980 e. Kr.

Funnene kan representere spor etter et nå forsvunnet tun fra yngre jernalder. Det kan i så fall indikere at det har skjedd en flytting av tunet dit det ligger i dag, eller at gården tidligere hadde to tun med et gravfelt mellom. En sammenstilling av utskiftningskartene viser at geilen ut fra nåværende tun ikke treffer veien i utmarken direkte, men følger et stykke langs gjerdet. Dette er noe uvanlig. Tenker en seg derimot en linje trukket rett sørover fra utmarksveien, vil det passe godt med et tun der vi har gjort våre funn. Dette styrker en hypotese om tunflytting på Undelstvedt, kan hende i løpet av yngre jernalder eller middelalder. Når det gjelder lokalitetene på Rørkoll er disse mer krevende å tolke i lys av historisk kjent gårdsstruktur. Lokalitet 49 består av flere kokegroper samt dyrkingsspor. Tre kokegroper ble datert til yngre bronsealder og førromersk jernalder (struktur A; 360 BC-80 Ad, struktur E; 800-200 BC) og struktur G; 780-380 BC), og et dyrkingslag til eldre bronsealder (struktur K, 1420-970 BC). Lokalitet 45 ble datert til romertid/folkevandringstid, mens lokalitet 47 ble datert til romertid. En bør være oppmerksom på nærheten til gårdsanlegget på Hørdalsåsen, som synes å ha vært i bruk omtrent på samme tid.

En videre undersøkelse på Undelstvedt vil kunne belyse lokal ”tunvandring” mer i detalj. Dette er en problemstilling som tidligere har vært særlig relevant i Danmark, men mindre påaktet i Norge. Området er et fint eksempel på slik flytting innenfor rammen av en allerede etablert gårdsstruktur, og hvor det synes bare å ha vært gjort mindre tilpasninger i forhold til eksisterende gjerde- og geilsystemer. Funnene på Rørkoll har trolig potensial til også å kaste lys over bruken av Hørdalsåsen og bør sees i relasjon til denne lokaliteten.

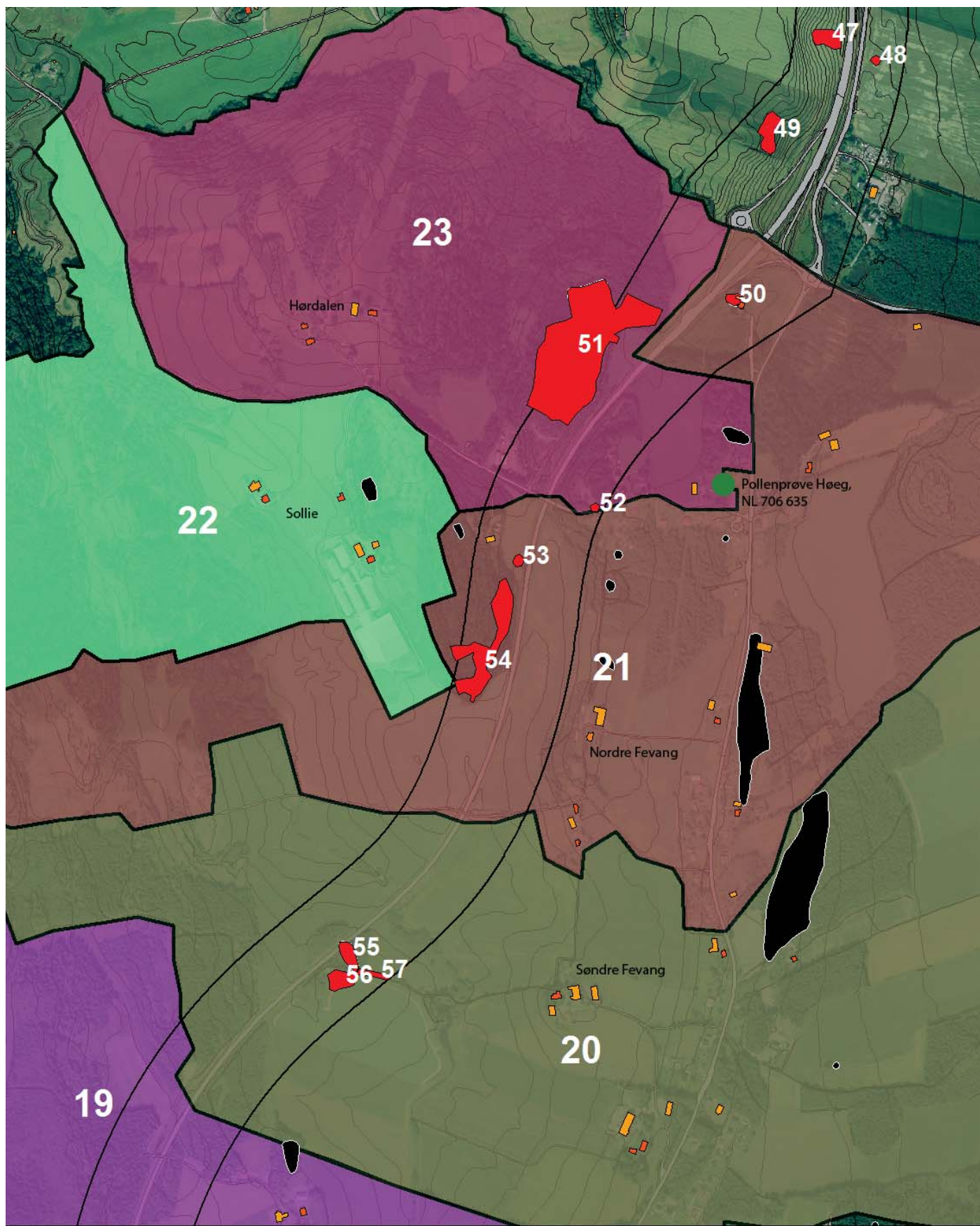
Figur 31: Tunet på Undelstvedt ligger på høyden til venstre. Lokalitetene 37 og 38 ved de hvite husene til venstre for regnbuen

Figur 32: Sjaktning ved Rørkoll

Figur 33: Tunet på Rørkoll

0 100 200 400 600 800 meter

Hørdalen og Fevang, matrikelgrænser og tun

Hørdalsåsen og Fevangsgrenda (lokalitet 50-62)

I forbindelse med den forrige utbyggingen av E18 på 1980-tallet ble Hørdalsåsen åsted for en tverrfaglig undersøkelse. Basert på fordelingen av strukturer og fossile dyrkingsspor ble det skilt mellom to flater. Flate A viste spor etter et intensivt jordbruk med steintipper, rydningsrøyser og åkerreiner uten synlig rydningsstein. Flate B var spor etter et område med ekstensivt jordbruk, med rydningsrøyser, steinstrenger og åkerreiner med synlig rydningsstein. Som del i undersøkelsene ble høydedraget prøvestukket for å påvise fosfatkonsentrasjoner og eventuell bosetning, samt eventuelle gjenstander. Det ble blant annet påvist vesentlig høyere fosfatverdier i flate A enn i flate B, og særlig høye fosfatverdier i nordre del av flate A ble tolket som et mulig bosetningsområde. Kulturgeograf Stefan Höglin (1984) tolket de to flatene som ulike kronologiske faser, men var også åpen for at flate A kunne ha vært mer intensivt dyrket fra første stund som følge av kortere avstand fra bosetningen.

Arkeolog Ellen Anne Pedersen (1990) gikk videre i arbeidet med å skille mellom gravrøyser og rydningsrøyser, og mellom røyser fra ulike typer driftssystemer. Hun antydte at de fleste av røysene på Hørdalsåsen var rydningsrøyser og spor etter et ekstensivt jordbruk. Sentralt i hennes klassifikasjon sto røysenes form, steinenes størrelse og røysenes beliggenhet i forhold til markplanet. Pedersen (1990, 57) hevdet at det var 3 faser i fremveksten av en fastere og mer intensiv jordbruksbosetning.

Fase 1 representeres av de eldste jordlagene som ligger et stykke under de synlige strukturene, og datert til førromersk jernalder. Pedersen ser disse som spor etter dyrking med minimal steinrydding. Fase 2 representeres av steinstrenger og rydningsrøyser, i hovedsak på flate B. Dateringer under disse strukturene går tilbake til romertid og folkevandringstid, og antyder ekstensivt jordbruk over hele åsen (40000 m²) under store deler av eldre jernalder. Strukturene faller sammen med økende innhold av jordbruksindikatorer i pollendiagrammet. Fase 3 representeres av den bedre ryddete flate A med tydelige terrassekanter, og tegn på et mer intensivt jordbruk over et mindre område (14800 m²). Flaten er overstrødd med små kullgroper (kokegroper) som gir dyrkingen en TAQ-datering til ca AD 430-590. Strandryggen forlattes ved overgangen til yngre jernalder.

Hørdalsåsen gir et rikt potensial til å belyse sentrale spørsmål knyttet til kronologi, bosetning, driftsform og gårdsstruktur. Innen rammene av vår registrering ble følgende tre problemstillinger søkt belyst: (1) Har det vært bosetning i den nordre del av flate A? (2) Er de to flatene en avspeiling av to ulike kronologiske faser, eller representerer de heller to ulike aktivitetsområder innen én og samme driftsform? (3) Hvilken funksjon har kullgropene på Hørdalsåsen, og hvordan passer disse inn i det kronologiske bildet? For å belyse dette ble det totalt anlagt 4 sjakter med maskin på Hørdalsåsen. Sjakt 1 og 2 ble lagt i det mulige bosetningsområdet, sjakt 3 gjennom åkerreinen mellom flate A og B, og sjakt 4 nærmere veien i utkanten av anlegget.

Undersøkelsene påviste flere ildsteder og kokegroper konsentrert mot toppen av høydedraget i området som tidligere er pekt ut som mulig bosetningsområde, noe som antakelig forklarer de høye fosfatverdiene her. Kokegropene ligger dypt og under dyrkingsjorden på flate A. Dette indikerer høy alder, trolig førromersk jernalder. Kokegropene ser slik ut til å være eldre enn den intensive dyrkingen. Det kunne ikke påvises bosetning i nordre del av flate A. Sannsynligvis har bosetningen ligget lengre mot SV, på åsens høyeste punkt. Her er det tidligere påvist en steinsatt terrasse, tolket som en husgrunn fra fase 3. Like ved er det også funnet 3 gravminner og 12-15 kokegroper, sannsynligvis fra eldre jernalder (Pedersen 1990, 57). Dette passer med bildet av en tradisjonell gårdsbosetning i overkant av "gamleåkeren".

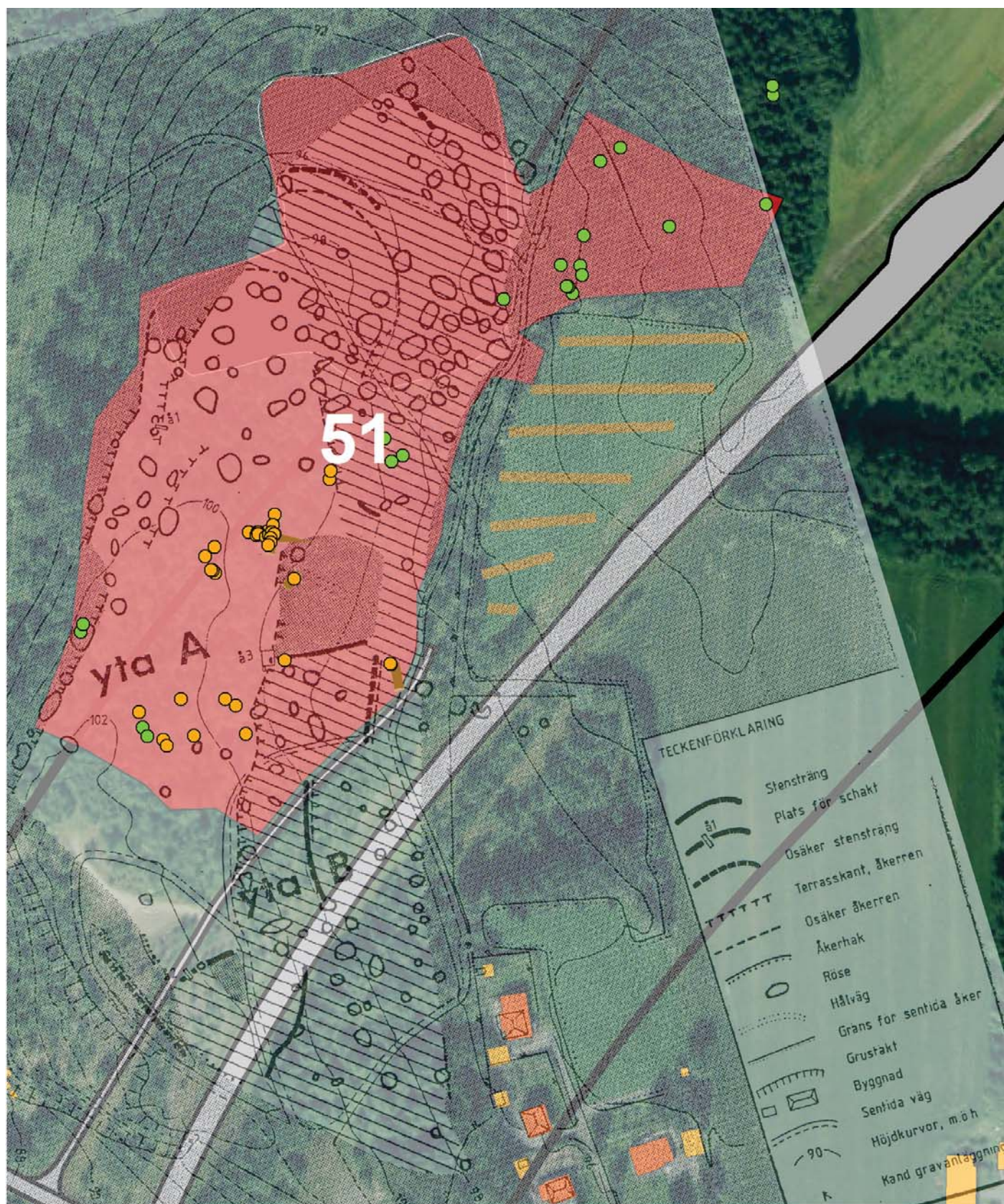
Ellen Anne Pedersen har argumentert for en kronologisk forskjell mellom flatene A (intensiv drift) og B (ekstensiv drift) ut fra røysene i området, der røysene på flate B tolkes som åker, i motsetning til slåtterrøyser (Pedersen 1990, 51-53). Imidlertid kan dyrking ha skjedd for å rydde området til slåttemark, en praksis som er kjent fra nyere tid (Daugstad 2000, 238; Dahle 2005, 66-67). Forskjellen mellom flate A og B kan dermed skyldes en samtidig, funksjonell inndeling av gårdsarealet i åker og slåttemark. Dette er i tråd med den historiske inndelingen av gårdsvaldet, som er godt befestet i skriftlige kilder helt tilbake til bestemmelsene i landskapslovene (blant annet G 83, F XIII 22).

I våre undersøkelser ga sjaktingen helt ulike profiler for flate A og B, og kulturlagene i flate B viste ingen tegn til å strekke seg inn under flate A, noe som kunne ha indikert en eldre og mer ekstensiv jordbruksfase. Våre undersøkelser støtter dermed tolkningen av flate A og flate B som to ulike aktivitetsområder, men ga ikke grunnlag for å si at hele området innledningsvis har vært ekstensivt dyrket. Andre momenter er at man i senere år har påvist intensivt dyrking tilbake i bronsealder, noe som svekker argumentet for at man på Hørdalsåsen skulle ha valgt en annen driftsform. Akkumulasjonsfasen til den intensive dyrkingsfasen på flate A synes også å være noe kort. Endelig har sporene etter rydningsrøyser på Østlandet oftest blitt påvist i ytre deler av gårdsarealet, og i områder som tradisjonelt har vært knyttet til slått og beite. Ingunn Holm (2004) som har studert rydningsrøysene i senere år begrunner dette med at røysene i sentrale områder er fjernet som følge av senere dyrking. Etter vår oppfatning tyder dette, med de nye undersøkelsene på Hørdalsåsen, heller på at man hadde en funksjonell inndeling av gården i ulike aktivitetsområder, noe som gir et synkront bilde av gården i eldre jernalder.

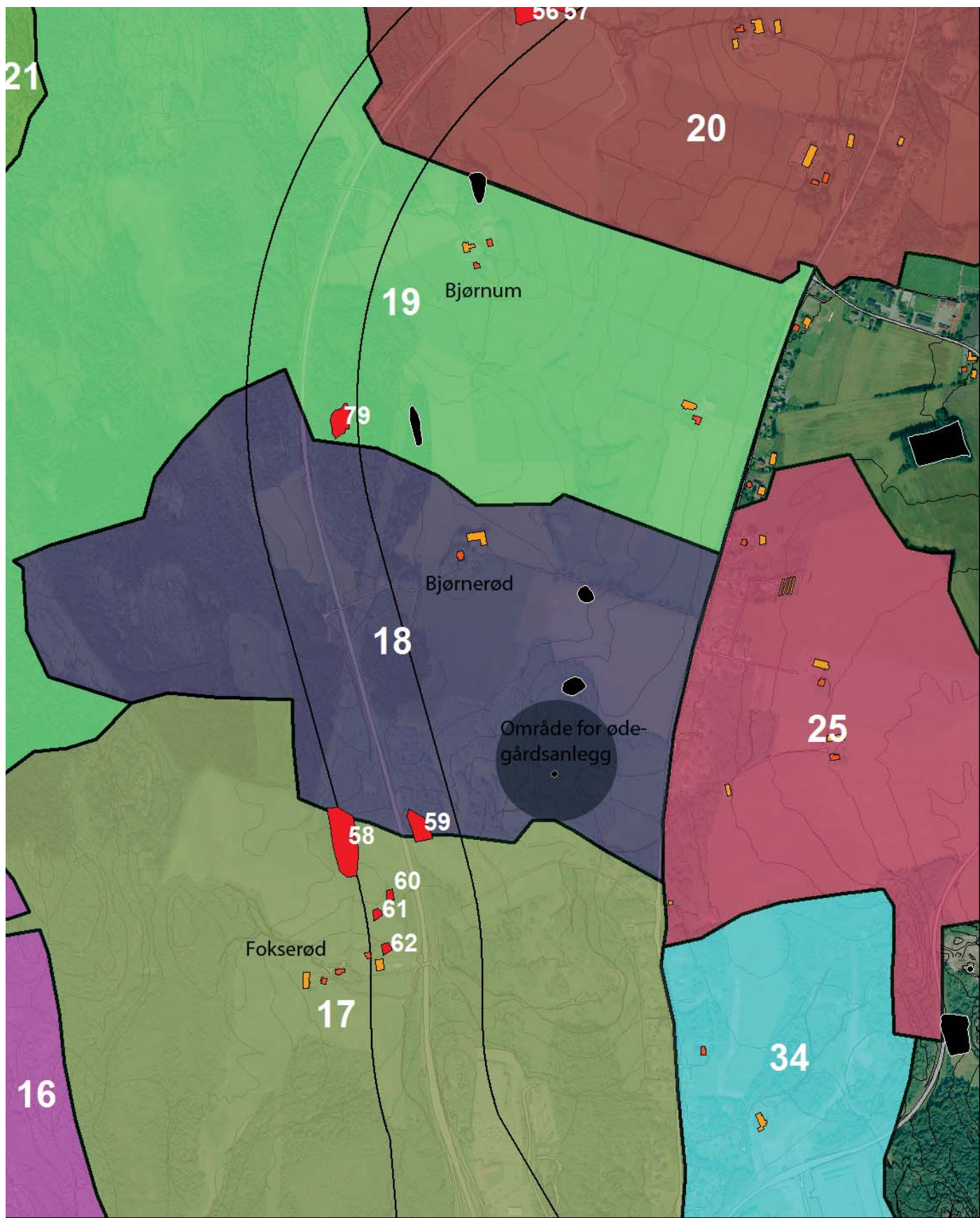
I undersøkelsene på 1980-tallet ble de spredte kullgropene på flate A ansett for å ha sammenheng med historisk kjent kulltilvirkning i området (Höglin 1984, 41). I etterkant viste dateringen folkevandringstid-merovingertid (AD 430-590), slik at denne sammenhengen ble avkreftet. Vi overflateregistrerte Hørdalsåsen for å belyse spørsmålet om kullgropenes funksjon og kronologiske plassering. To større konsentrasjoner med mulige kullgroper ble påvist. Den ene lå nær det mulige bosetningsområdet, den andre lengre sør langs åsryggen, begge i flate A. Kullgroper er vanlige fornminner over hele Østlandet, og har tradisjonelt vært satt i sammenheng med jernviner. Slike groper er som regel store, dype og er normalt datert til yngre jernalder/middelalder. På Hørdalsåsen er det imidlertid lite som tyder på at det har vært drevet jernproduksjon, både fordi det er funnet lite slagg under utgravninger og fordi de omkringliggende myrene ikke holder malm. Med tanke på det spede jernvinnematerialet fra Vestfold, er det også tvilsomt om kull har blitt tilvirket for blestring i andre nærliggende områder. Grop Gb fra undersøkelsene i 1984 inneholdt i likhet med grop Ft fra våre undersøkelser skjørbrent stein, og en nærliggende tolkning er derfor at kullgropene på Hørdalsåsen egentlig er kokegroper in situ (se Gustafsson 2005). De spredte gropene representerer etter alt å dømme den avsluttende fasen på Hørdalsåsen.

I stedet for å forutsette en radikal overgang fra ekstensivt til intensivt jordbruk i løpet av yngre romertid, vil vi antyde muligheten for at hele komplekset kan høre inn under én og samme driftsform med en funksjonell inndeling i åker og eng, og med en sannsynlig bosetning på høydedragets høyeste punkt i sørvest. I sjakt 3 ble en dyrkningsprofil undersøkt, og det stratigrafisk yngste laget ble datert til 660-870 AD. Dette gir en vid terminus post quem-datering for øde-leggingen av gården. Det mulige bosetningsområdet lengre mot nord, knytter seg til et kokegropfelt med sannsynlige dateringer til førromersk jernalder. Det eldre navnet, Frøytveit (jamfør NG) kan muligens indikere at gården opprinnelig ble ryddet i et område med tidligere rituelle funksjoner. Videre arbeid på Hørdalsåsen bør legge vekt på de kronologiske og vegetasjonshistoriske forskjellene mellom de to flatene for å avgjøre hvorvidt man har å gjøre med to ulike faser, eller en funksjonell inndeling av jordbruksarealet innen én og samme driftsform.

Innenfor Fevanggrenda er det gjort flere undersøkelser av graver, røyser og fossile dyrkingsspor, og det er gjort løsfunn fra yngre steinalder til vikingtid (Grieg 1943; Pedersen 1990). I 1869 og 1873 undersøkte antikvar Nicolay Nicolaysen en rekke graver og røyser i grenda. I 1953 ble det funnet en rik kvinnegrav som sannsynligvis var del av et gravfelt med nærmere 200 graver. Bosetningen i grenda er drøftet kort i et arbeid av Ellen Anne Pedersen (1990). Fevanggårdene har eiendom på begge sider av Raveien. Dette er noe uvanlig for gårdene langs Raet, hvor matrikkelgrensen ofte går i Raveien. Skriftkildene viser at delingen i Søndre og Nordre Fevang minst går tilbake til middelalderen. Den sentrale tunstrukturen på Fevanggårdene er trolig gammel. En indikasjon på dette er at nord for tunet på Nordre Fevang ligger flere forhistoriske gravminner langs tunveien. Likevel kan det ikke utelukkes at det har eksistert et eldre felles tun for begge gårdene. Dette skal i så fall helst være lokalisert der tunveien krysser matrikkelgårdsgrensen mellom Søndre og Nordre Fevang, midt i mellom de historisk kjente tunene. Fevanggårdene kan opprinnelig ha omfattet flere gårder eller bebyggelser enn det som er kjent i dag. Et diplom forteller at

Hørdalen, lok. 51. Sammenstilling av gamle og nye registreringer

0 100 200 400 600 800 meter

Bjørnum, Bjørnerød og Fokserød, matrikelgrenser og tun

ødegården Haugtuft (gnr. 24) ble kjøpt opp og slått inn under Nordre Fevang en gang før 1566 (DN XI nr. 723). Selv om denne gården senere ble tatt opp som selvstendig gård på nytt, er det tenkelig at andre ødegårder ikke ble det. Det er indikasjoner på fem forlatte bebyggelser på Fevang, og trolig er disse fra eldre jernalder. To har vi registrert, tre var kjent fra før.

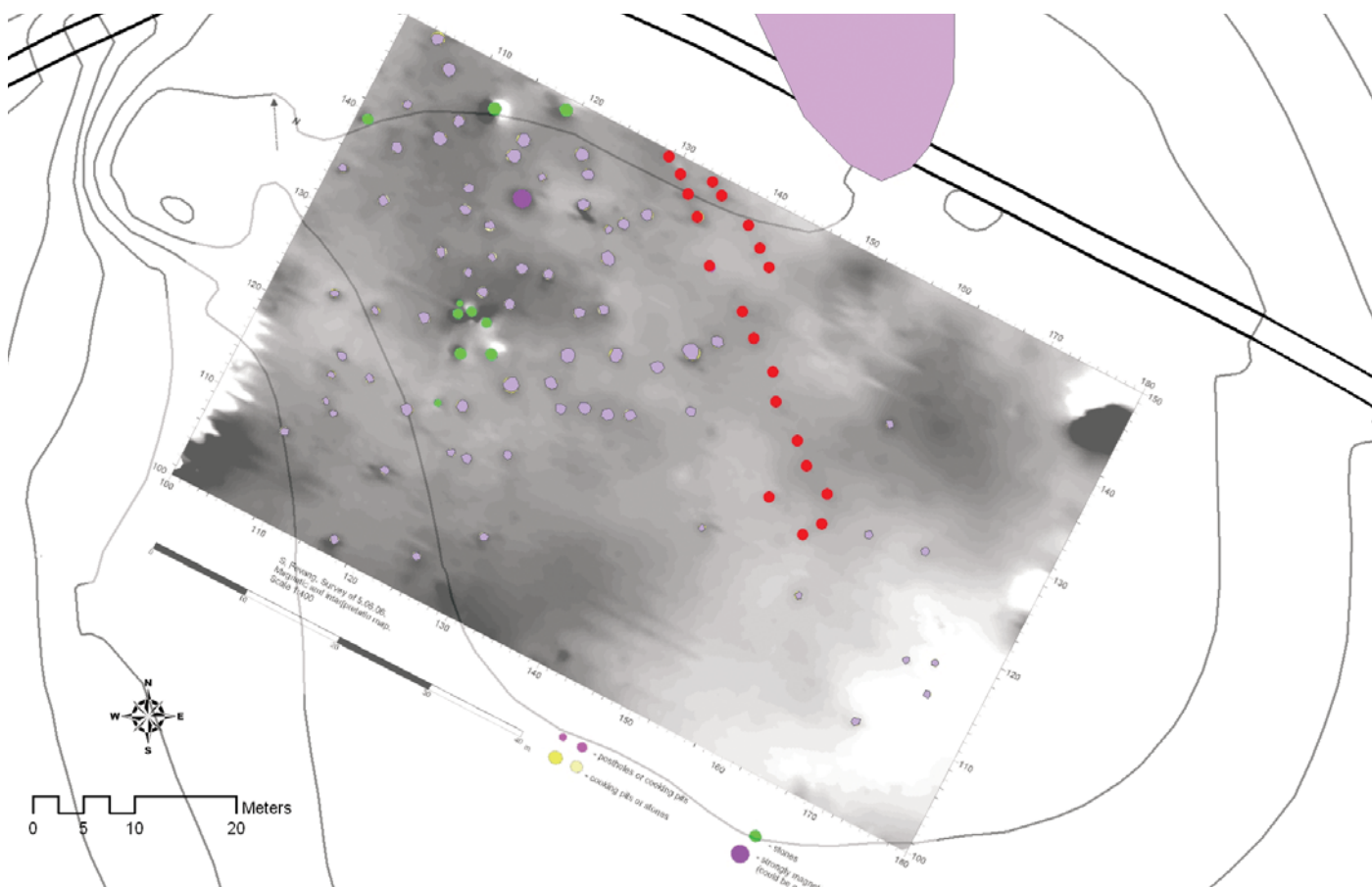
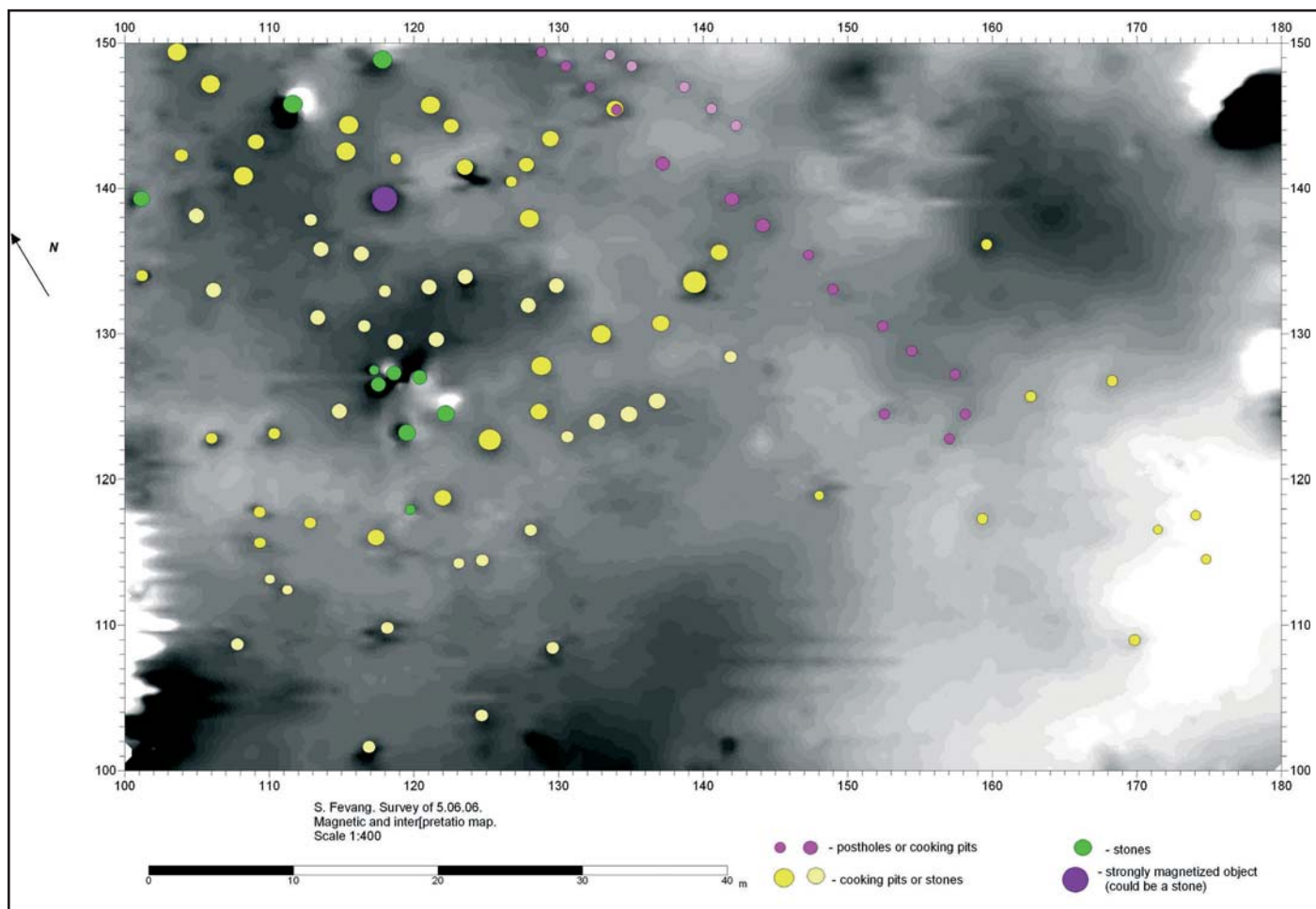
Forlatte bebyggelser på Fevang

(1) Vår registrering har gitt funn av mulige bebyggelsesspor på "Rønningane" nær et lite gravfelt registrert i 1917 (jmfør Grieg 1943, 368) (lokalitet 55 og 56). Rønningane ligger i utkanten av det historisk kjente innmarksområdet for Søndre Fevang, der fegaten munner ut i vest. (2) Dessuten er det påvist flere nye gravhauger/røyser og fossil åkermark 220 m vest for tunet på Nordre Fevang (lokalitet 54), samt to ildsteder fra romersk jernalder (lokalitet 53). Det er et åpent spørsmål om det også har ligget en bebyggelse i nærheten her. (3) På Tassebekk, på Nordre Fevang, ble det under det forrige E18-prosjektet påvist spor etter bebyggelse i form av ildsteder og mulige stolper (Pedersen 1990, 55). Like sør for denne boplassen registrerte dessuten Nicolaysen i 1870-årene noe som trolig er et rydningsrøysfelt.

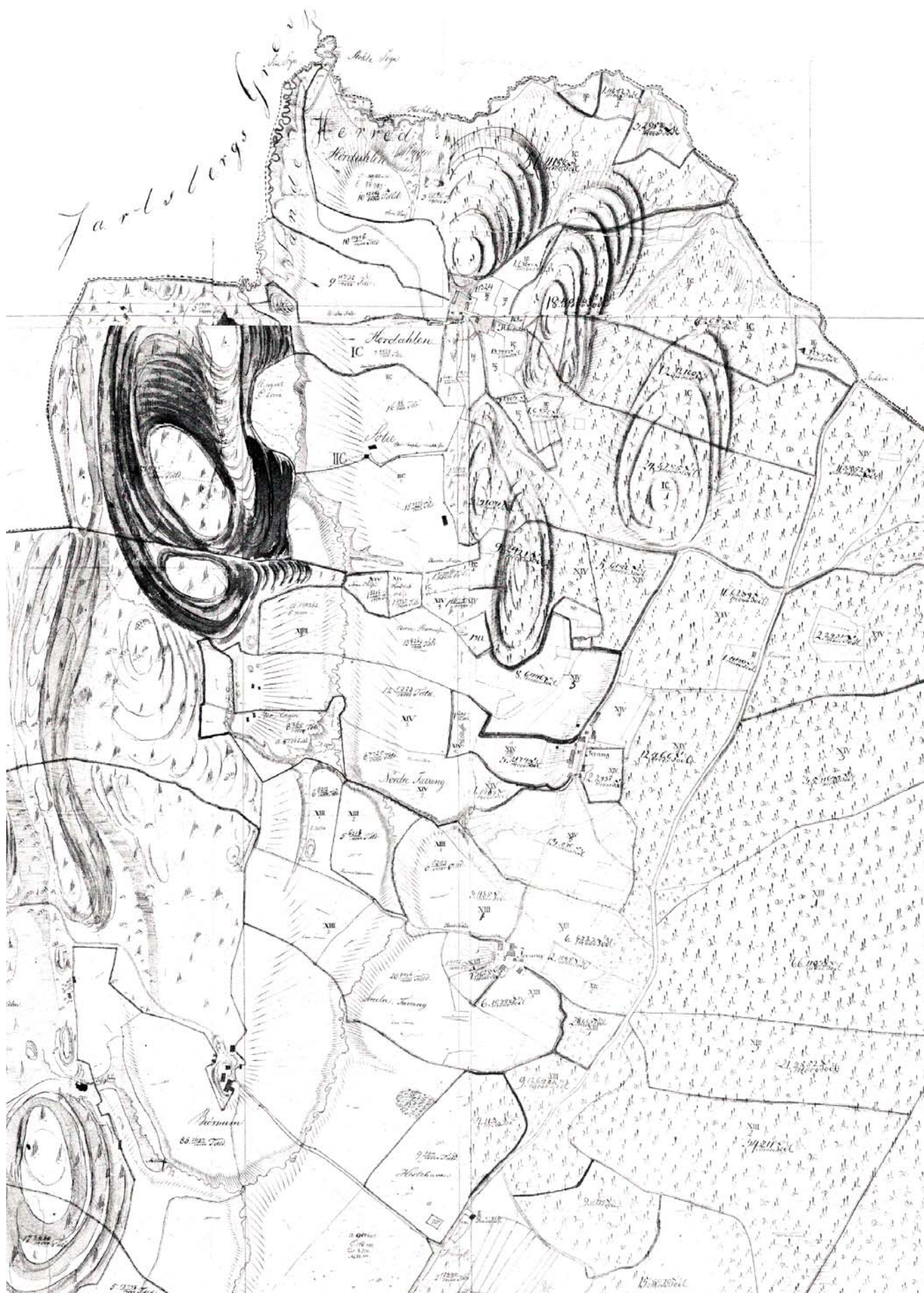
Dette kan også indikere et forlatt gårdsanlegg eller en bebyggelse fra jernalderen. (4) Også rydningsrøysfeltet på Søndre Fevang (ID 51661) kan representere et slikt anlegg. Feltet minner om lokaliteten på Hørdalsåsen, men det er ikke påvist bebyggelse her. (5) I 1984 ble det tatt en pollensøyle i en myr på Nordre Fevang, mellom to rarygger (NL 706 635). Området ligger mellom to gravanlegg på vestsiden av Raveien og ca 350 m SØ fra "flate A", det antatt gamle innmarksområdet på Hørdalsåsen. Søylene viser at primære jordbruksindikatorer (*Plantago lanceolata*) var etablert i området i eldre og yngre bronsealder. Dessuten ble det påvist spor etter korndyrking i yngre bronsealder (*Hordeum*). I vår sammenheng er det særlig interessant å merke at sporene etter jordbruk avtar for knappe 1000 år siden og at bøkeskog da etablerer seg raskt. Det kan antyde at et boplassområde i nærheten kan ha blitt forlatt og gitt grobunn for skogen.

Det finnes også indikasjoner på omstrukturering av bebyggelsen på andre gårder i Fevanggrenda. Ca 800-900 m sør for Fevang, på grensen mellom Fokserød og Bjørnerød, ble det i 2003 registrert et mulig gårdsanlegg med fem graver, et tjuetalls rydningsrøyser, samt groper, kokegroper og mulige stolpehull (ID 95387). Lokaliteten ligger på tvers av den historisk kjente gårdsgransen og nær to graver kjent fra tidligere. Disse hadde på forhånd ingen åpenbar sammenheng med en historisk kjent gårdsstruktur i området, men forbindelsen er nå innlysende i og med bebyggelsesfunnet. En nærliggende hypotese er at funnet representerer et tunområde for en eldre opphavsgård for Fokserød og Bjørnerød. Nå er det imidlertid klart at Bjørnerød må være ryddet fra Bjørnum, slik gårdsnavnet viser. Dermed er det kanskje mest sannsynlig at tunet går forut for en deling av Fokserød og Bjørnum og at Bjørnerød siden er ryddet fra Bjørnum. Det foreligger ikke dateringer fra denne undersøkelsen. Pollensøyle tatt i 1984 på Fokserød viser likevel at mer permanent jordbruk i Fokserøds klart avgrensede og isolerte område ble etablert på 300-tallet e. Kr (Høeg 1985). Dette kan indikere tidspunktet da gården ble skilt ut. Våre undersøkelser på Fokserød viser dessuten 3 kokegroper nær det historisk kjente tunet (lokalitet 60, 61 og 62), datert til folkevandringstid.

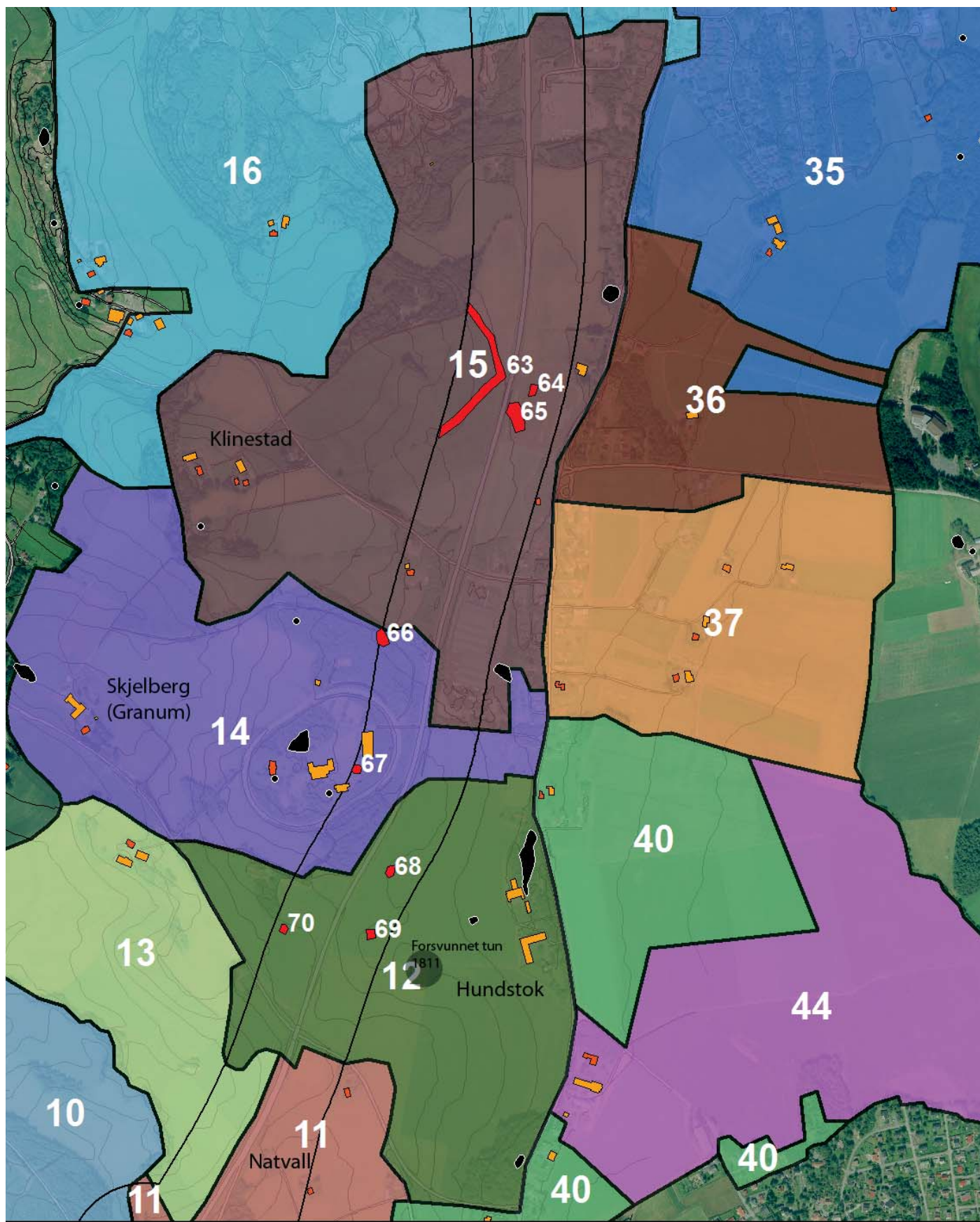
Det er nevnt 12-15 uidentifiserte ødegårder i Norske Gaardnavne (NG) i det daværende Sandeherred (Sandefjord). Ingen av disse gårdene kan uten videre identifiseres med de nevnte funnene. Ett ødegårdsnavn fremstår som noe mer aktuelt; Rodan allan, nevnt i Røde bok (RB) i 1390-årene. Ifølge NG kan Rodan allan vise til gården Rønn, gnr. 71. En annen mulighet er at det viser til vårt "Rønningane", (lokalitet 56). Likevel synes en slik identifikasjon både usikker og noe spekulativ. En foreløpig tolkning er at gravene og bebyggelsessporene på Rønningane representerer en marginalt plassert bebyggelse i utkanten av Søndre Fevangs gårdsvald, ved utløpet av dennes fegate. Det kan óg dreie seg om en økonomibygning eller en form for seter. Lokalitet 53 og 54 ligger noe forkjørt til i forhold til den historisk kjente gårdsstrukturen på Nordre Fevang, ikke ulikt situasjonen på Fokserød/Bjørnerød. Kan hende skjuler disse en eldre bebyggelse som foreløpig ikke er påvist. En nærmere undersøkelse på Fevang kan belyse ødegårdsproblematikk, organisering og omorganisering av bebyggelsen på Østlandet.

Figur 34: Dr. Tatyana Smekalovas geomagnetiske målinger på Søndre Fevang, lokalitet 56

Figur 35: Grenskapskart over Fevanggrenda, 1811-1817

0 100 200 400 600 800 meter

Klinestad, matrikelgrenser og tun

Klinestad-Natval (lokalitet 63-70)

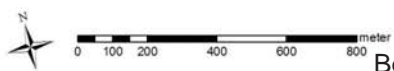
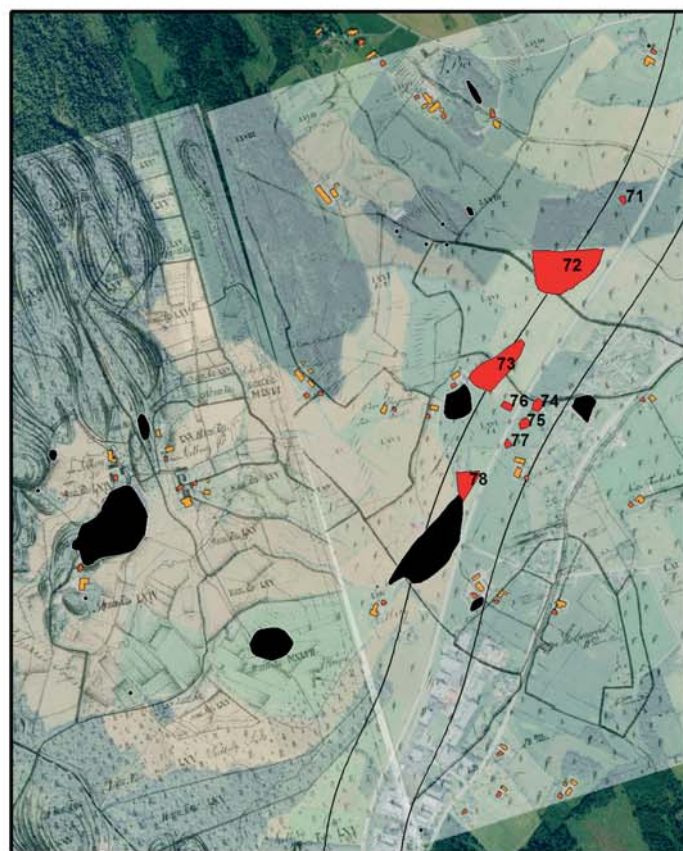
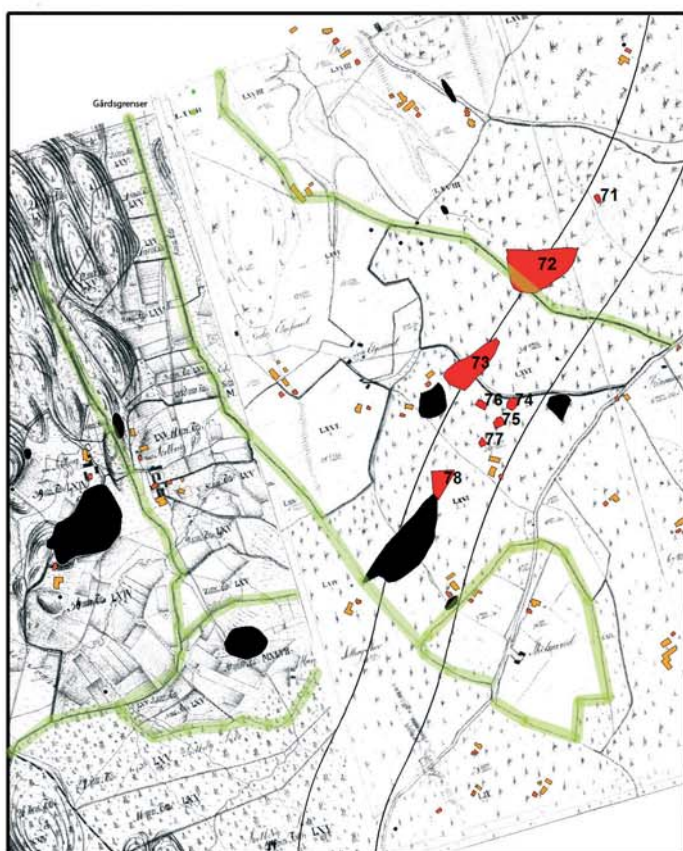
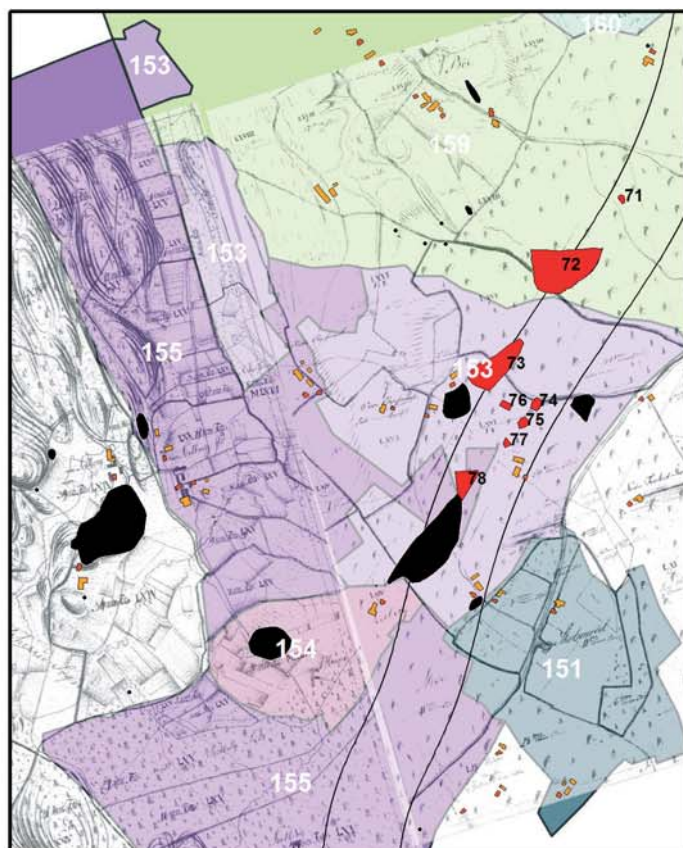
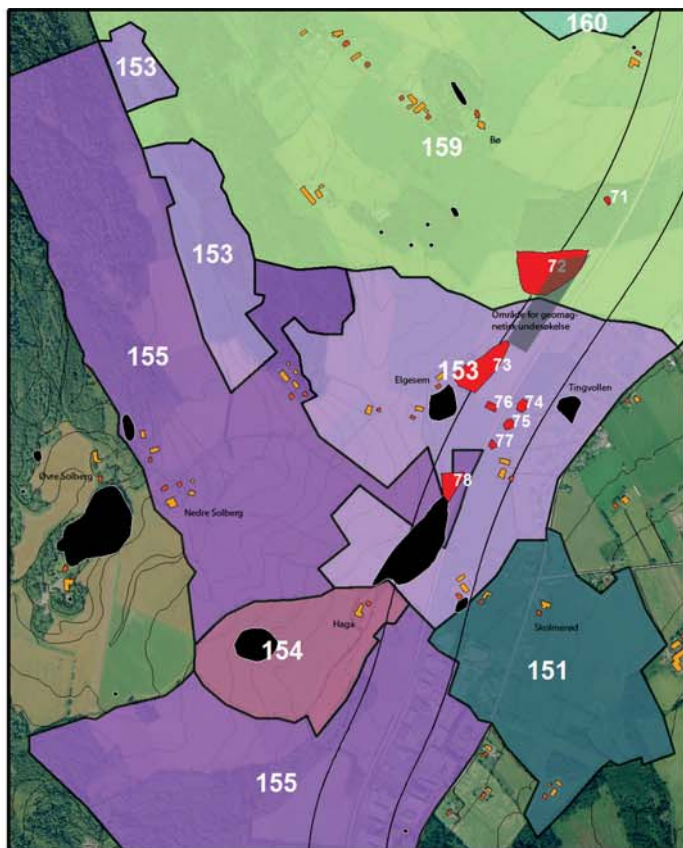
På gården Klinestad foreligger en fin mulighet for å få arkeologisk undersøkt den gamle fegaten og gårdens utmarksgjerde opp mot Raet i øst (lokalitet 63). Fegaten er dokumentert på grevskapskartet fra 1811, men våre resultater indikerer at den er langt eldre. Ved munningen av geilen er det påvist to lokaliteter med kokegroper, ildsteder og nedgravinger (lokalitet 64 fra yngre bronsealder og førromersk jernalder og 65 fra senneolitikum til førromersk jernalder, samt med et ildsted datert til senmiddelalder) som kan ha sammenheng med aktivitet i denne sonen. Fegaten kan ha fungert som atkomstvei til Klinestad fra Raveien. Når der fegaten ville ha tilsluttet seg Raveien 250 m mot nordvest fra munningen ved utmarksgjerdet, ligger Kongshaugen, en klart markert og stor rundhaug av sandjord og stein, ca 30 m i diameter og 1,6 m høy (ID 31938). Haugen kan være anlagt der en eldre og nå forsvunnet vei kan ha gått ned til Klinestad gjennom daværende utmark.

Av grevskapskartet framgår det at Klinestad for nær 200 år siden hadde en annen atkomstvei til Raveien, med tilslutning 580 m lengre sør. Denne veien har et sekundært preg og går ikke direkte til hovedtunet slik man kanskje skulle forvente dersom den var svært gammel, slik en vei via fegaten ville ha gjort. Det kan naturligvis ikke utelukkes at Klinestad har hatt to atkomstveier fra Raveien, slik mange Ragårder har hatt, fra nord og fra sør. Ca 180 m sør for den søndre veien lå en sirkulær steinsetning av 9 rundkamp (ID 31936). Den lå på matrikelgårdsgrensen mot Skjelberg (gnr. 14) og markerte trolig denne grensen. Det viser antakelig stor tidsdybde for Klinestads gårdsvald. 220 m sør for steinsetningen har vi nyregistrert en mulig gravrøys (lokalitet 66). Også denne ligger mer eller mindre direkte på den samme matrikelgårdsgrensen, en grense som det åpenbart har vært viktig å markere. Også navnet på nabogården i sør, Skjelberg (Skialabærgh, RB 1390), indikerer dette. Navnet betyr trolig ”grenseskjel” (NG).

Ortofoto viser at fegaten tidligere besto av to parallelle steinrekker, men den ene rekken er nå fjernet, trolig den nordre. En arkeologisk undersøkelse av fegaten og det bevarte utmarksgjerdet vil kunne belyse viktige strukturelle trekk ved Klinestads organisering i tid og rom, og dermed gi et bidrag til forståelsen av den historiske gårdens utvikling i Vestfold. På Hundstok, gnr. 12, har vi påvist 3 lokaliteter (68, 69 og 70). Lokalitet 69, en kullgrop datert til senmiddelalder, er lokalisert nær det historisk kjente tunet på Hundstok og skal trolig sees i sammenheng med dette. Tunet lå på en høyde sentralt i gårdsvaldet, men er nå flyttet mot øst opp langs Raveien. Gården lå øde i senmiddelalderen (DN XVI, nr. 16). Gården hadde i historisk tid åkrene sør for tunet og utmark mot vest og nord. Både kullgropen og de to kokegropene, lokalitet 68 (senmiddelalder) og 70 (førromersk jernalder og romertid), ligger i tidligere utmark, og kullgropene ligger et stykke unna det eldre tunet.

Figur 36: Hundstok, Grevskapskartet 1811-1817

Bø, Elgesem, Nedre Solberg. Grevskapskartet georeferert

Bø-Elgesem-Solberg (lokalitet 71-78)

Her finnes fem gårder: Bø (gnr. 159), Elgesem (gnr. 153), Haga (gnr. 154), Nedre Solberg (gnr. 155) og Øvre Solberg (gnr. 156). Haga er en liten utskillelse midt i gårdsvaldet til Nedre Solberg, omtalt i skriftlige kilder i 1390-årene (RB). Også navnet ”innhegnet jordstykke, hage” viser at det er sekundært og trolig har hatt funksjon som hage for Solberg før det ble etablert en bosetning her. På Hagas grunn ble det på 1970-tallet observert vekstringer, to sirkler og et rektangel ved flyfoto (ID 19928). Disse kan antyde forhistoriske graver. Det fremgår av grevskapskartet fra 1810 at de ligger nær den søndre gårdsveien til Nedre Solberg og nokså nær grensen for dennes innmark. Det samme gjelder et stort gravfelt (med 32 vekstringer) NØ for tunet på Haga, også dette må ha vært svært synlig for folk som ferdets her. De mulige gravene har opprinnelig neppe hatt relasjon til Haga. Elgesem og Nedre Solberg har i dag sammenblandet eiendom, men grensen var annerledes tidligere (jf. Grevskapskartet). Elgesem er nevnt første gang i år 1404 (DN VIII, nr. 235) og er altså eldre enn dette. NG forklarer navnet som avledet av det forsvunne *ølgj, og anfører ”fredhellig sted” som en mulig forklaring. Selv om tolkningen er usikker har en har tenkt seg en sammenheng med de mange gravminnene i området. Er dette riktig, er navnet sekundært og oppkalt etter et gravfelt. Det kan underbygge at Elgesem er utskilt fra Nedre Solberg, slik også eiendomsfiguren kan tyde på, og at gravfeltet var der da gården ble etablert. Når en slik deling eventuelt fant sted er usikkert.

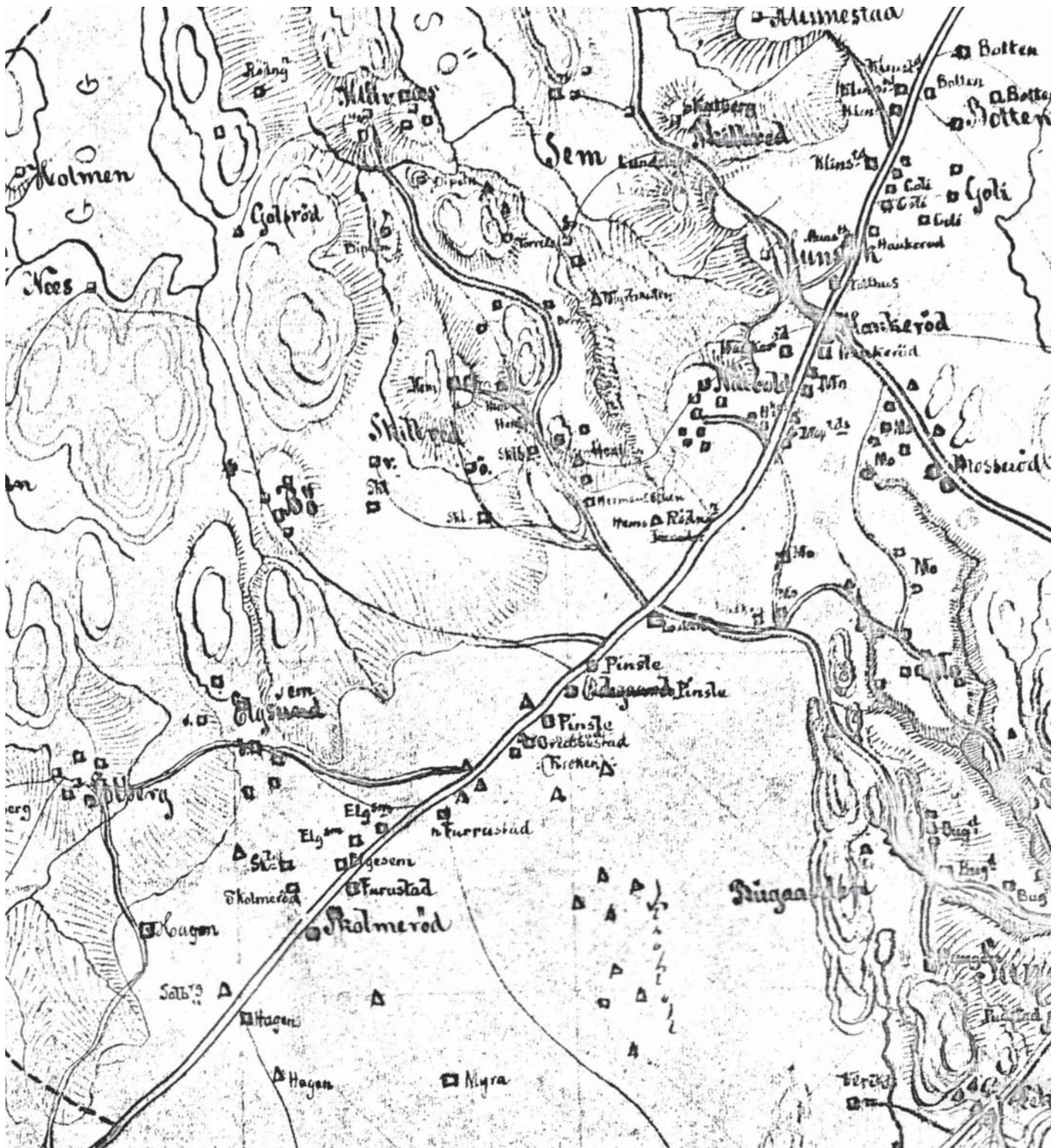
Tunområdet for Øvre og Nedre Solberg er åpenbart svært gammelt og representerer en primær bosetning i området. På kollene omkring tunet ligger fem lokaliteter med gravminner, hvorav et felt med 20 graver (ID 77642). Det er også funnet en skafthulløks fra bronsealderen ca 100–200 m fra husene (C 22246), noe som kan antyde alderen for dette bosetningsområdet. Dersom Elgesem er en yngre utskillelse, er det naturlig å se de mange gravene i relasjon til Solberg fremfor Elgesem. Tvers gjennom gravene går en gammel gårdsvei som ikke lenger er i bruk, dokumentert på porteføljekartet fra 1825, og mindre markert på Grevskapskartet 1811-1817. Det er grunn til å tro at veien er gammel og at gravene på Elgesem har sammenheng med den. Veien gikk til Solberg gjennom tunet til Øvre Elgesem. Der veien tok av fra Raveien ligger en skipssetting, Tingvoll (ID 68902), omkranset av et stort gravfelt. Nærmere tunet for Øvre Elgesem, og langs samme gårdsveien, ligger dessuten et bevart gravfelt med omlag 20 graver (ID 10082, vår lokalitet 73). Mellom disse feltene har vi dessuten en mulig neolitisk grav (lokalitet 75), kokegroper og to ildsteder (lokalitet 76, yngre bronsealder/førromersk jernalder). En undersøkelse av disse kan kaste ytterligere lys over bruken av dette mer eller mindre sammenhengende ”fredhellige stedet” langs det som har vært den nordre gårdsveien til Solberg-gårdene.

Kulturhistorisk Museum (KHM) har i år gjort arkeologiske utgravinger på Elgesem, nær grensen mot Nedre Solberg. Lokaliteten rekker inn i vårt undersøkelsesområde og har sammenheng med lokalitet 78, datert til folkevandringstid. KHM har påvist et hus med ildsteder, et uthus og 20 kokegroper, (pers. med. Mari A. Østmo). Mot sør ble det også påvist graver, trolig tilsvarende noen av de 32 vekstringene som var kjent fra flyfoto (ID 77633). Det er indikasjoner på at bebyggelsen strekker seg videre inn i en hage og vårt funn av en kokegrop avgrenser trolig lokaliteten mot nord (lokalitet 78). Lokaliteten ligger i dag på Nedre Solbergs grunn, men gårdsgrensen er forandret og lå tidligere på Elgesem. Trolig dreier det seg om en ødegård fra eldre jernalder, som bryter med den historisk kjente gårdsstrukturen i området. Den ligger helt klart i det som var utmark på 1800-tallet. En slik gård kan ha gitt plass for Haga og Skolmerød. Dersom Elgesem er utskilt fra Solberg, er det uansett mest sannsynlig at den påviste ødegården opprinnelig ble ryddet herfra.

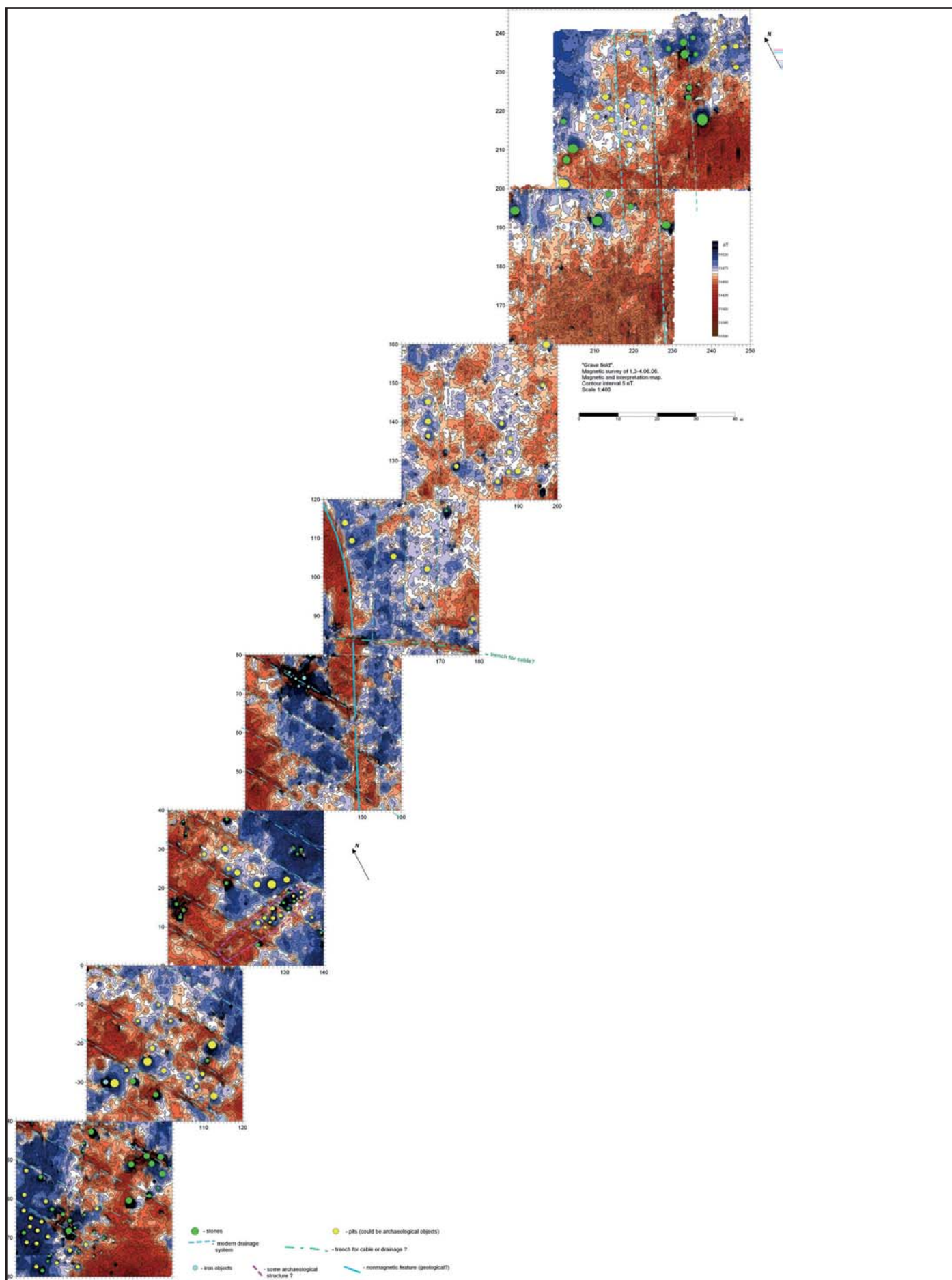
Elgesems nabogård mot nord er Bø, gnr. 159. På Bøs side av gårdsgrensen lå tidligere et mindre gravfelt. Dette er dokumentert som 6–7 vekstringer på flyfoto på 1970-tallet, men var allerede delvis ødelagt av den interkommunale vannledningen (ID 68914, vår lokalitet 72). Vi foretok en geomagnetisk undersøkelse av området etterfulgt av maskinell sjaktning. Likevel var det ikke mulig for oss å påvise spor etter gravene. Frode Abrahamsen (nabo) kunne dessuten erindre at det var blitt tatt ut grus fra dette området tidligere. Det er derfor all grunn til å tro at hele feltet nå er fjernet. Gravene synes opprinnelig å ha markert gårdsgrensen mellom Bø og Solberg/Elgesem. Dette kan dermed til en viss grad vitne om stabilitet i denne yttergrensen for

Solberg/Elgesem. Også to udaterte graver på grensen mellom Elgesem og Skolmerød (gnr. 151) kan vitne om en slik stabilitet i denne matrikkelgårdsgrensen (ID 49524). Langs en mindre sti som sluttet seg til gårdsveien til Bø lå dessuten en grav fra jernalderen (ID 39480, vår lokalitet 71). Den er i dag borte, men ble faglig undersøkt i 1977 da Farrisledningen ble bygget.

En videre arkeologisk undersøkelse på Elgesem og Solberg vil kunne kaste nytt lys over gårdsbosetningen og gravfeltet i området, og belyse problemstillinger knyttet til ødegårdsproblematikk. Særlig fremstår lokalitet 78 som spennende, også sammenlignet med liknende lokaliteter på Hørdalen og Fevang.

Figur 37: Traseen Klinestad-Solberg, kart 1825

Figur 38: Dr. Tatyana Smekalovas undersökelse

LOKALITET	AVSTAND TIL E18	STATUS	KONFLIKT	FARE FOR KONFLIKT	IKKE I KONFLIKT	KONFLIKT MED
4	20		x			Støyvoll
5	20		x			Støyvoll
7	10		x			Vei
8	15		x			Kryss og støyvoll
9	18		x			Kryss og støyvoll
10	24		x			Vei
12	22		x			Vei
13	12		x			Vei
14	37		x			Vei
17	33		x			Vei
18	17		x			Vei
22	15		x			Vei
25	30		x			Masseuttak
33	15		x			Støyvoll
34	10		x			Vei
35	37		x			Vei
40	36		x			Vei
44	3		x			Vei
47	10		x			Vei
51	30		x			Vei
53	5		x			Vei
54	15		x			Vei
63	5		x			Vei
64	37		x			Støyvoll
65	5		x			Støyvoll
75	20		x			Støyvoll
76	15		x			Vei
77	7		x			Støyvoll
78	20		x			Vei
79	50		x			Masseuttak
2	32			x		Støyvoll
3	50			x		Støyvoll
6	35	Delvis fjernet		x		Støyvoll
11	27			x		Vei
30	50			x		Masseuttak
32	52			x		Vei
37	88			x		Ny adkomstvei Undelstvedt
38	61			x		Ny adkomstvei Undelstvedt
41	41			x		Vei
50	20			x		Kryss og støyvoll
55	5			x		Støyvoll
56	24			x		Støyvoll
59	20			x		Støyvoll
68	40			x		Støyvoll
74	22	Delvis fjernet		x		Støyvoll
1		Fjernet			x	
15					x	
16					x	
19					x	
20					x	
21					x	

Tabell 2: Tabellen på denne og neste side viser lokalitetene ordnet etter graden av konflikt med planområdet

LOKALITET	AVSTAND TIL E18	STATUS	KONFLIKT	FARE FOR KONFLIKT	IKKE I KONFLIKT	KONFLIKT MED
23					x	
24					x	
26					x	
27					x	
28					x	
29					x	
36					x	
39					x	
42					x	
43					x	
45					x	
46					x	
48					x	
49					x	
52					x	
57					x	
58					x	
60					x	
61					x	
62					x	
66					x	
67					x	
69					x	
70					x	
71		Fjernet			x	
72		Fjernet			x	
73					x	

Konflikt i forhold til tiltaket

Ser vi samlet på graden av konflikt ligger hele 45 av 78 lokaliteter i faresonen (nærmere enn ca 50 m), dvs nærmere 60 prosent av lokalitetene. I tillegg kommer de to lokalitetene på Furulund (80 og 81). Følgende 30 lokaliteter synes å ligge i direkte konflikt med enten ny vei, kryss, masseuttak eller støyvoller: 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 22, 25, 33, 34, 35, 40, 44, 47, 51, 53, 54, 63, 64, 65, 75, 76, 77, 78, 79 (+ 80 og 81).

For følgende 15 lokaliteter er det fare for konflikt som må vurderes nærmere når et mer presist forslag til plan foreligger: 2, 3, 6, 11, 30, 32, 37, 38, 41, 50, 55, 56, 59, 68, 74. For de resterende 33 lokalitetene synes det ikke å være konflikt med tiltaket. Det gjelder lokalitet: 1, 15, 16, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 36, 39, 42, 43, 45, 46, 48, 49, 52, 57, 58, 60, 61, 62, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73.

På Hesby ligger de registrerte kulturminnene svært tett og danner et sammenhengende konfliktområde. Dette bør det tas hensyn til i det videre arbeidet. Det gjelder lokalitet 13, 14, 17, 18. Tre store lokaliteter berøres bare delvis av utbyggingen. Det gjelder Østre Borge (lokalitet 22), Hørdalsåsen (lokalitet 51) og Nordre Fevang (lokalitet 54).

I tillegg til mer spredte lokaliteter skiller følgende 12 hovedkonfliktsoner seg ut, ved at det forekommer flere eller spesielt store lokaliteter her:

Ås (lokalitet 2, 3, 4, 5, 6)

Sem fengsel/Aulerødkrysset (lokalitet 8, 9, 10)

Hesby (lokalitet 12, 13, 14, 17, 18)

Åmot (lokalitet 7, 11)

Holmane (lokalitet 25, 30)

Østre Borge (lokalitet 22)

Rørkoll (lokalitet 44, 47)

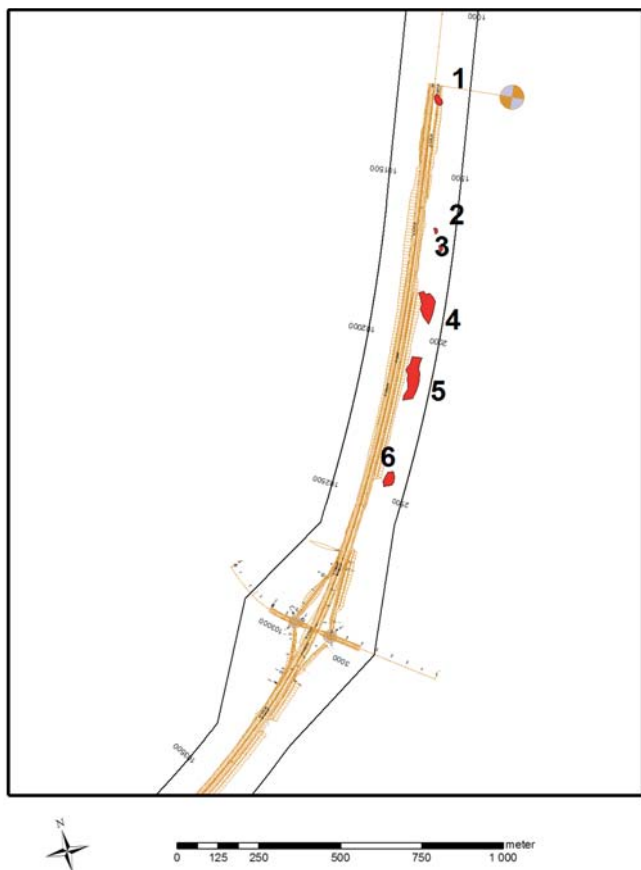
Hørdalsåsen (lokalitet 51)

Fevang nordre (lokalitet 53, 54)

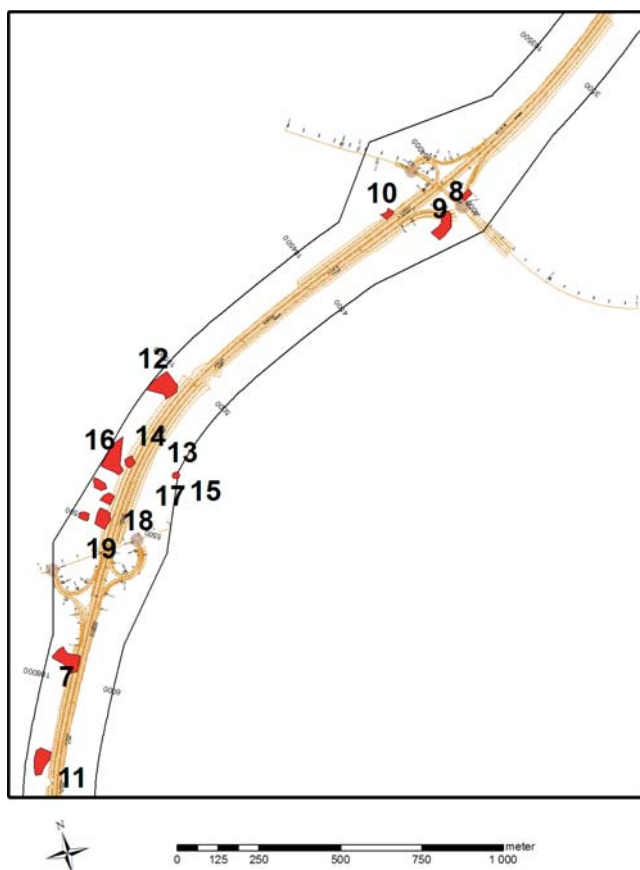
Fevang søndre (lokalitet 55, 56)

Klinestad (lokalitet 63, 64, 65)

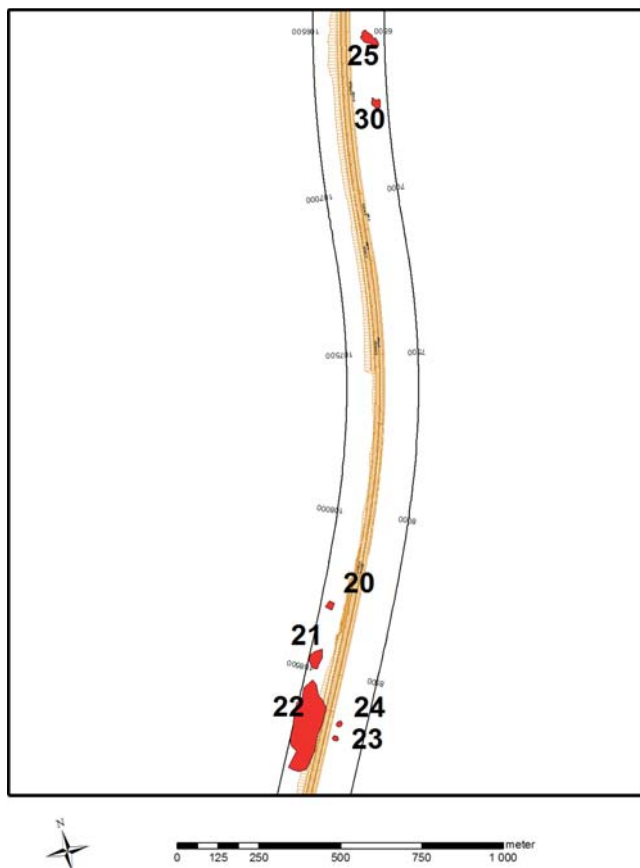
Elgesem (74, 75, 76, 77, 78)

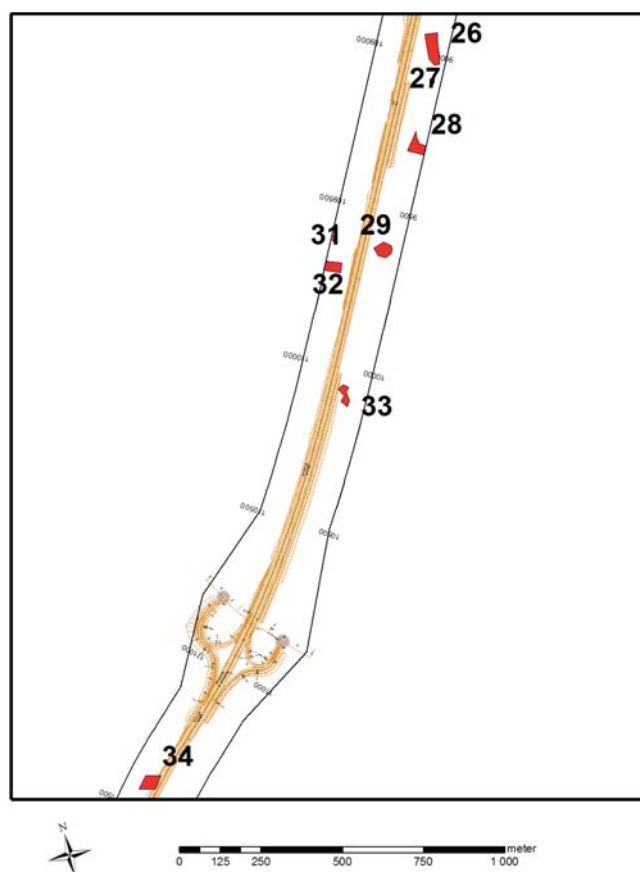
Figur 39: Lokaltet 4, Fadum – i konflikt

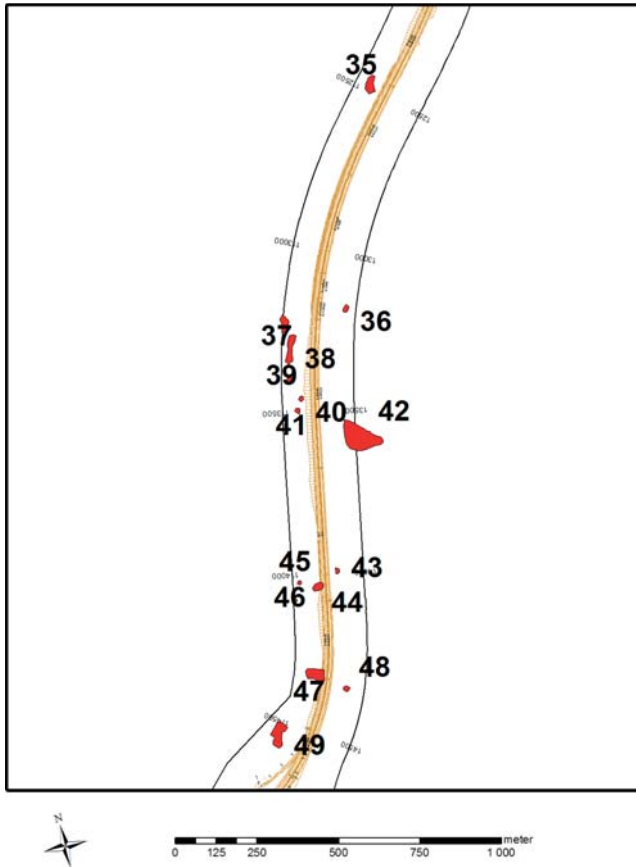
Figur 40: Lokaltet 8, Jarlsberg – i konflikt

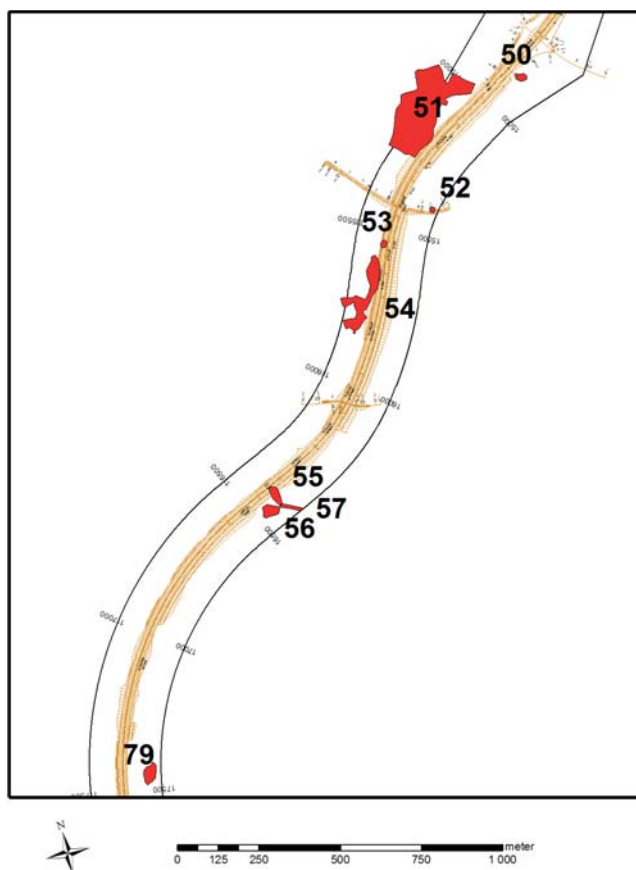
Figur 41: Lokaltet 22, Østre Borge – i konflikt

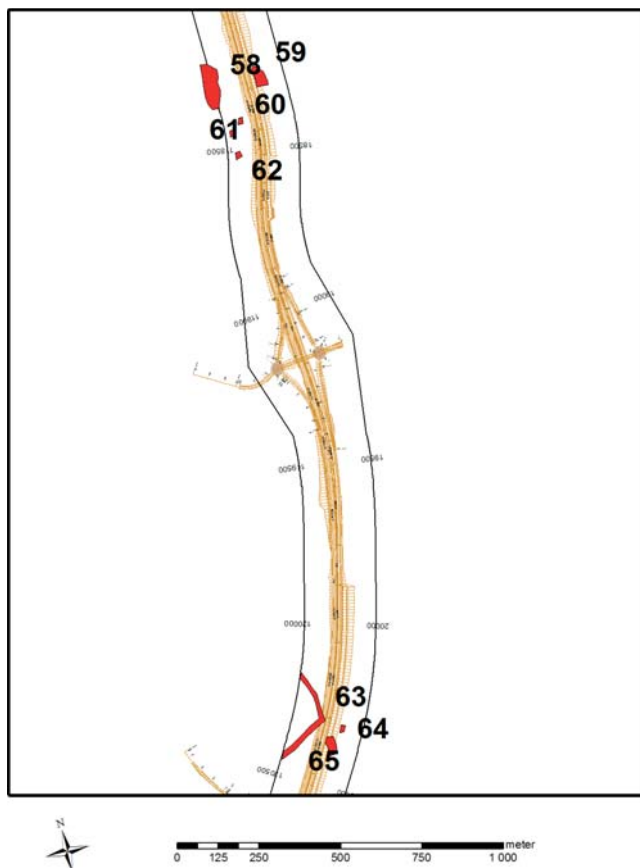
Figur 42: Lokaltet 33, Ramsum – i konflikt

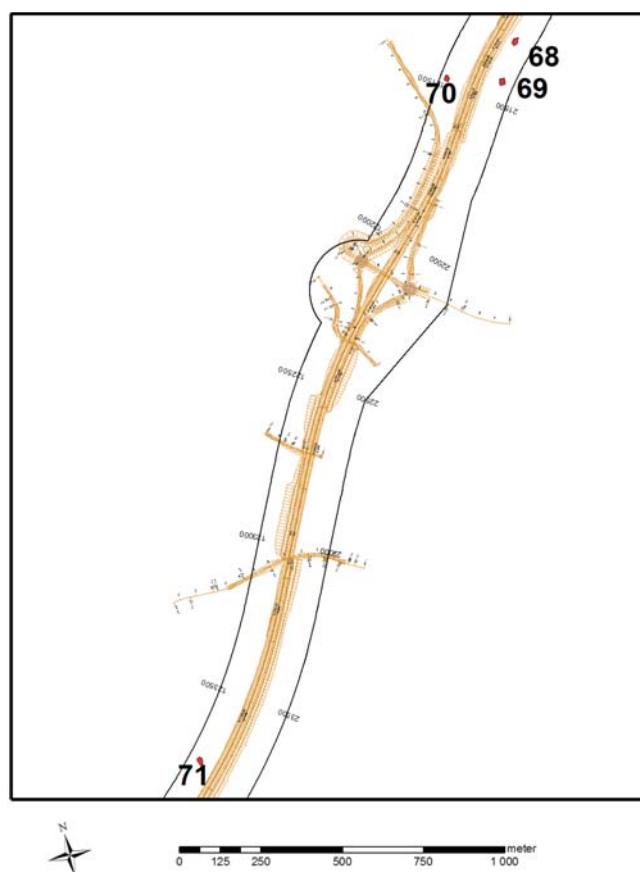
Figur 43: Lokaltet 40, Undelstvedt – i fare for konflikt

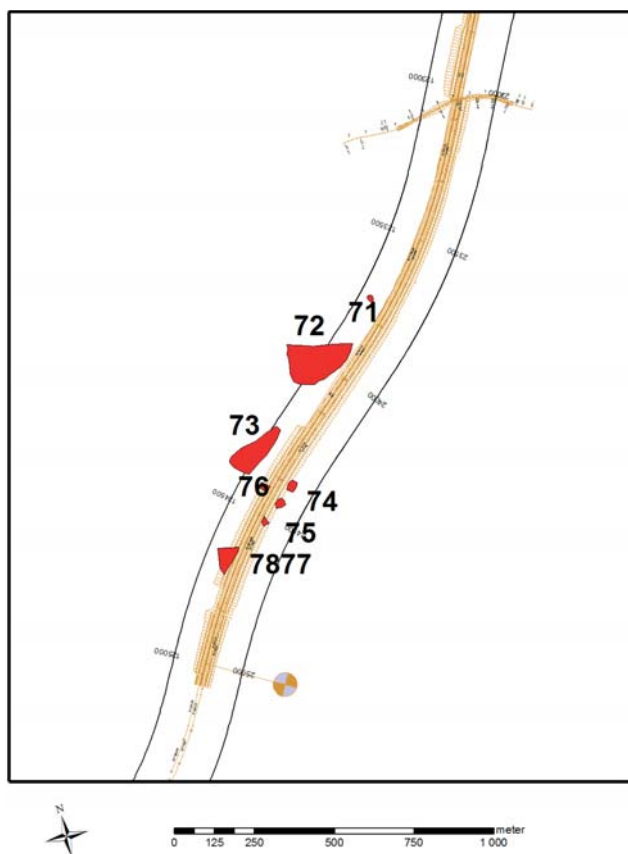
Figur 44: Lokaltet 53, Nordre Fevang – i konflikt

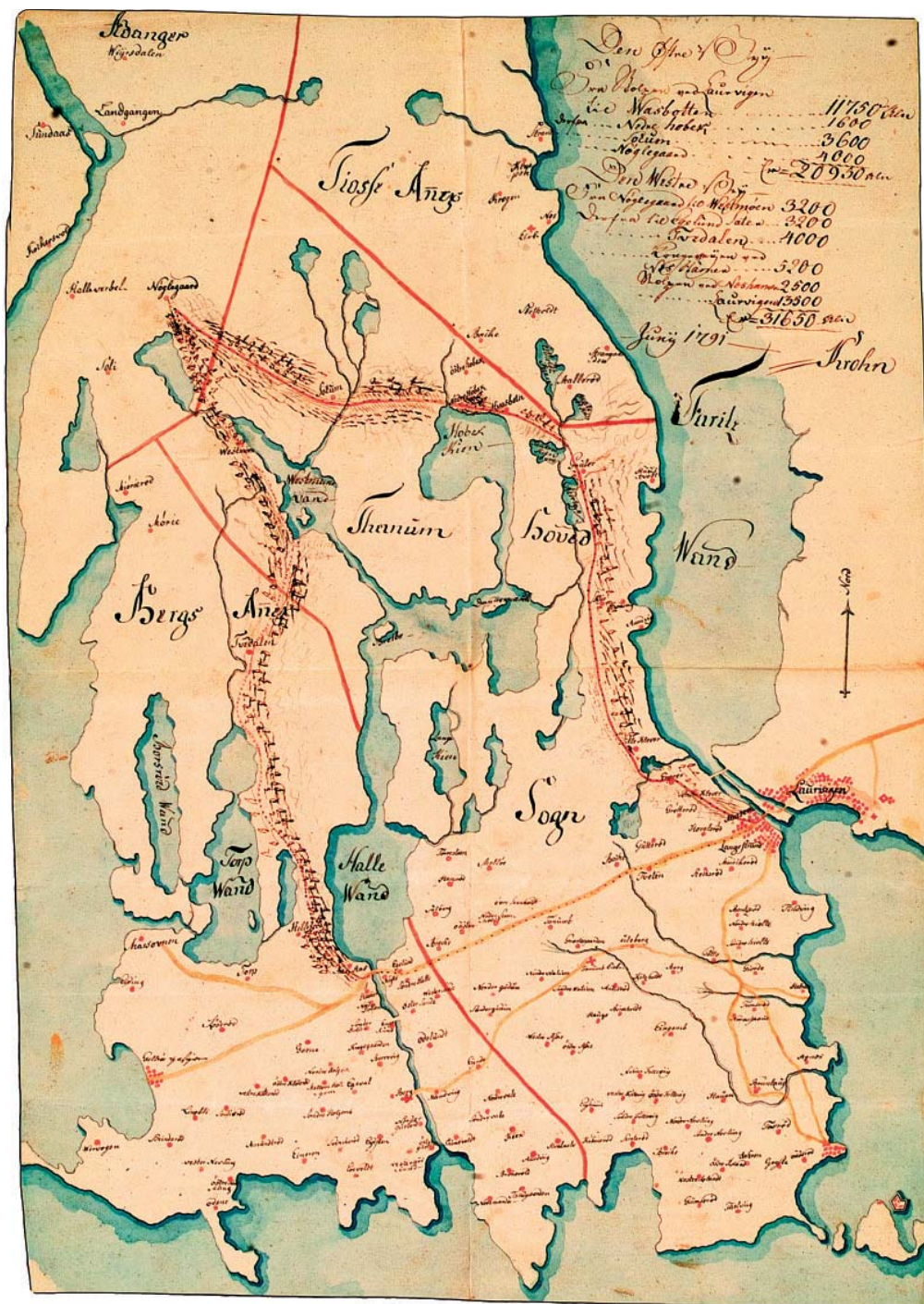
Figur 45: Lokaltet 65, Klinestad – i konflikt

Figur 46: Lokaltet 68, Hundstok – i fare for konflikt

Figur 47: Lokalitet 78, Solberg – i konflikt

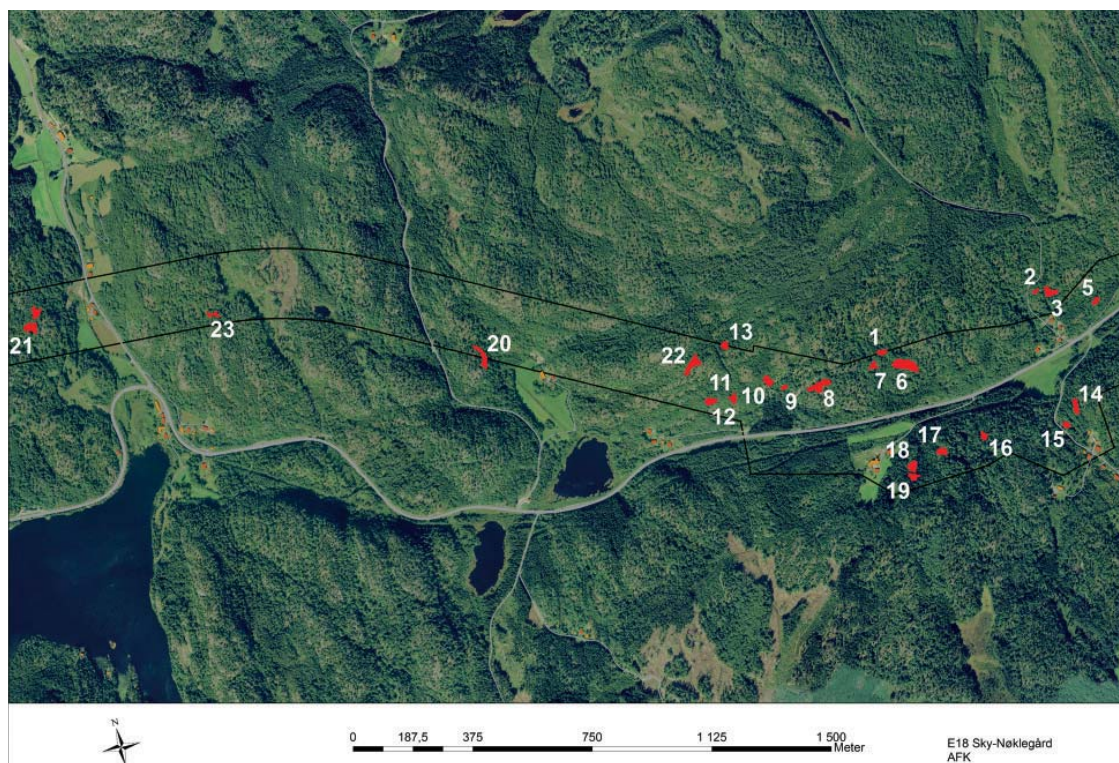
Figur 48. Dette kartet fra 1791 viser to alternative traseer for Kongeveien. Valget falt på det østre alternativet som amtmann grev Peder Anker i 1791 lot oppføre på kongelig befaling. Det vestre alternativet gikk over Tvedalen og var over 10000 alen lengre, som utregningene øverst til høyre viser. Fra Hallervannet fulgte dette alternativet trolig en eldre gårdsvei/kjerrevei til Nøklegård. Fra Riksarkivets kartsamling, DK 202

Sky-Nøklegård

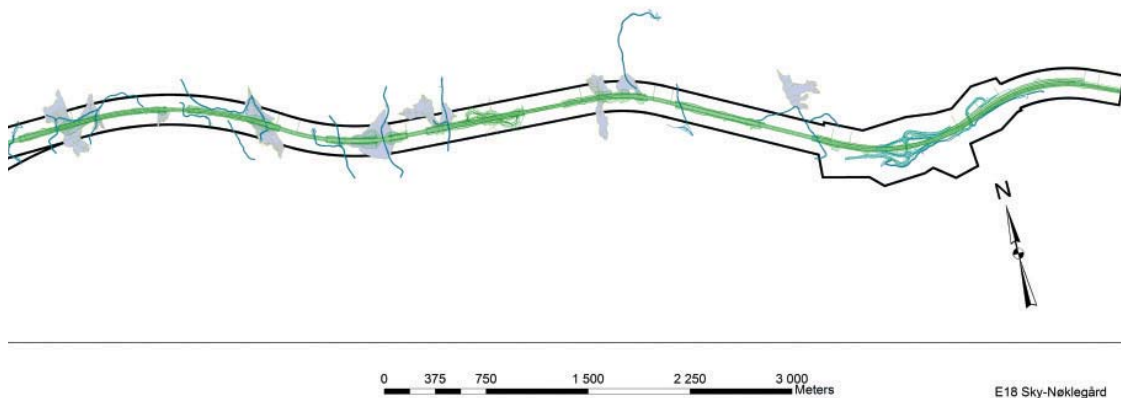
Først i 1790-årene ble det anlagt vei gjennom området Sky-Nøklegård, den såkalte "Kongeveien" (Kristensen og Aase 1995, 19). Et kart fra 1791 fra Riksarkivets kartsamling viser traseen for Kongeveien. Mindre kjent er det kan hende at veiplanleggerne den gang også hadde et annet alternativ, over Tvedalen vest for Hallevannet, og at dette kan ha fulgt en eldre gårdsvei til/fra Nøklegård. Gården Solum i Tanum sogn kan ha benyttet en slik vei som kirkevei, om ikke ferdselen i hovedsak gikk over Hallevannet, i alle fall vintertids. Trolig var det lite gjennomgangsferdsel i området Sky-Nøklegård i middelalder og jernalder. Det er heller ikke kjent forhistoriske gravanlegg i området som kan ha kaste lys over en eldre bosetning og ferdsel her. Før Kongeveien ble bygget gikk hovedferdselen og postgangen gjennom Brunlanes over Brunlanesveien til Helgeroa og derfra videre med roskyss (Kristensen og Aase 1995), og de mange fornminnene langs veien her viser at det er en gammel linje. Annerledes var det i tidlig steinalder da daldraget mellom Sky-Nøklegård synes å ha utgjort en viktig ferdselsåre som fjord, i alle fall i noen hundre år.

Hovedresultater

På parsellen Sky-Nøklegård er det nå kjent 22 steinalderlokaliteter, hvorav 20 er nyregistrert. De fleste forekommer i planområdet østre del, ved Pauler og Sky, der landskapet er småkupert og skogkledd. Lokalitetene er datert til tidlig-mesolittikum (10000-9000 BP) og har stor forskningsmessig interesse. Ni lokaliteter ligger innenfor byggesonen (lok. 5, 8, 9, 10, 11, 13, 17, 21, 23) og kommer dermed i direkte konflikt med tiltaket. Det vil være nødvendig å søke om dispensasjon

Figur 49. Oversikt over lokalitetene på parsellen Sky-Nøklegård

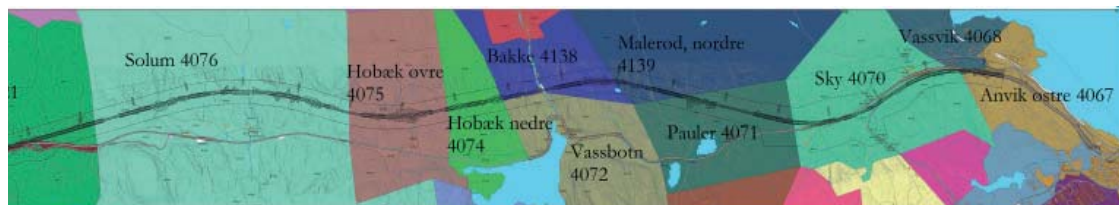
Figur 50. Området som er arkeologisk undersøkt, inkludert anleggsvier og massedeponier

fra fredningsbestemmelsene i kulturminneloven for disse. De øvrige 13 ligger utenfor byggesonen, men nærhet til denne gjør likevel at dispensasjonsspørsmålet må vurderes i enkelte tilfeller. Det gjelder lokalitet 22 på Pauler, som blir liggende på tunneltak og hvor drenering, rystelser og sprekkdannelser i forbindelse med tunnelbyggeriet kan utgjøre en mulig fare for denne lokaliteten.

Vi har undersøkt områdene på anleggsvier og massedeponier slik disse er angitt på Figur 17, uten at det ble påvist automatisk fredete kulturminner her. Det ble også utført maskinell søkesjaking på innmark. Nær gamletunet på Sky ble det påvist fire forhistoriske dyrkingslag, som er automatisk fredet og datert til eldre jernalder. Det ble også påvist 14 kullmiler i planområdet, men disse er anslått å være fra etterreformatorisk tid og er dermed uten automatisk vern, og utgår i denne rapporten.

Planområdet

Parsellen Sky-Nøklegård, Vestfold er 8,6 km lang og krysser 10 matrikkegårder i Larvik kommune – Anvik, østre (gnr. 4067), Vassvik (gnr. 4068), Sky (gnr. 4070), Pauler (gnr. 4071), Malerød, nordre (gnr. 4139), Vassbotn (gnr. 4072), Bakke (gnr. 4138), Hobæk, nedre (gnr. 4074), Hobæk, øvre (gnr. 4075) og Solum (gnr. 4076). Planområdet rekker 110 meter ut på hver side av veiens midtlinje og utgjør en 220 meter bred korridor i det meste av området. Ved Sky, hvor skal det bygges nytt kryss, er planområdet over en strekning på 1,5 km. betydelig større, på det bredeste 500 meter. I østre del følger traseen det naturlige daldraget hvor dagens E18 går, men fra grensen mellom gårdene Sky og Pauler, og videre mot vest, er traseen forskjøvet noen hundre meter mot nord, uten felles strekninger med eksisterende vei eller vedtatt trasé for jernbane. Traseen krysser her kupert terreng på tvers av de naturlige daldragene.

Figur 51. Oversikt over matrikkelgædene på parsellen Sky-Nøklegård

Figur 52. Løytnant Finkenaghens kart fra 1825 viser veier og bebyggelse i Sky-Nøklegårdområdet. Utsnitt fra Porteføljekart 9C4 (tegnet 1:20000)

Tidligere kjente kulturminner i planområdet

Fra før var det kjent to steinalderlokaliteter innen planområdet. Vi har utført supplerende undersøkelser på en av dem, lokalitet 21 ved Bakke. Lokalitetene er ikke lagt inn i Askeladden, men er omtalt i rapporten "Skinner og minner" (Trøim et al. 1994). skjemaene med funnopplysningene fra Skinner og minner er vedlagt nedenfor i denne rapporten. De aktuelle lokalitetene er:

Lokalitet ved Bærum nr. 00006 (= vår lokalitet 21)

Steinalderlokalitet på topografisk avgrenset flate. I 1993 ble det tatt 9 prøvestikk på denne lokaliteten. To prøvestikk i søndre del av flaten var positive med til sammen 8 flintavslag. Vi har gjort supplerende undersøkelser av lokaliteten og konstatert at den også er funnførende videre mot nord og dermed noe større enn tidligere antatt.

Lokalitet ved Vassbotn nr. 00005 (= vår lokalitet 23)

Steinalderlokalitet på topografisk avgrenset flate. I 1993 ble det tatt tre prøvestikk hvorav ett var positivt med fire flintavslag. Vi har ikke gjort flere prøvestikk på denne lokaliteten da den har en grei topografisk avgrensning.

Nye funn i planområdet

Steinalderlokaliteter

I områdene ved Sky, Pauler og Bakke ble det registrert i alt 42 positive prøvestikk som fordeler seg på det vi har tolket som 21 lokaliteter. Funnmaterialet er i all hovedsak littisk og representerer rester etter redskapsproduksjon. Flintavslag dominerer, men noen diagnostiske funn forekommer også, deriblant en skiveøks og flere tangespisser. Materialet gir inntrykk av høy alder. Lokalitetene fra disse periodene er ofte små og funnfattige og vanskelige å identifisere. Illustrerende nok består vårt materiale samlet av bare i underkant av 300 funn. Det er ikke påvist organisk materiale eller kulturlag på noen av lokalitetene med unntak av i en heller på Pauler med funn av ildsted og beinmateriale (lok. 20). Denne viste seg imidlertid å være fra eldre jernalder.

Figur 53. Vibeke Lia, Dag Erik Olsen og Kristin Fjelberg i felt

Området er med sitt høye antall steinalderlokaliteter innenfor en relativt kort bruksperiode, i tillegg til en sjeldent klar marin tilknytning, unikt i norsk sammenheng. Området har stor forskningsmessig og pedagogisk verdi. Lokalitetene vi har påvist ligger mellom 94 og 130 moh. Følger vi Henningsmoens analyser tyder dette på en datering til perioden 10200-9650 BP, og med et fratrekk på 200 år synes det rimelig å datere funnene til tiden 10000-9450 BP, altså til den tidlige pionerbosetningsfasen,

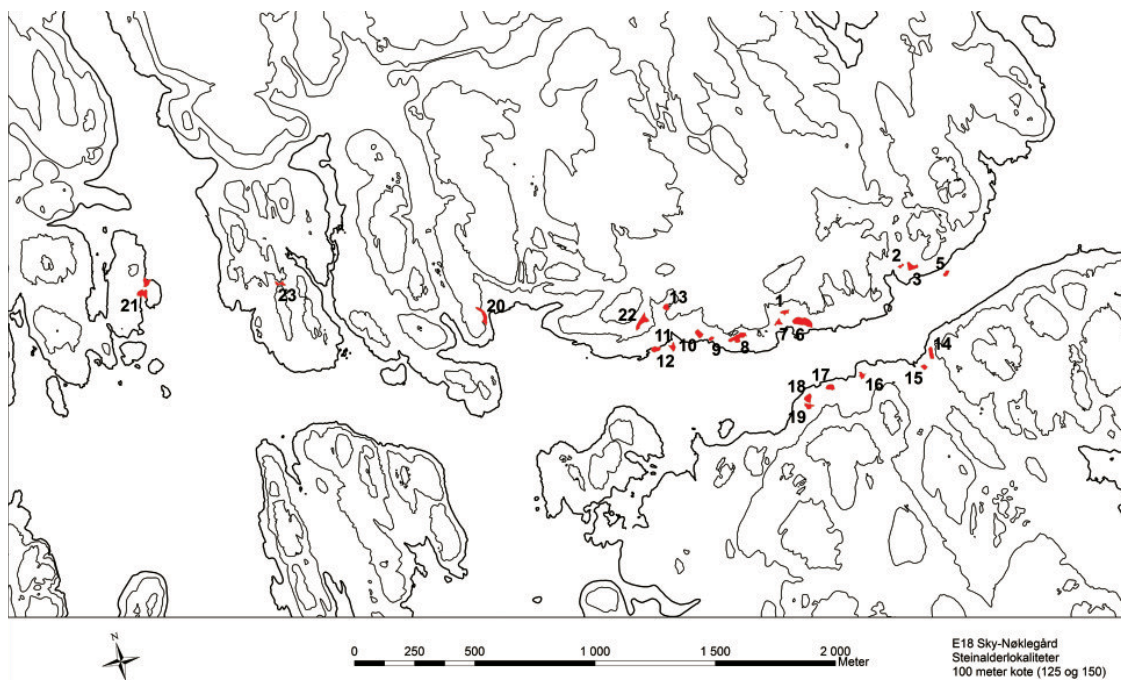
såkalt preboreal - eller tidligmesolittisk tid (10000-9000 BP). I kalibrerte kalenderår utgjør dette en alder på mellom 11250 og 10750 år (OxCal). Fra denne perioden er det kjent og utgravd få lokaliteter både på Østlandet og i Norge generelt. I Larvik forekommer likevel to parallelle funn fra Austein og Melau (Matsumoto 2004).

Området ved Sky og Pauler, hvor hovedtyngden av funnene er gjort, ble etter alt å dømme benyttet i en relativt kort periode på ca 500 år, før fjorden lukket seg. Ved 100 meter høyere vannstand var det fine, lune vikar på nordsiden av fjorden, og en beskyttende skjærgård i sør. Det er på tørre flater nær slike vikar at steinalderfunnene dukker opp, på flater omgitt av skjermende knauser og bergrygger, såkalte "sadellokaliteter". Tilsvarende gjelder sørsiden av fjorden, selv om det her ikke danner seg et fullt så tydelig mønster med vikar.

Ved 81-82 meter høyere vannstand lukket fjorden seg ved Sky og ved 75 meter høyere vannstand dannet området her et eid på omlag en halv kilometer (530 meter). Dette tyder på at området ble mindre aktuelt for opphold allerede for 9600 år siden (BP). Vår høyestliggende lokalitet (lok. 22) (130 moh) kan etter samme metode dateres til overgangen mellom senpaleolittisk og tidlig-mesolittisk tid (10000 BP), og er dermed fra omlag samme tid som de kjente Høgnipen-lokalitetene i Østfold. Det er antatt å være ca. 20 meter forskjell i landhevingen mellom disse områdene i Østfolds favør (munt. med. Lasse Jakslund). Vår antatt yngste lokalitet (lok. 5) ligger 94 moh. Lokalitetene varierer i størrelse fra 250 m² til 2300 m² inkludert sikringsone.

LOK.	GNR./BNR.	MOH.	ANTALL POSITIVE PS.	ANTALL FUNN			STØRRELSE (M ²)	ANNET
				Flint	Bergkry	Kvartst		
1	4070/1	113	1	9			490	
2	4070/2	110	1	1			250	
3	4070/2	106-110	8	41	1		930	
5	4070/2	94	1	1			400	
6	4070/1	104-108	6	71	3		2300	
7	4070/1	111	1	10			500	
8	4071/1	115-120	2	7			1600	
9	4071/1	105-110	1	2			280	
10	4071/1	105-108	1	2			750	
11	4071/1	96	1	1			585	
12	4071/1	99	1	1			715	
13	4071/1	123-124	2	15		2	560	
14	4070/2	106-108	2	2	1	2	790	
15	4070/3	109	1	1		1	385	
16	4070/3	108	1	49	2	4	490	
17	4070/3	108	1	1			690	
18	4070/5	108	1	10		1	820	
19	4070/5	110-111	2	4		2	610	
20 (A)	4071/1	111-117	2				1200	C14 datering av kulllag (117 moh.) til e. jernalder (T 18083)
21 (B)	4138/1	100-102	6	14	2	1	1950	To funnførende flater, nord: 800m ² , sør: 1150m ² . Registrert "Skinner og minner"
22 (D)	4071/1	128-130	2	35			1450	
23	4138/1	120	1	4			500	Registrert "Skinner og minner"
			45	281	9	13		

Tabell 3. Steinalderboplassene på parsellen Sky-Nøklegård, inkludert tidligere registreringer og eldre jernalders heller fra Pauler. Bokstavene i parentes bak lokalitetene 20-22 henviser til nummerering i grunnlagsdokumentasjonen

Figur 54. Steinalderlokalitetene ved Sky, Pauler og Bakke sett i forhold til 100-meterskoten. Nr 20 utgår, da den er datert til eldre jernalder

Forhistoriske dyrkingsspor på Sky

Vi vet ikke når jordbruket ble etablert i området Sky-Nøklegård. De aktuelle gårdene er relativt små, vurdert etter størrelsen på innmarken, men har tildels store utmarksarealer. Flere av dem er oppført i biskop Øysteins jordebok (RB) i 1390-årene, og har åpenbart vært i drift i middelalderen. Det er likevel ikke kjent funn som gravminner, tufter, gårdsanlegg eller annet som kan kaste lys over en eventuell forhistorisk gårdsbosetning i området.

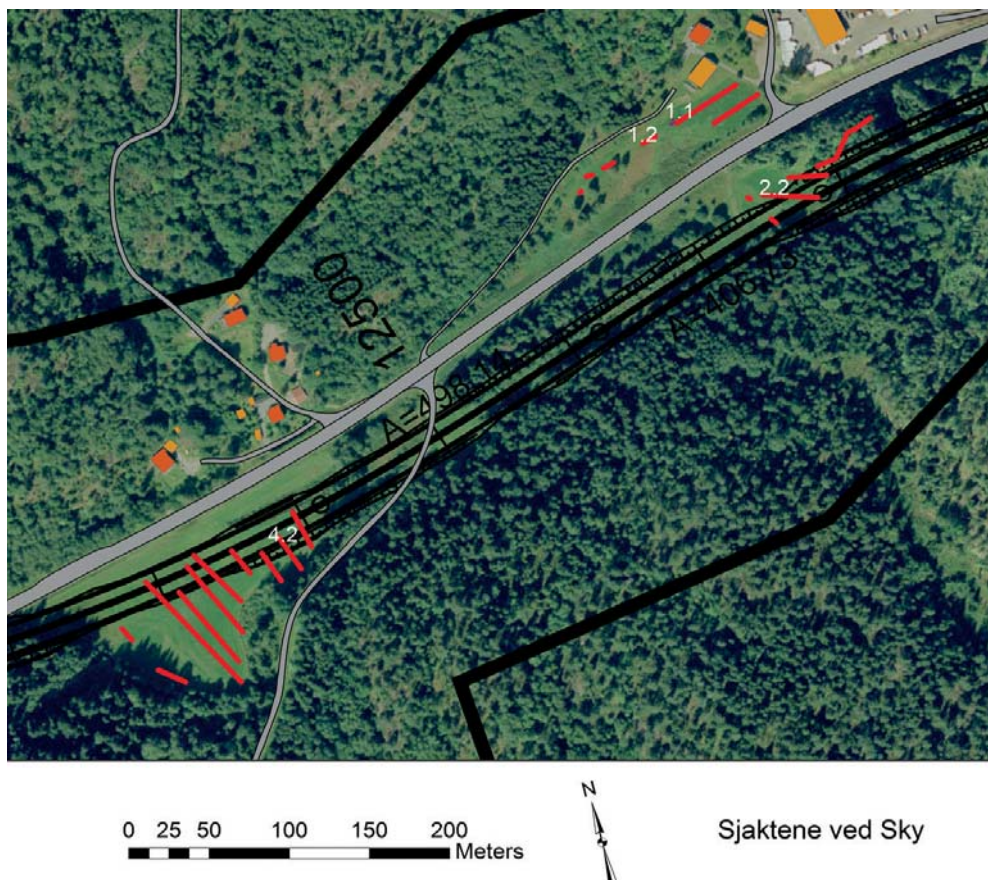
Innen kulturlandskapsforskningen skiller man gjerne mellom "fossile", "tradisjonelle" og "moderne" jordbrukslandskap. Innenfor disse vil det være en kompleks tidsstratigrafi med fossile, relikte og resente landskapselementer (Gaukstad 1990). I vårt område er det bevart noe "tradisjonelt" jordbrukslandskap på Sky og Bakke (som på ØK-kart gjerne er avmerket med bonitetsgrad B). Det gjelder landskap som er såpass hellende at traktor og plog ikke har vært benyttet i moderne tid. Følgelig kan fossile dyrkingsspor være bevart i enkelte partier i nedkant av åkrene hvor masseakkumuleringen har vært størst, i form av overleirede rydnings- og dyrkingsslag.

Et karakteristisk trekk ved eldre dyrkingspraksis er at åkerjord ble tilført trekull (Hatt 1937, 94; Hagen 1953, 237; Holm 1995). Kull inneholder kalium og fosforsyre som er viktige næringsstoffer med tanke på jordforbedring. Kull fra trær, busker, ris og torv ble tilført jorden som del av en generell dyrkingspraksis både i forhistorisk og historisk tid (Øye Sølvberg 1976, 85). Mellom dyrkingsjorden og undergrunnen vil det ofte være spor etter et mer eller mindre rent trekullag. Dette er vanligvis tolket som et rydningslag eller avsviingslag. Rydningslaget viser tilbake på en bestemt hendelse, vanligvis brannryddingen av et område. En brannrydding innleder normalt en lang og varig utnyttelse, enten for beite- eller åkerbruk (Julshamm 1998, 45). Treartsbestemmelse av kullet er da viktig fordi dette kan bidra til å skille mellom intensjonell rydding og naturlig skogbrann. Statistiske undersøkelser viser at naturlig skogbrann oftest oppstår i barskog, forekommer i blandingsskog, mens sjelden bryter ut i ren løvskog fordi bladene har høyt vanninnhold (Lindmann 1991, 18 m/ref).

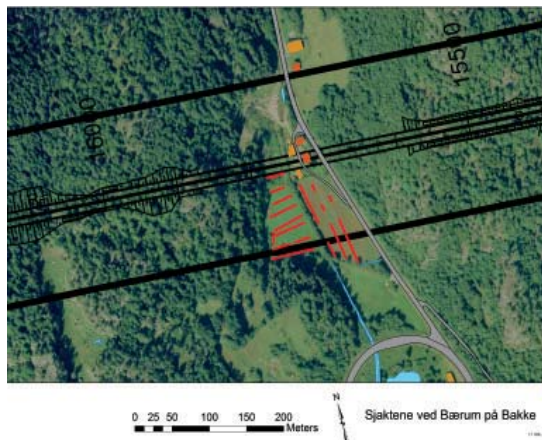
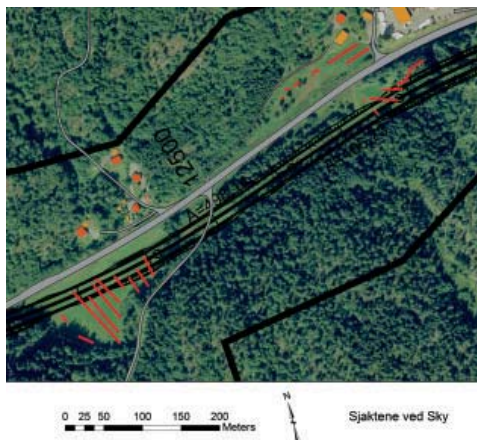
Det ble tatt ut fire kullprøver fra slike kontekster i sentral innmark på Sky, fra ett dyrkingslag og tre antatte rydningslag. Prøvene bør ha potensial til å belyse når området ble dyrket opp. Det ble også foretatt undersøkelser ved Bakke/Bærum, men her ble det ikke identifisert fossilerte lag eller strukturer i profilene som var aktuelle for prøvetaking. Samlet viser dateringene en mulig periode for opptak av jordene ved Sky for jordbruk, romersk jernalder. Aktiviteten i helleren på Pauler er dessuten datert til samme periode, men noe tidligere enn jordbruksdateringene. Det er likevel verdt å merke seg sammenfallet.

VPLAB.REF	LAGTYPE	TATT UT	BP	1. SIGMA	DATERT KULL (GR)	TRESLAG	DATO	SIGNERT	
6	T-18079	Dyrkingslag	Sjakt 1.1, lag 4	1675 ± 100	AD250-535	0,6	Hassel, lind, eik	24.08.2005	DEO
7	T-18080	Mulig avsviing	Sjakt 1.2, lag 3	1030±100	AD895-1155	0,8	Bjørk	24.08.2005	DEO
8	T-18081	Mulig avsviing	Sjakt 2,2, lag 4	1335±75	AD650-775	2,1	Bjørk/løvtrær	24.08.2005	DEO
9	T-18082	Mulig dyrkingslag	Sjakt 4.2, lag 7	1665±100	AD255-540	2	Bjørk/løvtrær	24.08.2005	DEO
62	T-18083	Heller	Prøvestikk	1890±50	AD75-215	5,7	Løv- og bartrær	01.09.2005	ADM

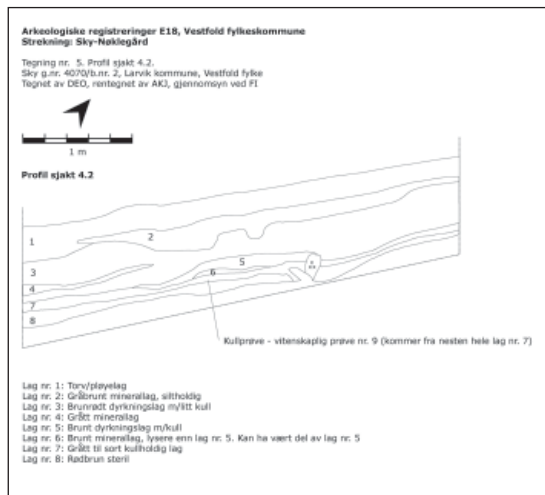
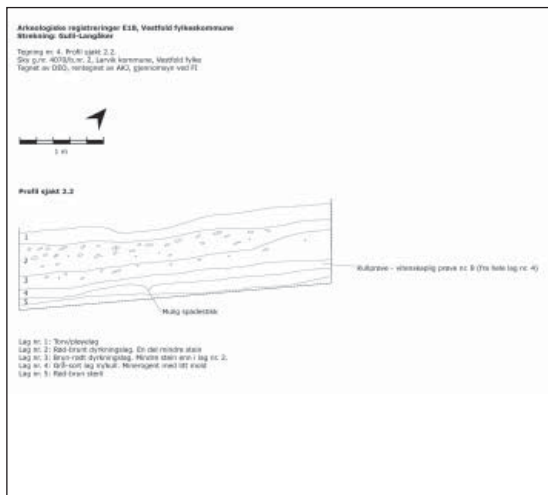
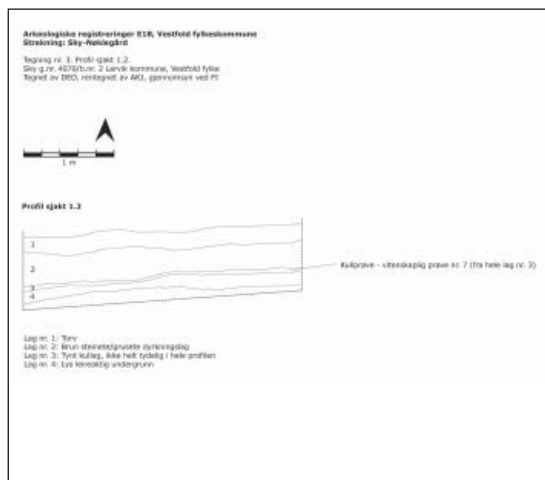
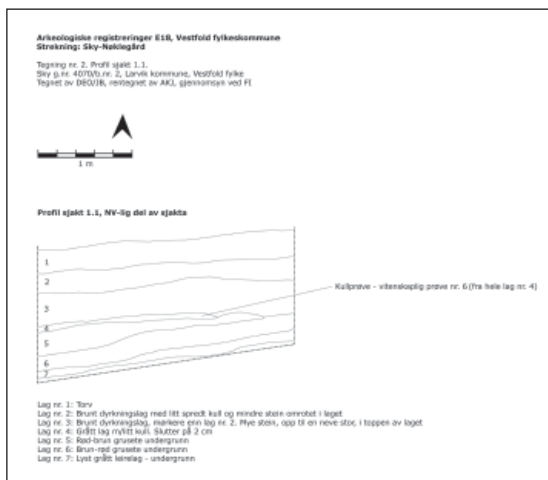
Tabell 4. C14-prøver fra fire dyrkingsprofiler på Sky, samt helleren på Pauler

Figur 55. Punktum mellom tallene angir stedet der trekullprøvene ble tatt

Figur 56. Oversikt over sjaktene ved Sky og Bakke

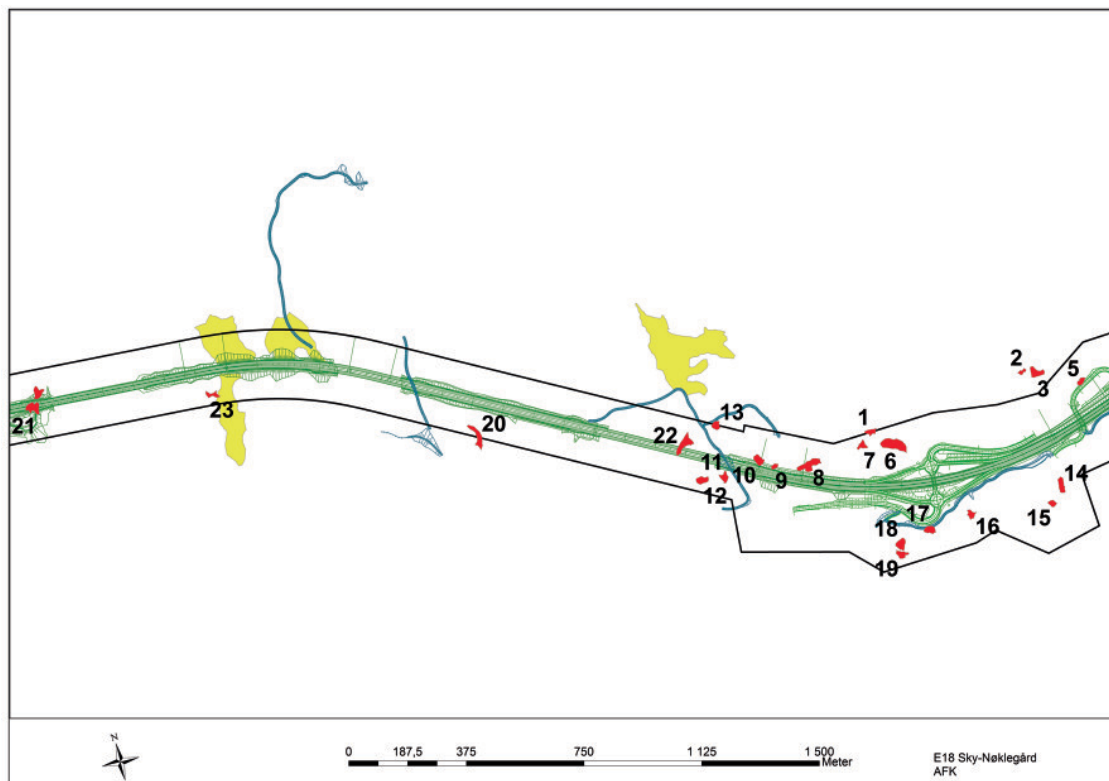
Figur 57. Sjakter og profiltegninger ved Sky som viser rydnings- og dyrkingslag hvor det ble tatt ut trekullprøver for datering

Konflikt i forhold til tiltaket

Av 22 kjente steinalderlokaliteter som er automatisk fredet ligger 9 i direkte konflikt med tiltaket. De fossile dyrkningslagene på Sky er også i konflikt med tiltaket, slik at i alt 10 lokaliteter kommer i konflikt. Det gjelder:

- Lokalitet 5 ved Sky i konflikt med tilkjørselsvei i kryss
- Lokalitet 8 i konflikt med hovedtrasé
- Lokalitet 9 i konflikt med hovedtrasé
- Lokalitet 10 i konflikt med hovedtrasé
- Lokalitet 11 ved Pauler i konflikt med tunnelinnslag og anleggsvei
- Lokalitet 13 på Pauler i konflikt med anleggsvei
- Lokalitet 17 ved Sky i konflikt med anleggsvei og kryss
- Lokalitet 21 ved Bakke/Bærum i konflikt med hovedtrasé
- Lokalitet 23 Vasbotn i konflikt med massedeponi
- De fossile dyrkningslagene på Sky i konflikt med hovedtrasé/kryssløsning

En må også være oppmerksom på lokalitet 22, som blir liggende oppå tunnel

Figur 58. Lokalitetenes beliggenhet i forhold til tiltaket

Bilder av lokalitetene i konflikt

Figur 59. Lokalitetene i konflikt

Lok. 11

Lok. 13

Lok. 21

Lok. 17

Nøklegård-Langangen

Omkring den østligste fjorden i Eidanger, (Porsgrunn, Telemark) Langangsfjorden, er det fra før kjent flere boplasser fra mesolitikum (9500-5200 BP). Det første steinalderfunnet fra Telemark ble levert inn til Universitetets Oldsaksamling i Christiania i allerede 1833, og det dreide seg om en grønnstenskile (C 606). I de neste 20 årene fulgte en skiferpil, en skafthulløks og en flintøks. I 1870- og 1880-årene begynte tilveksten å bli kraftigere, ved at folk sendte inn flere løsfunn gjort under jordarbeide, noe som til slutt førte til det første steinalderfunnet fra Eidanger (C 16259-60). Fra 1923 og opp i 1940-årene var det flere amatører i Eidanger som oppdaget og sendte inn funn fra en rekke steinalderboplasser. Området ble viet ytterligere oppmerksomhet da Sverre Marstrander grov ut en heller på Håøya i Eidanger i 1940 (Mikkelsen 1986, 25), og med mer systematiske registreringer i nyere tid har Eidanger vist seg å være svært funnrikt.

De mest omfattende boplassene fra Eidanger er Halvarp og Rognlien. Den sistnevnte boplassen har funn både fra mesolitikum og neolitikum, og består av et stort materiale på over 400 katalognummer. I Kulturhistorisk museums tilvekst er det bare på de tre undersøkte gårdsnumrene (20, 21 og 22) til sammen minst 32 lokaliteter fra mesolitikum, hvorav åtte beskrives som boplassfunn. Imidlertid ligger disse et stykke sør for vårt planområde, og hovedsakelig omkring 40-45 meter over havet. Tre lokaliteter er kjent i planområdet fra før. Lokalitetene regnes i stor grad som ”nøstvetfunn”. I tillegg til de mesolittiske lokalitetene er området rikt på neolitiske lokaliteter, særlig omkring 20 moh og nedover, noe som ut fra strandlinjekronologi tilsier at de ikke kan være eldre enn drøye 3000 f. Kr (Henningsmoen 1979), tidlig neolitikum.

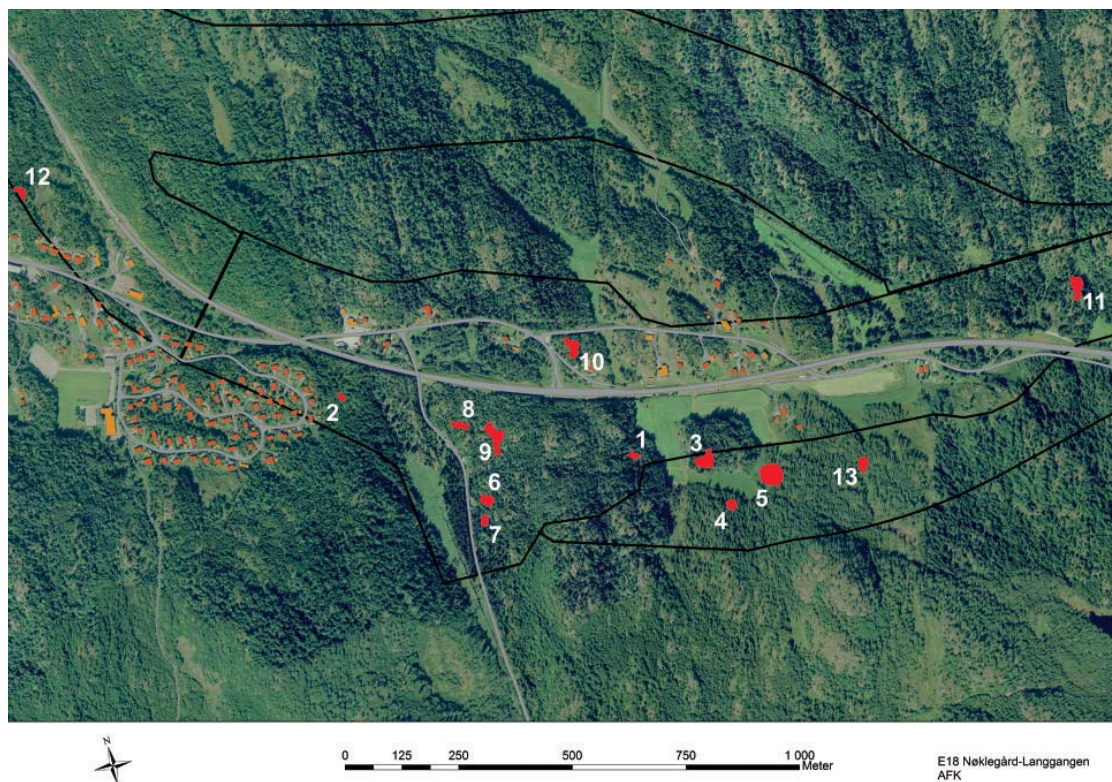
Det er derfor ikke overraskende at registreringen for E18-traseen gjennom dette området høsten 2005, har påvist et knapt dusin lokaliteter som ligger omtrent 50 moh, og som dermed ut i fra strandlinjedatering ser ut til å være mellommesolittiske. De nye funnene supplerer det vi fra før vet om steinalder på sørøstlandet, og vil kunne gi interessant informasjon omkring bosetningen i og bruken av Eidanger-området.

Både i Telemark og Vestfold er andre slike boplasser påvist og i noen tilfeller gravet ut tidligere, og de har dannet basis for problemstillinger vedrørende ressursutnyttelse, produksjon og bruk av redskaper, migrasjoner, samt territoriell og sosial organisering og flere andre aspekter ved livet og hverdagen til menneskene i mellommesolitikum. Hensikten med denne rapporten er å legge fram resultatene fra registreringen, slik at de kan nyttes i den videre planbehandlingen. I tillegg er det også et mål i seg selv å vurdere hva funnene sier om hvilken type av lokaliteter vi har med å gjøre.

Hovedresultater

På parsellen Nøklegård-Langangen er det nå kjent 13 steinalderlokaliteter, hvorav 10 er nyregistrerte. De fleste forekommer i planområdets søndre og midtre del, på Nøklegård og Halvarp. Lokalitetene er med unntak av lokalitet 11 datert til mellommesolittisk (BP) tid og har stor forskningsmessig interesse. Lokalitet 11 er trolig eldre, fra tidlig mesolittisk tid (BP), og er også den eneste som ligger innenfor byggesonen for alle de tre traséalternativene, og dermed i direkte konflikt med tiltaket. Det vil være nødvendig å søke om dispensasjon fra fredningsbestemmelsene i kulturminneloven for denne. De øvrige 12 ligger utenfor byggesonen for alle de tre alternativene.

Det ble forsøkt med maskinell søkesjaktning på innmark, uten at det ble gjort funn av automatisk fredede kulturminner. Det ble påvist flere kullmiler og en husmannsplass i planområdet, men disse er anslått å være fra etterreformatorisk tid og er dermed uten automatisk vern, og utgår i denne rapporten.

Figur 60. Figuren viser de tre alternativene for traseen med de registrerte steinalderlokalitetene. I hovedsak berøres kun det søndre og det midtre alternativet av lokaliteter.

Planområdet

Det foreligger tre alternativer for traseen mellom Nøklegård og Langgangen, et søndre, et midtre og et nordre alternativ. Tre matrikkegårder i Porsgrunn kommune (Telemark) blir berørt: Langgangen (gnr. 20), Nøklegård (gnr. 21) og Halvarp (gnr. 22). Det midtre alternativet er ca 3,4 km. langt og går parallelt med dagens E18 og omfatter en del bebygde områder, mens det søndre går et par hundre meter sør for dette. Det er planlagt kryss på Nøklegård. Planområdet er på det bredeste 695 meter og 310 meter på det smaleste. Vårt registreringsområde ble underveis utvidet noe mot sør, etter ønske fra Statens vegvesen. Det nordre alternativet er 3,2 km. langt og går utenom bebyggelsen på Nøklegård. Det har ikke felles strekning med dagens E18. Planområdet rekker vel 150 meter ut fra veiens senterlinje og danner en ca 300 meter bred korridor.

Traséalternativene skiller seg fra hverandre også terrengmessig. Det søndre og det midtre alternativet er preget av tørrlendte forhøyninger og lett skrånende jordbakker. Det nordre alternativet går derimot gjennom både mer brattlendt og våtlendt terreng. Planområdet består som helhet hovedsaklig av utmark, og kun på Nøklegård finnes enkelte oppdyrkte områder.

For å påvise steinalderboplasser har vi valgt en konvensjonell tilnærming i form av prøvestikking, i alt 411 stikk. De terrengmessige ulikhetene mellom traséalternativene ga seg uttrykk i langt flere egnete flater på søndre alternativ enn på det nordre. Lokalitetene så ut til å konsentrere seg om 50-meterskoten.

Innenfor undersøkellesområdet har lokalitetene som nevnt vist en tendens til å knytte an til 50-meterskoten. Det ble bare funnet én lokalitet som faller utenfor dette mønsteret, lok. 11, som er den østligste av lokalitetene i Telemark. Denne befant seg på omtrent 90 moh, og faller dermed inn i et annet mønster, som avtegnet seg lenger østover på Sky og Pauler i Vestfold, og som er drøftet tidligere (se side 79 f.). Den klare tilknytningen til en tidligere strandlinje, muliggjør strandlinjedatering også av disse lokalitetene.

Det er også gjort tradisjonelle overflaterregistreringer med spesielt fokus på utmark. Terrenget ble undersøkt ved å gå den ene halvdelen på langs, og deretter den andre på vei tilbake, for å dekke traseen på en mest mulig systematisk måte. Metoden påvist flere lokaliteter, særlig i form av kullmiler. Ingen av de registrerte utmarksminnene synes imidlertid å være førreformatoriske, men knytter snarere an til et skogbruk fra tidligst 1600-1700-tallet og utgår i denne rapporten.

Maskinell sjaktning ble forsøkt på Nøklegård, der traseen krysser dyrket mark. Det aktuelle området har tidligere vært demmet opp for produksjon av is, slik også navnet "Dammen" viser. Dette jordet ligger nær gamletunet på Nøklegård, men undergrunnen var svært fuktig og gyngende, og maskinell søkesjaktning ble derfor oppgitt. Ellers finnes det ikke arealer som er egnet for maskinell søkesjaktning i planområdet.

Tidligere kjente kulturminner i området

Fra før var det kjent tre steinalderlokaliteter innen planområdet. Vi har utført supplerende undersøkelser på to av dem. Lokalitetene er hittil ikke lagt inn i Askeladden, men er omtalt i rapporten "Skinner og minner" (Trøim et al. 1994). Funnskjemaene fra Skinner og minner er vedlagt denne rapporten. De aktuelle lokalitetene er:

Lokalitet på Nøklegård nr. 00004 (= vår lokalitet 4)

Steinalderlokalitet på 12 x 12 meter naturlig avgrenset flate. I 1993 ble det gjort ett positivt prøvestikk her, med 2 flintavslag. Vi har gjort supplerende undersøkelser av lokaliteten, med ett positivt prøvestikk.

Lokalitet på Nøklegård nr. 00002 (= vår lokalitet 5)

Steinalderlokalitet i "saddleie". I 1993 ble det tatt to prøvestikk på denne lokaliteten, hvorav ett var positivt med 7 flintavslag. Flaten er ca 40 x 40 meter og har en naturlig topografisk avgrensing. Vi har gjort supplerende undersøkelser av lokaliteten, med to positive prøvestikk.

Lokalitet på Nøklegård nr. 00003 (= vår lokalitet 13)

Steinalderlokalitet i "saddleie" på topografisk avgrenset flate, ca 20 x 10 m. I 1993 ble det tatt ett prøvestikk med funn av mikroflekk i flint. Vi har ikke gjort nærmere undersøkelser av denne lokaliteten da den har en grei topografisk avgrensing.

På Nøklegård (gnr. 21), som omfatter størstedelen av området er det videre beskrevet to littiske funn i oldsakssamlingens tilvekst (C 24663, C27699). Disse stammer fra bnr. 1, og kan således være fra planområdet, men nærmere stedsbeskrivelse foreligger ikke. Ellers har Kulturhistorisk Museum et stort antall katalognummer fra gnr. 20 og 22, men kan ingen sikkert henskrives til planområdet.

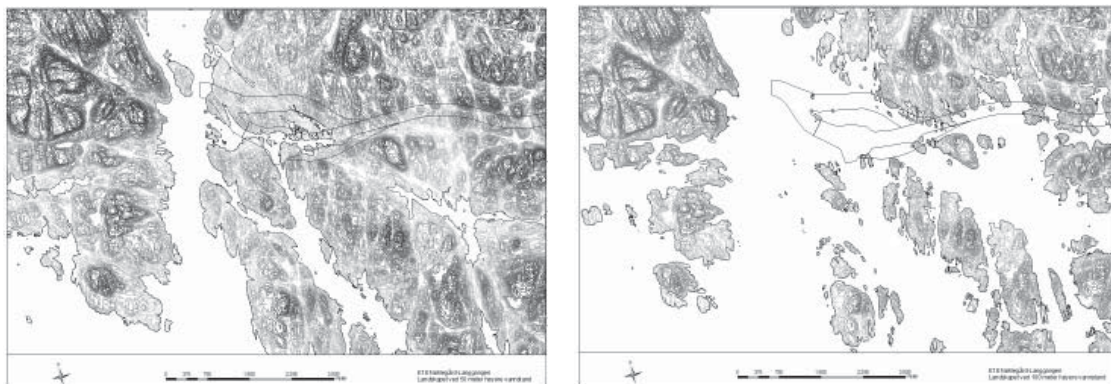
Nye funn i planområdet

Steinalderlokaliteter

I Nøklegårdområdet er det gjort 21 nye positive prøvestikk som fordeler seg på det vi har tolket som 13 lokaliteter, hvorav tre var kjent fra før. Funnmaterialet er i all hovedsak littisk og representerer rester etter redskapsproduksjon. Flintavslag dominerer, men de tolv lokalitetene som knyttet an til 50-meterskoten var karakterisert av lav funnfrekvens. Flere lokaliteter ble funnet ved at vi la et stort antall prøvestikk ut over flater vi anså som egnede som oppholdsplasser, og vi kunne ende opp med lokaliteter bestående av mellom ti og tyve negative prøvestikk, og to positive med ett funn i hvert. Spørsmål om råmaterialer, knakketeknikk og gjenstandstyper, kan dermed trolig bare besvares tentativt med dette materialet. Ikke desto mindre foreligger det diagnostiske funn, deriblant en bipolar kjerne og noen mikroflekkfragment, noe som sammen med strandlinjedateringen styrker boplassenes tidfesting til mesolitikum. Ingen av lokalitetene har påvist organisk materiale eller kulturlag, men på lokalitetene 8 og 11 ble det gjort funn av mulig skjørbrænte stein.

Lokalitetene vi har påvist ligger mellom 48 og 95 moh, og hele 12 av dem mellom ca 50 og 60 moh. Lokalitet 11 ligger en god del høyere, på ca 90-95 moh, og er antakelig 1000-1500 år eldre enn de øvrige (BP), ifølge Henningsmoens strandlinjediagram. Lokalitetene i 50-60 meters høyde kan tidfestes til perioden mellom 8500-7800 BP, når vi trekker fra omlag 200 år slik som diskutert ovenfor. I kalibrerte kalenderår utgjør dette mellom 9600 og 8600 år (Oxcal). Disse lokalitetene hører dermed hjemme i mellommesolittisk tid (9000-7500 BP). Når det gjelder lokalitet 11 er den fra tiden omkring 9400 BP, og er nær jevngammel med lokalitetene på Sky og Pauler fra tidlig mesolittisk tid (10000-9000 BP) (se side 77 f.). Lokalitetene varierer i størrelse fra 260 m² til 2150 m² inkludert sikringsone.

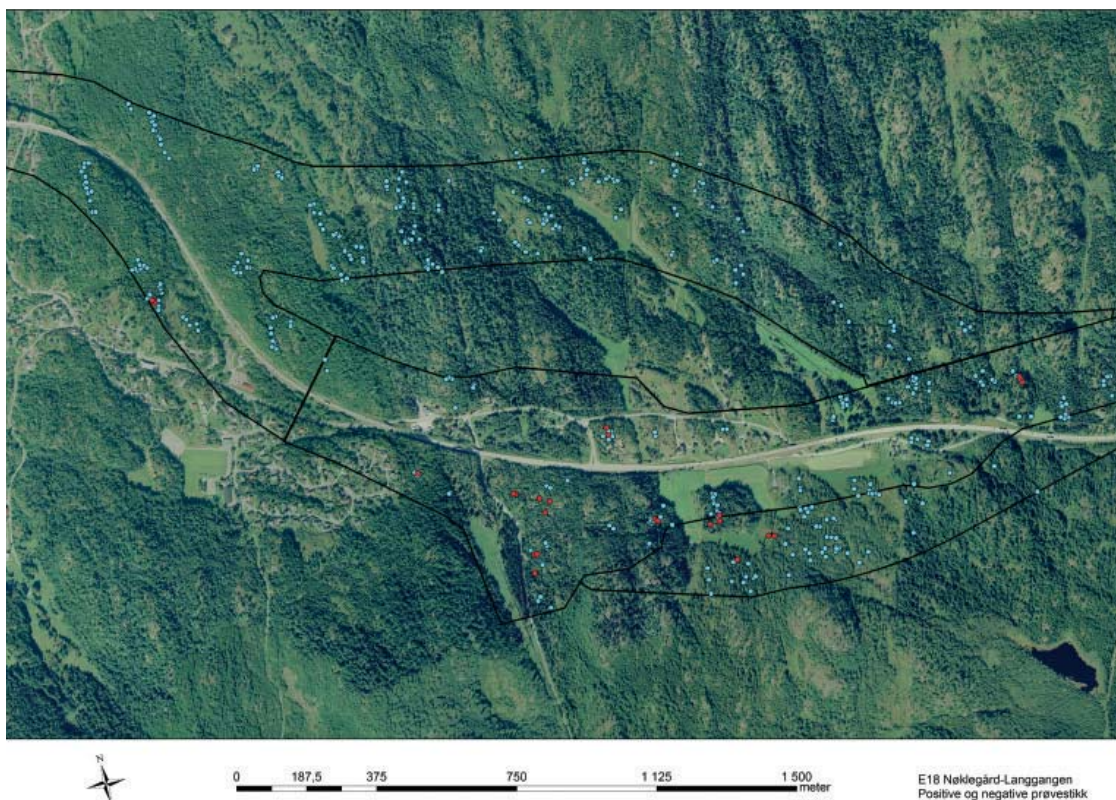
Det ble gjort få funn på nordre alternativ, selv om det ble stukket tett i området og over 240 prøvestikk ble tatt. Nordre alternativ ligger generelt høyere i landskapet enn søndre, og en kunne der forvente noe eldre boplasser. Sammenligner vi landskapet ved 100 og 50 meter høyere vannstand, ser vi at det skjer store endringer i løpet av perioden 10000 og 8000 BP, men også at områdene har ulike kvaliteter med hensyn til naturlig skjerming. Ved 100 meter høyere vannstand var de nord/sør-orienterte vikene på nordre alternativ sannsynligvis lite attraktive som oppholdsplasser når ”sørvesten” dro seg til og været sto inn fjorden. Her var knapt noe skjærgård foran. Selv om en skal være forsiktig med å slutte på negativt grunnlag kan dette i seg selv kanskje kaste lys over fraværet av funn her; området var lite attraktivt for opphold, eksponert som det var for sjø og vind fra sørvest. Ved 50 meter høyere vannstand utgjorde derimot Nøklegårdområdet (søndre/midtre alternativ) en god, lun poll forbundet med en nord-sør-gående fjord. Nettopp sør i pollen og ved munningen av den, dukker lokalitetene opp.

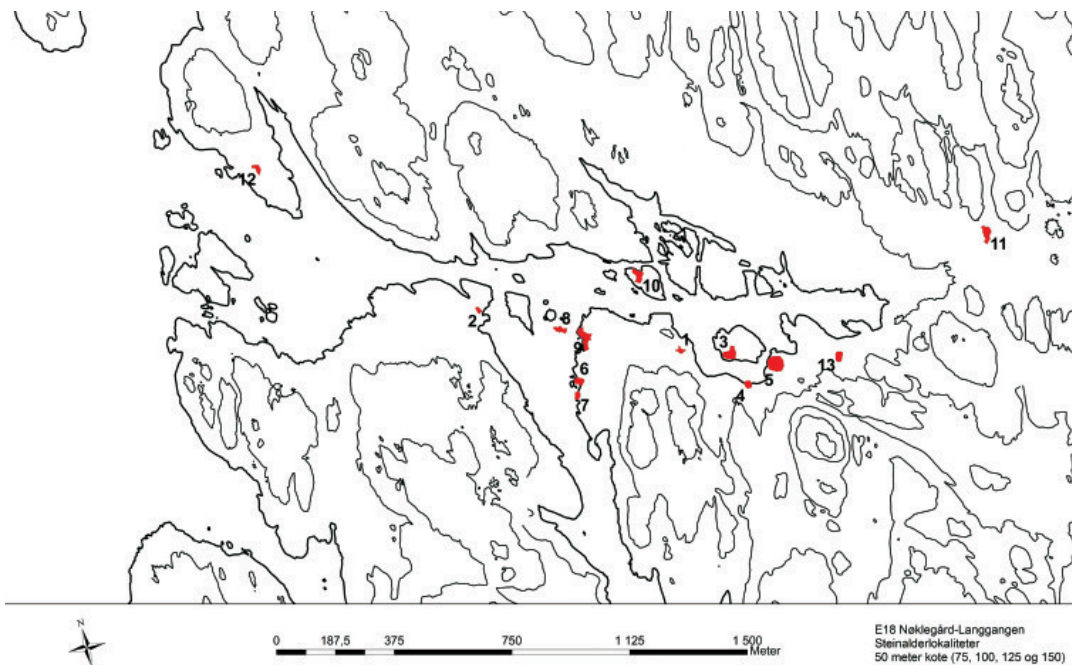
Figur 61 (til venstre) og 66 (til høyre). Landskapet rundt Eidangerfjorden ved 50 og 100 m høyere vannstand enn dagens. Området for det nordre alternativet lå i den eldste fasen utsatt for vær og vind

Det er kan hende ikke særlig overraskende at datidens mennesker sannsynligvis fortrakk mer skjermede oppholdsplasser, enten på de små øyene i pollen eller i vikene omkring, og i mindre grad søkte opphold i åpne og eksponerte vik.

Et annet poeng er at landskapet på nordre alternativ har en annen karakter enn dét på søndre og midtre alternativ. Bratte heng og bergknauser skilt fra hverandre av elver, store bekker og våtområder gjorde at frekvensen av egnete flater var langt lavere her, noe som også framgår av Figur 62, som viser alle prøvestikkene som ble foretatt under registreringen. Utbredelsen av prøvestikk viser hvordan stedene med flater i større grad fulgte dalførene på nordre alternativ, mens langs ryggene og høydedragene er landskapet preget av berg i dagen, og det er foretatt lite prøvestikking her.

Figur 62. Søndre/midtre og nordre traséalternativ, og alle de negative (blå) og positive (røde) prøvestikkene som ble tatt i løpet av registreringen, i alt 411 stikk. Utbredelsen av prøvestikkene avspeiler samtidig ulikhetene i landskapet i de to områdene

Figur 63. Alle lokalitetene i forhold til 50 meterskoten

LOK.	GNR./BNR.	MOH.	ANTALL POSITIVE PS.	ANTALL FUNN		STØRRELSE (M ²)	ANNET
				Flint	Kvarts		
1	21/1	60-62	2	3		350	
2	22/1 og 22/84	55-58	1	5		260	
3	21/1 og 21/2	54	3	6	1	1240	
4	21/2	50	1 (2)	2 (4)		480	Registrert "Skinner og minner"
5	21/1 og 21/2	56	2 (3)	19 (26)	4	2150	Registrert "Skinner og minner"
6	21/1	48-51	2	2	1	640	
7	21/1	47-52	1	2		400	
8	21/1	45-46	2	15		600	En skjorbrent stein
9	21/1	50-55	3	3		1550	
10	21/5	50-52	2	3		960	
11	21/5	90-95	2	3		1090	Fire mulig skjorbrente steiner
12	22/5	61-62	3	4		500	
13	21/1	57-60	(1)	(1)		640	Registrert "Skinner og minner"

Tabell 5. Steinalderlokalitetene på Noklegård-Langangen

Figur 64. 3D-modell, Nøklegårdsområdet

Hva slags lokaliteter?

De foreliggende lokalitetene ser altså ut til å ligge noe høyere enn mange av de fra før kjente lokalitetene innenfor samme gårdsnummer, og bør dermed rimeligvis være noe eldre, mellommesolitiske. Arkeologen Egil Mikkelsen har tatt for seg Telemark og Vestfolds mesolitikum. Han har laget en fase-sekvens for Telemarks mesolitikum, med en tredeling i (1) mikrolitt-fasen, (2) nøstvet/mikroflekke-fasen, og (3) sen flintpil-brukende fase. Dersom det stemmer at de 13 lokalitetene er strandbundne, og dateringen til mellom 8500 og 7800 BP er gyldig for bruken av dem, er det her snakk om lokaliteter som i følge Mikkelsens inndeling tilhører nøstvet/mikroflekkefasen (Mikkelsen 1986, 41).

Når en kartfester lokalitetene i E18-registreringen og tenker seg at havet har stått opp til 50-meterskoten på kartet (se figur 63), ligger lokalitetene i lune vikene og buktene innenfor en liten skjærgård. Innad er lokalitetene som forventet preget av å være steder som gir en viss naturlig ly for vær og vind, helst små flater, der undergrunnen er podsollert og relativt tørr. Strandbundne lokaliteter tyder på utnyttning av marine ressurser og aktiviteter knyttet til havet. I perioden det var snakk om var Langangsfjorden svært fiskerik, og det vil ha vært mulig å utnytte også skjell, sjøpattedyr og sjøfugl.

Når det gjelder nøstvet på sørøstlandet, har Mikkelsens analyser vært sentrale. I sin doktoravhandling fra 1986 foreslår han en modell for boplassene i Telemarks kystområder. Mikkelsen ser for seg at boplassene i det han kaller "de indre fjordbygdene", og som geografisk tilsvarer de foreliggende lokalitetene i Eidanger, representerer en form for basisboplasser. Han mener en bodde hele året i Eidanger og utnyttet sjøpattedyr, sjøfugl, fisk og planteføde om våren og sommeren. Om høsten og vinteren mener han den mannlige delen av gruppen kan ha foretatt kortere jakt ekspedisjoner innover i Siljan for å utnytte blant annet elg og pelsdyr (Mikkelsen 1986, 80). Det er fullt mulig å forestille seg at i alle fall enkelte av lokalitetene fra registreringen kan være boplasser innenfor et slikt system.

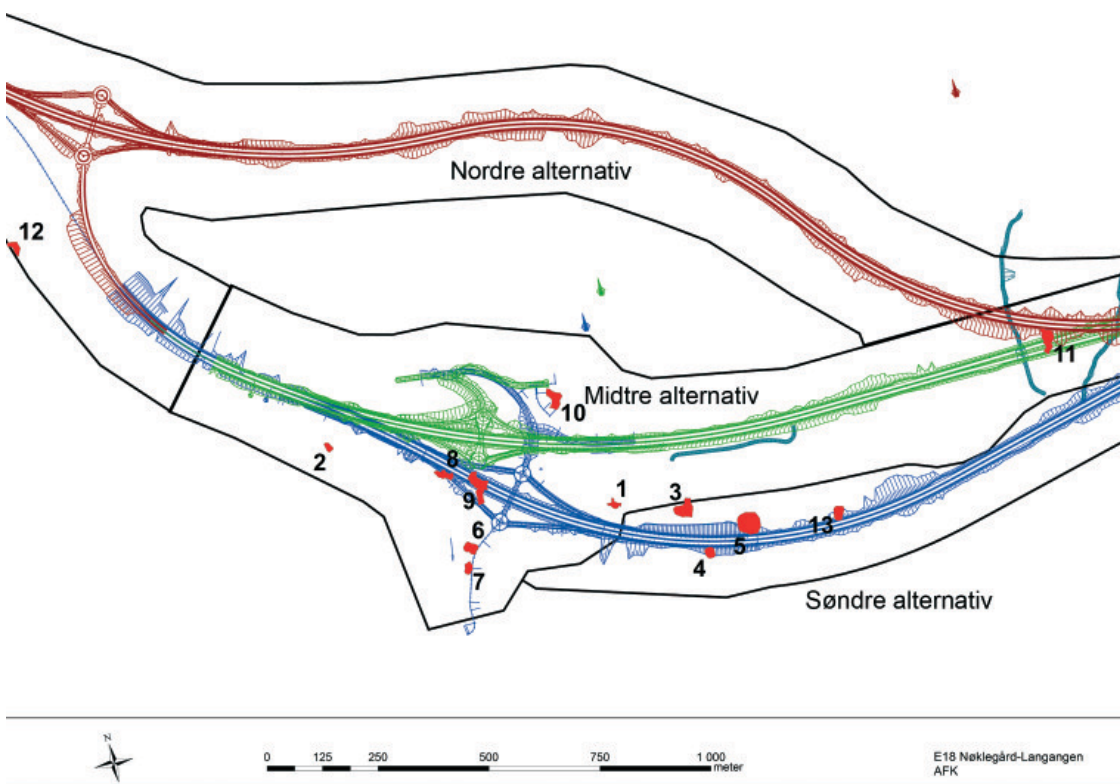
Konflikt i forhold til tiltaket

Når det gjelder det søndre og midtre alternativet opplyser Statens vegvesen at disse nå er uaktuelle. Ut fra de opprinnelige planene ville det søndre alternativet ha kommet i konflikt med lokalitet 4, 5, 8, 9 og 13, muligens også lokalitet 6, 7 og 10. Det midtre alternativet ville ha kommet i konflikt med lokalitet 11.

Når det gjelder det nordre alternativet synes dette å være langt mindre konfliktfylt enn det søndre, og på nivå med det midtre alternativet. Av 13 steinalderlokaliteter som nå er kjent totalt i området, ligger 1 i direkte konflikt med nordre alternativet. Det gjelder:

- Lokalitet 11 på Nøklegård, som er i konflikt med hovedtraseen

Det tas forbehold om eventuelle deponier/anleggsveier tilknyttet utbyggingen. Erfaringene fra registreringen på parsellen Sky-Nøklegård viser at deponier og anleggsveier i flere tilfeller ble planlagt utenfor planområdet Vestfold Fylkeskommune i utgangspunktet skulle undersøke. Også for parsellen Nøklegård-Langangen kan det bli aktuelt å be om tilleggsregistreringer ved en tilsvarende situasjon. Vi gjør igjen oppmerksom på at registreringene danner grunnlag for kulturminnevernets endelige uttalelse til reguleringsplanen.

Figur 65. Lokalitetene i forhold til tiltaket

Presentasjon av lokalitetene

Her følger en mer presis oversikt over de enkelte lokalitetene, som kan tjene som beregningsgrunnlag for den videre planbehandlingen.

Innmålt struktur

Negativt prøvestikk

Positivt prøvestikk

Lokalitet irednet sikringssone

1 m-kote

5 m-kote

25 m-kote

Plangrense

Gulli-Langåker

Lokalitet 1 - gravfelt, ID 42095

0/0 (Statens Vegvesen, tidligere Fyllpå gnr. 12)

0 25 50 100 150 200
meter

E18 Gull-Langaker, lok. 1

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på veivensens eiendom på den gamle grensen mellom Fadumgården og Fyllpå, rett Ø for E18.

Lokaliteten er fjernet.

Se vedlegg neste s.

Klassifisering

Kategori: Arkeologisk lokalitet

Art: Gravfelt

Stedfesting

Fylke: Vestfold

ØK-kart: CK031-5-4

Kommune: Tønsberg

Gårdsnavn: Fyllpå

Eiendomsopplysninger

Kommune: Tønsberg

Gnr: 12, Fester: 0

Bnr: 1, Saksjonsnr: 0

Bruksnavn: Fyllpå

Geometri

Koordinatsystem: (23) UTM zone 33

(EUREF89/WGS84)

Nøyd: 6583443, Øyd: 236082.25

Metadata på digital stedfesting:

Målestokk: 55 Digitalisert på dig. bord fra papirkopi

Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Registrert:

Dato: 30.07.1969 Ansvarlig etat:

Utført av: R. Bay Instans:

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Flyfoto, serie: 1901 A20 407 (X)

Tidligere idnummer: 1-001551

Detaljer:

Litteraturreferansier:

V.O. s 296 u Fyllpå gnr 12 "På østsiden av veien i den delige byrteklund ..."

Beskrivelse:

Lengst i N: 1. Rundaktig roys, forholdsvis klart markert i Ø og V, delvis i ett med terrenget i N og S, da den ligger i betemerk. Overtorvet. Enkelte stein i dagen. Grunn forsøknings i N, dypere forsøknings i SØ, d 2,5m, dybde 0,3m. Gressbevekt. D ca 8m, h 0,3-0,5m. Ca 3m ØSØ for 1.: 2. Dito rundaktig roys, som i N og V går delvis i ett med terrenget. Overflaten svært uev. Overtorvet. Forsøknings i toppen, d 2m, dybde 0,4m. Her en del rundkamp i dagen. I NØ og SØ to mindre jordhauger. D ca 8m, h 0,2-0,4m.

20m S for 2. og noe lavere i terrenget:

3. Rundaktig roys, uklart markert, flat. Går i S delvis i ett med terrenget, men ellers tegner den seg tydelig. En mengde stein i dagen, særlig i N og S. Ujevn overflate. Grunn forsøknings i toppen, d ca 2,5m. Gressbevekt. D ca 12m, h 0,5m. 3m V for 3.:

Rundaktig forhøyning, noe stein i dagen. Svakt søkk i toppen. Gressbevekt. D ca 3,5m, h 0,4m. Mulig roys:

I området finnes en rekke steinblandede forhøyninger og steinansamlinger. De fleste er nok naturdanneker, steinansamlingene i betrets Ø-dal er trolig rydningsstein fra åkrene omkring. Ved kontroll 1984, var området oppdyrket og roysene fjernet.

Terrengbeskrivelse:

Slakt Ø-hellende, småkupert lende på ryggen av Vestfoldraet. Betemerk. Morenejord. Stein i dagen overalt. Store gran- og bjerketrær. Gress. Uteyn i N; Ø og S, i N til Nauen, i S over Byfjorden.

Orientering:

Røys 1: Ca 10m Ø for E18, ca 50m Ø for SØ-hjørnet av "Fylkaten", ca 320m N for NØ-hjørnet av driftsbygningen på gården.

Tilhørende enkeltminner

42095 Gravfelt

1 Gravroys UAV

2 GravroysUAV

3 Gravroys UAV

4 Gravroys UAV

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Vernesstatus: Uavklart

Lovgrunnlag

Lokalitet 2 - gravhaug, ID 51084

Nordre Ås 13/48

E18 Gull-Langåker, lok. 2 og 3

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på Nordre Ås, 13/48, Ø for E18.

Se vedlegg neste s.

Klassifisering

Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Gravminne

Stedfesting

Fylke: Vestfold
ØK-kart: CK031-5-4
Kommune: Tønsberg
Gårdsnavn: Fylpå

Eiendomsopplysninger

Eiendom 1
Kommune: Tønsberg
Gnr: 12, Fester: 0
Bnr: 1, Seksjonsnr: 0
Bruksnavn: Fylpå

Eiendom 2

Kommune: Tønsberg
Gnr: 13, Fester: 0
Bnr: 12, Seksjonsnr: 0
Bruksnavn: Åshaug

Geometri

Koordinatsystem:(23) UTM sone 33
(EUREF89/WGS84)

Nord: 6583068 Øst: 235939

Måledata på digital stedfesting:

Flyfoto, serie: 1901 A20 (R05) Tidligere idnummer: 1-
Nøyaktighet (cm): 1000

Opprettning og ansvar

Registrert

Dato: 29.07.1969, Ansvarlig etat:

Utført av: A-L. Svendsen og R. Bay Insrans:

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Flyfoto, serie: 1901 A20 (R05) Tidligere idnummer: 1-
001558

Detaljer

Litteraturhenvisning: NF s 182 "tæt i sydvest derfor en anden", V/O s 296 u Fyldpå gnr 12 "like S for husene i havgjeldet".

Beskrivelse:

Rundhaug, uklart markert, steinblandet. Overflaten er uregelmessig og N-del som ligger på Fyldpås grunn 12/1 er utplanert til gressplen. I V faller haugen bratt ned mot niksveien. I S faller terrenget av i flere avsatser, slik at haugen heller ikke her lar seg klart avgrense. Toppen er avflatet med

en grunn og en noe dypere forseinking. Stor rundkamp i dagen. Ø-V-gående steingjerde går over toppen av haugen som er bevolet med lønn, bjørk og gress. Anslått d ca 16m, h 0,7-1,2m. Hans Semb opplyste at det ca 1915 ble gravet i haugen. Man fant da en leirkrukke med brenne bein oppå? en dekkhelle. Hellen ble visstnok ikke fjernet. Funnet nå tapt.

Ca 5m S for haugen: Rundaktig forhøyning. Mye stein i dagen. Gressbevolet. D ca 5m, h 0,3m. Mulig røyrestet?

Terrengbeskrivelse:

N-S-gående høydedrag på ryggen av Vestfoldraet. Morenejord. Løv- og barrtrær, gress. Husene på Fyldpå sees i N, også noe utsyn NØ-øst.

Orientering:

Ca 35m S-SSV for SV-hjørnet av våningshuset på 12/1, kant i kant med og Ø for E18.

Tilhørende enkeltminner

51804 Gravminne
1 Gravhaug/AUT

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Vernestatus: Automatisk fredet

Lovgrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Lokalitet 3 - grav, ID 76825

Nordre Ås 13/48 og 13/17

E18 Gullt-Langaker, løk. 2 og 3

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, Nordre Ås 13/48 og 13/17, Ø for E18 og S for lokalitet 2.

Se vedlegg neste s.

Klassifisering

Kategori: Arkeologisk lokalitet
Attr: Annen arkeologisk lokalitet

Stedfesting

Fylke: Vestfold
ØK-kart: CK031-5-4
Kommune: Tønsberg
Gårdsnavn: Ås nordre

Eiendomsopplysninger

Kommune: Tønsberg
Gnr: 13, Feste nr: 0
Bnr: 12, Seksjonsnr: 0
Bruksnavn: Åshaug

Geometri

Koordinatsystem:(23) UTM sone 33
(EUREF89/WGS84)

Nord:658301000x:235934

Metadata på digital stedfesting:
Målemerode: 55 Digitalisert på dig-bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm):1000

Oppretting og ansvar

Registrert
Dato: 29.07.1969, Ansvarlig etat:
Utført av: R. Bay og A.L. Svendsen
Instans:

Registreringstype: Økonomisk kartverk
Flyfoto, serie: 1901 A20 (R06)
Tidligere idnummer: 1-001552

Detaljer

Litteraturhenvisning: UO top.ark: G. Mandt, B. Myhre, E.
Skjelsvik: Top.ark.reg. Sandsvær 1960-1962 u 119/1.

Beskrivelse:

Firkantet steinsetning bestående av 4 reiste steiner, ca 1x0,7x0,5m. De to S-ligste og den NØ-ligste steinen har alltid stått oppreist, disse er også sterkt mosegroddle på alle sider. Den fjerde steinen lå tidligere overende halvt ned-graver og ble satt opp i forbindelse med hageanlegget. Det indre av steinsetningen er ganske plant og plenlagt. Steinsetningens mål: N-S ca 6m, Ø-V ca 5m.

Terrengbeskrivelse:

Svakt V-hellende lende. Villabage, gress og frukttrær. Vid utsikt V-over til Fadum og Låne-gårdene.

Orientering:

Ca 7m Ø for E18, ca 10m SV for SV-hjørnet av villaen på eiendommen.

Tilhørende enkeltminner

76825 Annen arkeologisk lokalitet
1 Steinsetning AUT

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten
Registreringstype: Økonomisk kartverk
Vernestatus: Automatisk fredet
Løvsgrunnlag: Kulturminneloven av 1978, Paragraf:4i

Lokalitet 4 – kokegrøper og dyrkingsspor, ID 100256

Søndre Fadium 15/1 (tidligere Nordre Ås 13/1)

E18 Gull-Langgaller lok. 4 og 5

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på det nordstligste jorder til Søndre Fadium 15/1, i skrånende terreng på Ø-siden av E18 og mellom denne og gamle Raveiten. Området lå tidligere til nordre Ås, gnt. 13/1. Mot N er feltet avgrenset av veien ned til gården Fadium, mens det i S grenser mot et noe høyreliggende næringsområde. Terranget stiger østover mot den gamle Raveiten. På nordre Ås ca 65 og 100 meter øst for lokaliteten ligger to gravhauger. Lokaliteten ligger fra 20 til 28 moh.

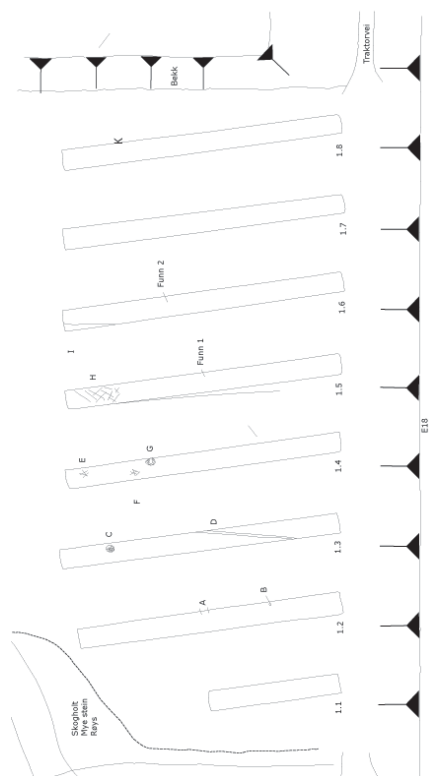
2 daterte strukturer, førromersk jernalderromertid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter seks positive sjakter, der det er påvist til sammen 10 strukturer, de fleste knyttet til forhistorisk dyrking, men det er også påvist en kokegrøp. I to av sjaktene er det dessuten gjort løse gjenstandsfunn, henholdsvis et flintavslag med største mål 3,5 cm (Funn 1, foto nederst) fra sjakt 1.5 og et 13 cm langt bryne (Funn 2) fra sjakt 1.6.

- A: Eldre dyrkingslag (foto øverst).
- B: Staurhull med gammel fyllmasse.
- C: Kokegrøp med mye skjørbrønt stein og noe trekull i overflaten, særlig langs ytterkanten. Grøpen var relativt stor i plan, med en diameter på ca 2 m, men synes å ha vært skadet av ploying i senere tid.
- D: Grøft med gammel fyllmasse. Det ble ikke funnet stein i grøften, og strukturen kan muligvis representere en merkestein for inndeling av gammel åker (jansfor kart 1811). C1/4-prøven T-18497 ble datert til 1020±80, med kalibrert alder 860-1220 AD, vikingtid/middelalder.
- E: Ardspor.
- F: Ardspor.
- G: Kokegrøp. Tilnærmet kvadratisk form, en del skjørbrønt stein og trekull i overflaten. Ca 110 cm diameter. C1/4-prøven T-18498 ble radiologisk datert til 2080±80 BP, med kalibrert alder 360 BC til 80 AD, førromersk jernalder og romertid.
- H: Ardspor, et felt på ca 30 m². C1/4-prøven Taa-6091 ble radiologisk datert til 2310±35, med kalibrert alder 420-200 BC, førromersk jernalder.
- I: Grøftstruktur, likner D.
- K: Rester av dyrkingsjord med en del trekull.

Lokalitet 5 - graver, kokegroper, dyrkingsspor,

ID 100258

Søndre Fadium 15/1 (tidligere Nordre Ås 13/1) og Nordre Ås 13/3

E18 Gull-Langåker lok. 4 og 5

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på Søndre Fadium, 15/1 og Nordre Ås, 13/3. Søndre Fadiums part lå tidligere til Nordre Ås, 13/1. Felter ligger i bakken V og nedenfor det historisk kjente fellestunet for Åsgårdene, og omfatter området Ø for E18 de nærmeste 50 meter opp mot Raet. Like Ø for dette er det bygd flere eneboliger, der gamle tunet lå. Mor N er feltet avgrenset av et noe høyreliggende næringsområde, mens det i S ble avsluttet midt på jordet til Ås. Felter ligger fra 20 til 28 moh og det dreier seg om et aktivitetsområde med kokegroper og mulige graver. Det er ikke påvist sikre spor etter stolpehus, men be-liggenheten nær det historiske tunet gjør det sannsynlig at slike vil forekomme ved en større avdekkning.

3 daterte strukturer, bronsealder/førom-ersk jernalder.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av 7 positive sjakter, samt en sjakt med løstunn av keramikkskar noe bortenfor. De påviste strukturene omfatter 2 mulige graver, 9 kokegroper, ardspor samt to nedgravninger med uvisst funksjon.

A: Kokegrop med skjørbrent stein og trekull. Ca. 86 cm diameter.

C14-prøven T-18499 ble radiologisk datert til BP 2400±50, med kalibrert alder 760-390 BC, bronsealder og førromersk jernalder. Tegning.

B: Noe ujevn kokegrop med skjørbrent stein og trekull. Ca. 55 x 80 cm. Foto.

C: Kokegrop med skjørbrent stein og trekull. Ca. 50 x 60 cm.

D: Kokegrop med skjørbrent stein og trekull. Ca. 115 cm diameter.

C14-prøven T-18500 ble radiologisk datert til BP 1830±100, med kalibrert alder 40 BC-140 AD, førromersk jernalder og romertid.

E: Ardspor, ca. 20 m².

F: Grøft.

G: Forsenkning med mellomstore steiner sentralt. Mulig flatmarksgrav eller planert gravhaug med grop under (underste foto, høyre). H: Forsenkning med mellomstore steiner sentralt. Mulig flatmarksgrav eller planert gravhaug med grop under (tegnings og foto nederst, med I i forgrunnen).

I: Kokegrop med skjørbrent stein og trekull. Ca. 60 cm diameter.

Tangerer H, se tegning og foto. C14-prøven T-18501 ble radiologisk datert til BP 2355±50, med kalibrert alder 750-200 BC, bronsealder og førromersk jernalder.

K: Kokegrop.

L: Kokegrop.

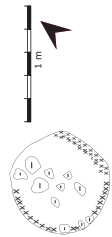
M: Kokegrop.

N: Kokegrop.

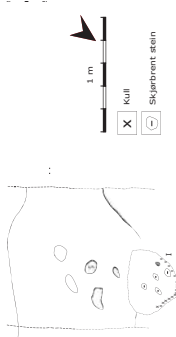
O: Forsenkning med uvisst funksjon.

P: Forsenkning med uvisst funksjon.

Struktur A

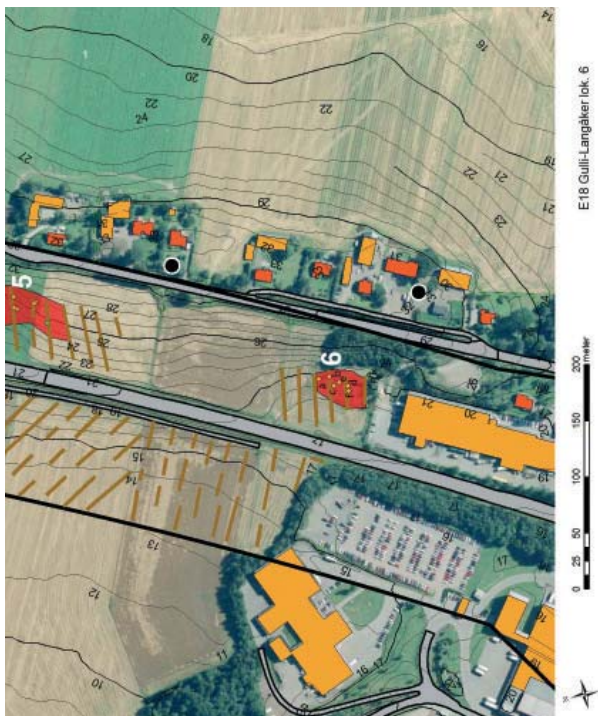

Struktur H/L, øgnet 2A

Lokalitet 6 – kokegrop, dyrkingsspor, ID 100260

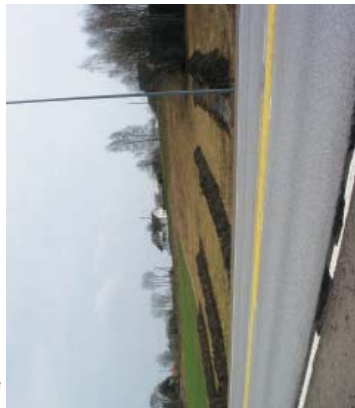
Fyllpå 12/1 (tidligere Ås)

E18 Gullt-Langaker lok. 6

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på tidligere Ås, men tilhører nå matrikkelgården Fyllpå (12/1). Lokaliteten ligger i skrånende terreng på Ø-siden av E18. Følelser ligger fra 15 til 20 m over havet umiddelbart nedenfor gamletunet på søndre Ås, og det aktuelle jordeet har ikke vært dyrket i senere år. Det ble ikke påvist sikre spor etter stolpehull under registrering, men beliggenheten nær det historiske tunet gjør det sannsynlig at slike vil kunne forekomme ved en større avdekkning. Området utgjør en aktivitetsone i overgangen mellom bebyggelse mot "Ås-toppen" og dyrking i bakken nedenfor.

I datert struktur, romersk jernalder.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter tre positive sjakter, med funn av en kokegrop, samt dyrkingsspor i form av ardspor og dyrkingsslag.

A: Kullholdig, mørkt og porøst dyrkingsslag, som strakk seg langs de øverste 10 meterne av sjakten (mot Ø). Laget var ca 20 cm dypt i Ø, men smalnet i profilen mot V.

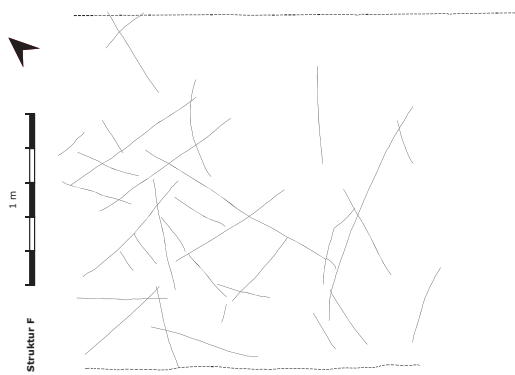
B: Dyrkingsslag i den øverste delen av sjakten (mot Ø), samme karakter som A.

C: Ardspor påvist under dyrkingsslaget (B).

D: Dyrkingsslag av samme karakter som A og B.

E: Kokegrop. C14-prøven Taa-6092 ble radiologisk datert til BP 1930±30, med kalibrert alder AD-140AD, romersk jernalder. Foto midten.

F: Ardspor. Foto nederst og tegning.

Lokalitet 7 - Bosetningsspor, kokegrøper, ID 100566

Øvre Åmøt 94/3

E18 Gullfjell-Langtjørn, lok. 7 og 11

Lokaliteten ligger på Øvre Åmøt, 94/3. Det undersøkte området er i dag dyrket mark. Det er ikke tidligere kjent arkeologisk fredede kulturminner på gården. Området ligger helt N i Stokke kommune, S for Hesby og N for Holmanne. Det avgrenses av E18 i Ø, Askheaugveien i S, Merkedamselva i N og et mindre, utspringende elveleie fra Borgeelva i V. Terranget er relativt flatt med noen mindre høydedragende punkter, ett i N og ett i S. Lokaliteten ligger i nordre del av området, N for lok. 11.

3 daterte strukturer, førromersk jernalder-romertid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av 4 positive sjakter med 11 strukturer – 9 kokegrøper og 2 ukjente nedgravninger. Undergrunnen av brun og rødbrun sandholdig leire. Lengst mot E18 finnes forsyrrelser i form av anleggsvei, leire og grus.

A: Kokegrøp. Ujevn oval form, 40 x 65 cm. Kompakt brun til grå masse, spetter av trekull. I V noe lysere og uten trekull. Undergrunnen er lys gul/grå sand og silt. Noen skjorbrente stein. Trolig bare bunnen av kokegrøpen igjen. C14-prøven Beta-222468 ble datert til 2100±40, med kalibrert alder 350 BC-AD, førromersk jernalder.

B: Kokegrøp. Ujevn oval form, 90 x 185 cm. I Ø mørk brun masse med kullspetter, ingen grus. I V grå silt med kullspetter. Undergrunnen rundt er lys gul/grå sand/silt. Skjorbrente stein. Brutt av dreneringsgrøft. Trolig er bare bunnen av kokegrøpen igjen.

C: Kokegrøp/ildsted. Ujevns sirkular form, 43 x 41 cm. Mørk sandholdig masse, kullbiter, brent leire. Skrånende nedgravning, fra N mot S, på det dypste 7 cm. Bare bunnen av strukturen gjensått.

D: Mulig stolpehull. Jevn oval form i plan, 60 x 110 cm. Brun, sandholdig masse, spredte kullbiter og noe brent leire. Ser ut til å ha en relativt jevn nedgravning, men ødelegges av dreneringsgrøft i Ø del. 7 cm på det dypste. Trolig bare strukturen igjen.

E: Mulig vegggrøft. Smal og lang grøft, 72,5 x 55-15 cm. Brun sandholdig masse, spredte kullbiter og noe brent leire. Profilen viser en skrånende nedgravning mot Ø, 6 cm dyp. Gjennomskåret av dreneringsgrøft. Massene i struktur D og E er like og måses i sammenheng. Trolig bare bunnen av strukturen igjen. Foto nedest.

F: Kokegrøp. Ganske jevn oval form, 70 x 65 cm. Lys brun sandholdig holdig masse. Inneholder en del kull og noe brent leire og skjorbrent stein. Trolig bare bunnen av strukturen igjen.

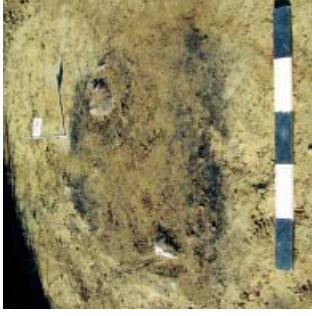
G: Kokegrøp/ildsted. Ujevns form, 75 x 60 cm. Lys brun sandholdig masse. Inneholder en del kull og noe brent leire. Ingen spor av skjorbrent stein. Trolig bare bunnen av strukturen igjen. Struktur F og G har like masser og må sees i sammenheng.

H: Kokegrøp. Sirkular form, 71 x 70 cm med arm mot NNV, 30 cm. Mørk sandholdig masse med kull og brent leire. Skjorbrent stein. Mindre nedpøyd enn de andre strukturene. Foto øverst.

I: Kokegrøp. Sirkular form, 96 x 87 cm. Markant kullrand rundt nesten hele strukturen. Spredt kull og brent leire i hele strukturen. Ellers mørk brun sandholdig leirete masse. Skjorbrente stein. C14-prøven Beta-222469 ble datert til BP 2080±60, med kalibrert alder 360 BC-60 AD, førromersk jernalder - romertid.

J: Kokegrøp. Sirkular form, markant kullrand, særlig i V. Spredt kull, brent leire. Ellers mørk, sandholdig leirete masse. Mye skjorbrente stein sammenliknet med andre grøper her. C14-prøven Beta-222469 ble datert til BP 2080±60, med kalibrert alder 360 BC-60 AD, førromersk jernalder og romertid. Foto midten.

K: Kokegrøp/ildsted. Sirkular form, 69 x 62 cm, arm mot NNV på ca 20 cm. Mørk brun masse i kant, tett kullag inn mot midten, med noe brent leire og sand. Trolig gjensått bare bunnen av strukturen.

Lokalitet 8 – ildsted og grop, ID 100261

Jarlsberg 51/57

0 25 50 100 150 200
meter

E18 Gull-Langåker, løk. 8, 9 og 10

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på gården Jarlsberg, 51/57 opp mot et NV/SØ-gående høydedrag øst for E18, og NØ for krysset på Sem. Felter ligger ca 12-14 moh i nedre del av NV-SØ gåtende ryggen.

Området har i historisk tid ligget under gården Jarlsberg og det er ikke kjent bebyggelse her etter kartmaterialet fra 1800-tallet. Langs toppen av ryggen ca 150 m V for lokaliteten går gamle Ramnesvei som tar av nord fra Raveten.

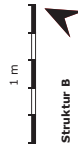

Omfang, strukturer og funn

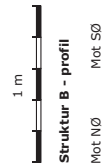
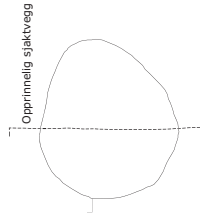
Lokaliteten består av to positive sjakter. Undergrunnen besto av gulgrå leiraktig sand, stedvis med en del jordfast stein, samt mye moderne grofter. Masjeforden var noe fast, men moldholdig, og inneholdt en god del moderne skrot og avfall.

A: Ildsted (foto, øverst).

B: Grop på litt over en meter i diameter, fylt med gammel dyrkingsjord. Funksjonen er uvisst. Fra denne strukturen ble C14-prøven TUs-6215 radiologisk datert til BP 375±30, med kalibrert alder 1440-1640 AD. Strukturen kan dermed være automatisk fredet. Foto nederst og tegning.

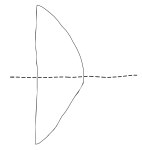
Struktur B

Struktur B - profil

Mot NØ

Mot SØ

I datert struktur, seinmiddelalder.

Lokalitet 9 - fotgrøft og ildsteder, ID 100262

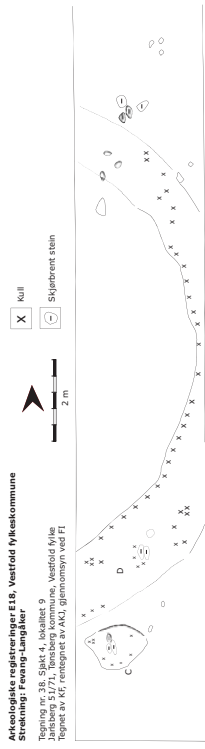
Jarlsberg 51171

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av to positive sjakter med funn av opp til 4 strukturer. Undergrunnen består av rødbrun grus iblandet en god del stein. I nærheten av A og B ble det også gjort et løsfunn av et bryndefragment (funn 4).

- A: Mulig tildrett
- B: Ildsted, oval kullflekk med dimensjon 100 x 60 cm. Herfra ble prøven Taa-6123 radiologisk datert til 3775±30, med kalibrertertt alder 1440-1640 AD. Strukturen kan dermed være automatisk fredet.
- C: Ildsted, dimensjon 100 x 150 cm. Irekull, men lite stein. Tegning under.
- D: Fotgrøft til grav. Tydelig halvskifel-formet, med treskull. På det bredeste ca 2 m, på det smalste der den går inn i sjakt-kanten i Ø, er den vel 20 cm. N for anlegget er området forsyret og grøfta er her delvis ødelagt. I dette området fins noe skjøtbrønt stein som tydelig er fra anlegget. En del kull fra anlegget ligger rundt i plogsporene. Strukturen ble radiologisk datert til yngre emn AD (650, noe som er problematisk i forhold til tolkingen. Imidlertid er det sannsynlig at dateringene heller reflekterer tidspunktet for fremingen av en eventuell grav enn anlegningen av den, ved at åkerjord har lagt seg i grøften da arealet ble dyrket opp. Ytterligere undersøkelser vil kunne fastslå dette nærmere. Tegning under.

C: Ildstedet. Lite med stein, men tydelig lunkretz det er en del kull og aske i form av f. ex. sand. Stein er skjøtbrønt. Ca. 1 x 1,5 m. Tydeligst avgrenset mot S. I nordenden var det disse mye vannmengder på. Noe av vannet ble i tillegg til å bli i sjakt. Ikke mye stein, men et par steder er det skjøtbrønt stein, på det beste er den vel 2 m, og går videre inn under sjaktekanten i Ø, her vises kun ca. 10 cm. Omkretsen på fotgrøfta er omkring 11-12 cm, slik den er nå, men mest trolig på 1-1,6 cm, siden den virker å svinge videre utover. Det er også noe skjøtbrønt stein i området. Undergrunnen består av brunad grus/sand, ganske grov. Plogspor kan sees i form av kull. I D som er datert med fra fotgrøfta (moderne).
2: I området mot N er laget spanske festanretter. Her er mye stein (noen skjøtbrønt) og en del kullflekker som trolig kommer fra fotgrøfta.

E18 Gull-Langåker, lok. 8, 9 og 10

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på et jorde ca 100 m NV for Sem Fenssel på Jarlsberg, 51171. Like V for lokaliteten passerer gamle Kammevæi til gårdene Lensberg (gnr. 29 og 30) og Grette (gnr. 24 og 25). Det dreier seg om et NV/SØ-gående høydedrag med høyeste punkt 18 moh og som hever seg tydelig over det omkringliggende skretlandskapet på 10-12 meters høyde.

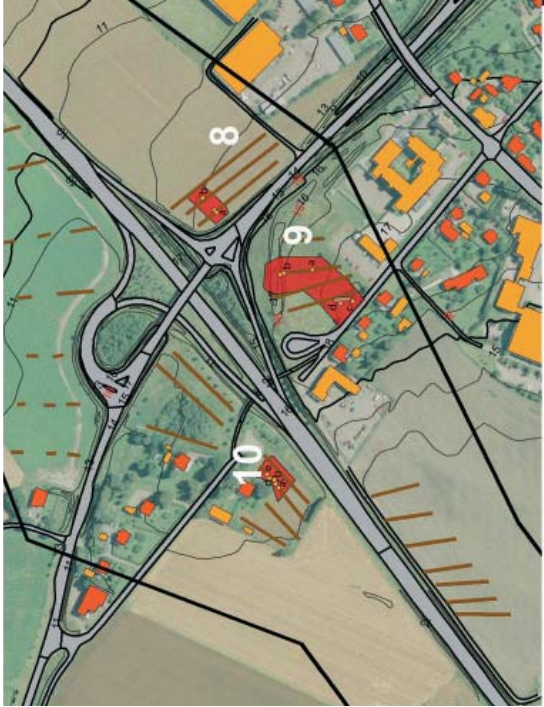
Vi har trolig funnet et gravfelt som N. Nicolaysen omtaler i Norske Fornlevninger i 1866: *Paa en flade et stykke nordtæt for arrthuset og ved østre side af vejen til Lensberg er der seks tildels usære gravhøier, desuden sees spor af flere andre* (Nicolaysen 1866: 138). Dette stemmer bra med vårt funn. Ved A. W. Brøgers befaring i 1918 var gravene borte, trolig nedployd. Under vår registrering ble det bare påvist en fotgrøft, men det var antydninger til flere strukturer i området, av registrator tolket som ildsteder. Etter 1800-tallets kartmateriale er det ikke kjent bebyggelse på dette høydedraget, men eldre gårdshygge kan ikke utelukkes. Dårlig vær ved registreringen gjorde forholdene vanskelige og ved en større avdekkning av det aktuelle jorderd vil det trolig kunne påvises flere graver, kan hende nærmere 10 eter opplysningene fra 1866. Området synes å være noe omtrøtet og forsyret i Ø og N og best bevart i S og V. Mot NV skjærer E18 seg tvers gjennom høydedraget. Det er også påvist mulige graver på vestsiden av E18 (lok. 10), men om det opprinnelig er sammenheng mellom feltene er ikke mulig å avgjøre.
2 daterte strukturer, senmiddelalder og ny tid.

Lokalitet 10 - graver, ildsteder, nedgravninger,

ID 100263

Tem 42/74

E18 Gullf-Langåker, lók 8, 9 og 10

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på en liten eiendomsenklave under Tem 42/74. Det dreier seg om et lite jorde 13 moh V for gamle Rannesvei og N for E18 der sykkel-brua krysser over. Muligvis kan det dreie seg om ett eller flere gravanlegg, men tolkningen er usikker. Det er ikke kjent bebyggelse her ifølge kart fra 1800-tallet.

1 dateret struktur, moderne.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjakt med fem strukturer. V del består av gråblå leire, i Ø brungul sand. Det ble også gjort et par løstfunn av slagge i denne sjakta (Fnr. 25, foto under).

A: Ildsted. C14-proven T-18109 ble datert til 165±50, med kalibrert alder 1650-1960. Proven kan være feil. Foto overst.

B: Mulig gravanlegg (foto nederst, høyre).

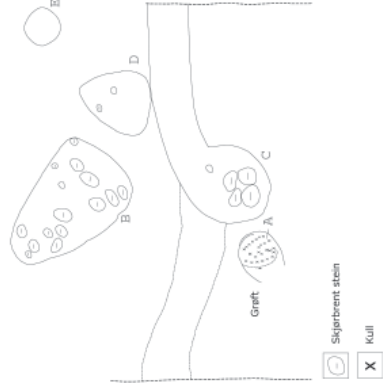
C: Mulig gravanlegg.

D: Udefinerbar nedgravning.

E: Udefinerbar nedgravning.

Sjakt 104

Lokalitet 11 - Bosetningsspor, kokegrøper, ID 100567

Øvre Åmot 94/3

E18 Gull-Langaker, bok 7 og 11

Lokaliteten er i dag dyrket mark og ligger under gården Øvre Åmot, 94/3. Det er ikke tidligere kjent automatisk fredete kulturminner på gården. Områder ligger hølt N i Stokke kommune, S for Hesby og N for Holmane. Det avgrenses av E18 i Ø, Askehaugveien i S, Merkedamselva i N og et mindre utspringende øvelite fra Borgeelva i V. Terenget er relativt flatt. Lokaliteten ligger i søndre del av området, S for lok. 7.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av 3 positive sjakter med i alt 6 strukturer; en kokegrøp, 2 mulige vegggrøfter, en ukjent nedgravning, en steinsamling og et mulig stolpehull. Enkeltre søder var matfordølet tyn og derfor var undergrunnen og noen av strukturene veldig nedpløyd. Undergrunnen varierte mellom lys grågul leire og sandholdig rødbrun leire. Lengst mot E18 fantes forstyrrelser i form av anleggsvei, leire og grus. Løshum av beinfragment fra sjakt 15, Fnr. 7.

A: Mulig vegggrøft. Tvers over sjakt 15, ca 7x1 m. Mørk masse, ser ut som fyllmassen er fra kulturlag mellom matjorden og undergrunnen. Inneholder noe kull og brent leire. Strukturen er snittet. Rimelig jevn og fin nedgravning. Noe omrøret med leire inn fra S. Nedpløyd.

B: Mulig vegggrøft. Går ellers over sjakt 15, ca 5,5x1 m. Mørk masse, ser ut som fyllmassen er fra kulturlag mellom matjorden og undergrunnen. Inneholder noe kull og brent leire. Strukturen er snittet. Relativt jevn nedgravning. Noe omrøret med leire inn fra nord. Nedpløyd.

C: Ukjent nedgravning. Markant avgrenset i plan. Rektangulær form, 3,9 m lang og 1-1,2 m bred. N/S-orientert. Markant kullfand rundt hele strukturen, særlig i Ø og N. I Ø kan man se noe bevart treverk. Undergrunn av sandholdig leire, 18 cm på det dypeste. Nedgravningen skråt fra V mot Ø, med dypeste punkt lengst Ø. 2-3 cm tykk kulland i bunnen, bortsett fra parti midt i nedgravningen hvor undergrunnsmassen bryter opp. Funn 6, brent dyrebein, funnet under rensing. C14-pøven Beta-222470 ble datert til 470±50, med kalibrert alder 1405-1620 AD, senmiddelalder. Foto nederst.

D: Trolig bunn av kokegrøp. Ujevn form, 125 x 83 cm. Veldig kull- og sandholdig leire. Noe brent leire. Må sees i sammenheng med struktur E, ansamling skjorbrent stein, ca 2 m V for D.

E: Samling skjorbrent stein. Ustrøkning 70 x 85 cm. Steinene ligger oppå undergrunnen og er sannsynligvis lagt der etter bruk eller blitt pløyd vekk fra struktur D. Noen få kullspetter rundt steinene.

F: Mulig stolpehull. Sirkulær form, 13 cm diameter. Mørk masse ispedd noe kull og brent leire. Strukturen ble tømt for å få ut kullpøve. 7 cm dyp, jevn nedgravning. Området i denne sjakten har et utall slike strukturer. De varierer i størrelse fra 15 til 3 cm i diameter. Området er veldig nedpløyd og dybden på strukturene varierer, fra 7-2 cm. Foto midten. Funn 8 fra kullpøve.

I datert struktur, 1,400-tallet.

Lokalitet 12 - kokegrøper, ildsteder, nedgravning,

ID 100264

Mellom Hesby 38/4 og Nordre Hesby 39/10

E 18 Gull-Langåker, lok. 12

Lokalitet 12 ligger på Mellom Hesby, 38/4 og og Nordre Hesby, 39/10, på et frem-springende "nes" mot elven, i flatt terreng. Sørøver er avgrensningen gitt av funntomt område.

Lokaliteten ligger 220 m NØ for gårdstunet på Nordre Hesby.

1 datert struktur. Førromersk/romertid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av to positive sjakter, med en funntomt sjakt mellom seg. Der er til sammen påvist opp til 8 strukturer, hvorav 5 kokegrøper, 2 mulige ildsteder og en udefinert nedgravning med funn av keramikk. I tillegg er det gjort tre løstfunn av keramikk (Fnr 12, 14 og 15), hvorav ett trolig er fra 1500-t (Fnr 12).

A: Kokegrøp med noe avlang form, og dimensjon ca 80 x 65 cm. En del kull i overflaten. C14-prøven T-18106 ble datert til 2040±80, med kalibrert alder BC155-AD65, overgangen førromersk jernalder-romertid.

B: Tilnærmet sirkulær kokegrøp med diameter ca 65 cm. C: Kokegrøp inntil sjaktekanten i N. Dimensjon ca 80 x 85 cm. Kull særlig i S del.

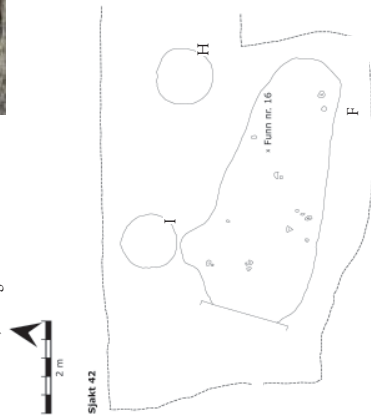
D: Sirkulær kokegrøp med diameter ca 70 cm. Foto øverst. E: Noe ujevn kokegrøp med dimensjon ca 72 x 60 cm.

F: Udefinert nedgravning med ujevn, avlang form og dimensjon ca 5 x 1,2 m, orientert ØV. Noe skjorbrønt stein i overflaten. Det ble lagt et snitt i struktursens V del, og den viste seg å være ca 80 cm dyp, med to stratigrafiske lag. I denne strukturen ble det gjort funn av keramikk av uvisst alder (Fnr 16), samt at løstfunnene 14 og 15 er gjort nær strukturen. Foto nederst.

G: Usikkert sirkulær struktur, mulig ildsted. Ca 65 cm diameter. Fnr. 13, keramikk, fnr. 16 keramikk og brent leire.

H: Usikker sirkulær struktur, mulig ildsted. Ca 120 cm diameter.

I: Usikker, sirkulær struktur, mulig ildsted. Ca 110 cm diameter.

Lokalitet 13 – dyrkingsspor, ID 100268

Nordre Hesby 39/7

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av et dyrkingsslag påvist i to sjakter. Undergrunnen er ellers noe leirholdig.

A: Eldre dyrkingsslag påvist i profil. Mellom 10 og 20 cm tykt.

E18 Gull-Langåker, lok. 13, 14, 15, 16, 17, 18 og 19
Lokaliteten ligger i Tonsberg kommune, Nordre Hesby, 39/7-1, 10-20 m Y for E18. Terrenget heller lett mot V.

Lokaliteten ligger rett N for den store grupperingen av lokaliteter på Hesby, mellom de nævrende gårdstunene, og det er grunn til å tro at dyrkingsslaget kan være av høy alder.

Lokalitet 13 viser at det er mulig å påvise eldre dyrkingsslag på Hesby, og ved en utgraving i området vil det å finne og datere slike kunne sette nærområdet i en videre kontekst.

Lokalitet 14 - graver, kokegrop, ildsteder, dyrkingsspor,

ID 100270

Nordre Hesby 39/7 og 39/10

E18 Gull-Langåker, lok. 13, 14, 15, 16, 17, 18 og 19

Lokaliteten ligger i Tonsberg kommune, på Hesby, 39/7 og 39/10, 25-50 m V for E18. Terrengt heller lett mot V.

Lokaliteten ligger mellom de to kjente gårds-tunene på Hesby, like ved den gamle gårds-veien og omfatter en rekke ulike kulturminnetyper.

Lokaliteten omfatter opp til flere graver, hvorav en med sverdtunn, og dessuten kokegrop og ildsteder. Videre er det påvist enkelte sirkulære nedgravninger med uklart funksjon, men ingen uomtvistelige stolpehull er avdekket.

I datert struktur, romerleid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter fire positive sjakter, der undergrunnen består av grå grus og sand, med noe stein. Det er gjort funn av opp til 6-8 graver, en kokegrop, ildsteder, samt enkelte udefinerne nedgravninger. Det er også gjort en del gjenstandsfunn, trolig i tilknytning til de mulige gravene. Fnr. 28, brent bein, og Fnr. 27, dyretenner, kan likevel ikke relateres direkte til noen struktur.

A: Mulig grav. Uklar avgrensning. Fnr. 15, brent bein, Fnr. 16, dyretenner, Fnr. 17, ubrent bein, Fnr. 18, jern (sverd). Foto.

B: Mulig grav. Nedgravningen er ca 228 cm bred og går tvers over sjakta. Fnr. 19, ubrent bein.

C: Mulig grav. Ca 173 cm bred, går tvers over sjakta.

D: Mulig grav. Ca 225 cm bred og sikker ca 125 cm ut fra sjaktekanten i S. Fnr. 20, brent bein gjort ved opprens mellom C og D.

E: Mulig grav. Sneites av en groft i N og av sjaktekanten i V. Ca 328 x 270 cm synlig. Fnr. 21, metall, Fnr. 22, brent bein, Fnr. 23, metall, Fnr. 24, brent bein, Fnr. 25, metall, Fnr. 26, brent bein, F, metall.

F: Mulig grav. Ca 230 x 310 cm orientert NV-SO. Funn nr. 29, slagg. Funn nr. 30, fragment av slipplate, Funn nr. 31, brent bein.

G: Gammel grøft? Funn av slagg i bunnen, Funn nr. 32.

H: Mulig grav. Fnr. 33 bein (tegnig).

I: Sirkulær nedgravning.

K: Sirkulær nedgravning.

L: Ildsted med kull og skjorbrent stein. Ca 66 cm diameter.

M: Udefinerbar nedgravning/stolpespor. Ca 70 cm diameter.

N: Ildsted. Skjorbrent stein. Ca 80 cm diameter.

O: Kokegrop med kull og skjorbrent stein. Ca 50 cm diameter. C14-prøven T-18108 ble datert til 1880±50 BP, med kalibrert alder 20-250 AD, romerleid.

P: Udefinerbar nedgravning/stolpespor. Ca 55 cm diameter.

Q: Mulig dyrkingsslag.

R: Ildsted med kull og skjorbrent stein. 88 x 80 cm (tegnig).

NV-profil

SV

Lag nr. 1: Grå/gul leire

Lag nr. 2: Sort/brunt lag med biter av brent leire

Struktur R

Skjorbrent stein

Kull

Lokalitet 15 – gravhaug, ID 21786

Søndre Hesby 40/1

E18 Gull-Langåker, løk 13, 14, 15, 16, 17, 18 og 19
 Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på gården Søndre Hesby 40/1. Terrenget heller mot V. Hagen er godt bevart, og er godt synlig i landskapet, særlig fra N og V.

Se vedlegg neste s.

Klassifisering

Kategori: Arkeologisk lokalitet
 Art: Gravminne

Stedfesting

Fylke: Vestfold
 ØVK-kart: CK030-5-1
 Kommune: Tønsberg
 Gårdsnavn: Hesby nedre

Eiendomsopplysninger

Kommune: Tønsberg
 Gnr: 40, Fester: 0
 Bnr: 1, Selsjønnsnr: 0
 Bruksnavn: Hesby nedre

Geometri

Koordinatsystem: (23) UTM søne 33
 (EUREF89/WGS84)
 Nord: 6580890 Øst: 233196,5
 Metadata på digital stedfesting:
 Målemerode: 55 Digitalisert på dig. bord fra papirkopi
 Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Registrert
 Dato: 01.08.1974
 Ansvarlig etat:
 Utført av: O. Forbord, Instans:
 Registreringstype: Økonomisk kartverk
 Flyfoto, serie: 4459 D08 (R02) Tidligere idnummer: 1-001494

Detaljer

Litteraturhenvisning: Møllgens Ab 1875 s 71 nr 32.

Beskrivelse:

På toppen av lav knatt Rundhaug, svært klar markering til alle sider og meget lett synlig. Bygd av fin sandblanda muld-jord med enkelte middelsstore og store rundkamp. Brattsida profil med jevnt, flatt, topplatt, d. 7m. I haugens SY-side, ved foten, begynner en gangsti som skjærer seg svakt inn i kanten. Denne slynger seg oppover langs sidekanten og når toppen i NØ. Herfra svinger en gren av stien nedover og forsvinner i haugens Ø-del. Vag, fosenkning i midtpartiet og utover V-side. I NØ-kanten, inntil foten av haugen, kjempeblokk, eller fjell i fluk med sidekanten. Denne synlig i 5m l og maks h 1,3 m. Tynn grasbevekst med furu og bjørk langs sidene. Noen syrinbusker på toppen. D 23m, h 3,5-4m.

Like N for stallen skal en pensjonist Semb, Oslo, ha sett runer(?). Disse er nå skutt bort og ingen spor er tilbake.

Alle opplysninger ved Nils G. Andersen, 3170 Sem.

Terrengbeskrivelse:

Liten oppstikkende, bebygd bergsnart omgitt av flat åker. Usikr fin i SV-V-N, Hesby mellom sees i V.

Orientering:

8m N for NV-hjørne av stall på gården.

Tilhørende enkeltminner

21786 Gravminne
 1 Gravhaug/AUT

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten
 Registreringstype: Økonomisk kartverk
 Vernestatus: Automatisk fredet
 Lovgrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Lokalitet 16 - bosetningsspor, ID 100271

Nordre Hesby 39/7

E18 Gull-Langåker, lok. 13, 14, 15, 16, 17, 18 og 19

Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på Nordre Hesby, 39/7 på V-siden av E18, Ø for og tett inntil Hesbyveien. Terreget heller lett mot V. I V er kulturminneområdet avgrenset av vei, mens i de andre retningene er det funntomt område som avgjør avgrensningen.

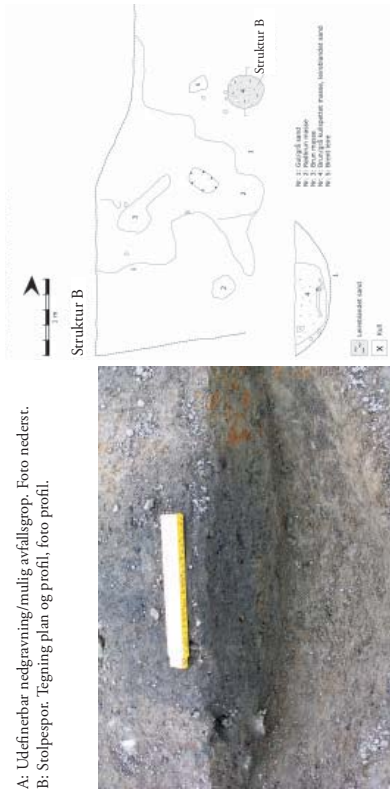
Lokaliteten ligger nær tunet på Nordre Hesby, og omfatter et stolpespor og en større, udefinert nedgravning.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter to positive sjakter med funn av bosetningsspor. Undergrunnen består av grå, sandblandet leire med en del stein.

A: Utleifnerbar nedgravning/mulig avfallsgrøp. Foto nederst.
B: Stolpespor. Tegning plan og profil, foto profil.

Lokalitet 17 - grav, ID 100273

Nedre Hesby 40/1

E18 Gull-Langåker, lok. 13, 14, 15, 16, 17, 18 og 19
Lokaliteten ligger i Tønsberg kommune, på Nedre Hesby, 40/1, ca 25-40 m rett V for E18, Ø for Hesby-veien. Terrenget heller lett mot Ø, og kulturminneområdet er i alle retninger avgrenset av funntomme sjakter.

Den mulige graven representerer én av flere graver i omtrent samme avstand til Hesby-tunet.

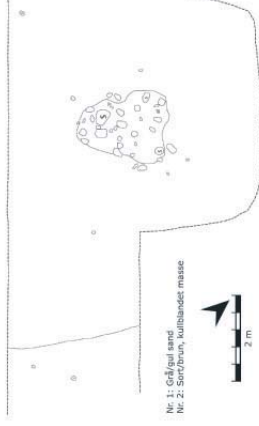
Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjakt. Undergrunnen er grå, steinete grus, samt et grått, humusholdig kulturlag. Nederst grå til gulgrå sand.

A: Gråt, humusholdig kulturlag med struktur i form av en steinpakning/mulig grav.

Struktur A

Nr. 1: Grå/gul sand
Nr. 2: Sært brun, kulturlaget masse

Lokalitet 18 - kokegrøper, stolpespor,

ID 100555, 11695

Nedre Hesby 40/1

E18 Gull-Langåker, lok. 13, 14, 15, 16, 17, 18 og 19

Lokaliteten ligger i Tonsberg kommune, på Nedre Hesby, 40/1. Lokaliteten omfatter funn gjort under våre registreringer i 2005, samt et tidligere registrert åldsted. Terranget er flatt.

Dette er den sørligste av lokalitetene på Hesby, og er en av de få lokalitetene i vår undersøkelse som inneholder kombinasjonen kokegrøper og stolpespor. Kokegrøpen, struktur A, har blitt radiologisk datert til romersk jernalder.

Se også vedlegg fra Askeladden, s. 116.

I datert struktur, romertid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter én positiv sjakt. Undergrunnen består av fin, gul til brunoransje sand, og der ble gjort funn av opp til 3 kokegrøper og 4 stolpespor.

A: Kokegrøp, ca 162 x 2 m. Fra denne ble C14-prøven T-18107 datert til 1820±80, med kalibrert alder 20-400 AD, romertid (foto øverst, tegning).

B: Kokegrøp, ca 100 x 150 cm (foto og tegning neste side).

C: Kokegrøp, ca 1,5 m i diameter, brutt av grøft (foto og tegning neste s).

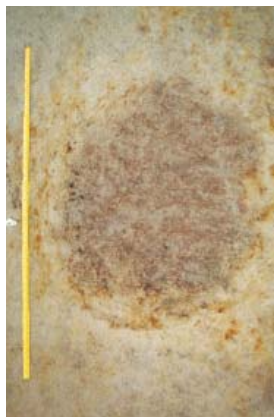
D: Stolpespor, ca 55 x 60 cm i plan og ca 40 cm dypt (foto midten og nederst denne siden).

E: Stolpespor/saurhull? Ca 30 cm diameter.

F: Mulig stolpehull/dobbelstolpehull.

G: Stolpehull, ca 50 cm i diameter (foto og tegning neste s).

H: Udefinert struktur, brytes av grøft (foto nederst, høyre).

Klassifisering
 Kategori: Arkeologisk lokalitet
 Art: Bøsemining/aktivitetsområde

Stedfesting
 Fylke: Vesterfold
 ØK-kart: CK030-5-1
 Kommune: Tønsberg
 Gårdnavn: Hesby nedre

Geometri
 Koordinatsystem: (23) UTM sone 33
 (EUREF89/WGS84)
 Nord: 65 80865 Øst: 232955
 Metadata på digital stedfesting:
 Målemerode: 55 Digitalisert på dig.bord fra papirkopi
 Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar
 Register
 Dato: 01.08.1974
 Ansvarlig etat: Urført av: O. Forbord
 Instans:
 Registreringstype: Økonomisk karverk
 Flyfoto, serie: 4459 (X01) Tidligere idnummer: 1-001495

Detaljer

Litteraturreferanse: Ingen.

Beskrivelse:
 220 m V for R02, X01: Liten steindynge, d ca 0,75-1m, av rundkamp oppblanda med trekull funnet i 1959 ca 0,5m under jordoverflata, 1 leir mold, 1 ldsstø? Nå er alle spor utsletta.

Terrengbeskrivelse:
 Liten oppstikkende bygd bergknatt omgitt av flat åker. Utsikt fin i SV-V-N, Hesby mellom sees i V.

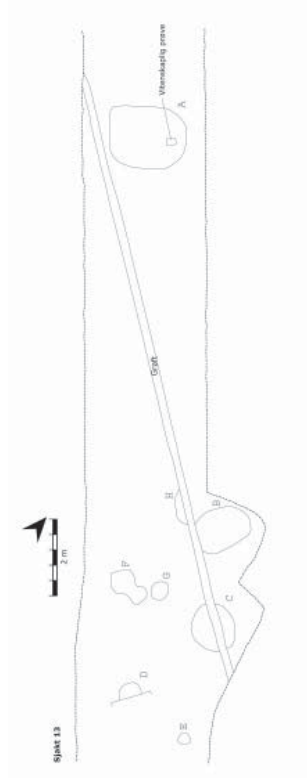
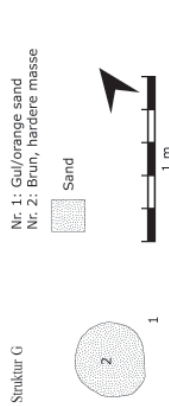
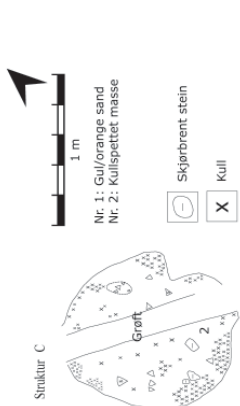
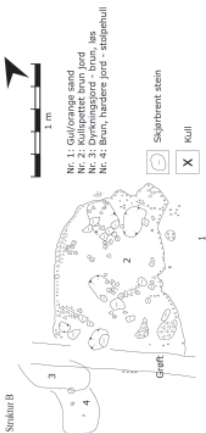
Orientering:
 220m V for NV-hjørne av stall på gården.

Tilhørende enkeltminner

11695 Bøsemining/aktivitetsområde
 1 ldsstø UAV

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten
 Registreringstype: Økonomisk karverk
 Vernestatus: Uavklart
 Lovgrunnlag:

Lokalitet 19 - grav, ID 100274

Nedre Hesby 40/1

E18 Gull-Langskjær, lok. 13, 14, 15, 16, 17, 18 og 19
Lokaliteten ligger i Tonsberg kommune, på Nedre Hesby, 40/1, rett V for E18 og S for Andebu-veien, og rett S for Hesby-tunet.

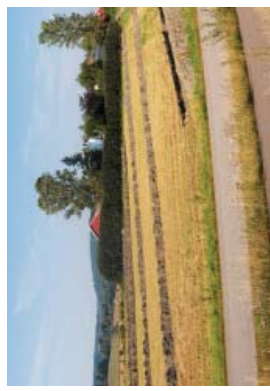
Den mulige gravens tilknytning til tunområdet ser ut til å være noe tettere enn hva som er tilfelle med de andre gravene på Hesby.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter én positivt sjakt. Undergrunnen består av grå, hard leire med noen kryssende grofetter.

A: Struktur tolket som en mulig grav. Strukturen er minst 2,3 m lang og 1 m bred, orientert ØV, og består av løse kullspetter, brun jord, med en steinpakning sentralt, kan hende som støtte for en gravmarkering på overflaten.

Lag nr. 1: Grågul hard leire
Lag nr. 2: Løse kullspetter, brun jord
Lag nr. 3: Steinpakning 1x med lerre. Noe hull

Lokalitet 20 – ildsted, ID 100276

Østre Borge 88/1

E18 Gull-Langskjer lok. 20 og 21

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Østre Borge, 88/1, ca 60 m V for E18. Terrenget heller noe mot NØ. Lokaliteten består bare av en enkelt struktur, slik at kulturminneområdet's avgrensning er bestemt av funntomt område og topografi.

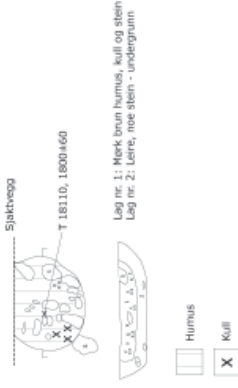
Lokaliteten ligger på en rygg i terrenget som er bebygd med en del hus i dag. Ca 30 m V for lokaliteten (utenfor planområdet) er det kjent en grav, og i S har våre registreringer avdekket lokalitetene 21 og 22.

I datert struktur, romersk, jernalder.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjakt med funn av et ildsted. Undergrunnen består av rødbrun sand iblandet grus og mellomstor stein.

A: Sirkulært ildsted med diameter 70 cm og dybde: 15 cm. Fyllt med mørk brun humus, noe kull i kanten og i midten, mye mellomstor stein. Profilen har en massiv kullisse i bunnen i den nordvestre delen. C14-prøven T-18110 ble datert til 1800±60 BR, med kalibrert alder 80-390 AD, romersk jernalder.

Lokalitet 21 - kokegroper, ID 100278

Østre Borge 88/1

E18 Gull-Langaker lok. 20 og 21
 Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Østre Borge, 888/1, ca 50 m V for E18 og tett inn til, SØ for dagens bebyggelse, og ved veien som fører til gårdstunet på Østre Borge.

Lokaliteten er datert til romersk jernalder, og må nok ses i sammenheng med både lokalitet 20 og 22.

I datert struktur, yngre romertid/folkevandringstid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter to positive sjakter. Undergrunnen består stort sett av fin, brun sand iblandet grus og leire. En del dreneringsgrøfter krysser sjaktene.

- A: Sirkulær kokegrop med dimensjon 100 x 90 cm og dybde 20 cm. Fyllt med mørk brun humus iblandet kull. C14-prøvetil 18111 ble datert til 1470±60 BP, med kalibrert alder 250-550 AD, romersk jernalder/folkevandringstid (tegning).
- B: Sirkulær kokegrop med 90 cm diameter, fyllt med mørk brun humus iblandet kull og skjørbrønt stein.
- C: Oval kokegrop med dimensjon 70 x 60 cm, fyllt med mørk brun humus, kull i kanten og skjørbrønt stein.

Struktur A

Lag nr. 1: Mørke masser sand/grus, en del kull
 Lag nr. 2: Undergrunntil fyllt sand, noe grus

Lokalitet 22 - graver, bosetningsspor, dyrkingsspor,

ID 100280

Østre Borge 88/1 og 88/2

E18 Gullå-Langåker, v.k. 22, 23 og 24

Lokaliteten ligger på Østre Borge, 88/1 og 88/2. Lokaliteten ligger V for E18, i terreng som heller mot SV. Kulturminneområdet er avgrenset ved planområdets avslutning i V og Ø, av funntomme sjakter i S og NV og av våtlandt område i NO.

Deretter er den sørligste, og den mest omfattende av lokalitetene på Østre Borge, med en rekke ulike kulturminnetyper. Lokaliteten ligger kort SØ for det nævrende turommet på Østre Borge, og trolig peker lokalitet 22 på en tidligere lokalisering av et samlet turområde for hele Borge-grenda.

11 daterte strukturer, bronsealder-romersk jernalder.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter 11 positive sjakter. Samtlige i retning NØ-SV og er nummerert fra V mot Ø, lagr på skrå 1 terreng. Undergrunnen varierer fra påfyllte masser i form av grov grus til rødbrun til gulgrå sand, leire og grus. Av og til iblandet kull, brenn leire og beiter med humus iblandet sand. Enkelte partier med myrbunn.

Det ble registrert 84 mulige strukturer, som omfatter rester etter opp til 4 hus. Kulturlag/aktivitetsslag samt ildsteder og kolegrøper i relasjon til huskontekstene. Ildstedene/kolegrøpene er også selvstendige, noen med mulig relasjon til eventuelle graver. 3 graver/rydningsrøyser, gravanlegg, flere ubestemmelige strukturer. Mange strukturer ble snittet og avskrevet, og bare de bekræftede strukturene fremstilles her. Utenom funnene nevnt ved strukturene, finnes et løstfunn av keramikk fra sjakt 7, Fnr. 34.

A: Kolegrøp. C14-prøven T-18117 ble datert til BP 1570±65, med kalibrert alder 340-630 AD, eldre/ynge jernalder (tegning).

B: Mulig stolpehull.

C: Ildsted.

D: Kulturlag/myr. C14-prøven T-18087 ble datert til BP 2795±110, med kalibrert alder 1300-750 BC, annen halvdel av eldre bronsealder.

E: Ildsted.

F: Dobbel kolegrøp.

G: Mulig stolpehull.

H: Mulig stolpehull.

I: Mulig røytegrøp. Funn nr. 35, leirklining med stolpeavtrykk.

K: Gravrøys eller kolegrøp. Fnr. 36, keramikkstær og Fnr. 37, løstfunn keramikk gjort nær strukturen.

L: Ildsted.

M: Ildsted.

N: Bunn av urnegrav? Fnr. 38, 2 keramikkstær.

O: Kolegrøp.

P: Grav eller avfallsgrøp.

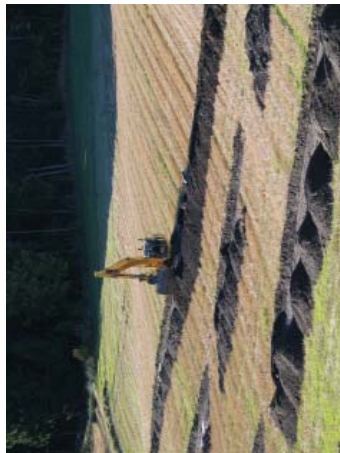
Q: Dobbelstolpehull.

R: Stolpehull.

S: Udeffiner, relasjon til hus.

T: Stolpehull.

U: Dobbelstolpehull (foto denne side).

A

Sjaktveg

1 m

Lag nr. 1: Mørk brun sand/grus iblandet kull
Lag nr. 2: Kullag

Lag nr. 1: Mørk brun sand/grus iblandet kull
Lag nr. 2: Kullag

V: Stolpehull, evt. sekundært brukt til ildsted.

W: Stolpehull.

X: Udefinert, mulig relasjon til hus.

Y: Mulig stolpehull.

Z: Køkegrop.

Aa: Relasjon til hus.

Ab: Køkegrop.

Ac: Kulturlag/aktivitetslag, relasjon til hus.

Ad: Køkegrop.

Ae: Ildsted.

Af: Ildsted. C14-prøven T-18113 ble datert til 2190±50

BP, med kalibrert alder 290-110 BC, førromersk jernalder.

Funn nr. 39, ildslagsflint.

Ag: Ildsted.

Ah: Ildsted. C14-prøven T-18114 ble datert til 2940±85,

med kalibrert alder 1390-920 BC, eldre bronsealder (tegning overser denne siden).

Ai: Ildsted.

Aj: Udefinert struktur.

Al: Udefinert struktur.

Am: Mulig stolpehull. C14-prøven T-18112 ble C14-

datert til 2560±110 BP, kalibrert alder 910-400 BC, yngre

bronsealder/forromersk jernalder.

An: Udefinert struktur.

Ao: Mulig stolpehull.

Ap: Mulig stolpehull.

Aq: Mulig stolpehull.

Ar: Mulig stolpehull.

As: Mulig stolpehull.

At: Mulig stolpehull.

Au: Udefinert struktur.

Av: Stolpehull.

Aw: Mulig stolpehull.

Ax: Fossil rydningsøys (foto, denne siden).

Ay: Fossilt dyrkingslag.

Az: Mulig stolpehull.

Ba: Mulig stolpehull.

Bb: Ildsted. C14-prøven T-18116 ble datert til 2385±60,

med kalibrert alder 670-370 BC, med støvst sannsynlighet

for å ligge mellom 760 og 370 BC, yngre bronsealder/for-

romersk jernalder (tegning).

Bc: Udefinert struktur. C14-prøven T-18115 ble datert

til 2890±85 BP, med kalibrert alder 1400-800 BC, yngre

bronsealder (tegning).

Bd: Grav eller enden av grophous.

Be: Udefinert struktur.

Bf: Køkegrop.

Bg: Udefinert struktur.

Bh: Stolpehull.

Bi: Stolpehull.

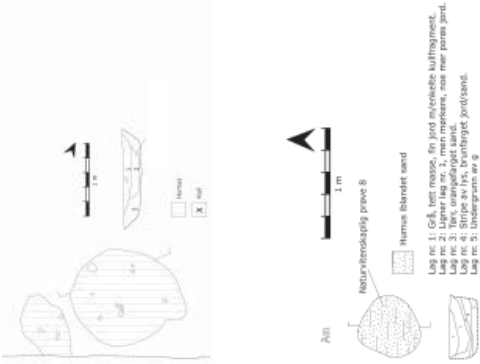
Bk: kulturlag/aktivitetslag. C14-prøven T-18088 ble datert

til 3270±85, med kalibrert alder 1760-1380 BC, eldre

bronsealder.

Bl: Udefinert struktur.

Bm: Udefinert struktur.

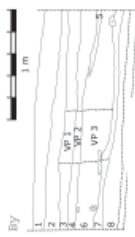
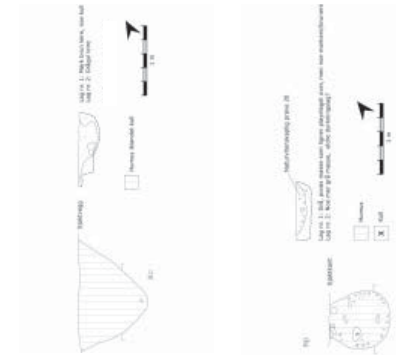
Lag nr. 1: Gås, bett masse. En jord til leilende kulturlag.
Lag nr. 2: Ligner lag nr. 1, men merene, noe mer porøs jord.
Lag nr. 3: Iler, omgitt av sand.
Lag nr. 4: Mulig dyrkingslag.
Lag nr. 5: Undergrunn av g.

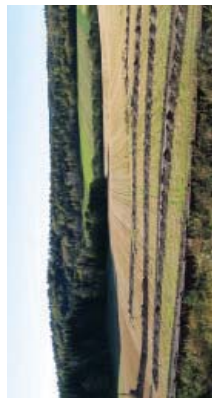
Lag nr. 1: Gås, bett masse. En jord til leilende kulturlag.
Lag nr. 2: Ligner lag nr. 1, men merene, noe mer porøs jord.
Lag nr. 3: Iler, omgitt av sand.
Lag nr. 4: Mulig dyrkingslag.
Lag nr. 5: Undergrunn av g.

Bn: Ildsted.
Bo: Fossilt dyrkingslag.
Bp: Ildsted. C14-prøven T-18119 ble datert til 1960±85, med kalibrert alder 40 BC-380 AD, førromersk jernalder/romertid (tegning).
Bq: Dobbelstolpehull.
Br: Stolpehull.
Bs: Mulig stolpehull.
Bt: Stolpehull.
Bv: Gravannege. Fnr. 40, 9 fragment av brent bein.
Bw: Stolpehull.
Bx: Ildsted.
By: Fossilt dyrkingsprofil. Her ble det datert tre lag. Fra lag 4 ble C14-prøven T-18084 datert til 3165±110, med kalibrert alder 1750-1100 BC, neolitikum/eldre bronsealder. Fra lag 6 ble C14-prøven T-18085 datert til 2945±100, med kalibrert alder 1490-910 BC, eldre bronsealder. Fra lag 7 ble C14-prøven T-18086 datert til 2920±110, med kalibrert alder 1450-800 BC, eldre bronsealder. Prøvene er nummerert ovenfra og ned, og vi har dermed her å gjøre med en tilsynelatende omvendt stratigrafi. De kalibrerte dataene viser at dateringene i virkeligheten overlapper hverandre.
Bz: Fossilt dyrkingslag.
Ca: Køkegrop.
Cb: Køkegrop.
Cc: Ildsted. C14-prøven T-18118 ble datert til 1990±80, med kalibrert alder 220 BC til 200 AD, førromersk jernalder/romertid.
Cd: Ildsted.
Ce: Fossilt dyrkingslag.
Cf: Stolpehull.
Cg: Stolpehull.
Ch: Mulig stolpehull.

Lag nr. 1: Tørv
Lag nr. 2: Lert og porøs grå til brun masse. Moderne.
Lag nr. 3: Mulig dyrkingslag. Mulig dyrkingslag og skille.
Lag nr. 4: Grått til brunt. Kompakt. Spetter av kull og kog kore. Gravite overgang til lag nr. 6.
Lag nr. 5: Skjete av kullspetter. Under angrensning med 0.
Lag nr. 6: Mulig dyrkingslag. Mulig dyrkingslag og skille.
Lag nr. 7: Svart, kullholdig lag. Mulig som rødding.
Lag nr. 8: Stort undergrunn.
Vp: Vitenskapslag prøve

Lokalitet 23 - røys, ID 100287

Oserød 87/4

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en gravrøys.

A: Røys med noe usikker tolkning. Røysa er ca 2 x 3 meter. Høyden er ca 0,5 m. Røysa ligger på en lenaus ved foten av høyden hvor lokalitet 24 ligger. Med mindre vegetasjon ville den vært synlig fra lokalitet 22 på Borge. Røysa er noe uklart definert i kantene, og består av stein på ca 50 x 50 cm.

E18 Gullf-Langgaller, sk. 22, 23 og 24

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Oserød Gnr 87, Bnr 4, like Ø for lokalitet 22 på Borge og E18. Området består av blandingskog, og har i V ganske kupert terreng. Terrengt stiger opp mot en høyde i S, hvor lokalitet 24 ligger. Tolkningen er usikker, men det kan her være snakk om en gravrøys.

Den mulige gravrøysa henviser seg mot lokalitet 22, og det er sannsynlig at røysas datering skal søkes innen denne lokalitetens bruksfase.

Lokalitet 24 - gravrøys, ID 100289

Oslerød 87/4

E18 Gullit-Langaker, s.k. 22, 23 og 24

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Oslerød 87/4, 50-60 m Ø for lokalitet 22 på Østre Borge. Området består av blandingsskog, og er i V av ganske kupert. Røysa ligger på toppen av en høyde. Ved foren av denne høyden ligger lokalitet 23.

Gravrøysa henvender seg mot lokalitet 22, og det er sannsynlig at røysas datering skal søkes innen denne lokalitetens bruksfase.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en gravrøys

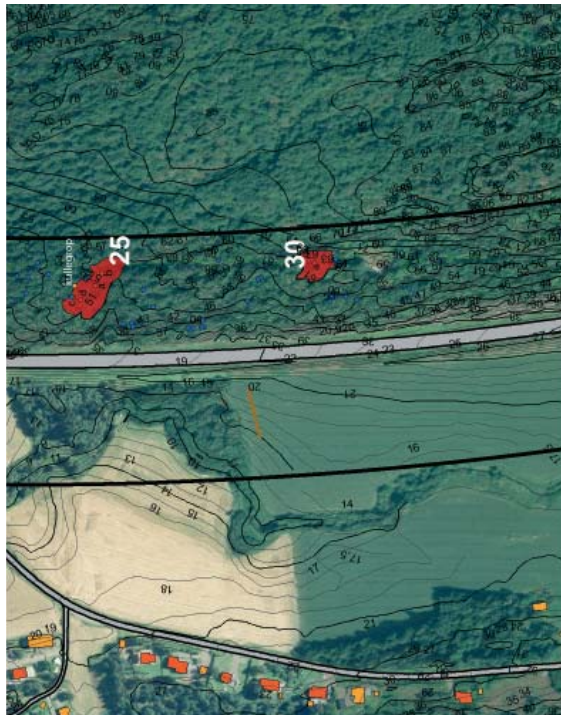
A: Gravrøysa ligger på toppen av høyden like Ø for lokalitet 22 på Borge. Den er synlig fra V-siden av veien, og hadde det ikke vært for vegetasjonen rundt røysa, ville den vært synlig fra alle retninger. Røysa er sirkulær, 1,1 m i diameter og 1,5 m høy. Den består av stein på ca 50 x 50 cm, og er beveget med mose og grass. Røysa har en tre m stor plyningsgropp. I den SV delen av røysa stikker det en del stein ut fra vegetasjonen. Det er usikkert hva som er årsaken til denne forstyrrelsen, men berget 1,5 m V for røysa har vært sprengt bort i forbindelse med byggingen av E18, og det kan være at dette har skadet røysa. Det ligger også noe sprengningsstein S i røysa. Det vokser einerbærbusker og et gran N i røysa.

Lokalitet 25 - steinalderlokalitet og kullgroper,

ID 100568

Øvre Åmot 94/1

E18 Gullt-Langaker, løk. 25 og 30

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Øvre Åmot 94/1, på en SV-vendt flate N for vannsig/utørket bekk. En traktorvei går ellers over Ø-siden av flaten inn mot bergknauser. På V-siden av Holmane. Blandingskog av bok, gran, furu, ener, bjørk, eik hassel og rogn. Undervegetasjon av bregner, blåbærløng og gress. Lokaliteten ligger 70 m Ø for E18 og 200 m S for Stokke stål A/S og Jærlisberg bygg A/S.

Omfang, strukturer og funn

To positive stikk, A og B, ble tatt på S-siden av flaten mot den utørkede bekken. I stikk A ble det funnet et avslag av mulig rhyolitt, i stikk B et flintavslag og nok et avslag rhyolitt. Funnene lå på mellom 20 og 30 cm dybde. Undergrunnen bestod av brunjord. Det var svak anydning til urvaskning i toppen av stikk A.

Det ble dessuten tatt flere stikk på en V-vendt flate ca 20 m NV for stikk A. To stikk var funnførende. Fordi flaten ligger såpass nær stikk A og B, ble disse også regnet inn under R1 og ble kalt C og D. Det kan likevel være snakk om to separate lokaliteter, da flaten C og D ligger på et avgrenset av lave bergknauser i Ø, V og N. Lokaliteten ligger 55 moh.

Stikk A

20-30 cm

1 Fragment av rhyolitt, med retusj. Største mål 2,1 cm.

1 avslag av rhyolitt. Største mål 1,7 cm.

Stikk B, foto nest øverst

20-30 cm

1 avslag av brent flint med cortex. Største mål 1,4 cm.

1 avslag av rhyolitt. Største mål 1,8 cm.

Stikk C, foto nederst og nest nederst

20 cm

2 avslag av rhyolitt. Største mål 5,3 og 1,8 cm.

Stikk D, foto nederst og nest nederst

10 cm

1 fragment av flint med cortex. Største mål 1,5 cm.

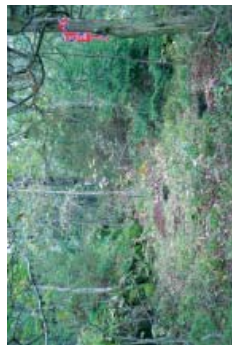
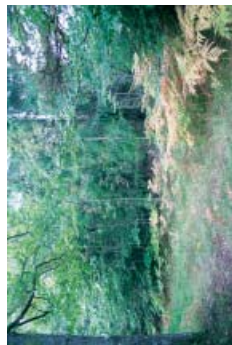
N for stikk A og B, og Ø for stikk C og D ligger det to mulige kullgroper (kokegroper?), kalt E og F. Begge groperne hadde kvadratisk nedgravning på 1,5 m i diameter og vuller rundt. I grup E var det mye kull, men det ble ikke påvist kull i grup F.

Kullgrup E

Ytre mål 3,0 m, indre mål 1,5 m, dybde 0,3 m.

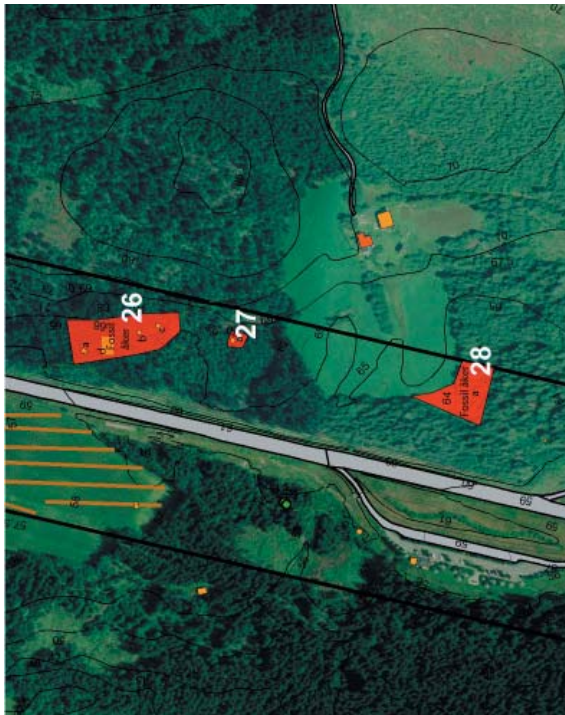
Kullgrup F

Ytre mål 4,0 m, indre mål 1,5 m, dybde 0,3 m.

Lokalitet 26 – kullgroper, dyrkingsspor, ID 100301

Østre Borge 88/9

E18 Gullå-Langåker, loks. 26, 27 og 28

Lokaliteten ligger i Stokke kommune på Østre Borge 88/9. N i denne delen av planområdet ligger en stor V-vendt slette bevoskt med gran. Sletta skrånar svakt mot Ø, og stikking med jordbor viste at undergrunnen besto av gammel åkerjord. Det var vanskelig å se forskjell på undergrunnen og åkerjordlaget, men åkerjordlaget beregnes å vere på ca 10-20 cm. På flaten ligger også to kullgroper (A og B). På en bergknaus på den dyrka sletta ligger ei lita røys. Eittersom den ligger i forbindelse med den fossile åkeren er den tolket som en rydningsrøys (C).

1 datert struktur, moderne.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av tre overflateregistrerte strukturer, innenfor et område med fossil åkermark.

A: Kullgrop, på flaten med fossil åker (D). Den er sirkulær av form, og avtegner seg relativt tydelig i terrenget. Den viser som en grop med vollar i N, S og V. De ytre målene er 4 m i diameter. Målene på selve gropa er 2 m. Gropa har en sirkulær bunnsform. Vollene er ca 10-20 cm høye målt fra utsiden. Gropa i midten er oppåll 30 cm dyp. Det forekommer kull både i vollen og nede i gropa. Provesittik i midten av gropa viste et ca 35 cm dypt kullag. Det ble tatt ut en C14-prøve av tre og trekull fra gropa. Proven, T-18131, ble datert til 235±35 BP; etterreformatorisk tid. Deresom prøven representerer kullgroppens alder, faller denne dermed utenfor automatisk vern.

B: Kullgrop, noe uvydelig, viser seg som en svak, sirkulær grop i bakken med lave vollar i S. De ytre målene er 3,5 m. De indre målene er 2 m. Den har sirkulær bunnsform. Stikking med jordbor viste kull i grop og voll.

C: Røys tolket som ei rydningsrøys, men denne tolkningen er noe usikker. Røysa ligger på en liten bergknaus og er ca 50 cm høy i V mens den går i ett med terrenget i Ø. I Ø ble den avgrenset ved stikking med jordbor. Røysa er oval, og måler ca 3 m fra N mot S, og 4 m fra Ø mot V.

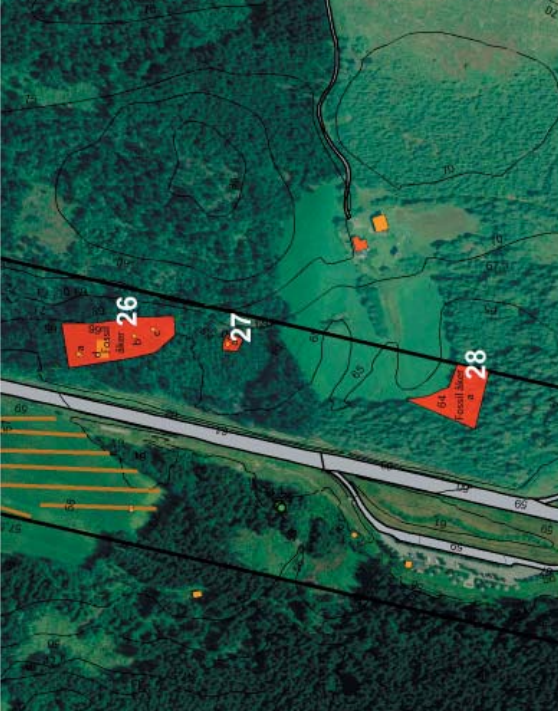
D: Fossil åker påvist under stor V-vendt slette bevoskt med gran. Det er usikkert når den fossile åkeren den ligger på har blitt lagt brakk. Stikking med jordbor i den fossile marka påviste ikke noe kull, og det ble derfor ikke tatt ut noen prøver fra åkerlaget.

Lokalitet 27 - kullgrop, ID 100302

Østre Borge 88/9

Omfang, strukturer og funn

E18 Gull-Langskjer, lok. 26, 27 og 28

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Østre Borge, 88/9 i flat landskap, 20 m mot Ø stiger landskapet.

Ca 70 meter S for lokalitet 26, ligger enda en kullgrop (A). Denne ligger i tett planter granskog. Hele denne delen av området er bevokest med plantegran og enkelte små løvtrær. Ingen særlig undervegetasjon.

Lokaliteten omfatter en kullgrop

A: Kullgrop. Viser som grop med svak vull i Ø, V og N. Høyden på vollen er ca 10 cm, mens dybden på gropa er ca 30 cm. Den har sirkulær bunnsform. Stikking med jordbor viste kull både i vollen og i gropa.

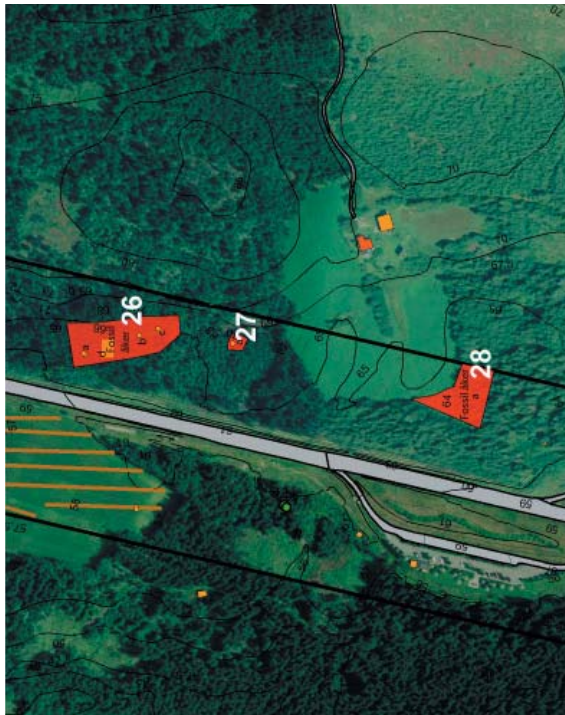
Lokalitet 28 - fossil åkermark, ID 100303

Østre Borge 88/7

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en flate med fossil åkermark.

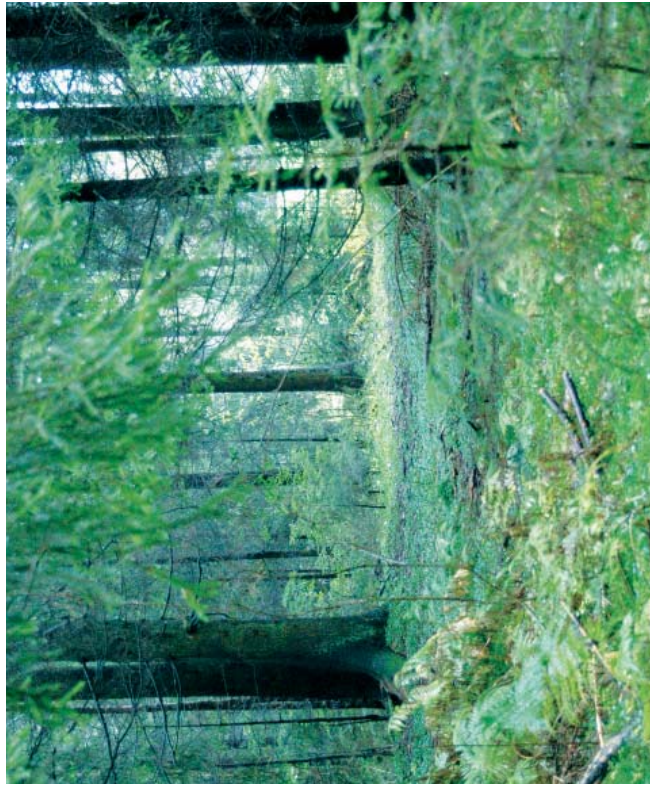
A: Fossil åkermark. S for lokalitet 27 ligger det et område med dyrket mark. Mellom den dyrkede marka og E18 er det et område der det ligger en del knauser og dreneringsrør. Her vokser det også en del småskog. S for den dyrkede marka ligger enda et område med fossil åkermark Denne ligger kant i kant med eksisterende åker, og er bevolet med plantet gran. Trærne i plantefeltet er små og ganske unge, og stikking med jordbor viste at åkerlaget var veldig likt åkerlaget i den eksisterende åkeren.

E18 Gull-Langåker, bok. 26, 27 og 28

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Østre Borge 88/7. Terenget heller lett mot V. Vegetasjonen på stedet består av noe løvskog og noe plantegran. Undervegetasjon av bregner og lav kratt. En del fukt i undergrunnen.

0 25 50 100 150 200
meter

Lokalitet 29 – dyrkingsspor, ID 100305

Ramsrum 77/1

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en rydningsrøys på en flate med fossil åkermark.

- A: Rydningsrøys.
- B: Fossil åker.

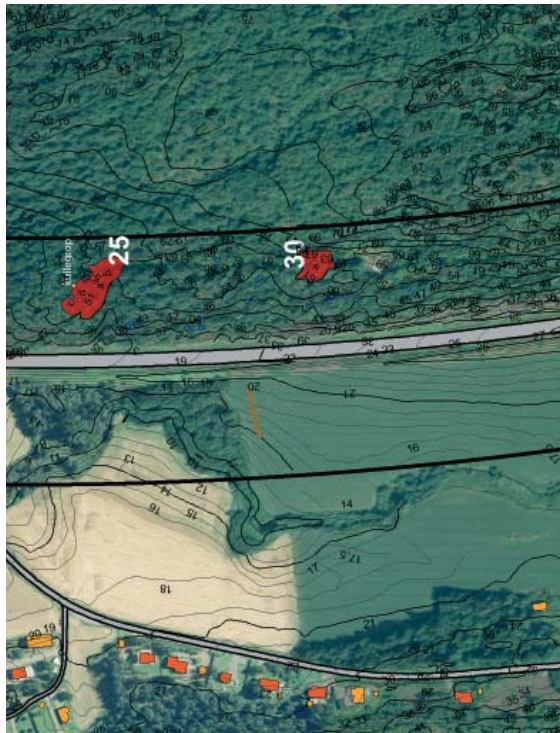
E18 Gull-Langåker, lok. 29, 31 og 32
 Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Ramsrum 77/1, like Ø for E18.

Flaten ligger like S for skogsvei, i terreng som heller slakt V-over, mot E18. Bevores med løv- og bartreer og en del kratt langs bakken.

Lokalitet 30 – steinalderlokalitet, ID 100569

Guldbrandsrød 95/1

E18 Gull-Langåker, lok. 25 og 30

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på gården Guldbrandsrød 95/1, på en S-vendt flate på V-siden av Holmane, på kanten av bratt skråning ned mot E18. Vegetasjon av Bøkeskog.

Tvers over flaten går samme traktorvei som over lokalitet 25. Lokaliteten ligger 60 m Ø for E18 og 390 m S for Stokke Stal A/S og Jørlsberg Bygg A/S og ca 180 m S for lokalitet 25. Ca 40 m S for lokaliteten ligger det lagret opp ved.

Omfang, strukturer og funn

Et prøvestykk, A, ble tatt. I dette stykket ble det funnet avslag av flint og rhyolitt. Stykket ligger omtrent midt på flaten, 1,5 m V for traktorveien. Antagelig omfatter lokaliteten hele flaten som er ca 15 x 15 m. På en flate 20 m nedenfor ble det gjort et negativt stikk. Undergrunnen bestod av tørr, brunjord, med anvindning til utvaskning i toppen. Funnene lå 20-30 cm ned. Funn nr. 42.

Stykk A

20-30 cm

I splint av flint med cortex. Største mål 0,9 cm
I avslag av rhyolitt. Største mål 2,7 cm

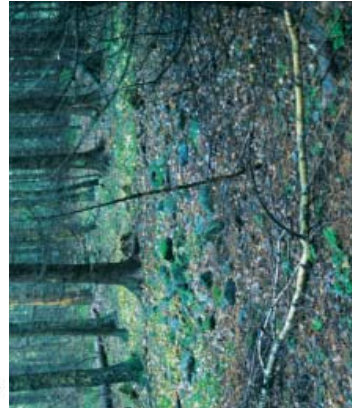

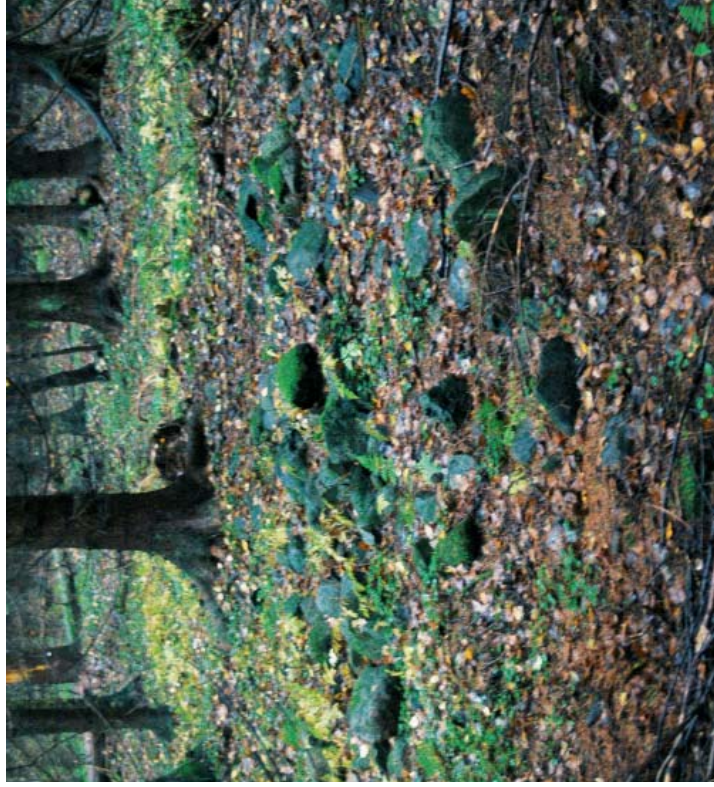
E18 Gull-Langåker, lok. 29, 31 og 32-

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Ramsrum, 77/4.

Terranget heller slakt mot V og selve flaten som strukturen ligger på er relativt steinfri og tørr. Omkring er lunder vått. Bevekst med løv- og barskog. En del bregner og lurt kratt utgjør undervegetasjonen.

A: Lav røys/steinlegging. Strukturen ligger i den NV delen av en større flate. Røysa er lav, bare 20 cm på det høyeste, og båtformet. Den er 4 m lang fra Ø mot V og 2,5 meter bred fra S mot N. Steinen i røysa er ca. 30 x 30 cm. Steinene langs kanten av røysa ligger pent i samme form som røysa, og ser ut til å være nøye lagt opp. Den har ingen typisk rydningsrøysform, men det er uklart om det kan være en gravrøys. Den har en annen karakter enn rydningsrøysene i SØ, som er antatt å være av nyere dato (men avmerket på lokalitetskart). Disse er fra 0,7-1,5 m høye og har stein av forskjellig størrelse. Beliggenheten er også annerledes enn rydningsrøysene i SØ, ettersom den ikke ligger i kanten av åkeren eller i forbindelse med noe dyrkningslag.

Lokalitet 32 - kokegrop og ildsted, ID 100316 Ramsum 77/4

E18 Gull-Langåker, lok. 29, 31 og 32-

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Ramsum 77/4, på en dyrket flate med skog omkring, like S for Ramsungrillen, omtrent 60 m V for E18.

Våre registreringer har påvist flere spor av ulike typer forhistorisk aktivitet i nærområdet, og det er grunn til å anta at lokaliteten kan sees i sammenheng med disse. Radiologisk datering av en av strukturene antyder aktivitet i bronsealder/føromersk jernalder.

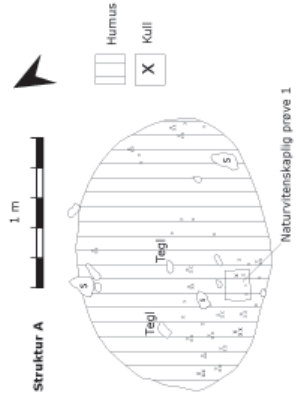
2 daterte strukturer, bronsealder/føromersk jernalder og moderne.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjåkk med funn av et ildsted og en kokegrop. Undergrunnen i sjåkken besto av leire iblandet sand, belter med rødbrun sand iblandet.

A: Sirkulær kokegrop med diameter 180 x 125 cm. Fyllt med mørk brun humus, kull og skjørbrent stein. Det ble observert tegl på overflaten av strukturen, muligens moderne. C14-prøven T-18120 ble datert til 120±40, med kalibrert alder 1670-1930 AD, med størst sannsynlighet for å ligge i siste del av denne perioden. Dessuten prøven daterer strukturen et denne dermed umatt automatisk vern.

B: Ovalt ildsted med dimensjon 90 x 65 cm. Fyllt med brun sand iblandet noe humus, kullrand i kanten. C14-prøven T-18121 ble datert til 2480±85, med kalibrert alder 800-400 BC, yngre bronsealder/føromersk jern-alder.

Struktur B

Brun sand iblandet noe humus, kullrand

Lokalitet 33 – kokegrop, ID 100317

Ramsrum 77/4 / Søndre Borge 106/1

E18 Gull-Langaker lok. 33

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Ramsrum 77/4 og Søndre Borge 106/1, ca 10-50 m Ø for E18. Terenget heller mot SV. Kulturminneområdet er avgrenset av skog i N, av E18 i V og av funntomme sjakter i S og Ø.

Lokaliteten ligger 45 m SV for dagens bebyggelse.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjakt med funn av en struktur. Undergrunnen består av grå, hard leire. Delen mot E18 består av påfyllte masser. Det ble under opprensing av sjakene også gjort et løsfunn av et brynefragment (fnr. 43 – foto venstre).

A: Restene av en svært ødelagt kokegrop. Det er bare få rester igjen nede i plogsporene. Foto under.

Lokalitet 34 – kokegrøper, ID 100321

Ragnhildsrød 72/1

E18 Gull-Langaker lok. 34

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Ragnhildsrød 72/1, i flatt landskap. Kulturminneområdet ligger ca 10-50 m V for E18, og er avgrenset av fôr- og tømme sjakter i N, V og S, og av oppbygging til veien i Ø.

I datert struktur, senmiddelalder/ tidlig moderne tid.

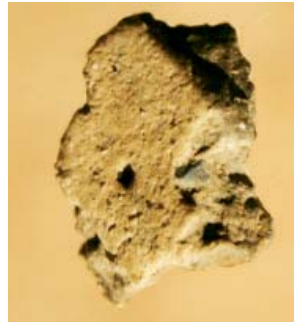
Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfattes av positive sjakter med funn av til sammen to strukturer. Undergrunnen består av silt med stein. Enkelte moderne grøfter krysser sjaktene.

Et løsfunn av steinøks ble gjort rett N for lokaliteten, Fnr. 44. Foto under.

A: Oval kokegrøp med dimensjon 170 x 130 cm. Massene består av mye kull og en del stein. Steinene er ikke skjorbrente. Det ble gjort funn av en keramikklitt i kullprøven (Funn nr. 45, foto nederst, venstre).

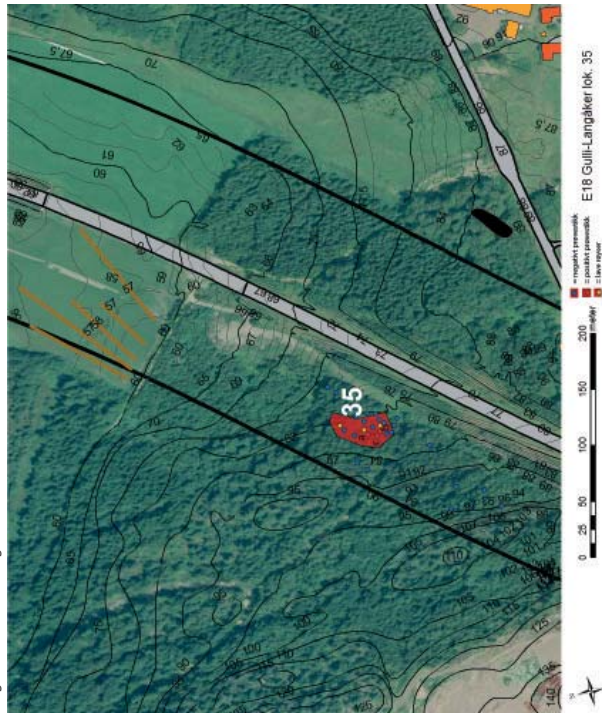
B: Rund kokegrøp med dimensjon 180 x 170 cm. Massene består av kull og stein. Noen av steinene virker sorbrene, men ikke skjorbrente. C14-prøven T-18129 ble datert til 320±50, med kalibrert alder 1450-1660 AD, seinmiddelalder/ tidlig ny tid og kan dermed være automatisk fredet.

Lokalitet 35 - steinalderlokalitet med røyser, ID

100322

Ragnhildsrød 72/1 og Undelstvedt 66/1

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Ragnhildsrød 72/1 og Undelstvedt 66/1, på en flate S for en lav, skogkledd kulle som heller mot S, ned mot E18.

Omkring de positive prøvestykkene lå flere små steinrøyser som ikke så ut til å ha noen tilknytning til moderne aktivitet. Terrenget heller ned mot E18 i Ø. Avgrensens i N av stinging i terrenget, og i S av sløgsvei/utspredning til E18. Bevolkt med bar- og løvskog, lite undervegetasjon.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av tre positive prøvestykk med funn av til sammen 5 avslag, samt minst 4 lave steinrøyser med stein lite under hovedstørrelse. Lokaliteten ligger ca 82 moh.

Stikk A

1 rundkjerne, største mål 2,2 cm.

1 avslag av flint, største mål 1,6 cm.

1 splint av flint, største mål 0,8 cm.

Stikk B

1 avslag av grå flint med 11,4 cm og største bredde 0,6 cm.

Stikk C

1 fragment m cortex, største mål 1,4 cm.

Lokalitet 36 – graver, ID 51790

Steinsholt 68/15

E 18 Gull-Langaker øk. 36, 37, 38, 39 og 40.
Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Steinsholt 68/15.

Lokaliteten består av to graver, begge tett opp til husene. Steinsetningen ligger N for husene og er uenert siden registrering i 1974. Også haugen midt på tunet ser ut til å være uenert siden den gang, men det er lagt til kamstein i nyere tid, og haugen er beplantet med prydbusker.

Se vedlegg neste side.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Arr: Annen arkeologisk lokalitet

Stedfesting
Fylke: Vestfold
ØK-kart: C1029-5-4
Kommune: Stokke
Gårdsnavn: Steinsholt

Eiendomsopplysninger
Kommune: Stokke
Gnr: 68, Fester nr: 0
Bnr: 15, Seksjonsnr: 0
Bruksnavn: Skogheim

Geometri
Koordinatsystem:(23) UTM sone: 33
(EUREF89/WGS84)
Nord: 6574368 Øst: 229050417
Metadata på digital stedfesting:
Målestørrelse: 55 Digitalisert på dig-bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar
Registrert
Dato: 27.06.1974
Ansvarlig etat:

Utført av: O. Forbord, Instans:
Registreringstype: Økonomisk kartverk
Flyfoto, serie: 4459 G10 (R06)
Tidligere idnummer: 1-001056

Detaljer
Litteraturhenvisning: Ab 1873 s 90 nr 1. V.O. s 272-273.
UO top ark: E. Skjelsvik 1949.

Beskrivelse:
Lengst N inntil grensekille: 1. Steinsetning av stor rundkamm og jordfaste blokker. Danner nå en nesten ubrutt halvskred av tetsilte steiner fra NV-N-S. Innenfor sirkelen noen store rundkamm på rekke langs N-lige kant og en del innover mot sentrumspariet. D 14m. Steinens h 0,4-0,5m. Lite bolighus ligger inntil halvskredet fra SO-NV. Ifølge Alvin Kvise var sirkelen hel før huset ble bygd. 17m SSV for 1.: 2. Rundroys, markert med 2 lags mur av små rundkamm. Toppen er flat med rett side. Bygd av middels rundkamm, dekt av jordlag. Ei bjørk i SV-lige side ellers tilplanta med

hagebusker langs sidekanten. D 11m, h 1,5m.
Roysa ble restaurert av Alvin Kvise.

Terrengbeskrivelse:

På næst høyeste rygg, der terrengt faller av i granskoglendende mot SO. Begrensa utsikt.

Orientering:

S-ligste forminne, 15m N for NV-hjørnet av våningshuset på gården.

Funnrederanse:

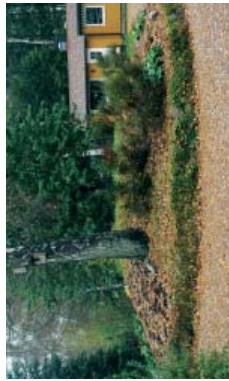
Omlag 20m N for 2., i potetåkeren, ble det i 1973 funnet skaffulløks av stein. Funnet ble gjort i plogdybde under jordarbeide av Alvin Kvise, 31.60 Stokke. Gave til UO.

Tilhørende enkeltminner

51790 Annen arkeologisk lokalitet
1 Gravroys AUT
2 Steinsetning AUT

Sammen drag lokalitet

Synlig over markoverflaten
Registreringstype: Økonomisk kartverk
Vernestatus: Automatisk fredet
Løvgrunnlag: Kulturminneloven av 1978 Paragraf: 4i

Lokalitet 37 - bosetningsspor, ID 100325

Underskvedt 66/4

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjikt med opp til 20 positive strukturer. Den funntørende sjikten ble utvidet i to omganger (utover plangrens) for å avgrense kulturminnet, men ders fullt utstrekning ble ikke avgrenset da det ligger i ytterkant av nåværende skogsområde. Strukturene omfatter bosetningsspor i form av stolpehull og flere mulige ildsted. Sjaktet er ca 33 m lang. Tykkelsen på matjord er mellom 25 og 10 cm. Undergrunnen varierer mellom rødbrun sand, grå sand/silt, gråblå leire/silt, grøtdet og rødbrun sand/grus.

A: Mulig bunn av ovalt ildsted fylt med mørk kullholdig sand og grus. Dimensjon 45 x 30 cm. Strukturen er klart avgrenset i plan. Nedgravningen er noe ureddelig og ujevn i sidene, men med klart lagsskille mellom kull og undergrunn. Dybde ca 5 cm. Foto øverst denne siden.

B: Oval nedgravning tolket som et usikkert stolpehull. Nedgravningen har dimensjon 30 x 25 cm, og en dybde på 14 cm. Fyllmassene består av mørk grus og sand, noe kull. Den er godt avgrenset i plan. Nedgravningen er ganske jevn, noe uklart i bunnen grunnet utvasking. Foto øverst denne siden.

C: Mulig bunn av et ovalt ildsted. Dimensjon 45 x 25 cm. Mørk, kullholdig sand og grus. Nedgravningen er ujevn i sidene og 3 cm dyp. Strukturen er ujevnt avgrenset i plan og profil. Foto øverst denne siden.

D: Noe ujevn, oval nedgravning med dimensjon 30 x 22 cm, tolket som usikkert stolpehull. Massene består av mørk grus og sand. Nedgravningen er frikantet, flat og rundet i kantene. Den har en dybde på 13-14 cm. En knyttnevestor stein finnes NNV i strukturen. Foto midten denne siden.

E: Nedgravning med ujevn sirkulær form, tolket som mulig stolpehull. Diameteren er 25 cm, og dybden ca 9 cm. Den er noe ureddelig både i plan og profil. Massene består av mørk grus og sand, i tillegg til noe leire. Nedgravningen er jevn og litt utvasket i bunn. Foto midten denne siden.

F: Nedgravning med ujevn oval form, tolket som mulig stolpehull. Dimensjon 27 x 21 cm. Massene består av mørk sand og grus, enkelte steder lysbrun farge. I tillegg finnes det noe kull og leire. Foto nederst denne siden.

E18 Gullu-Langåker løk 36, 37, 38, 39 og 40.

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Underskvedt 66/4. Landskapet er ujevnt og skåneende med varierende bratthetsgrad med mot et dalsøkk. Lokaliteten ligger på en flate NØ for et tidligere registrert gravfelt, 20 m NV for et boligfelt og SV for et skogholt.

I datert struktur, moderne.

G: Ujevn oval struktur uten klar avgrensning, tolket som usikkert stolpehull. Dimensjon ca 40 x 30 cm. Massene består av mørk grus/sandholdig leire og noe småstein. Det finnes også noe kull og noe leire.

H: Sirkulært stolpehull. Dimensjon 15 x 16 cm. Mørk grus og sand utgjør de faste massene. Den inneholder også noe leire.

I: Trolig stolpehull. Jevn sirkulær struktur med diameter på 30 cm. Den har mørke faste masser av sand og grus, i tillegg til noe småstein.

K: Ovalt stolpehull med dimensjon 64 x 45 cm. Den er fint avgrenset i plan, og har mørke sand og grusmasser. Det finnes også noe leire, noe kull og noe småstein.

L: Sirkulært stolpehull med en diameter på 27 cm. Massene består av mørk sand og grus, med en del kull. Strukturen er markant avgrenset. C14-prøven T-18123 ble datert til 1800±90, med kalibrert alder 1520-1960 AD, med størst sannsynlighet for å ligge i siste halvdel av denne perioden. Dersom prøven daterer strukturen er denne dermed trolig unntatt automatisk vern, prøven kan likevel være feil. Tegning denne siden.

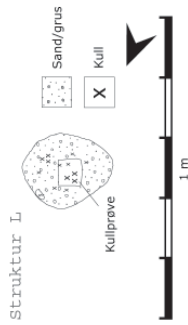
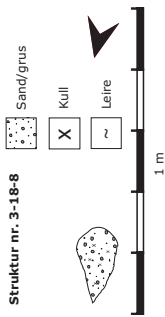
M: Fint avgrenset, sirkulært stolpehull med en diameter på 19 cm. Mørk sand og grus, noe småstein og noe kull utgjør de faste massene.

N: Stolpehull som har formen av en oval "dråpeform" med en spiss mot N. Dens dimensjon er 56 x 33 cm, og den er klart avgrenset i plan. Mørk sand og grus, noe kull og noe leire utgjør de faste fyllmassene. En knyttnevestor stein finnes midt i strukturen.

O: Sirkulært stolpehull med en diameter på 20 cm. Den er godt avgrenset i plan, med en jevn form. Massene, som er faste, består av mørk sand og grus, samt noe kull.

P: Ovalt, antatt stolpehull med målene 50 x 36 cm. Strukturen har en fin avgrensning. Faste, mørke masser med sand og grus. Det finnes også noe kull, noe leire, samt noe småstein.

Struktur nr. 3-18-8

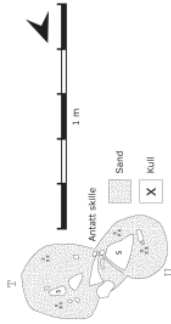
Q: Kullflekk. Denne har en ujevn form og en ubestemmelig utstrekning; en oval hoveddel og en "arm" mot S. Hoveddelen har dimensjon 30 x 22 cm, "armen" har 40 x 10 cm. Faste masser av noe grus, mye organiske masser og mye kull. Kullflekken kan være en rotbønn.

R: Kullflekk. Den har en oval, ujevn form, men er ganske klart avgrenset. Målene er på 20 x 34 cm. Kompakte masser av sort og noe brun organisk masse, samt kull. Flekken er muligvis en rotbønn.

S: Nedgravning med todelt form, en ujevn oval og en ujevn sirkulær. Nedgravningen er tolket som en struktur, men kan i teorien være to som berører hverandre fysisk. Massen mørk grusholdig masse med stein og litt kull. Den sirkulære delen ble snittet og hadde en jevn nedgravning, men var noe forstyrrt. Dybden ble målt til ca 15-16 cm. Den snittede strukturen er tolket som et stolpehull. Det er usikkert om den ovale delen også er et stolpehull eller om den har en annen funksjon (foto).

T: Rund struktur med dimensjon 41 x 32 cm (lengdemålet er et omtrentlig mål da strukturen går inn til U). Massene er svarte, bestående av sand og kull. Det finnes en stor stein, og flere mindre. Strukturen er tolket å være et stolpehull, og utgjør trolig et dobbelstolpehull sammen med strukturen under.

U: Inntil ovennevnte struktur ligger en annen rund struktur. Denne har dimensjon 38 x 29 cm (lengdemålet er et omtrentlig mål da strukturen går inn til T). Massene består av svart sand og kull. Mye stor stein, noen små. Strukturen ser ut til å utgjøre et dobbelstolpehull sammen med strukturen over.

Spjett nr. 3-18, strukturer i sørlig del

Lokalitet 38 – bosetningsspor, ID 100326

Undersøvd 66/4

E18 Gull-Langaker løk. 36, 37, 38, 39 og 40.

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Undersøvd 66/4. Landskapet er ujevnt og skrånende med varierende bratthet ned mot dalbøkk. Lokaliteten ligger på en flate NØ for et tidligere registrert gravfelt, 20 m NV for et boligfelt og SV for et skogholt.

Omfang, strukturer og funn

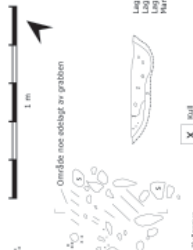
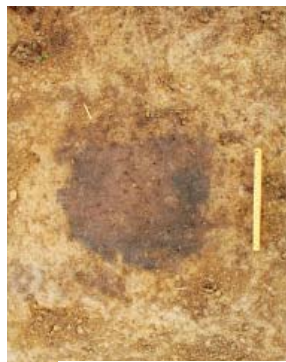
Lokaliteten omfatter 3 positive sjakter med funn av opp til 5 strukturer. Undergrunnen veksler mellom gulbrun silt/leire, grus/leire og gråblå leire. Noen stein og moderne grøfter.

A: Mulig stolpehull ca 7 m fra kanten av sjakta i NV, midt i. Formen er tilnærmet rund. Dimensjon 39 x 38 cm og dybde 14 cm. Massene består av mørkebrun sand, noen få stein. Noe løse masser. Strukturen ble snittet. Ikke utvasket i profil (som i plan), runde kanter. Foto øverst.

B: Mulig stolpehull lokalisert ca 8 m fra enden av sjakta i NV, ca midt i. Oval form. Lengde 33 cm, bredde 45 cm og dybde 15 cm. Massene består av mørkebrun sand, noe småstein. Strukturen er ikke utvasket verken i plan eller profil (foto, profil).

C: Udefinert struktur/steinsamling med noe kull ca 5 m fra enden av sjakta, mot N. Formen er noe ujevn, tilnærmet oval. Den er 170 cm lang, 120 cm bred og 10 cm dyp. Massene består av mørkebrun sand, mellomstore- og enkelte mindre stein. Snitting av strukturen ga ingen avklaring på hva den representerer. Nedliggjennom fantes flere, ganske store stein, og bare litt kull i den ene siden av profilen. Strukturen er uansett verdt å ta i betraktning med tanke på den nære beliggenheten til gravfeltet som ligger mot NV, på toppen av hellingen. C14-prøven T-18122 ble datert til BP 1330±105, med kalibrert alder 530-980 AD, yngre jernalder. Tegning under.

D: Mulig stolpehull lokalisert ca 15 m fra starten av sjakta i N, i den østlige delen. Formen er tilnærmet sirkulær, og det har mål på 43 x 41 cm og dybde 14 cm. Massene består av et mørkebrunt flett sandlag m/kull øverst og et lysere brunt sand-/siltlag under, i tillegg til enkelte stein. Strukturen er ikke utvasket verken i plan eller profil (foto nedst).

Lag nr. 1: Gulbrun silt/leire, silt
Lag nr. 2: Mørkebrun sand, en del stein
Lag nr. 3: Brungrønn silt, en del stein

Langt inn i den nedliggende bunnstet del

I datert struktur, yngre jernalder.

Det finnes også enkelte spor av stein i den sørlige massen utenfor registerområdet

Lokalitet 39 - rydningsrøys, ID 100327

Underskvedt 66/4

E18 Gull-Langaker lok 36, 37, 38, 39 og 40-

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Underskvedt 66/4. Tre rydningsrøysar i tre sjakter ble registrert inn under tre lokaliteter (lok 39, lok 40, lok 41). Disse tre strukturene er ut i fra beliggenhet tolket som rydningsrøysar og må sees i sammenheng med hverandre; de har den samme beliggenheten (vender seg mot hverandre på to motsatte hellingar) og de er relativt like i form, oppbygging og masser. De varierer noc i størrelse.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en positiv sjakt med funn av en rydningsrøys.

A: Rydningsrøys lokalisert ca 18 m fra sjakt-kanten i NV. Der finnes en ansamling av stor til mellomstor stein og en masse av brun sand. Den er orientert tilnermet ØV (lengderetningen) og har en noe ujevn form, ikke helt sirkulær. Målene er 5 x 3 m, høyden er målt til 25-30 cm.

Lokalitet 40 – rydningsrøys, ID 100329

Understvedt 66/4

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en positiv sjikt med funn av en rydningsrøys. Massene i undergrunnen er skiftende; gråbrun sand/leire, grå leire, gråbrun sand/grus, grågrønn silt/leire og lysbrun til mørkebrun sand/silt. Det finnes noen stein i den sørsørlige delen. Det finnes påfyllte masser i området mot E18 og mot røysa, samt to moderne grøfter.

A: Rydningsrøys beliggende ca 38 m fra starten av sjakta i S50. Dimensjonen er ca 3 m x 1,5-2 m i plan og maksimum ca 25 cm høyde. Den ligger på et planere område i et lett skrånende terreng. Den består av middelstore stein og mørkebrun sand, samt noen spredte mørkere områder med kull. Den er orientert tilnærmet ØNØ/VSØ.

E18 Gull-Langåker lok. 36, 37, 38, 39 og 40.

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Understvedt 66/4. Tre rydningsrøys er i tre sjakter ble registrert inn under tre lokaliteter (lok 39, lok 40, lok 41). Disse tre strukturene er ut i fra beliggenhet tolket som rydningsrøys og må sees i sammenheng med hverandre; de har den samme beliggenhet (vender seg mot hverandre på to motsatte helling) og de er relativt like i form, oppbygging og masser. De varierer noe i størrelse.

Lokalitet 41 - rydningsrøys, ID 100330

Undelstvedt 66/4

Omfang, strukturer og funn

E18 Gullt-Langaker lok 41 og 42

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Undelstvedt 66/4. Tre rydningsrøysar i tresjakter ble registrert inn under tre lokaliteter (lok 39, lok 40, lok 41). Disse tresjakterne er ut i fra beliggenhet tolket som rydningsrøysar og må sees i sammenheng med hvenandte; de har den same beliggenheten (vender seg mot hvarandre på to motsatte hellingar) og de er relativt like i form, oppbygging og masser. De varierer likevel i storrelse.

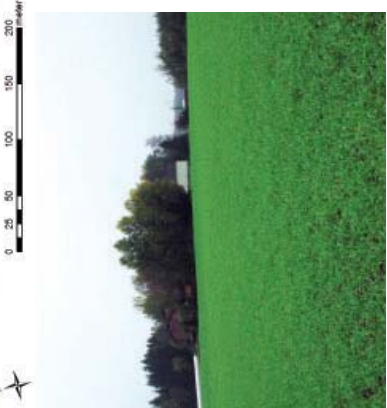
Lokaliteten består av en positiv sjakt med funn av en rydningsrøys. Undergrunnens masser varierer; grå-grønn leire, brungul sand/grus, grå silt/leire og grubrun til brun silt/sand. Fire moderne grøfter går gjennom sjakta.

A: Rydningsrøys som ligger på et flate område – nederfor og for helling – i et lett skrånende terreng. Dimensjon 5-6 m x 2,5 m i plan og maksimum 30 cm høye. Ansamling av stein i varierende størrelse og med mørkebrun sandmasse orientert ØNØ-VSV. Formen er oval/avlang.

Lokalitet 42 - gravfelt, ID 51787

Steinsrud 67/1

E18 Gull/Langåker bok. 41 og 42

Lokaliteten ligger i Sokke kommune, på Steinsrud 67/1.

Gravfeltet er i dag fjernt. Fellet lå tidligere i framkant av husene på bildet til venstre.

Se vedlegg neste side.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Gravfelt

Stedfesting
Fylke: Vestfold
ØK-kart: C)029-5-4
Kommune: Stokke
Gårdsnavn: Steinsrud

Eiendomsopplysninger
Kommune: Stokke
Gnr: 67, Fester nr: 0
Bnr: 2, Saksjonsnr: 0
Bruksnavn: Steinsrud

Geometri
Koordinatsystem:(23) UTM sone.33
(EUREF89/WGS84)

Nord: 6573992 Øst: 228951.7

Metadata på digital stedfesting:

Målestørde: 55 Digitalisert på dig.bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Registert

Dato: 26.06.1974

Ansvarlig etat:

Utført av: O. Forbord, Instans:

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Flyfoto, serie: 4459

G10 (R03)

Tidligere idnummer: 1-001050

Detaljer

Litteraturhenvisning: Ab, 1897 s 41 u. B, Søndre Vertestad nr 51.UO topark: G. Mandt, B. Myhre, E. Skjeldsvik:Top. anr.eg 1960-1962. Sandsvar u 44/1,7 u 2.

Beskrivelse:

Inne på den skrinne skogmarka ligger et gravfelt bestående av minst 11 steinlegninger og 2 rundhauger. Steinlegningene er stort sett klart markert, men ikke lett synlige mellom tuer og gamle stubber. Alle virker urørte, og har i hovedsak samme form og størrelse. 2 av steinlegningene er mere utflytende enn de andre og kan vanskelig skillles ut fra den ellers

steinrike marken. Disse er usikre som forminner.

Rundhaugene er tydelige og klart markerte med avflatet midtparti. Den ene er urørt mens den andre har mindre sentrumsforsenkning. Alle forminnene er skogkledd med tynn bunnavvegetasjon.

Mål:

Steinlegningene: D 4-6m, h 0,2-0,3m.

Rundhaugene: D 5 og 10m, h 0,5 og 0,6m.

På dyrket mark N for feltet på Steinsrud 67/1,3 har det tidligere ligget en rekke mindre rundføyser og steinlegninger. Disse er alle fjerna ved dyrking. Opplyst ved Jan Solheim, 3160 Stokke.

Terrengbeskrivelse:

Tett granskog som i NØ heller svakt mot Ø-vend, iflat dyrka mark. Området er en del av det N-S-gående rat langs E18. Ingen særlig usikkert grunnet skogen.

Orientering:

S-ligste haug, 30m N for eneboligen Solfryd, 67/18, N-ligste steinlegning, 25m SØØ for grensehjørne mellom 67/1,3 og 67/2.

Tilhørende enkeltminner

51787 Gravfelt

1 Steinlegning AUT

2 Steinlegning AUT

3 Steinlegning AUT

4 Steinlegning AUT

5 Steinlegning AUT

6 Steinlegning AUT

7 Steinlegning AUT

8 Steinlegning AUT

9 Steinlegning AUT

10 Steinlegning AUT

11 Steinlegning AUT

12 Gravhaug AUT

13 Gravhaug AUT

Sammendrag lokalitet

Synlig over markoverflaten

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Vernesstatus: Automatisk fredet

Lovgrunnlag: Kulturminnedoven av 1978, Paragraf:4i

Lokalitet 43 - gravrøys, ID 61819

Nordre Rørkoll 65/9

E18 Gullt, Langåker øk. 43, 44, 45, 46, 47 og 48 = Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Nordre Rørkoll 65/9.

Gravrøysa kunne ikke gjenfinnes ved befar- ing 21/10 2006, og ser ut til å være fjernet. Det grå huset på fotoene representerer det gule huset som ligger tett inntil lokaliteten på oversiktskartet.

Se vedlegg neste side.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Gravminne

Stedfesting
Fylke: Vestfold
ØK-kart: C1029-5-4
Kommune: Stokke
Gårdsnavn: Rørkoll nordre

Eiendomsopplysninger
Kommune: Stokke
Gnr: 65 Fester: 0
Bnr: 4 Seksjonsnr: 0
Bruksnavn: Rørkoll nordre

Geometri
Koordinatsystem: (23) UTM some 33
(EUREF89/WGS84)
Nord: 6573616 Øst: 228753

Metadata på digital stedfesting:
Målemetode: 55
Digitalisert på dig-bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar
Registrert

Dato: 26.06.1974 Ansvarelig etat:
Utført av: O. Forbød Instans:

Registreringstype: Økonomisk kartverk
Flyfoto, serie: 4459 G10 (R01)
Tidligere idnummer: 1-001053

Litteraturreferansing:
Ab 1869 s 129, Bøgger 1869 s 129.

Beskrivelse:
Rundrøys. Toppet profil, ryddelig i terrenget, bygd av mid- dels stor rundkamp. I Ø ployd inntil kanten, V-sida går inn i vegskjæringa. Midpartiet flatt og sidene noe ujevne, gån- ske bratte. Inn over Ø-sida pakaset mye stor åkerstein. Tett rognedrakt med noen mindre busker og gras. D 12m, h 1,7m. På toppen bygd et lite skur.

Terrengbeskrivelse:
N-S-gående, oppdyrka morene som heller svakt mot Ø og V. Høyeste del av ræet. Utsikt til Rørkollgårdene i V.

Orientering:
15m NNW for NV-hjørnet av gammelt skolehus. 65/9. Kant i kant, Ø for E18.
Tilhørende enkeltminner
61819 Gravminne
1 Gravrøys AUT

Sammenheng lokalitet
Synlig over markoversflaten
Registreringstype: Økonomisk kartverk
Vernestatus: Automatisk fredet
Lovgrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Lokalitet 44 – dyrkingsspor ID 100351

Nordre Rørkoll 65/7

E18 Gull-Langåker bok. 43, 44, 45, 46, 47 og 48=

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Nordre Rørkoll 65/7 og 9018/1. Lokaliteten ligger tett inn til dagens E18 på V-siden, i terrenget som heller mot VSV.

Lokaliteten består av vanskelige tolkbare strukturer, trolig knyttet til jordbruk. I nærområdet ligger også to ildesteder påvist ved våre registreringer, og en fjermet gravhaug Ø for veien.

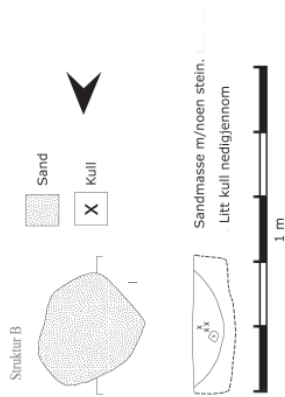
Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positivt sjakt med funn av tre strukturer med uvis funksjon, men som trolig er knyttet til forhistorisk jordbruk (pers. med. Lars Pilo). Undergrunnen består av lys beige grus/sand, grønngrå silt/sand/leire, beigegrå leire samt litt grus.

A: nedgraving med ujevn form og dimensjon 42 x 32 cm. Fyllmassene består av fast mørk, fet sand med kull i toppen, og lysere sand nedgjennom. Nedgravingen er jevn i sidene og noe utvasket i profilbunnen, ca 7 cm dyp. Foto under.

B: Tett inn til den ovennevnte struktur, ca 4 m fra enden av sjakta (i den østligste halvdel av sjakta) ligger en lignende nedgraving. Denne har en ujevn, dilnermet rund form og måler 33 x 30 cm. Massene består av fast, mørkebrun sand, noen mellomstore stein i sentrum og litt kull i profil. Nedgravingen er jevn i sidene, ikke utvasket. Dybden er målt til 9 cm (tegning, foto under).

C: En meter nedenfor B (3 m fra bunn i VSV av østligste del av sjakta) er en tredje nedgraving registrert. Strukturen form er ujevn, dimensjon 51 x 41 cm. Massene består av mørkebrun sand og litt kull i bunn av profilen. Nedgravingen er ujevn i sidene, ikke utvasket. Dybden er målt til 13 cm. Foto nedest, høyre.

Lokalitet 45 - ildsted, ID 100353

Nordre Rørkoll 65/7

E18 Gull-Langaker løk. 43, 44, 45, 46, 47 og 48= Lokaliteten ligger i Sjøkke kommune, på Nordre Rørkoll 65/7, ca. 70 m V for E18. Terenget heller mot VSV.

Den avdekkede strukturen ligger for seg selv i en sjakt. Lokaliteten skal trolig ses i sammenheng med lokalitetene 44 og 46.

I datert struktur, romer tid/folkvandringstid.

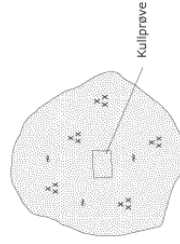
Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjakt med funn av et ildsted. Undergrunnen varierer; lysbrun sand, beigebrun leire og brun sand. En moderne grovt krysser sjakta.

A: Sirkulært ildsted med dimensjon 55 x 54 cm. Massene består av lysbrun sand, mye kull og litt brenn leire. C14-prøven T-18124 ble datert til BP 1540±75, med kalibrert alder 380-660 AD, siste del av eldre jernalder.

Struktur A

Lokalitet 46 – ildsted, ID 100354

Nordre Rørkoll 65/7

E 18 Gull/Langåker lok. 43, 44, 45, 46, 47 og 48 – Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Nordre Rørkoll, 63/7, ca 100 m Y for E18, tett inn til veien som fører ned til husene på Rørkoll.

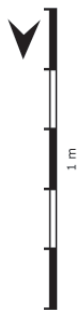
Lokaliteten består av en enkelt struktur i en sjakt, og kulturminneområdet avgrenses av veien i S, og av funntomme sjakter i de andre retningene.

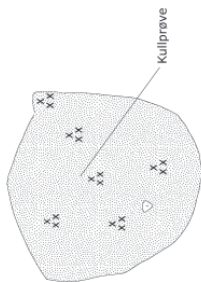
Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en positiv sjakt med funn av et ildsted. Undergrunnen er varierende med beige-grå leire og mørk sand, beige sand/grus, beige leire/sand, grønn til beige eller grå leire, mørkere sand, grå grus, litt sand og leire samt beige-grå fin sand/silt. Det finnes fem grøfter og et større felt med moderne masser i sjakta.

A: Sirkulært ildsted med dimensjon 64 x 59 cm. Fyllmassene består av lys beige fin sand med mye kull.

Struktur A

Sand m/kull

Lokalitet 47 - kokegrøper, ID 100362

Nordre Rørkoll 65/7

E18 Gull-Langåker bok. 43, 44, 45, 46, 47 og 48= Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Nordre Rørkoll 65/7, ca 10-60 m V for E18. Terrengnet heller mot V.

Dateringen til romersk jernalder stemmer relativt godt overens med dateringen av lokalitet 65, og gir ny informasjon om bruken av landskapet her i eldre jernalder.

1 datert struktur, romertid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av to positive sjakter med funn av til sammen 3 kokegrøper. Undergrunnen består av varierende masser: lys/mørkere gråbrun sand/grus og noe leire, lys brun sand og noe grus, mørkere grusholdige masser og lysere sand med noe grus. Dreneringsgrøfter.

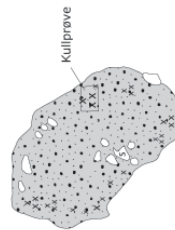
A: Rund kokegrøp med dimensjon 117 x 120 cm. Massene består av brun sand, generelt mye kull (lite i den sørlige og sørvestlige delen av gropa) og litt leire. Det er relativt lite stein, enkelte er soete og skjørebrente. Foto øverst.

B: Kvadratisk kokegrøp med dimensjon 60 x 77 cm. Massene består av en del sand og grus. Det finnes en tydelig kullrand rundt hele strukturen. En nevestorstein i sentrum. Foto midten.

C: Oval kokegrøp med dimensjon 120 x 75 cm. Formen er noe ujevn, men med en markant avgrensning rundt hele strukturen bortsett fra i V. Massene består av grus og kull og en del stein. C14-prøven T-18128 ble datert til BP 1750±80 BP, med kalibrert alder 70-530 AD, med størst sannsynlighet for å ligge for 490 AD – romersk jernalder. Foto nederst, tegning under.

Struktur C

Lokalitet 48 – gravrøys, ID 61827

Søndre Rørkoll 64/4

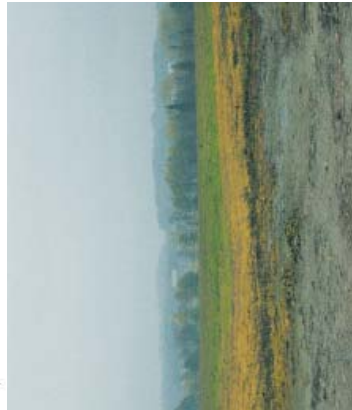

E18 Gull-Langåker bok. 43, 44, 45, 46, 47 og 48=

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Søndre Rørkoll 64/4. Terrenget heller noe mot V.

Røysa er nå fjernet og ingen spor etter den kan erkjennes i marken.

Se vedlegg neste s.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Gravminne

Stedfesting
Fylke: Vestfold
ØK-kart: C1029-5-4
Kommune: Stokke
Gårdsnavn: Rørkoll søndre

Eiendomsplysninger
Kommune: Stokke
Gnr: 64, Fstnr: 0
Bnr: 11, Selsjonsnr: 0
Bruksnavn: Rørkoll søndre

Geometri
Koordinatsystem:(23) UTM sone 33
(EUREF89/WGS84)
Nørd: 6573261 Øst: 228665
Metadata på digital stedfesting:
Måle metode: 55 Digitalisert på dig.bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar
Registrert
Dato: 26.06.1974
Ansvarlig etat:

Utført av: O. Forbord, Instans:
Registreringstype: Økonomisk kartverk
Flyfoto, serie: 4459 G10 (X04)
Tidligere idnummer: L001059

Detaljer

Litteraturreferens: Ab 1869 s 129, UO top ark: Brøgger, Notat av 21. juni 1918, UO, Å 1945-48 s 201, UO top ark 1945.

Beskrivelse

Inne på flatt dyringsland lå: Restene av rundrøys, klar kantmarkering, men forsvant i terrenget. Bygd av middels rundkamm og noe nevestein. Røysa var omtrent helt øddlagt og bare bunnlaget var igjen. Ingen vegetasjon. D 5m, h 0,3m. Røysa er nå totalfjerna.

Terrengbeskrivelse

N-S-gående, flatt, delvis oppdyrka morenejorde som heller svakt mot Ø og V. Høyeste del av nact. Utsikt til Storåsen i

NNV og Steinsholgården i Ø.

Orientering:
225m NØ for våningshuset på Rørkoll søndre, 64/8, 60m Ø for E18.

Tilhørende enkeltminner
61827 Gravminne
1 Gravrøys UAV

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten
Registreringstype: Økonomisk kartverk
Vernestatus: Uavklart
Løvgrunnlag:

Lokalitet 49 – kokegrøper, dyrkingsspor, ID 100365

Nordre Rørkoll 65/7

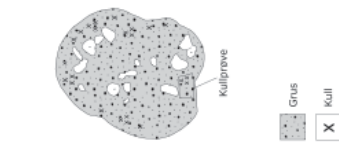

E18 Gull-Langåker lok. 49

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, på Nordre Rørkoll 65/7, ca 50-80 m VNV for E18. Terenget heller mot VNV. Kulturminneområdet er avgrenset ved funntomt område i alle retninger.

Lokaliteten ligger noe lenger unna det mest sentrale Rørkoll-området enn hva som er tilfelle for lokalitet 44, 45, 46 og 47, og har en noe tidligere dateringsramme enn 45 og 47, helt tilbake i eldre bronsealder.

Struktur A

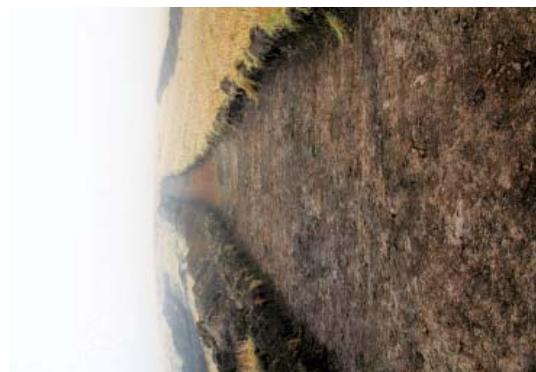

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av tre positive sjakter med funn av dyrkingsspor og kokegrøper. Undergrunnen har vekstende masser; beige sand/grus, beige leire, brunrød sand/grus, mørkere masser og leire i NV. Det er spor etter påfylte masser i forbindelse med byggingen av dagens E18 i SO, samt en del moderne grøfter. Rett ved i litt nedenfor retna ble det funnet deler av et spinnehjul i leire, Fnr. 48.

A: Tilnærmet sirkulær kokegrøp med dimensjon 1 x 1,10 m. Massene består av en mørk, grusholdig masse og en mengde nevestor stein. En markant kullrand omga kokegrøpen bortsett fra i V. C14-prøven T-18127 ble datert til BP 2075±80 med kalibrert alder 360 BC-80 AD, førromersk jernalder og romertid. Tegning.

B: Trolig rydningsrøys. Den har en oval form, dimensjon 5,5 x 4 m og en høyde på ca 30 cm. Orienteringen er tilnærmet NØ-SV. Den består av stein i varierende størrelse. Foto høyre.

4 daterte strukturer, bronsealder/førromersk jernalder

C: Rekke med steiner. Orienteringen er ØV. Dimensjon 1,5 m x 30-40 m og høyden er 30-40 cm. Steinene har forskjellig størrelse. Steinsamlingen har muligvis en funksjon av groft, antageligvis er det en dreneringsgroft. Dette er sannsynligvis en moderne konstruksjon.

D: Steinsamling, tolket som en rydningsrøys. Den har en oval form, dimensjon 4,5 x 3 m og er 40 cm høy. Røysa er orientert NV-SØ og i den sørøstlige delen dekker den deler av en kokegropp. Steinene er av forskjellig størrelse.

E: Sirkulær kokegropp med en diameter på 50 cm. Den består av enkelte stein og store mengder kull. Strukturen går delvis under den ene steinrøysa. C14-prøven T-18125 ble datert til BP 2353±65, med kalibrert alder 800-200 BC, yngre bronsealder/førrømsk jernalder (foto øverst).

F: En av to kokegropper som ligger tett inn til hverandre. Formen er oval og den har dimensjon 60 x 50 cm. Den inneholder noe stein og store mengder kull (foto midten).

G: Tett inn til ovennevnte kokegropp ligger en annen større kokegropp med sirkulær form. Diameteren er på 90 cm. Den inneholder en god del nevestor stein og store mengder kull. Det ble funnet et keramikragment i kokegruppen (funn nr. 48). C14-prøven T-18126 ble datert til BP 2425±80 med kalibrert alder 780-380 BC, yngre bronsealder/førrømsk jernalder (foto midten).

H: Steinsamling i en bred rektform. Dimensjon 4,5 m x 1,5-1 m, og høyde 30-40 cm. Steinene har forskjellig størrelse. Dens funksjon og datering er vanskelig å avgjøre, men det er naturlig å tenke på en slags groft (det finnes mange forskjellige grofter i dette området) fra moderne tid

I: Steinsamling organisert i to rekker. Rekkene er helt parallelle og består av henholdsvis 4 og 6 stein, lagt med slik at det dannes en renne i midten. Dimensjon 110 x 35 x 20-40 cm. Det er logisk å se steinsamlingen med en funksjon som vanurenne, antagelig fra nyere tid. Funn 42, halvdel av spindelhjul funnet ved siden av og nedenfor renna

K: Det er også verdt å nevne at det i neste sjakt dukker frem en steinsamling og et mørkere sandlag som gikk over denne. Grunnet funn av tegl nede i massene i røysa ble den avskrevet som moderne. Det ble likevel sendt inn C14-prøve av det mørke laget som i starten ble antatt å være et gammelt dyrktingslag. Denne prøven, T-18089, ble datert til BP 2580±85, med kalibrert alder 1420-970 BC, eldre bronsealder.

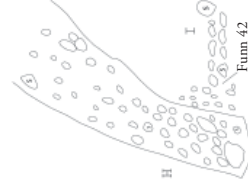
Sjakt 3-72 - del 1

Funn 48

Funn 48

Funn 42

Lokalitet 50 - gravhaug, ID 12239

Nordre Fevang 21/75

E18 Gull-Langbøler lok. 50 og 51

Lokaliteten ligger i Sandeford kommune, på Nordre Fevang 21/75.

Haugen ser ut til å være urørt siden registrering i 1972. En del jernavfall ligger på toppen. I V er haugen sneiet av usprengt område med gjerde, i forbindelse med tilkomstvei til E18. En del skrot ligger på toppen av haugen.

Se vedlegg neste s.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Gravminne

Stedfesting
Fylke: Vestfold
ØK-latt: C1029-5-4
Kommune: Sandeford
Gårdensnavn: Hørdalen

Geometri
Koordinatsystem:(23) UTM zone:33 (EUREF89/WGS84)
Nord: 6572907,5 Øst: 228248,246
Metadata på digital stedfesting:
Målestørrelse: 55 Digitalisert på dig-bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Registrert
Dato: 30.06.1972
Ansvarlig etat:
Utført av: T. Bøy, Instans:
Registreringstype: Økonomisk karverk
Flyfoto, serie: 867 H6 (R02)
Tidligere idnummer: 1-001057

Detaljer

Litteraturhenvisning:
VO s 380 u 21/21.
UO top ark: J. Storm-Munch 1953; Innberetning av 13.04.1953, s 2f u 21/21.
UO top ark: A. Liestøl 1953; Innberetning av 19.05.1953 u 21/21.
UO top ark: E. Skjelsvik 1961; Innberetning 1961 u 21/18 og 23/2. Flyfoto 1182 D13 nr 1.

Beskrivelse:

På N-enden av en liten, flat bergknatt: Rundhaug, klart markert, steinblandet. Toppen er avlatret og sterkt utroret. Ø-siden er sneiet av et jorde, V-siden av en traktorvei. Bevokest med gress og store høkestrær. D 20m, h 0,75m.

Terrengbeskrivelse:

Smalputert, svakt V-hellende lende på V-siden av raet. Vesentlig dyrket mark med skogkledd koller. Fin utsikt fra NV-NØ. I N ses Rørkoll, i NØ Raveten (E18).

Orientering:
15m N for våningshuset på gården.

Tilhørende enkeltnummer
12239 Gravminne
1 Gravhaug.AUT

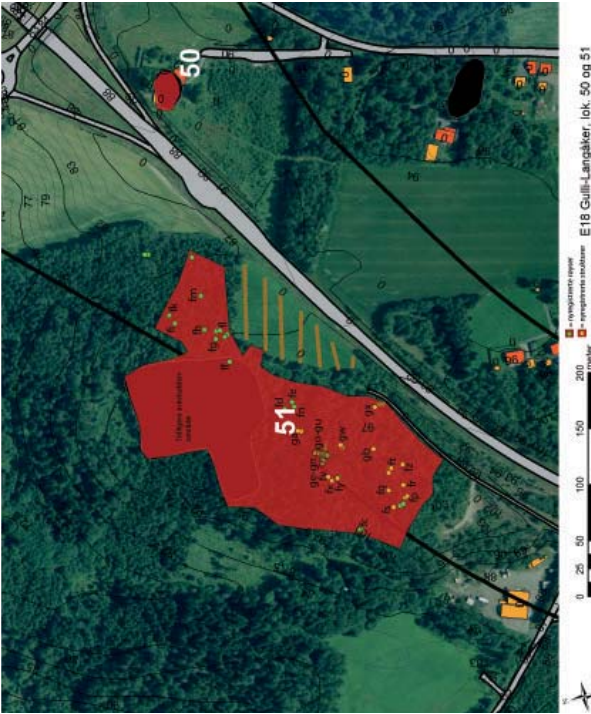
Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten
Registreringstype: Økonomisk karverk
Vernestatus: Automatisk fredet
Løvgrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Lokalitet 51 – Hørdalsåsen, ID 100383, 58387, 61905

Hørdalen 23/23

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Hørdalsåsen, på gårdene Hørdalen 23/23. Hørdalsåsen er et såkalt "bakere ra", der vil si en parallell åsdannelse til Vestfoldraet, som ligger ca 300 meter lenger mot V. Åsen ligger NØ for tunet på gården Hørdalen, og strekker seg ca 300 meter i retning SV/NØ og er ca 200 meter bred. Høydedraget har en forholdsvis bratt helling mot S og V, mens den er slakere mot N og Ø. Geologisk domineres undergrunnen av løse grusmasser, noe som kan tilskrives post-glaciale prosesser knyttet til landhevingen (Sundbø 1984). Dette har også gitt grunnlag for grusuttak i åsens sørvestre del, og felter er derfor noe beskåret i dette området.

De siste århundrene har området vært benyttet til beite og skogbruk, og det er også registrert en etterrettmatorisk kullmile et sykkle NØ for høydedraget. Mest sentralt i denne sammenheng er likevel det ca 50 mål store området med fossile åkerspor i form av røyser, steinstrenger og åkerreiner som dekker det meste av Hørdalsåsen.

Skriftlige kilder vitner om at gården Hørdalen høyt frem til 1723 har gått under navnet Frøveit, men det er usikkert hvorvidt dette navnet opphåvlig har vært knyttet til den øde-lagte gårdsbosetningen på Hørdalsåsen.

5 daterte strukturer, romerid/folklevandringstid og vikingtid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter et stort geografisk område med strukturer i svært mange kategorier, både overflateregistrerte og funnet ved sjaktning.

A: Sirkulær røys i yttergrensen av planområdet, bestående av små og mellomstore stein, ca 5 m i diameter og 70 cm høy, bevolket av trær. Mulig gravrøys (foto øverst).

B: Sirkulær røys, bestående av steiner av ulik størrelse, bygd inn til to større bergblokker, ca 3 m i diameter og 50 cm høy, bevolket av trær (foto midten).

C: Røys utenfor planområdet.

D: Røys utenfor planområdet.

E: Røys utenfor planområdet.

F: Røys utenfor planområdet.

G: Røys utenfor planområdet.

H: Røys utenfor planområdet.

I: Røys utenfor planområdet.

K: Røys utenfor planområdet.

L: Røys utenfor planområdet.

M: Røys utenfor planområdet.

N: Røys utenfor planområdet.

O: Samnsynlig gravrøys, utenfor planområdet.

P: Røys utenfor planområdet.

Q: Røys utenfor planområdet.

R: Røys utenfor planområdet.

S: Samnsynlig gravrøys, utenfor planområdet (foto nederst).

T: Røys utenfor planområdet.

U: Røys utenfor planområdet.

V: Røys utenfor planområdet.

W: Røys utenfor planområdet.

X: Røys utenfor planområdet.

Y: Røys utenfor planområdet.

Z: Samnsynlig gravrøys, utenfor planområdet.

Aa: Samnsynlig gravrøys, utenfor planområdet.

Ab: Røys utenfor planområdet.

Ac: Samnsynlig gravrøys, utenfor planområdet.

Ad: Røys utenfor planområdet.

Ae: Røys utenfor planområdet.

Af: Røys utenfor planområdet.

Ag: Røys utenfor planområdet.

Ah: Røys utenfor planområdet.

Ai: Samnsynlig gravrøys, utenfor planområdet.

Aj: Røys utenfor planområdet.

Ann: Røys utenfor planområdet.

An: Sannsynlig gravrøys, bygd rundt steinblokk, utenfor planområdet.

Ao: Sirkular røys helt i ytterkanten av planområdet, bestående av stor og mellomstor stein, ca 6 m i diameter og 100 cm høy, godt bevart, omringet av trær. Mulig gravrøys.

Ap: Sirkular røys, bestående av små og mellomstor stein, ca 3,5 m i diameter og 40 cm høy, svært nedgrodd og omringet av trær. Et prøvetrøkk er tatt like NV for røysa.

Aq: Sirkular røys i ytterkanten av planområdet, bestående av steiner i ulik størrelse, ca 4 x 9 m og 30-90 cm høy (høyere mot Ø), ligger inntil store bergblokker, noe bevokst av trær.

Ar: Røys utenfor planområdet.

As: Røys utenfor planområdet.

At: Sirkular røys, bestående av mellomstor stein, ca 4 m i diameter og 80 cm høy, ligger inntil en stor bergblokk, noe nedgrodd og omringet av trær (foto øverst).

Au: Røys utenfor planområdet.

Av: Røys utenfor planområdet.

Aw: Mulig gravrøys utenfor planområdet, med en del påkastet stein mot Ø.

Ax: Noe avlang røys, bestående av mellomstor stein, ca 2 x 1,5 m og 20 cm høy, ligger inntil en stor bergblokk og i tilknytning til en åkerrein. Grøntre vokser sentralt i røysa (foto midten).

Ay: Noe usikker røys, samling store steiner litt spredt omkring i et område på ca 4 x 4 m, ca 40 cm høy.

Az: Noe usikker røys, samling store steiner litt spredt omkring i et område på ca 4 x 4 m, ca 40 cm høy.

Ba: Røys utenfor planområdet.

Bb: Røys utenfor planområdet.

Bc: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bd: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Be: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bf: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bg: Tilsynelatende sirkular røys, bestående av stor og mellomstor stein, ligger inntil store bergblokker, sjakret under tidligere registreringer, fremdeles åpen. Rammes i høy grad av utbygging.

Bh: Sirkular røys, bestående av stein av ulik størrelse, 3 m i diameter, 20 cm høy. Noe gjen-grodd. Skal ha vært sjakret (jf. Ellen Anne Pedersen, men dette er ikke synlig i dag. Rammes i høy grad av utbygging (foto nedest).

Bi: Sirkular røys, bestående av små og mellomstor stein, 2 m i diameter, 20-50 cm høy. Noe gjen-grodd og overvokst. Skal ha vært sjakret janfør Ellen Anne Pedersen, men dette er ikke synlig i dag. Rammes i høy grad av utbygging.

Bk: Tilsynelatende sirkular røys, bestående av liten og mellomstor stein, sjakret under tidligere registreringer (vinkelsjakt), fremdeles åpen. Løvvegetasjon. Rammes av utbygging.

Bl: Tilsynelatende stor og noe avlang røys, bestående av stor og mellomstor stein, sjakret under tidligere registreringer, fremdeles åpen. Løvvegetasjon. Rammes av utbygging.

Bm: Sirkular røys, bestående av små og mellomstor stein, 2 m i diameter, 50 cm høy, overvokst av to store trær. Rammes i høy grad av utbygging.

Bn: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bo: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bp: Tilsynelatende sirkular røys, bestående av stor og mellomstor stein, ligger inntil flere store bergblokker, sjakret under tidligere registreringer, fremdeles åpen. Løvvegetasjon. Rammes i høy grad av utbygging.

Bq: Tilsynelatende sirkular røys, bestående av stor og mellomstor stein, ligger inntil flere store bergblokker, sjakret under tidligere registreringer, fremdeles åpen. Løvvegetasjon. Rammes i høy grad av utbygging.

Br: Tilsynelatende sirkular røys, bestående av stor og mellomstor stein, ligger inntil flere store bergblokker, sjakret under tidligere registreringer, fremdeles åpen. Løvvegetasjon.

Bs: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bt: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bu: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bv: Sirkular røys, bestående av stor og mellomstor stein, ca 3 meter i diameter, 20-50 cm høy, ligger inntil en stor bergblokk, mye moderate skrot. Overvokst av trær (foto midten).

Bw: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bx: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

By: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Bz: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Ca: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Cb: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Cc: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

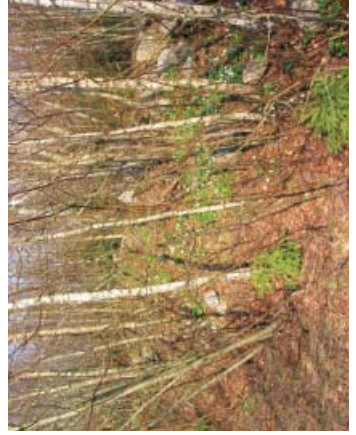
Cd: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Ce: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Cf: Røys, fjernet under tidligere veitbygging.

Cg: Tilsynelatende sirkular røys, bestående av steiner av ulik størrelse. Sjakret under tidligere registreringer, halve røysa ligger nå i veikanten, blandet med nyere masse. Rammes i høy grad av utbygging (foto nedest).

Ch: Sirkular røys, bestående av mellomstor stein, ca 6 m i diameter, 60 cm høy. Løvvegetasjon. Rammes i høy grad av utbygging.

Ci: Tilsynelatende oval/sirkulær røys, bestående av mellomstor stein. Sjøakter under tidligere registreringer, halve røysa ligger nå i veikanten. Rammes i høy grad av utbygging.

Ck: Sirkulær røys, bestående av små stein, stor blokk i SO, 3,5 m i diameter, 40 cm høy. Godt bevart, lite vegetasjon. Rammes i høy grad av utbygging (foto øverst).

Cm: Steinstreng, fjernet under tidligere veiutbygging.

Cn: Steingjerde, bestående av stor og mellomstor stein, ca 30 m lang, VNV-ØSO, 30-50 cm høy. Sjøakter i overkant (mot V) under tidligere registreringer. Glir over i røysstruktur i nedre del, bestående av små stein. Denne er dekket av granplanter. Kan ha videre sammenheng med steingjerde NØ-SV i nedre/østre del, som også består av små og mellomstor stein. Rammes i høy grad av utbygging.

Co: Oval røys, muligvis noe skadet, bestående av mellomstor stein, enkelte store, ca 4 m i diameter, 50 cm høy. Ligger like S for steingjerde (Cn). Godt bevart, lite vegetasjon.

Cp: Sirkulær røys, av små stein, noen større, ca 5 m i diameter, 50 cm høy. Godt bevart, omringet av granskog. Rammes i høy grad av utbygging.

Cq: Sirkulær røys, bestående av små stein, ca 3,5 m i diameter, 40 cm høy. Godt bevart, omringet av løvvegetasjon. Rammes i høy grad av utbygging.

Cr: Langrøys, bestående av små og mellomstor stein, noen store, ca 4 x 9 m, 60 cm høy. Godt bevart, men noe løvvegetasjon. Rammes i høy grad av utbygging.

Cs: Sirkulær røys, bestående av mellomstor stein, ca 3 m i diameter, 30 cm høy. Godt bevart, ligger mellom granplanter. Rammes i høy grad av utbygging (foto midten).

Ct: Sirkulær røys, bestående av små og mellomstor stein, ca 3 m i diameter, 40 cm høy. Godt bevart, ligger mellom granplanter. Rammes i høy grad av utbygging.

Cu: Noe usikler røys, samling stor og mellomstor stein litt spredt omkring i et område på ca 4 x 5 x 5 m rundt en stor bergblokk, ca 40 cm høy. Ligger i tilknytning til åkerrein.

Cv: Noe usikler røys, store og mellomstore stein litt spredt omkring i et område på ca 4 x 6 m, NV-SO, rundt enkelte store bergblokker. Ligger i tilknytning til åkerrein, grantrær vokser sentralt (foto nederst).

Cw: Røys utenfor planområdet.

Cx: Steinstreng, fjernet under utbygging.

Cy: Steinstreng, fjernet under tidligere utbygging.

Cz: Røys utenfor planområdet.

Da: Steinstreng, fjernet under velbygging.

Db: Åkerhakk, fjernet under velbygging.

Dc: Sirkulær røys, bestående av mellomstor stein, noe skadet mot Ø hvor den støter mot skogsvei, ca 4,5 m i diameter, 80 cm høy. Godt bevart, løvvegetasjon. Mulig gravrøys.

Dd: Sirkulær/oval røys, bestående av mellomstor stein rundt en stor bergblokk, ca 3 x 5 m, 50 cm høy. Ligger like Ø for skogsvei. En del løvvegetasjon. Mulig gravrøys.

De: Liten sirkulær røys, bestående av små og mellomstor stein, 1,5 m i diameter, 20 cm høy, ligger i krysset mellom to skogsveier. Løvvegetasjon.

Df: Sirkulær/oval røys, bestående av mellomstor stein, ca 5 m i diameter, 0-30 cm høy. Deler av den er nesten usviklet (skadet?), men ellers er den godt bevart.

Dg: Sirkulær røys, bestående av stor og mellomstor stein, ca 5 m i diameter, 100 cm høy, ligger like Ø for skogsvei. Løvvegetasjon. Mulig gravrøys (foto øverst).

Dh: Sirkulær røys, bestående av mellomstor stein, ca 4 m i diameter, 20 cm høy. Omringet av løvskog, ellers relativt godt bevart.

Di: Sirkulær røys, bestående av stor og mellomstor stein, ca 5 m i diameter, 70 cm høy. Godt bevart, men en del løvtrær.

Dj: Oval røys, bestående av stor og mellomstor stein, ca 4 x 6 m, N-S, 60 cm høy. Godt bevart, men en del løvtrær.

Dk: Sirkulær røys, av stor og mellomstor stein, ca 6 m i diameter, 60 cm høy. Godt bevart, men en del løvtrær. Mulig gravrøys (foto midten).

Dl: Sirkulær/oval røys, bestående av mellomstor stein rundt en stor bergblokk, ca 8 x 10 m, 40 cm høy. Tangere ytterkanten av planområdet. Godt bevart, men en del løvvegetasjon. Mulig gravrøys, men bygd rundt en bergblokk.

Dm: Røys utenfor planområdet.

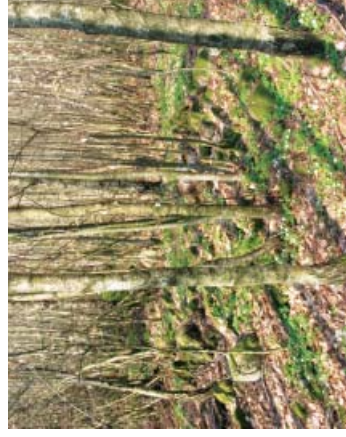
Do: Røys utenfor planområdet.

Dp: Røys utenfor planområdet.

Dq: Langrøys, bestående av mellomstor stein mellom enkelte store blokker, ca 3 x 6 m, 20-30 cm høy. Godt bevart, omringet av løvtrær.

Dr: Sirkulær røys, bestående av stein i ulik størrelse, bergblokk i Ø, ca 6 m i diameter, 60 cm høy. Godt bevart, omringet av løvtrær og granplanter.

Ds: Sirkulær røys, bestående av stor og mellomstor stein, ca 6 m i diameter, 80-90 cm høy. Godt bevart, omringet av løvvegetasjon. Mulig gravrøys (foto nederst).

Dc: Sirkulær røys av mellomstor stein rundt en stor bergblokk, ca 4 m i diameter, 30 cm høy. Nesten utvisket, omringet av løvtrær.

Du: Oval røys, bestående av stor og mellomstor stein i Ø, små i V (mulig påkaster rydingsstein), ca 3 x 5,5 m, 50 cm høy. Løvsskog, men ellers godt bevart (foto øverst).

Dv: Stor, sirkulær/oval røys av mellomstor stein, ca 7 x 8 m og 100 cm høy. Stort søkk i midten (plyndringssjopp), ca 70 cm dypt. Godt bevart, men en del løvvegetasjon. Mulig gravrøys.

Dw: Oval røys av mellomstor stein, noe mindre stein mot NV, ca 5 x 7 m, 90 cm høy. Løvvegetasjon, men ellers godt bevart. Ligger nedre ved skogsvei. Mulig gravrøys.

Dx: Oval/sirkulær røys av stor og mellomstor stein, ca 6 x 7 m, 60 cm høy. Omringet av løvsskog og granplanter. Mulig gravrøys.

Dy: Sirkulær røys av mellomstor stein, ca 7 m i diameter, 60 cm høy. Ligger rundt en stor bergblokk. Løvvegetasjon. Mulig gravrøys, men bygd rundt en bergblokk.

Dz: Sirkulær røys, bestående av stein av ulik størrelse, ca 4 m i diameter, 30 cm høy. Ligger i skogsvei, ellers godt bevart.

Ea: Sirkulær røys, bestående av stor og mellomstor stein, ca 4 m i diameter, 30 cm høy. Ligger rundt stor bergblokk, flere store trær.

Eb: Sirkulær røys av stor og mellomstor stein, ca 5 m i diameter, 100 cm høy. Granvegetasjon mot NV. Ligger delvis inn i granplantefelt, ellers godt bevart. Mulig gravrøys (foto midten).

Ec: Oval røys av stor og mellomstor stein, ca 5 x 7 m, 40 cm høy, ligger rundt en stor bergblokk. Ligger delvis inn i granplantefelt, ellers godt bevart. Mulig gravrøys.

Ed: Sirkulær røys av stor og mellomstor stein, ca 8 m i diameter, 100 cm høy. Toppet av stor bergblokk, som tilsynelatende ligger høyt i røysa (bauta?). Ligger inne i granplantefelt, ellers godt bevart. Mulig gravrøys.

Ee: Røys utenfor planområdet.

Ef: Røys utenfor planområdet.

Eg: Røys utenfor planområdet.

EH: Røys utenfor planområdet.

Ei: Røys utenfor planområdet.

Ej: Røys utenfor planområdet.

Ek: Røys utenfor planområdet.

El: Sirkulær røys av mellomstor stein, ca 8 m i diameter, 120 cm høy. Ligger rundt en stor bergblokk. Godt bevart, men en del trær. Tangere ytterkanten av planområdet. Mulig gravrøys, men bygd rundt en stor bergblokk.

Em: Røys utenfor planområdet.

En: Røys utenfor planområdet (foto nedest).

Eo: Sirkulær røys av stor og mellomstor stein, ca

5 m i diameter, 110 cm høy. Godt bevart, men en del trær. Tangere ytterkanten av planområdet. Mulig gravrøys.

Ep: Røys utenfor planområdet.

Eq: Røys utenfor planområdet.

Er: Røys utenfor planområdet.

Es: Røys utenfor planområdet.

Et: Røys utenfor planområdet.

Eu: Røys utenfor planområdet (foto øverst).

Ev: Røys utenfor planområdet.

Ew: Røys utenfor planområdet.

Ex: Røys utenfor planområdet.

Ey: Røys utenfor planområdet.

Ez: Røys utenfor planområdet.

Fa: Langrøys av stor og mellomstor stein, 3 x 5 m, ca 30 cm høy. Delvis utvisket, en del løvsskog (foto midten).

Fb: Sirkulær røys av mellomstor stein, ca 3 m i diameter, 30 cm høy. En del løvsskog.

Fc: Sirkulær røys/steinrøys, av små stein, ca 3 m i diameter, 30 cm høy. Ligger mellom røys 6 og 7, i åpent og hellende terreng.

Fd: Sirkulær røys, bestående av små og mellomstor stein, ca 2,5 m i diameter, 50 cm høy. Ligger like S for røys 40, i granskog.

Ff: Sirkulær røys, bestående av små og mellomstor stein, ca 5 m i diameter, 40 cm høy. Ligger like V for granfelt, SØ for røys 201.

Fg: Sirkulær røys, bestående av mellomstor stein rundt en blokk, ca 3 m i diameter, 30 cm høy. Ligger mellom røys 217 og 219, i åpent og hellende terreng (foto nedest).

Fh: Sirkulær røys av små stein, ca 3 m i diameter, 30 cm høy. I granskog Ø for skogsvei.

Fi: Noe triangulær røys, bestående av stein i ulik størrelse, ca 7 x 9 m, ca 1 meter høy i nedre kant hvor den er mest synlig og hvor den ligger på en brink. Ligger i granskog Ø for skogsvei.

Fj: Sirkulær røys, bestående av stein i ulik størrelse, ca 5 m i diameter, 70 cm høy. Ligger i granskog Ø for skogsvei.

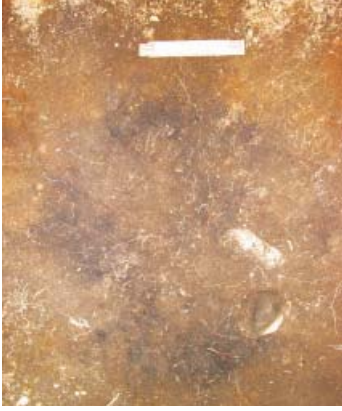
Fk: Oval røys, bestående av stor og mellomstor stein, ca 5 m i diameter, 60 cm høy i nedre kant hvor den er mest synlig og hvor den ligger på en brink. Ligger i granskog Ø for skogsvei.

Fl: Sirkulær røys, bestående av små og mellomstor stein, ca 3 m i diameter, 50 cm høy. Ligger i en åpent område i granskogen Ø for skogsvei. Rammes i høy grad av utbygging.

Fm: Sirkulær røys, bestående av små stein, ca 3 m i diameter, 30 cm høy. Ligger i granskog Ø for skogsvei.

Fn: Noe uslekke røys av mellomstor stein rundt en bergblokk, ca 2 x 3 m. Løvvegetasjon.

Avkrefret, forsknking.
Gh: Sirkular forsknking (1 m i diameter, 20 cm dyp) med omliggende voll (4 m i diameter). Under-sker tidligere, fremdeles open. Dateret til 1540±80 BP. Kalibrert alder 240-660 AD, siste del av eldre jernalder.

Gc: Sirkular forsknking (1,10 m i diameter, 15 cm dyp) med omliggende voll (3 m i diameter). Ikke stukket med sonderingsbor.

Gd: Stor, sirkular forhyning med flat topp, ca 13 m i diameter, 0,30-1,20 m hoy (hoyest i nedre kant). Etterreformatorisk. Rammes i hoy grad av utbygging, men er ikke automatisk ferdig.

Det ble totalt anlagt 4 sjakter med maskin på Hordalsisen. Hoydedraget er sterkt skogkledd, og plasseringen av sjaktene var derfor noe betinget av tilgjenglighet. Det var likvel et mål å gjore undersokelser av det mulige bosetningsomradet. Alle de fire sjaktene ga positive strukturer.

Ge: Ildsted/kokegrop (foto overst).

Gh: Kokegrop.

Gi: Kokegrop.

Gk: Ildsted/kokegrop.

Gl: Ildsted.

Gm: Kokegrop.

Gn: Ildsted/kokegrop.

Go: Kokegrop. C14-proven T-18505 ble radiologisk dateret til BP 1925±105, med kalibrert alder 200 BC-350 AD, forromersk jernalder-romertid.

Gp: Kokegrop (foto midten).

Gq: Ildsted/kokegrop.

Gr: Kokegrop. Funn av flintavslag med bruksretusj (Funn nr. 4 – foto under, venstre).

Gs: Ildsted (foto nederst, hoyre).

Gt: Kokegrop.

Gu: Kokegrop.

Gv: Dyrkningsprofil (3 lag). Ettersom problemstillingen pa denne lokaliteten i stor grad gjalt odelgelsen av garden, ble det sendt inn prove av det overste dyrkningslaget under torva. Denne ble radiologisk dateret til BP 2160±30, med kalibrert alder 660-870 AD, overgangen eldre/ynge jernalder (Taa-6093).

Gw: Kokegrop. C14-proven T-18504 ble dateret til BP 2085±105, med kalibrert alder 200 BC-150 AD, forromersk jernalder-romertid.

Gx: Ildsted/kokegrop.

Fo: Sirkular roys, bestaende av stor stein, ca 1,5 x 8 m, SV-NØ, 40 cm hoy. Ligger i granskog Ø for skogsvet, og ikke Ø for roys Fm.

Fp: Sirkular forsknking (1 m i diameter, 30 cm dyp) med omliggende voll (4 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, kull pavist.

Fq: Sirkular forsknking (80 cm i diameter, 15 cm dyp) med omliggende voll (4 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, ikke pavist kull. Sannsynligvis naturlig.

Fr: Sirkular forsknking (1 m i diameter, 20 cm dyp) med omliggende voll (3,5 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, ikke pavist kull. Sannsynligvis naturlig.

Fs: Sirkular forsknking (1 m i diameter, 25 cm dyp) med omliggende voll (4 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, ikke pavist kull. Sannsynligvis naturlig.

Ft: Sirkular forsknking (1,8 m i diameter, 30 cm dyp) med omliggende voll (4,5 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, mye kull eter). Stukket med sonderingsbor, mye kull pavist. Mye skjorbreitt stein ble ogs pavist.

Fu: Sirkular forsknking (1,5 m i diameter, 20 cm dyp) med omliggende voll (5 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, mye kull pavist.

Fv: Sirkular forsknking (1,4 m i diameter, 30 cm dyp) med omliggende voll (4 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, ikke pavist kull. Sannsynligvis naturlig.

Fw: Sirkular forsknking (1,10 m i diameter, 20 cm dyp) med omliggende voll (4 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, mye kull pavist. Stukket i 2005, satt ut datering.

Fx: Sirkular forsknking (1,5 m i diameter, 15 cm dyp) med omliggende voll (4,5 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, kull pavist (foto midten).

Fy: Sirkular forsknking (1,20 m i diameter, 25 cm dyp) med omliggende voll (4 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, ikke pavist kull. Sannsynligvis naturlig (foto nederst).

Fz: Sirkular forsknking (1,20 m i diameter, 30 cm dyp) med omliggende voll (4,5 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, ikke pavist kull. Stukket med spade i sentrum, manglet kull. Avkrefret, naturlig forsknking.

Ga: Sirkular forsknking (1,30 m i diameter, 25 cm dyp) med omliggende voll (3,5 m i diameter). Stukket med sonderingsbor, ikke pavist kull. Stukket med spade i sentrum, manglet kull.

MR.	NR.	FORDELE E1B	INTROG. FELT 2B	NYA	KOMPLIKT	ANNET	E1A PROJEKT # = FORDELE E1B
DA	1						
DA	2						
DA	3						
DA	4						
DA	5						
DA	6						
DA	7						
DA	8						
DA	9						
DA	10						
DA	11						
DA	12						
DA	13						
DA	14						
DA	15						
DA	16						
DA	17						
DA	18						
DA	19						
DA	20						
DA	21						
DA	22						
DA	23						
DA	24						
DA	25						
DA	26						
DA	27						
DA	28						
DA	29						
DA	30						
DA	31						
DA	32						
DA	33						
DA	34						
DA	35						
DA	36						
DA	37						
DA	38						
DA	39						
DA	40						
DA	41						
DA	42						
DA	43						
DA	44						
DA	45						
DA	46						
DA	47						
DA	48						
DA	49						
DA	50						
DA	51						
DA	52						
DA	53						
DA	54						
DA	55						
DA	56						
DA	57						
DA	58						
DA	59						
DA	60						
DA	61						
DA	62						
DA	63						
DA	64						
DA	65						
DA	66						
DA	67						
DA	68						
DA	69						
DA	70						
DA	71						
DA	72						
DA	73						
DA	74						
DA	75						
DA	76						
DA	77						
DA	78						
DA	79						
DA	80						
DA	81						
DA	82						
DA	83						
DA	84						
DA	85						
DA	86						
DA	87						
DA	88						
DA	89						
DA	90						
DA	91						
DA	92						
DA	93						
DA	94						
DA	95						
DA	96						
DA	97						
DA	98						
DA	99						
DA	100						

MR.	NR.	FORDELE E1B	INTROG. FELT 2B	NYA	KOMPLIKT	ANNET	E1A PROJEKT # = FORDELE E1B
DA	1						
DA	2						
DA	3						
DA	4						
DA	5						
DA	6						
DA	7						
DA	8						
DA	9						
DA	10						
DA	11						
DA	12						
DA	13						
DA	14						
DA	15						
DA	16						
DA	17						
DA	18						
DA	19						
DA	20						
DA	21						
DA	22						
DA	23						
DA	24						
DA	25						
DA	26						
DA	27						
DA	28						
DA	29						
DA	30						
DA	31						
DA	32						
DA	33						
DA	34						
DA	35						
DA	36						
DA	37						
DA	38						
DA	39						
DA	40						
DA	41						
DA	42						
DA	43						
DA	44						
DA	45						
DA	46						
DA	47						
DA	48						
DA	49						
DA	50						
DA	51						
DA	52						
DA	53						
DA	54						
DA	55						
DA	56						
DA	57						
DA	58						
DA	59						
DA	60						
DA	61						
DA	62						
DA	63						
DA	64						
DA	65						
DA	66						
DA	67						
DA	68						
DA	69						
DA	70						
DA	71						
DA	72						
DA	73						
DA	74						
DA	75						
DA	76						
DA	77						
DA	78						
DA	79						
DA	80						
DA	81						
DA	82						
DA	83						
DA	84						
DA	85						
DA	86						
DA	87						
DA	88						
DA	89						
DA	90						
DA	91						
DA	92						
DA	93						
DA	94						
DA	95						
DA	96						
DA	97						
DA	98						
DA	99						
DA	100						

<p>Klassifisering Kategori: Arkeologisk lokalitet Art: Gravfelt</p> <p>Stedfesting Fylke: Vestfold ØK-kart: Cj029-5-4 Kommune: Sandefjord Gårdsnavn: Fevang nordre</p> <p>Eiendomsopplysninger Eiendom 1 Kommune: Sandefjord Gnr. 21, Feste nr: 0 Bnr. 24, Selsjóns nr: 0 Bruksnavn: Fevang nordre</p> <p>Eiendom 2 Kommune: Sandefjord Gnr. 23, Feste nr: 0 Bnr. 21, Selsjóns nr: 0</p> <p>Geometri Koordinatsystem: (23) UTM zone 33 (EUREF89/WGS84) Nørd: 6572978 Øst: 227949,804 Metadata på digital stedfesting: Målestøde: 55 Digitalisert på dig-bord fra papirkopi Nøyaktighet (cm): 1000</p> <p>Oppretting og ansvar Registrert Dato: 30.06.1972 Ansvarlig etat: Utført av: T. Bøy, 29. Instans: Registreringstype: Økonomisk kartverk Flyfoto, serie: 4459 G10 (R12) Tidligere idnummer: 1-001052</p> <p>Detaljer Litteraturrevisning: UO top ark: Igens Larsen 1925: Innberetning 1925. UO top ark: H. Thw. Hansen 1917: Innberetning til Sandehered bygdeboknemd 1917. VO s 383. UO top ark: E. Sjøelsvik 1961: Innberetning 1961. UO top ark: Stefan Høglin 1984: Innberetning om kulturografske undersøkelser på Hordalsåsen i 1984. UO top ark: Lasse Sundbo 1984: Innberetning om arkeologiske funn, geologi og jordsmønn på Hordalsåsen. UO top ark: Ingrid Smedstad 1984: Innberetning om undersøkelse av usikker tuff. Sjakt 1, rute 12.</p>	<p>Beskrivelse: I Ø-hellingen av kronen på skogkledd morenerygge ligger 42 gravrøysar. De fleste er klart markerte og kan synes urore. Mange av røysene er bygd omkring en stor steinblokk. NØ i feltet ligger en røys omkring en steinblokk, h 2,5 m. Lengst i SV ligger en flokk rundrøys. Uhørt. D 15m, h 1,5m. Feltet ligger V for N-S-orientert skogsvet som passerer Høland grustak, men iallefall 1-2 røysar ligger på Ø-siden av veien. I NØ går deler slik at 2 røysar ligger på eiendommen til Kaare Viken. Feltet er bevolet med bøkeskog, i NØ en del gran. I V grenser det inn til et hugstfelt. Røysene i SV ligger i et plantefelt der granene (pr 1972) er ca 2,5-3m høye og gjør feltet svært uoversiktelig. D 4-15m, h 0,2-1,5m. I forbindelse med utbygging av ny E18 ble det ved den arkeologiske undersøkelsen sommeren 1984 konstaterat at det dreide seg om fossile dyrkingsspor. Fossile dyrkingsspor finnes på hele Hordalsåsen og innen dette området ligger 4459 G10 R12. Se egen rapport for hele området, kalt gårdsanlegg.</p> <p>Terrengbeskrivelse: Skog i Ø-helling av et småkupert, NNØ-SSV-gående morenedyng i V-delen av ra-ryggen. Usikten stengt av skog. Fra feltene NØ-kaat kan man skimte husene på Tassebekk.</p> <p>Orientering: 22,5m NV for garasjen på Høland grustak, 23/31. 225m V for Tassebekk, 21/18.</p> <p>Tilhørende enkeltminner 1 Gravrøys AUT 2 Gravrøys AUT 3 Gravrøys AUT 4 Gravrøys AUT 5 Gravrøys AUT 6 Gravrøys AUT 7 Gravrøys AUT 8 Gravrøys AUT 9 Gravrøys AUT 10 Gravrøys AUT 11 Gravrøys AUT 12 Gravrøys AUT 13 Gravrøys AUT 14 Gravrøys AUT 15 Gravrøys AUT 16 Gravrøys AUT 17 Gravrøys AUT 18 Gravrøys AUT 19 Gravrøys AUT 20 Gravrøys AUT 21 Gravrøys AUT 22 Gravrøys AUT 23 Gravrøys AUT 24 Gravrøys AUT</p>	<p>25 Gravrøys AUT 26 Gravrøys AUT 27 Gravrøys AUT 28 Gravrøys AUT 29 Gravrøys AUT 30 Gravrøys AUT 31 Gravrøys AUT 32 Gravrøys AUT 33 Gravrøys AUT 34 Gravrøys AUT 35 Gravrøys AUT 36 Gravrøys AUT 37 Gravrøys AUT 38 Gravrøys AUT 39 Gravrøys AUT 40 Gravrøys AUT 41 Gravrøys AUT 42 Gravrøys AUT</p> <p>Sammenheng lokalitet Synlig over markoverflaten Registreringstype: Økonomisk kartverk Vernestatus: Automatisk fredet Lovgrunnlag: Kulturminneloven av 1978</p>
---	--	---

Lokalitet 52 - gravhaug, ID 31950

Hørdalen 23/31

ET18 Gull-Langåker løk 52, 53 og 54
 Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Hørdalen 23/31.

Haugen er noe ramponert, og store kampestein som skal hindre innkjørsling til grustaket ligger oppå haugen. Bevokst av ulikt kratt.

Se vedlegg neste s.

Klassifisering

Kategori: Arkeologisk lokalitet

Art: Gravminne

Stedfesting

Fylke: Vestfold

ØK-kart: C1028-5-2

Kommune: Sandefjord

Gårdsnavn: Hørdalen

Eiendomsopplysninger

Kommune: Sandefjord

Gnr: 23, Fester: 0

Bnr: 31, Seksjonsnr: 0

Bruksnavn: Haug

Geometri

Koordinatsystem: (2,3) UTM sone 33

(EUREF89)(WGS84)

Nord: 6572615, Øst: 227853

Metadata på digital stedfesting:

Målemetode: 55 Digitalisert på dig.bord fra papirkopi

Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Kontrollert

Dato: 29.08.1972

Ansvarlig etat:

Urført av: L. Resi, Instans:

Registrert

Dato: 29.06.1972

Ansvarlig etat:

Urført av: I. Bay, Instans:

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Flyfoto, seriease: ortofoto (R05) Tidligere idnummer: 1-

000999

Detaljer

Litteraturreferansing:

Kan være UO top ark: Irgens Larsen 1925; Innberetning nr

2 u gnr 23. VO s.382.

UO top ark: J. Storm Munch 1953; Innberetning 1953 nr

3 u gnr 23. (Høland grustak).

UO top ark: E. Skjelsvik 1961; Innberetning om registrering

1961 u 23/31.

Flyfoto 1182 D13 nr 11.

UO top ark: Brev av 26.08.1965 fra S. Haugen u gnr 23,

Høland sandtak.

UO top ark: E. Wiium 1965; Innberetning 03.09.1965.

Beskrivelse:

Helt i V-kanten av innkjørselveien til grustaket ligger: Gravhaug, strekt ramponert. Det er vanskelig å avgjøre hva som er selve gravhaugen da det er kjørt på et stort lass grus og kampestein. En kan se en tvilsom, uklart markering på S- og V-sida av gravhaugen, men tilkjørselveiene ødelegger bildet av dette. L Ø-V ca 10m, br 5m, 1,6m, grushaugene medregnet.

Andre gravhauger som litteraturen omtaler, er antagelig gått i grustaket. Det er noen haugformasjoner, ca 200m N for gravhaugen på flaten øverst på moreneryggen som kan minne om rester av gravhauger. Dette er antagelig hustuffer og spor etter bebyggelse. Skogbunnen på toppen av høydedraget synes å ha vært dyrka, iallefall overflatelydda mark.

Terengbeskrivelse:

S-hellinga av N-S-gående morenerygg på V-delen av ra-ryggen. Et stort grustak i V-sida av høydedraget. Villabebygginge i S og Ø, Fevang- og Hørdalen-gårdet i V.

Orientering:

Mellom innkjørsel og utkjørsel til og fra grustaket, 5m N riksevei 304, 25m N for våningshuset på Hagen, 211/19.

Tilhørende enkeltminner

31950 Gravminne

1 Gravhaug AUT

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Vemestatus: Automatisk fredet

Lovgrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Lokalitet 53 - kokegroper, ID 100384

Nordre Fevang 21/1

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Nordre Fevang 21/1, ca 20-40 m V for E18, på et lite jorde omgitt av skog. Terrenget er flatt, med noe helling mot NO.

Lokaliteten befinner seg ca 25 m N for skogkanten, og må trolig ses i sammenheng med det store kulturminneområdet som ligger i skogen (lokalitet 54). Det er dessuten kjent graver utenfor planområdet på begge sider av E18.

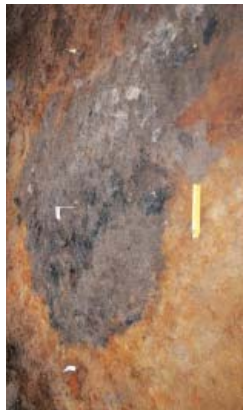
I datert struktur, romersk jernalder.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en positiv sjakt med funn av to kokegroper. Undergrunnen består av fin rød sand, leire og noe sand (pafyll), rød grus/sand og pafyll leire. Fire dreneringsgrofter går gjennom sjakta.

A: Oval kokegrop med dimensjon 120 x 169 cm. Massene består av noe sand og store mengder kull. En markant kullrand går rundt hele strukturen.

B: Kokegrop. Formen er ujevn sirkulær (med en "arm" mot SV), diameteren er 160 cm. Massene består av en del grus og sand, noe nevestor stein og store mengder kull. C14-prøven T-18130 ble datert til BP 1870±65, med kalibrert alder AD-330 AD, romersk jernalder.

Lokalitet 54 - graver, dyrkingsspor og hulveisrester,

ID 100385, 79726

Nordre Fevang 21/1 og 21/12

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Nordre Fevang 21/1 og 21/12. Terrenget er kupert, og vekster mellom bergkoller og skogsbevokste sletter. Det er til dels bratt helling mot NO.

Trolig kan denne lokaliteten oppfattes i sammenheng med lokalitet 53, og det er interessant å belyse hvorvidt det finnes sammenheng med dateringen av denne til romersk jernalder og en eventuell datering av strukturene på lokalitet 54.

Se også vedlegg fra Askeladden side 163.

Omfang, strukturer og funn

A: Hulvei. Til sammen tre hulveisrester antas å være rester etter samme vei. De to nordligste løpene av hulveien har ikke den karakteristiske U-formen, men ses mer som en L-form. Veirestene ligger på langs i en bakke, og situasjonen når folk går der vil derfor være størst i overkant. Disse to nordligste hulveiløpene kan være gamle kjoertreier, men ettersom det sørligste hulveiløpet går forbi en gravhaug og er tydelig U-formet, kan ikke de to nordligste løpene helt avskrives. Veirestene er ca 1 meter brede, og ganske uryddelige. Det sørligste hulveiløpet går noen meter NV for C. Dette har U-form, og løpet er ca 1 m bredt og ca 20 cm dyp.

B: Gravhaugen har en diameter på 8 meter og er 1,5 meter høy, med plyndringsgrøp. Gravhaugen ligger i overkant av fossil åker, og har utsyn mot S. Haugen består av stein og jord. Den synes på overflaten som en jordhaug.

C: Gravhaug med diameter på 8 m og 1,7 m høy målt fra nedkant. Haugen består av stein og jord. Den synes på overflaten som en jordhaug. Haugen ligger i oppkant av fossil åker, og har utsyn mot V og S. Den er noe ødelagt i NV. Noen meter NV for gravhaugen går en liten hulveisrest (A).

D: Gravhaug, er tidligere registrert. 7 m i diameter og høyde 0,5 m. Den ligger i overkant av fossil åkermark, og ses som en lav jordhaug med plyndringsgrøp. Stikking med jordbor i haugen viste at det ligger stein her. Området rundt er ryddet for stein.

E: Sirkulær røys av fotballstor stein, bevosket med mosse og gress. Diameteren er 4 m og høyden er ca 0,5 m. På toppen av røysa er det kastet på mindre stein som ikke er bevosket med mosse, og kanskje har røysa blitt brukt som rydningsrøys i nyere tid. Den mest sannsynlige tolkningen er rydningsrøys, men den kan ikke helt avskrives som gravhaug, særlig med tanke på de andre kulturminnene i området. Røysa ligger på en bergknaus med utsyn mot åker i S.

F: Stor røys, tidligere registrert. Diameteren er ca 20-25 m, og høyden fra nedkant er opp til 1,5-2 m. Det vokser gress og løvtrær på røysa. Haugen ligger i fossil åker, og består av fotballstor og noe større stein. Opppe på selve røysa ligger flere mindre rydningsrøysar som ser ut til å være fra nyere tid, ettersom det ikke er noe vegetasjon på dem. De består av knyttenevostor og noe større stein.

G: Grawrøys på berg i den sørlige enden av en åskant. Diameteren på røysa er ca 10 m og høyden er 1,5 m. Haugen består av fotballstor stein og har utsyn mot V og S.

H: Fossil åker. Fra Fevang i N stiger terrenget opp mot berg. Terrenget er her bevosket med lynn, furu og små løvtrær. Videre mot SØ skråner terrenget relativt bratt ned mot et slette i Ø. Denne sletta ligger like V for E18, og består av fossil åker bevosket med høk. Den fossile åkeren ligger hovedsakelig på sletta, men fortsetter også opp i skråningen.

I: Fra SV-enden av H skråner terrenget mot S ned til enda en fossil åker. Denne fossile åkeren er bevosket med ung planter granskog, og antas å være lagt brakk i nyere tid, ettersom marfjord ikke skiller seg nevneverdig fra åkeren som ligger S for urmarksområdet.

Klassifisering
 Kategori: Arkeologisk lokalitet
 Art: Gravfelt

Stedfesting

Fylke: Vestfold
 ØK-kart: Cj028-5-2
 Kommune: Sandefjord
 Gårdsnavn: Fevang nordre

Eiendomsopplysninger

Kommune: Sandefjord
 Gnr: 21 Feste nr: 0
 Bnr: 12 Seksjonsnr: 0
 Bruksnavn: Fevang nordre

Geometri

Koordinatsystem: (23) UTM zone 33
 (EUREF89/WGS84)
 Nord: 6572363 Øst: 227517.25

Metadata på digital stedfesting

Målemerode: 55 Digitalisert på dig-board fra
 papirkopi
 Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Registrert
 Dato:29.05.1972 Ansvarlig etat:
 Urforf av: T. Ray Instans:
 Registreringstype: Økonomisk kartverk
 Flyfoto, serie- og orofoto (R03)
 Tidligere idnummer:1-001004

Litteraturrevisning:

UO top ark: E. Skjelsvik 1961: Innberetning om registrering 1961, avsn II nr 3-4 u 21/12-21,31,35;36,43. Flyfoto 1182 D13 nr 8.

Beskrivelse:

I skoghølet N for åkeren: 1. Rundrøys, ordblandet, ganske klart markert. Den er noe utrottet og har krater i toppen. Bevolst med gran og eier, D 9m, h 0,5m. På en åkerholme 25m VSV for 1, skal ifølge litteraturen ligge en gravrøys. Her sees:
 2. Tvilsom røys. Den er pålagt mye ny stein og er svært tilgrodd med kratt. D 15m, h 1,5m.

Terengbeskrivelse:

Skoghølet og åker i S-enden av Briheråsen. Vid utsikt Ø-VNY-over. Husene på gården sees i SØ.

Orientering:

200m NV for våningshuset på gården.

Tilhørende enkeltminner:

79726Gravfelt
 1GravrøysAUT
 2GravrøysAUT

Sammenheng lokalitet:

Synlig over markoverflaten
 Registreringstype: Økonomisk kartverk
 Vernestatus: Automatisk fredet
 Lovgrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Lokalitet 55 – gravfelt ID 51659

Søndre Fevang, 20/44

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Søndre Fevang, 20/44.

Minst to av haugene ser ut til å ha fått ytterligere skader siden registreringen, i form av et stort krater ned fra toppen i den sørligste haugen, og krater inn fra N i den nordligste haugen. Begge er likevel store og påfallende hauger.

Se vedlegg neste s.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Gravfelt

Stedfesting
Fylke: Vestfold
ØK-kart: C1028-5-2
Kommune: Sandefjord
Gårdsnavn: Fevang

Eiendomsopplysninger
Eiendom 1
Kommune: Sandefjord
Gnr: 20, Feste nr: 0
Bnr: 4, Seksjonsnr: 0

Eiendom 2
Kommune: Sandefjord
Gnr: 20, Feste nr: 0
Bnr: 5, Seksjonsnr: 0
Bruksnavn: Fevang søndre

Geometri
Koordinatsystem: (23) UTM søme 33
(EUREF89/WGS84)

Nord: 6571940,5 Øst: 227105,25

Metadata på digital stedfesting:

Målemerode: 55 Digitalisert på dig.bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Registrert
Dato: 05.07.1972,
Ansvarlig etat:

Utført av: T. Bay, Instans:

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Flyfoto, serietse-ortofoto (R10)

Tidligere idnummer: I-000990

Detaljer

Litteraturreferensvinge:

UO top ark: H.Thv. Hansen 1917: Innberetning til Sandherred bygdeboknemnd u 20/4.

UO top ark: Irgens Larsen 1925: Innberetning, nr 1-2 u 20/4, VO s. 368.

UO top ark: E. Skjelsvik 1961: Innberetning om registrering, nr 1-5 u 20/9, flyfoto 1182 D13 nr 12 og 1182 D11 nr 12.

UO top ark: I. Lindblom 1984: Innberetning om sjaktning ved Romningane av 06.08.1984.

Beskrivelse:

I svakt NV-hellende plantefelt, tidligere beitemark ligger lengst i N:

1. Rundroys eller haug. Ganske klart markert, avlatet i toppen, synes ellers uøret. Bevoist med ca 1m høye graner og høyt gras. V-delen av haugen ligger på Fevang søndre 20/5,8. 1m S for 2 og på Fevang søndre 20/4 s grunn:

2. Haug, avlang. Dårlig markert, avlatet i toppen. Bevoist med 1m høye graner og høyt gras. Nepppe forminnende. Tverrmål N-S 17m, br 9m, h i N 1m, i S går haugen i ett med terrenget, 4m Ø for 2 og også på 20/4 s grunn:

3. Rundroys. Klart markert, jordblendet. Langs NV-, N- og NØ-kanten er det rester etter fotfjæde. Krater i toppen, d 2,5m, dybde 1,2m. Fra NØ og inn til midten av haugen går det en sjakt, l 4m, br 1,5m, D 13m, h 1,8m, 1m S for 3 og på 20/4 s grunn:

4. Rundroys. Ganske klart markert, jordblendet. Søkk i toppen, d 1m, dybde 0,5m. Røysa er bevoist med gras, lyng og pen, D 13m, h 1,2m. 15m S for 4, ca 40m rett S for pel 5500 og på 20/4 s grunn:

5. Rundroys. Noe uklart markert. Over røysa går en gammel vei som skjærer ut et dypt spor, br 1,5m, dybde 0,3m, fra NV til SØ. I NØ- og SV-kant tangeres røysa av steingrender.

Terrengbeskrivelse:

NNV-SSO-gående høydedrag V for raet. Fri utsikt til alle kanter. I ØSØ sees husene på Fevang søndre (20/4).

Orientering:

350m V/VNV for nærmeste hus på 20/5,8. 45m NV for hus på 20/1,42. 190m VNV for bru over Bjørnumsbekken.

Tilhørende enkeltminner

51659 Gravfelt

1 Gravroys AUT

2 Gravroys AUT

3 Gravroys AUT

4 Gravroys AUT

5 Gravroys AUT

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Vernesstatus: Autonomisk fredet

Loegrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Lokalitet 56 - branngrav, kokegrop og bebyggelsesrester,

ID 100394

Søndre Fevang 20/1

Et 18 Gull-Langaker lok. 55, 56 og 57-

Lokaliteten ligger på Søndre Fevang 20/1 ca 180 m V for Bjørnsumsbecken og 40-50 m Ø for næværende Et 18. Følg fegaten mot V fra gamletunet på Søndre Fevang til grensen for gammel innmark. Fra brua over Bjørnsumsbecken, 230 meter fra tunet, stiger lendet og danner en markant høyde egnet for bosetting: "Rønningane". Ø for høydedraget, lå gårdsbruken "Vesigården", etablert i siste halvdel av 1800-tallet og nedlagt i 1917. Lokaliteten ligger V for høydedraget, og synes ikke å være forsynnret av Vestigården 50-100 leigre øst. Områder, benyttes som kloveeng men var betremark/urmark tidligere (kart 1811). På samme høyde, mot N, ligger 4-5 gravhauger og samlet kan dette tyde på et gårds-anlegg.

4 daterete strukturer, romersk jernalder.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter to positive sjakter med funn av opp til 11 positive strukturer. Undergrunnen besto av lys gul, hard aursand. En del jernutelling enkelte steder og til dels store stein. Forsyrninger i form av noen få grøfter. Et par av disse var litt diffuse, og kan derfor kanskje være av eldre dato.

A: Sirkulær kokegrop, 90 cm diameter, mye trekkull og skjorbrent stein. En dreneringsgrøft skjærer gjennom anlegget i Ø-del. C14-prøven T-18522 ble radiologisk datert til BP 1689±80, med kalibrert alder 130-540 AD, romersk jernalder-folklevandringstid. Foto øverst.

B: Sirkulær kokegrop med diameter 100 cm. Mye trekkull og skjorbrent stein. En forsyrning skjærer gjennom anlegget i Ø-del. C14-prøven T-18523 ble radiologisk datert til BP 1600±95, med kalibrert alder 240-640 AD, overgangen eldre/nyere jernalder. Foto midten.

C: Sirkulær kokegrop, dimensjon 120 x 110 cm, med trekkull og skjorbrent stein. En dreneringsgrøft skjærer gjennom a Ø-del.

D: Sirkulært stolpepor med dimensjon 35 x 30 cm. Grå humusholdig jord med en skjorbrent stein, spredde trekkullbiter og noen få biter av brent leire.

E: Bunn av sirkulær kokegrop. Diameter 100 cm, en del trekkull og litt skjorbrent stein.

F: Ovalt ildsted med dimensjon 55 x 50 cm. Inneholder trekkull og noe skjorbrent stein. C14-prøven T-18524 ble radiologisk datert til BP 1705±80, med kalibrert alder 70-530 AD, romersk jernalder-folklevandringstid.

G: Oval, udefinert nedgraving med dimensjon 85 x 70 cm. Masse av gråbrun humusholdig jord med spredde trekkullbiter og brent leire. Anlegget er forsynnret av en grøft og plogspor.

H: Dråpeformet dobbeltstolpehull med dimensjon 70 x 45 cm. Massen er lik G, med spredde trekkullbiter og biter av brent leire.

Profilen viste en dybde på ca 25-30 cm på den ene stolpen, og 15-20 på den andre. Avtrykk etter begge stolpene i profilen.

I: Mulig stolpehull. Delvis ovalt, men S del har rette kantar som går inn i sjakledanten. Dimensjon 65 x 60 cm. Massen er lik G og H, med spredde trekkullbiter og noe skjorbrent stein. Under opprens kom det fram et flintavslag. Dette synes ikke å være slått til redskapsproduksjon, men mer tilfeldig. Ildflint? (Fnr 7).

K: Sirkulært ildsted med dimensjon 60 x 50 cm, en del trekkull.

L: Braunngr. Tonneformet nedgraving, ca 210 x 190 cm. Massen i anlegget er gråbrun, humusholdig jord, i SØ del noe sandblandet.

Store deler av anlegget er fylt med nevestore og større stein, flere skjorbrente. Nedover i anlegget er det mye trekkull. Det ble gjort funn av et brent bein, uvist om det er fra dyr eller menneske (Fnr. 5).

6), samt noen skår av grov, kvartsagret brukskeramikk (Fnr. 5). C14-prøven T-18525 ble radiologisk datert til BP 1750±80, med kalibrert alder 70-530 AD, romersk jernalder. Foto nederst.

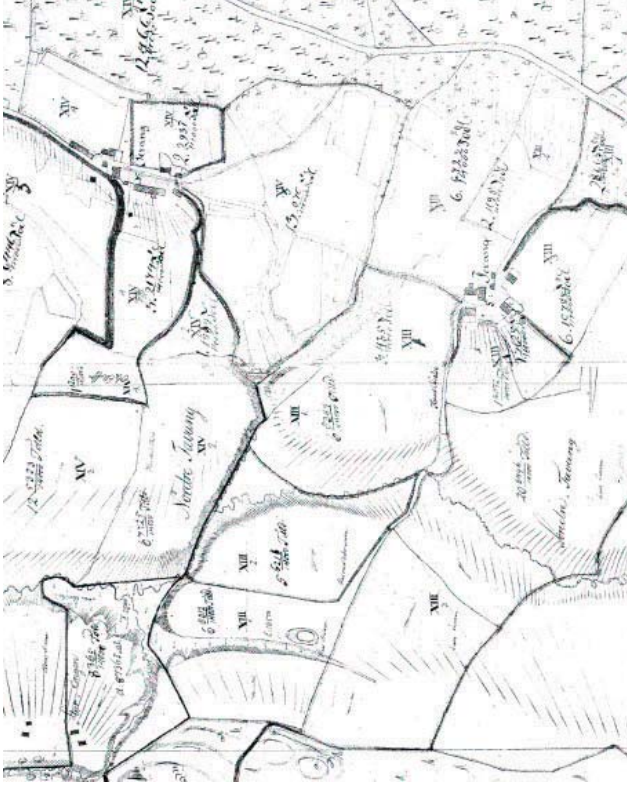
Lokalitet 57 - geil, ID 100396

Søndre Fevang 20/1 og 20/44

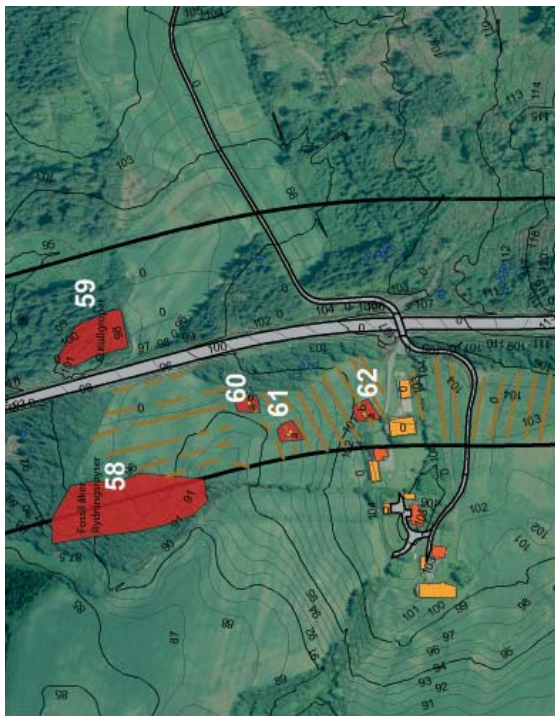
E18 Gull-Langaker løk 55, 56 og 57-
Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune,
på Søndre Fevang 20/1 og 20/44.

Geilen er avmerket på grevskapskartet
1811-1817 og utgjør et viktig trekk ved
gården Søndre Fevang. Den består av to
parallellle steingjelder (se kart).

Lokalitet 58 - rydningsrøysfelt, ID 104157

Fokserød 17/2, 17/3 og Bjørnerød 18/2

Et18 Gull-Langbåker lok. 58, 59, 60, 6

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Fokserød 17/2, 17/3 og Bjørnerød 18/2.

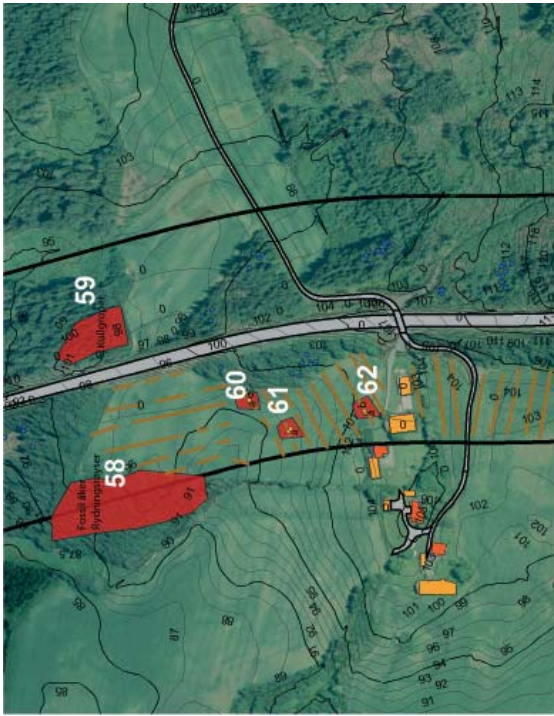
I skogholtet rett V for jorder ligger et felt med minst 8 rydningsrøysar. Bakken utenom røysene er relativt stenfri og representerer fossil åker. Røysene ligger hovedsakelig i V del av avmerket område. Det er også en del ryddet stein i Ø, men mye av det ser moderne ut og har trolig sammenheng med den nåværende åkeren og steingjerdssystemet i området.

Terrenget heller mot V, og området er beveget med barskog og lite undervegetasjon. Røysene ble ikke målt inn nærmere.

Lokalitet 59 - åkerflate og kullgroper, ID 104155

Bjørnerød 18/3

E18 Gull-Langåker løk. 58, 59, 60, 61

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Bjørnerød 18/3.

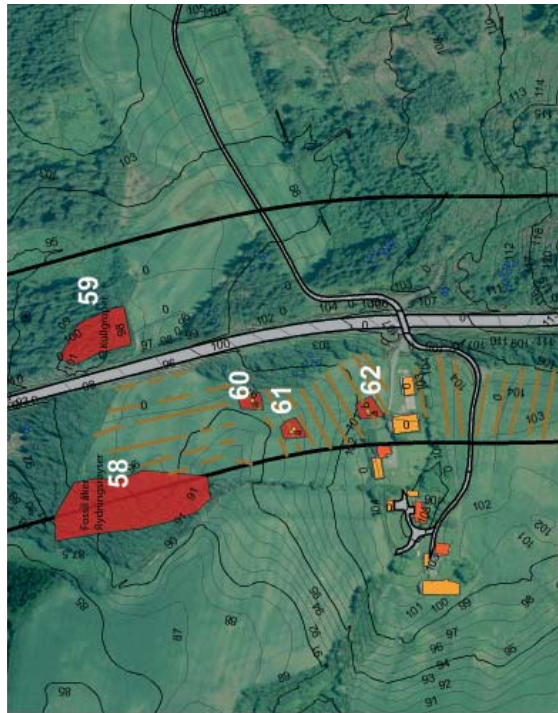
Lokaliteten består av en mulig eldre dyrkerflate med funn av minst 4 kullgroper. Stenfiatene med liten kulle i V. Terrenget heller mot SØ ned fra E18. Omkring den mulige dyrkede flaten er terrengt vått og myrteind. Lokaliteten ligger inn mot område som er dyrket i dag.

Bare én kullgrop ble totalregistrert (foto til høyre), denne hadde ca 2 m diameter, voll på ca 20 cm rundt hele strukturen og grop på ca 10 cm. Indre diameter 120 cm. Høller mot S.

Lokalitet 60 - kokegrop, ID 100400

Folksetrød 17/3

E18 Gulli-Langåker løk. 59, 60, 61

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Folksetrød 17/3. Omtrent på midten av jordet deles det i to av en forsknåking i terrenget, trolig er dette restene etter en bekk eller annet våtmarksområde. Lokaliteten ligger i skrånende terreng mot Ø, på den søndre delen av området. Rett N for lokaliteten gikk det et dike, muligens gammelt bekkedår. Bonden fortalte at dette området var brukt til gjenatt brenning og avfallsplass i flere generasjoner på 1900-tallet, noe som også delvis ble bekreftet ved sjaktning.

I datert struktur, yngre romertid/folkevandringstid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjakt med funn av en struktur. Undergrunnen besto av grå leire, noe jernutfelling, Dreneringsgrøfter.

A: Kokegrop, var tilnærmet rund med en diameter på ca 80 cm, og en maksimal dybde på ca 20 cm. Massen besto av brunsvart humus iblandet kull, og noe skjortbrent stein. C14-prøven Juu-6121 ble radiologisk datert til BP 1575±30, med kalibrert alder 410-560 AD, romersk jernalder og folkevandringstid.

Profil

1: Sort-brun kullblandet humus
2: Undergrunn

Plan

Strukturen er litt forstyrret av plying i N
Skjortbrent stein i S

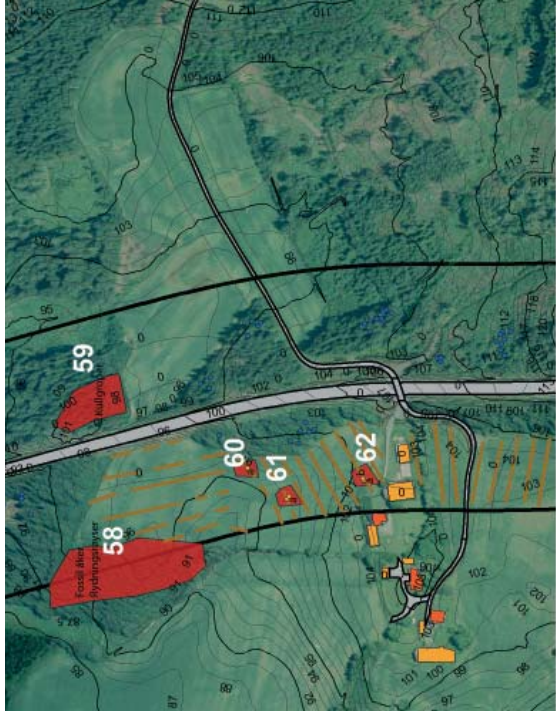
Sjakt 14

X Kull

Lokalitet 61 - kokegrop, ID 100401

Fokserød 17/3

E 18 Gullt/Langåker lok. 58, 59, 60, 61 og 62.

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Fokserød 17/3, ca 80 m V for E18. Omrent på midten av jorder deles det i to av en forsenkning i terrenget, trolig er dette restene etter en bekk eller annet vårmarksområde. Lokaliteten ligger i skrånende terreng mot Ø, på den søndre delen av området.

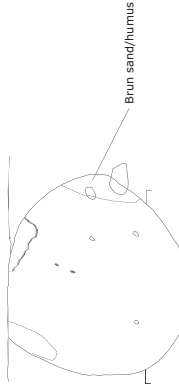
Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjakt med funn av en struktur. Undergrunnen består av brun sand iblandet stein.

A: Rund kokegrop med en diameter på ca 120 cm og en dybde på 20 cm. Gråbrun sand iblandet humus med kull.

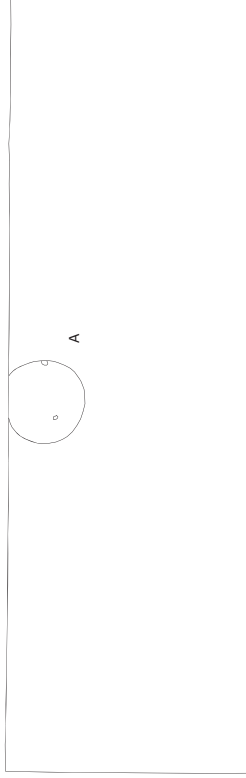
Struktur A
Plan

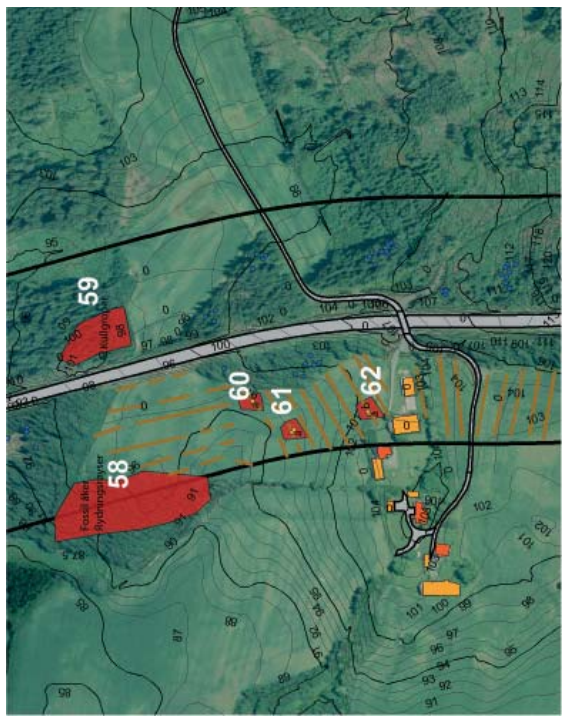
Grå humus, flekker med brun sand/humus

Sjakt 1.0

Lokalitet 62 - ildsted og kokegrop, ID 100402 Fokserød 17/3

E18 Gull-Langåker lok. 58, 59, 60, 1
Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Fokserød 17/3, omtrent 70 m V for E18, nær dagens bebyggelse. Omrent på midten av jorder deles dette i to av en fossenking i terrenget, trolig er det restene etter en bekk eller annet våtmarksområde. Lokaliteten ligger i skrående terreng mot Ø, på den søndre delen av området.

1 dateret struktur, yngre bronsealder.

Omfang, strukturer og funn

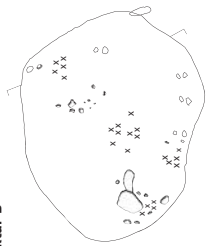
Lokaliteten består av en positiv sjakt med funn av to strukturer. Undergrunnen består av brun sand iblandet små og stor stein, og noe leire. Rester etter groft/gårdsvei i Ø del. I områder ble det også gjort et løstfunn av en flintflekke (fnr. 53).

A: Ildsted med tilhørende oval form og dimensjon 50 x 60 cm, og dybde på ca 13 cm. Strukturen besto av brunsort humus med kull, noe skjærbrent stein, C14-prøven T-18515 ble radiologisk datert til BP 3020±100, med kalibrert alder 1500-950 BC, yngre bronsealder.
B: Tilhørmet rund kokegrop med en diameter på ca 75 cm, og en maksimal dybde på ca 12 cm. Massen i kokegropen besto av brunsort humus iblandet kull.

Struktur B

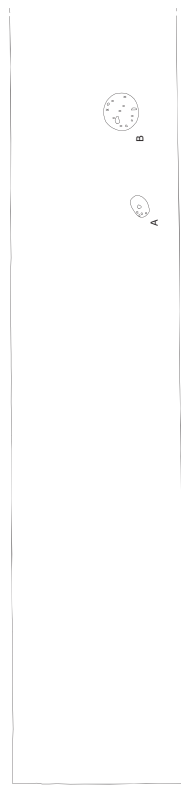
Plan

Profil

1: Kullblandet humus
2: Undergrunnen

Lokalitet 63 - geil/utmarksgjerde, ID 100411

Klinestad 15/5, 15/7 og 15/9

E18 Gull-Langåker, lok. 63, 64 og 65.

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Klinestad 15/5, 15/7 og 15/9. Landskaper heller noe mot V. Lokaliteten består av et steingjerde som strekker seg over hele planområdets bredde, og også markerer dagens bruilsgrense. Bare den ene steinrekken er bevart, og den andre er fjernet i nyere tid. Begge er avbildet på ortofoto fra ca år 2000.

Ingen strukturer ble påvist ved sjaktning i dette område. Inndertid ligger lokalitetene 64 og 65 ved utløpet av det gamle utmarksgjerdet.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter et steingjerde som representerer en tidligere fegell og utmarksgjerde. Linjen fungerer fortsatt som grense, og den er bevoskt med småkratt og noe bærtre.

Lokalitet 64 - kokegrop, nedgravinger, ID 100405

Klimestad 15/5

E18 Gulli-Langåker, lok. 63, 64 og 65.

Lokaliteten ligger i Sundefjord kommune, på Klimestad 15/5. Lokaliteten ligger opp til 50 m Ø for E18, i kupert landskap med en svak helling fra Ø til V.

4 dattere strukturer, 1 eldre bronsealder, 1 førromersk jernalder og 2 moderne.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en positiv sjakt med funn av opp til seks strukturer. Undergrunnen består av lys til mørk rødbrun grus/sand og noen steiner i vestlig del. Denne sjakta inneholder mange mørke, kullholdige flekker spredt ut over, men kun en av disse er en sikker struktur (A). Flere av flekkene ble avskrevet grunnet friskt usende trebitter og hele trepinner i massene. Det ble tatt et stort snitt i et av disse feiteene for å undersøke mulig åkerlag. Profilen viste en tynn kullstripe i et mørkere lag over grusen, men denne ble datert til yngre enn AD1650 og ugår dermed i vår sammenheng.

A: Sirkulær kokegrop med en utstikker. Dimensjonen er 95 x 68 cm. Massene består av mørkegrå sand med mye kull og det er skjolebrent, oppsmuldret og sørete stein. C14-prøven T14-6212 ble radiologisk datert til 2160±30, med kalibrert alder 360-100 BC, førromersk jernalder. Tegning.

B: Ukjent struktur med dimensjon 4 x 1,16 m. Nedgravning med to anført sammenhengende strukturer som begge er ujevne i plan. De har samme type masser med store mengder kull, store kullbiter som kan se moderne ut. Inneholder ellers lys grå sand, særlig i ytterkant, samt en del stein. C14 datert til yngre enn AD1705.

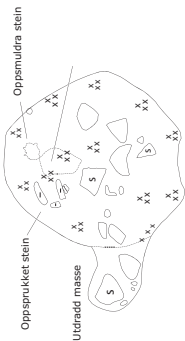
C: Ukjent struktur med dimensjon 1,60 m x 1,40 m. Strukturen har en nogenlunde jevn form i plan, og inneholder en god del kull, særlig i SØ del. Der er store kullbiter som minner om moderne masser. Ellers inneholder massene en god del sand og grus, samt en del nevestor stein. C14-datert til yngre enn 1680.

D: Ukjent struktur med dimensjon 1 m x 1,5 m. Strukturen har ujevn form i plan. En stein ble dratt opp under avdekking og den er derfor noe ødelagt. Massene inneholder en del kull og består stort sett av grus, noe sand og stein. Trolig moderne.

E: Ukjent struktur med dimensjon 60 cm x 1,10 m. Strukturen har ujevn form i plan. Det er vanskelig å se avgrensningen på den da massene rundt er mørke og inneholder mye stein. Massene er mørke og grusholdige, med mye stein og en god del kull. Trolig moderne.

F: Ukjent struktur med veldig ujevn form i plan. Den ligger ca en halv meter fra E og minner mye om den i fylning. Massene er mørke og grusholdige med en god del nevestor og større stein. En god del kull finnes, særlig i S-lig del. C14-prøven T-18490 ble datert til BP 3145±105, med kalibrert alder 1530-1100 BC, eldre bronsealder.

Struktur nr. A

Lokalitet 65 - kokegrop, ildsted og nedgravninger,

ID 100406

Klimestad 15/5

E18 Gull-Langtjøler, lok. 63, 64 og 65
Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Klimestad 15/5, opp til 30 m Ø for E18. Lokaliteten ligger i kapert landskap med en svak helling fra Ø til V.

Lokaliteten består av to sikre førreformatoriske kulturminner, og en rekke på 6 usikrete tolkede strukturer. Fra to av de usikre strukturene er det kommet ut dateringer fra bronsealder til middelalder.

6 daterte strukturer, sennelittikum, bronsealder, førromersk jernalder og middelalder.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av fire positive sjakter med funn av opp til åtte strukturer. Undergrunn av rødbrun sand, noe stein og gras.

A: Bunn av ildsted. Formen er sirkulær, dimensjon 116 x 111 cm. Massene er mørkegrå fin sand med en indre kullrand og noe småstein. Kullranden er tydelig i nesten hele strukturen og det er spredt kull innenfor. Den grå massen går over i brunt ytterst. C14-prøven T-18491 ble datert til 270±75, med kalibrert alder 1400-2000, og kan dermed være senmiddelalder. Foto øverst.

B: Ukløst struktur med dimensjon 2 x 1 m. Strukturen er veldig jevn i plan. Massene inneholder en god del kull, men er i stor grad ispedd sand og stein. Strukturen ble snittet i V del og viste en ujevn nedgravning som var 9 cm dyp. Herfra ble C14-prøven T-18492 datert til BP 3555±95, med kalibrert alder 2030-1600 BC, sennelittikum/eldre bronsealder.

C: Ukløst struktur med mål 2,20 cm x 1,40 cm. Strukturen har en noe lende jevn form i overflaten, oval og tykket i Ø. Det er mye kull (spesielt i V), en del sand (mer sandholdig mot Ø). Strukturen ble snittet i V del og viste en tydelig og jevn nedgravning, 25 cm dyp. En porøsebit ble funnet i toppen. C14-prøven T-18493 ble radiologisk datert til BP 2625±110, med kalibrert alder 1050-400 BC, yngre bronsealder-førromersk jernalder.

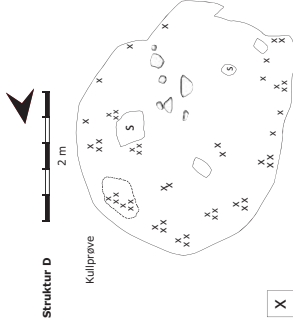
D: Kokegrop med dimensjon 98 x 77 cm. Uregelmessig form, tilnærmet sirkulær. Mørkegrå sand og noe stein (enkelte pulveriserte). Mye kull i N og V del, hovedsakelig ytre del av strukturen. C14-prøven T-18494 ble datert til 2135±70, med kalibrert alder 350 BC til AD, førromersk jernalder (T-18494). Tegning.

E: Ukløst struktur, 2,9 m lang, 94-20 cm bred. Strukturen inneholder en god del kullbiter spredt over hele. Massene består ellers av lys til mørk sand, noen stein her og der. Et plogspor skjærer gjennom strukturen i S del. Tre rester i midtre del (lys-mellombrun farge). Snitter i begge ender, relativt jevn nedgravning i N, 16 cm dyp. Noe mer ujevn nedgravning i S, 17 cm dyp. Herfra ble C14-prøven TUsa-6213 radiologisk datert til BP 755±30, med kalibrert alder 1215-1285 AD, middelalder.

F: Ukløst struktur med dimensjon 2,47 x 3,3 cm. Ujevn bueformet struktur. Strukturen er veldig tydelig i S, svinner noe hen mot N. Kullholdige masser, særlig i S. Noe stein. Mer sand mot N. Strukturen er snittet i S. Ujevn nedgravning, 13 cm dyp.

G: Ukløst struktur med dimensjon 1,7 x 1,3 m. Relativt jevn halvåneformet struktur. Massene er svært kullholdige, ispedd noe sand. Lyse sand i ytterkantene. Strukturen er snittet i S. Relativt fin og jevn nedgravning, 19 cm dyp. Herfra ble C14-prøven TUsa-6214 radiologisk datert til BP 2790±35, med kalibrert alder 1020-830 BC, bronsealder. Foto nederst.

H: Udelebert, sirkulær struktur med diameter på 19 cm. Strukturen er tydelig i plan, og massene er faste, mørke og inneholder lite kull. Snittning viste en noe ujevn nedgravning, 10 cm på det dypeste.

Lokalitet 66 - gravhaug og hulvei, ID 100412

Skjelberg 14/2

Et18 Gull-Langåker lok. 66 og 67

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Skjelberg, 14/2. Lokaliteten ligger på ytterkanten av planområdet, tett inn til skogsvei. Terrenget heller noe mot S, og området er beplantet med granskog, lite undervegetasjon. Det ble også stukket etter steinalderlokaliteter på flaten, uten at slike ble påvist.

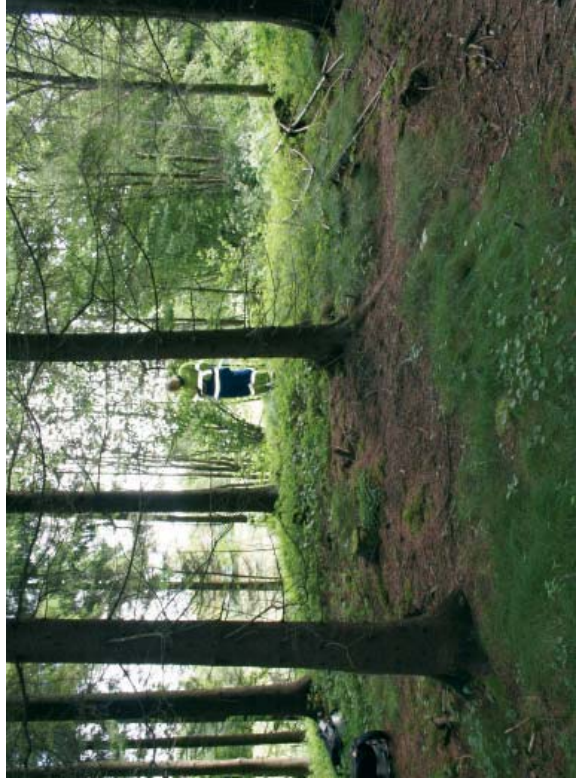

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en gravhaug og en hulvei

- A: Hulvei. Foto øverst. Hulveien skimtes til venstre på bildet.
 B: Gravhaug. Ca 70 cm høy, 2-3 m diameter. Graven ligger tett inn til gruset skogsvei, og kan ha tatt noe skade av denne. Foto nederst og på forrige side.

Lokalitet 67 - gravhaug, ID 12231

Skjelberg 14/2

E18 Gull-Langaker løk 66 og 67

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Skjelberg, 14/2.

Haugen ser ut til å være urørt siden registreringen. Ca 8 m Ø for haugen ligger en hestetreningsbane. Haugen er bevoskt med gran og noe bjerk, men trolig noe mindre vegetasjon i dag enn ved registreringen i 1972. Haugen er noe ujevn, men ser ikke ut til å ha andre skader enn søkket som nevnes i Askeladden.

Se vedlegg neste side.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Gravminne

Tilhørende enkeltminner
12231 Gravminne
1 Gravhaug/AUT

Sredfesting
Fylke: Vestfold
ØK-kart: C)027-5-1
Kommune: Sandefjord
Gårdsnavn: Skjelberg

Sammendrag lokalitet
Svnlig over markoverflaten
Registreringstype: Økonomisk kartverk
Vernestatus: Automatisk fredet
Løysgrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Geometri
Koordinatsystem: (23) UTM sone 33
(EUREF89/WGS84)
Nøyd: 6567877 Øst; 225340
Metadata på digital sedfesting:
Målemerode: 55 Digitalisert på dig-bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Registrert
Dato: 18.07.1972
Ansvarlig etat:
Utført av: T.Boy, U.B. Waagaard, Instans:
Registreringstype: Økonomisk kartverk
Flyfoto, serie: se ortofoto (R08) Tidligere idnummer:
1-000927

Detaljer

Litteraturhenvisning:
UO rop ark: C. Blindheim 1969; Brev 08.03.1969 til fru Anna Mathilde Larsen, Klinesrad, Sandar. Vedlagt kart over forminner langs riksvei 40 (nå E18).

Beskrivelse:

Uklart markert rundhaug av sandjord og stein. Litt uregelmessig i formen. Grunt, vidt søkk i SV. Andre skader umulig å laslå pga vegetasjonen. Tert bevoskt med elk, gran, lauvkratt og gras. D ca 8m, h ca 0,5m.

Terrangbeskrivelse:

Skogholt på V-siden av ræt. Tetrvokst med lauv, barskog, bregner og gress. Ingen utsikt.

Orientering:

60m Ø for driftsbygningen på gården.

Lokalitet 68 - kokegrop, ID 100413 Hundstok 12/1

E18 Gull-Langåker løk 68, 69 og 70
Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Hundstok, 12/1, på Ø-siden av E18, ca 130 m N for lokalitet 69. Lokaliteten ligger i terreng som skråner lett mot V.

Lokaliteten ligger for seg selv i en sjåkt, ca 50 m Ø for E18. Kulturminneområdet er avgrenset av funntomt areal omkring. Strukturen er datert til seinmiddeldalder eller etterreformatorisk tid, og kanskje bør den ses i sammenheng med lokalitet 69.

I datert struktur, seinmiddeldalder/ tidlig ny tid.

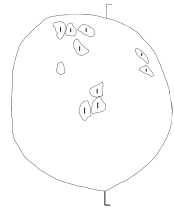
Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en positivt sjåkt med funn av en struktur. Undergrunnsmassene består av gulbrun grusholdig sand og blåhvitt leire. Det finnes en dreneringsgrøft og flere kullflekker.

A: Kokegrop med diameter 135 cm, og 32 cm dyp. Groppen var vanskelig å se i overflaten, sees bare som mørk masse med skjorbrønt stein. Formen er sirkulær. Fyllmassene består av fin brun sand, kullag enkelte steder. Kullet går i lag nedover i anlegget. Gropa er dyp og det er mye Nyere rotter finnes i anlegget. Gropa er dyp og det er mye hardt brønt stein, noe som skulle indikere en kokegrop av høy alder. Imidlertid ble det sendt inn to C14-prøver herfra, begge med unge dateringer, henholdsvis BP 3054-30, med kalibrert alder 1480-1650 AD (Tua-6120) og BP 3304-30 med kalibrert alder 1470-1650 AD (Tua-6122).

Struktur A
Plan

Profil

Lag nr. 1: Fin brun humusholdig sand
Nr. 0: Røtt

Lokalitet 69 - kullgrop, ID 100415

Hundstok 12/1

E18 Gull-Langåker lok. 68, 69 og 70

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Hundstok, 12/1, på Ø-siden av E18. Lokaliteten ligger på et planere område i lett skrånende terreng, ca 80 m Ø for E18.

Strukturen ligger for seg selv i en sjakt, og kulturrenneområdet er avgrenset av funntomme sjakter omkring. Lokaliteten bør trolig ses i sammenheng med lokalitet 68.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positivt sjakt med funn av en struktur. Massene består av grågul sand ispedd noe humus. Det finnes noen større stein i sjakta.

A: Sirkulær kullgrop bestående av et kompakt kullag med store biter kull og en kraftig kullrand. Dimensjon 73 x 71 cm. 35 cm dyp. Tolkningen kan indikere smieteknisk eller jernproduksjon i nærheten. Strukturen radiologisk daterert til BP 305±55, med kalibrert alder 1450-1800 AD, med størst sannsynlighet for å ligge for 1670. Strukturen er dermed automatisk fredet.

Struktur A

Lag nr. 1: Mørkbrun humusholdig fin sand ispedd noe kull. Noe småstein
Lag nr. 2: Kompakt kull m/ hele store kullbiter ispedd noe sand

I datert struktur, seinmiddeltider/tidlig ny tid.

Lokalitet 70 - kokegrop, ID 100416

Hundstok 12/1

E18 Gull-Langåker løk 68, 69 og 70

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Hundstok 12/1, ca 90 m V for E18. Terrenget heller mot SV.

Strukturen ligger for seg selv i en sjakt, og kulturminneområdet er avgrenset av funntomt areal omkring. Strukturen er datert til førromersk jernalder og romertid. Lokaliteten ligger noe lavere i terrenget enn disse.

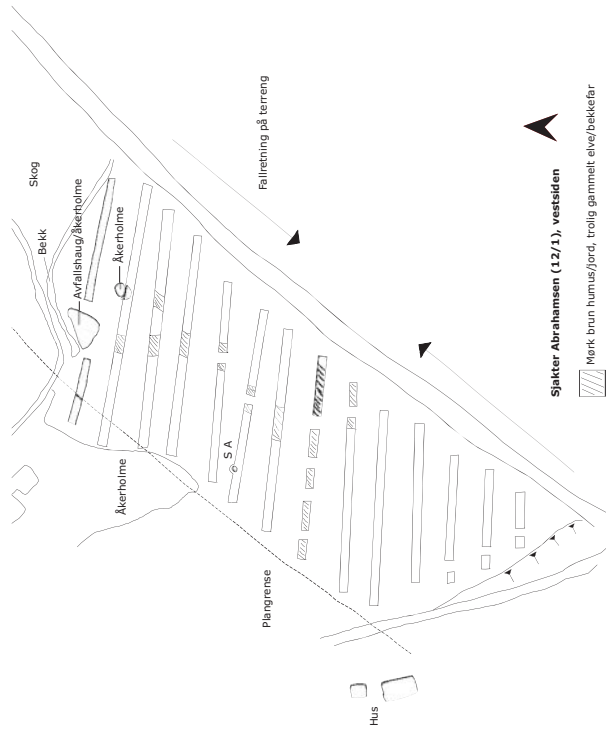

1 datert struktur, førromersk jernalder/romertid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en positiv sjakt med funn av en struktur. I midten av sjakta ligger et felt med fin grå leire, ellers består undergrunnen av rødbrun sand. Moderne dreneringsgrøfter krysser området.

A: Svakert oval kokegrop med dimensjon 50 x 45 cm. Fyllmassen besto av gråsvart jord, skjorbrent stein og kull. En kullrand gikk rundt kokegropa i S, V og N. Skjorbrent stein av forskellig størrelse fantes i hele gropa. Strukturen ble radiologisk datert til BP 2025±70, med kalibrert alder 210 BC-130 AD, førromersk jernalder og romertid.

Sjakter Abrahamssen (12/1), vestsiden

Merk brun humus/jord, trolig gammelt ølve/bekkekar

Lokalitet 71 - gravhaug, ID 39480

Bø 159/2

E18 Gull-Langaker lok. 71

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Bø, 159/2.

Haugen ble fjernet i forbindelse med bygging av Farrisledningen. Ingen synlige spor er igjen.

Se vedlegg neste side.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Bøstening/aktivitetsområde

Stedfesting

Fylke: Vestfold
ØK-kart: C1027-5-1
Kommune: Sandefjord
Gårdsnavn: Bø

Eiendomsopplysninger

Kommune: Sandefjord
Gnr: 159, Feste nr: 0
Bnr: 1, Saksjonsnr: 0
Bruksnavn: Bø

Geometri

Koordinatsystem: (23) UTM zone 33
(EUREF89/WGS84)
Nord: 6565889 Øst: 22368575
Metadata på digital stedfesting:
Målemetode: 55 Digitalisert på dig.bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Kontrollert
Dato: 30.09.1976
Ansvarlig etat:
Utført av: C. Keller, Instans:
Registrert
Dato: 07.08.1907
Ansvarlig etat:
Utført av: H og M. C. Sørheim, Instans:
Registreringstype: Andre
Tidligere idnummer: 1-000916

Detaljer

Litteraturhenvisning:
UO opp ark: C. Keller 1976: Innberetning om befaring 30.09.1976.
UO opp ark: P. Haavaldsen 1976: Innberetning om prøvegraving 11.10.1976.
UO opp ark: Brev av 23.11.1976 til Veijsfjelen i Vestfold.
UO opp ark: P. Haavaldsen 1977: Innberetning om utgravning 31.07.1977.

Beskrivelse:

Gravhaugen var noe uregelmessig formet; den var bygget av liten og mellomstor motenestein og mørkfarget, fukt humusblandet sand. Mål. NNØ-SSV 6,80m, Ø-V 5,60m.

Terrangbeskrivelse:

Granskogregg på raets N-helling.

Orientering:

Ved profil 3170 på E18s trase på Bø.

Funnreferanse:

Omerte og uornerte leirikskår. Brente bein, noen bearbejdet. Kittstykke, Skår av grovt, uornert leirkar.

Tilhørende enkeltminner

39480 Bøstening/aktivitetsområde
1 Kokegrop UAV
2 Gravhaug UAV

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten
Registreringstype: Andre
Vernestatus: Uavklart
Lovgrunnlag:

Lokalitet 72 - vekstringer - fjernede graver, ID 68914

BØ 159/116

E18 Gull-Langaker lok. 72

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Bø, 159/116, i flatt terreng som heller svakt mot NV.

Ingen spor av gravfelter kan i erkjennes fra bakkenivå, og det ble ikke påvist strukturer i sjiktene som berørte området. Det har blitt tatt ut grus i dette området i nyere tid, og trolig er hele den opprinnelige undergrunnen ødelagt av dette.

Se vedlegge neste side.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Annen arkeologisk lokalitet

Stedfesting
Fylke: Vestfold
ØK-kart: C|027-5-3
Kommune: Sandefjord
Gårdsnavn: Bø

Eiendomsopplysninger
Kommune: Sandefjord
Gnr: 159, Feste nr: 0
Bnr: 116, Seksjonsnr: 0

Geometri
Koordinatsystem: (23) UTM zone 33
(EUREF89/WGS84)
Nøyd: 6565766 Øst: 223477.442

Metadata på digital stedfesting:
Målemerode: 55 Digitalisert på dig. bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar
Registrert
Dato: 01.01.1977
Ansvarlig etat:
Utført av: P. Haavaldsen, juli-august, Instans:
Registreringstype: Andre
Tidligere idnummer: 1-001329

Detaljer
Litteraturhenvisning:
UO top ark: P. Haavaldsen 1983: Rapport om vegetasjonsmerker i Sandefjord, Tjølling, Hedrum og Brunlanes kommuner, Vestfold fylke, 17.03.1983.

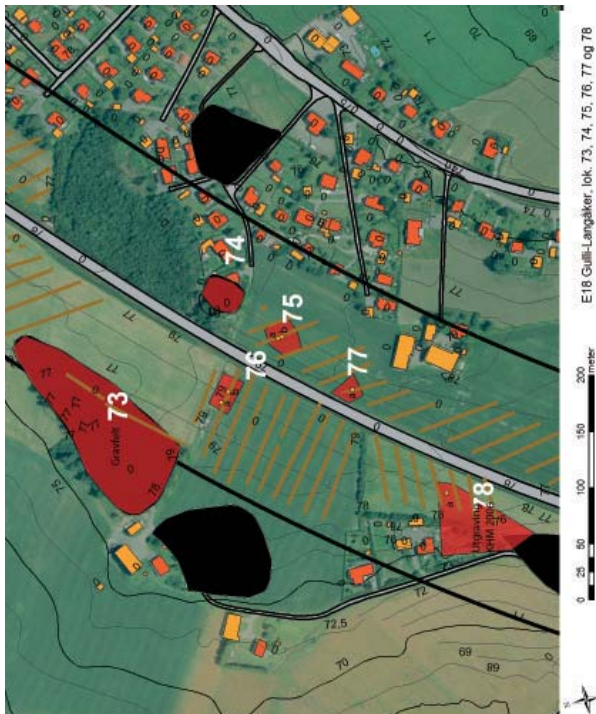
Beskrivelse:
6-7 ringer. Fremtråde med høyere vekst. Områder der ringene ligger er sterkt omrøtet i nyere tid, bl a av den interkommunale vannledningen, og var i observasjonsperioden sterkt preget av vekstforstyrrelse. D 5-10m.
Registrering ved flyobservasjon. Nr. 0.11.

Tilhørende enkeltnummer
68914 Annen arkeologisk lokalitet
1 Vegetasjonsmerke AUT

Sammendrag lokalitet
Synlig over markoverflaten
Registreringstype: Andre
Vernestatus: Automatisk fredet
Lovgrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Lokalitet 73 - graver, ID 10082

Elgesem 153/20

E18 Gull-Langskjær, lok. 73, 74, 75, 76, 77 og 78

Lokaliteten ligger i Sandeford kommune, på Elgesem, 153/20.

Lokaliteten ligger inne i skoghølet N for gårdshusene. Gravfeltet er utrett siden registrering i 1971.

Se vedlegg neste side.

Klassifisering

Kategori:

Arkeologisk lokalitet

Art: Gravfelt

Stedfesting

Fylke: Vestfold

ØK-kart: CH027-5-4

Kommune: Sandeford

Gårdsnavn: Elgesem

Geometri

Koordinatsystem: (23) UTM zone 33

(EUREF89/WGS84)

Nord: 6565549.5 Øst: 223168.06

Metadata på digital stedfesting:

Målestøde: 55 Digitalisert på dig.bord fra papirkopi

Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Registrert

Dato: 23.06.1972

Ansvarlig etat:

Utført av: T. Bay, Instans:

Registreringstype: Økonomisk kartverk

Flyfoto, serie: 867 E6 (R01)

Tidligere idnummer:1-400592

Detaljer

Litteraturhenvisning:

NF s 197-198 under gnr 153.

UO top ark: Irgens Larsen 1925: Innberetning, nr 1-18

under 153/3,6,20. Vestfold Oldtidsminne s 442 ff.

UO top ark: P. Haavaldsen 1966: Innberetning om regis-

tering under 153/3,6,20. Flyfoto 1182 C9 R68.

UO top ark: K. Støren 1971: Innberetning om registrering

av 10.05.1971.

Beskrivelse:

I bjerkeskog V for gården ligger: 20 rundhauger og 2 runde, vilssomme hauger. Flere av haugene er dårlig markert, men godt synlig i terrenget, unntatt de i NV som

er overgrodd med brnnele og bringebærkratt. Nesten alle haugene har grop i toppen. 4 er halv-fjernet. Kun et par synes urørte. D 5-22m, h 0,5-1,5m.

Terrengbeskrivelse:

Flatt landskap med skog og åker på toppen av aet, V for E18. I NNV usikt mot Goksjø.

Orientering:

Restene av fellets NV-ligste haug: På Ø-siden av hønsehuset og 25m Ø for våningshuset. S-ligste haug: 75m SØ for hønsehuset og på Ø-siden av gårdsveien.

Tilhørende enkeltnummer

10082 Gravfelt

1 Gravhaug AUT

2 Gravhaug AUT

3 Gravhaug AUT

4 Gravhaug AUT

5 Gravhaug AUT

6 Gravhaug AUT

7 Gravhaug AUT

8 Gravhaug AUT

9 Gravhaug AUT

10 Gravhaug AUT

11 Gravhaug AUT

12 Gravhaug AUT

13 Gravhaug AUT

14 Gravhaug AUT

15 Gravhaug AUT

16 Gravhaug AUT

17 Gravhaug AUT

18 Gravhaug AUT

19 Gravhaug AUT

20 Gravhaug AUT

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten

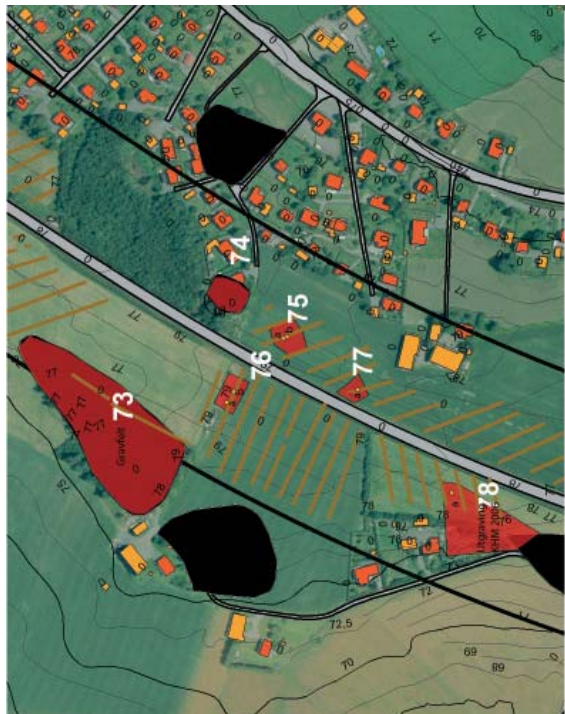
Registreringstype: Økonomisk kartverk

Vernestatus: Automaatisk fredet

Løysgrunnlag: Kulturminnedoven av 1978

Lokalitet 74 - ødelagte graver, ID 77638

Elgesem 153/39

E18 Gull-Langbøler, løk 73, 74, 75, 76, 77 og 78
Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Elgesem, 153/39.

Haugene er ytterligere skadet siden prøvegraving i 1976. Et nytt bolighus sveier den østligste haugen. En sti går opp på den vestligste haugen, og en dd søppel er rippet i området. Haugene er likevel stadig nokså klart markert, og hever seg ca 1,5 m over bakken.

Se vedlegg neste s.

Klassifisering
Kategori: Arkeologisk lokalitet
Art: Gravfelt

Stedfesting

Fylke: Vestfold
ØK-kart: C1027-5-3
Kommune: Sandefjord
Gårdsnavn: Elgesem

Eiendomsopplysninger

Kommune: Sandefjord
Gnr: 153, Feste nr: 0
Bnr: 3, Seksjonsnr: 0
Bruksnavn: Elgesem

Geometri

Koordinatsystem: (23) UTM zone 33
(EUREF89/WGS84)
Nørd: 6565412,5 Øst: 223258,933
Metadata på digital stedfesting:
Målemerode: 55 Digitalisert på dig.bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar

Registrert
Dato: 22.06.1972
Ansvarlig etat:
Utført av: T. Bay, Instans:
Registreringstype: Økonomisk karverk
Flyfoto, serie: se ortofoto (R03) Tidligere idnummer: 14000953

Detaljer

Litteraturhenvisning:
Vestfold Oldridsminnes s 436-445 under gnr 153.
UO top ark: J. From 1917: Innberetning til Sandeherred bygdeboknemnd under gnr 153.
UO opp ark: P. Haavaldsen 1966: Innberetning om registrering under 153/3,6,20. Flyfoto 1182 C9 R67.
UO top ark: C. Blindheim, B. Heyerdahl-Larsen 1976: Rapport om befang 29,06,1976.
UO opp ark: C. Keller 1976: Innberetning om befang 30,09,1976.
UO opp ark: P. Hernæs, P. Haavaldsen 1976: Innberetning om prøvegraving 08,10-09,10,1976.
UO opp ark: J.H. Larsen 1976: Innberetning om befang 26,10,1976.

Beskrivelse:

Langst i N i nedlagt sandtak på Ø-siden av veien til Elgesemgårdene:
1. Rundhaug, ganske uklart markert i Ø, sterkt ramponert i N, V og S. I NV og SV er det gravd, dype, kraters, dybde 1,75m. Sten i dagen over hele haugen. Bevoikst med litt l yng og løvkratt. Furukviser etter hogst ligger over og rundt haugen. D 15m, h i Ø 1m, i SV og N 1,75m. Ca 10m SSV for 1:
2. Rundhaug, ganske klart markert i Ø, forøvrig sterkt ramponert. Over halvparten av haugens V-lige del er fjernet; i midten av kratt ligger noen store kampestein. Haugen er sterkt overgrodd av gress, l yng og løvkratt. D ca 9m, h i Ø 0,7m, i V 1m.

Terrengbeskrivelse:

Vekslende skog og åkerlandskap i flatt lende på toppen av det NO-SV-gående ræet. E18 i SO. Usikkert i SV mot Skolmerød.

Orientering:

80m VNV for den fredsde Tingvollen. 5m NØ for Elgesemveien. Ca 250m ØSO for våningshuset på gården.

Tilhørende enkeltnummer

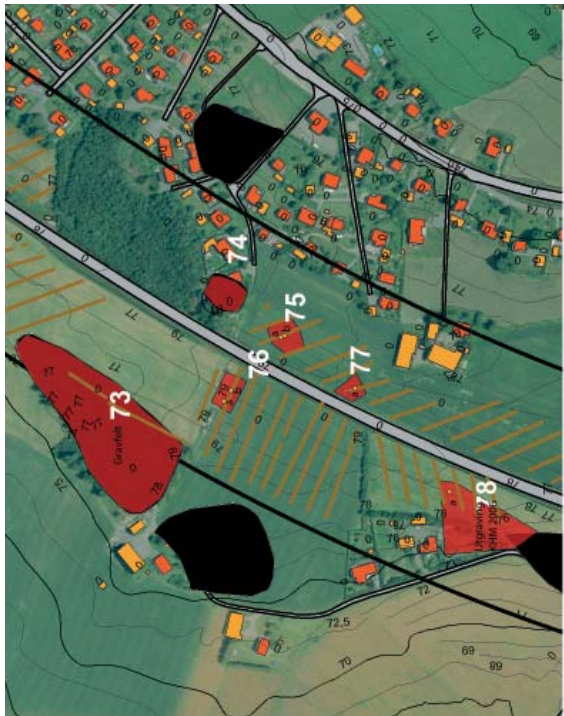
77638 Gravfelt
1 GravhaugAUT
2 GravhaugAUT

Sammenheng lokalitet

Synlig over markoverflaten
Registreringstype: Økonomisk karverk
Vernestatus: Automatisk fredet
Loygrunnlag: Kulturminneloven av 1978

Lokalitet 75 - grav og ildsted, ID 100431

Elgesem 153/20

E18 Gull-Langaker, lok. 73, 74, 75, 76, 77 og 78
 Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Elgesem, 153/20, på et flatt jorde på toppen av Raet. Lokaliteten ligger ca 25-45 m Ø for E18.

Den mulige graven fikk en av de eldste dateringene i prosjektet, og det er knyttet noe usikkerhet til tolkningen av strukturen. Strukturen er imidlertid svært tydelig og det hersker liten tvil om at det menneskelig påvirkning som har forårsaket den.

1 datert struktur, tidligneolittisk tid.

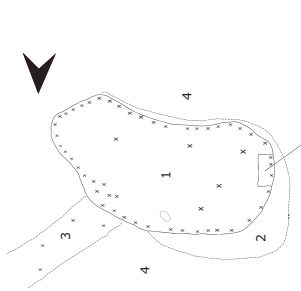
Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av en sjakt med funn av to strukturer. Undergrunnen besto av brunoransje grus med en del stein, og grå leire. Det var til dels mange forstyringer i området i form av grøfter.

A: Bunn av ildsted (foto øverst og tegning).
 B: Mulig grav. Herfra ble prøven TUa-6124 radiologisk datert til BP 4950±40, med kalibrert alder 3900-3640 BC, med størst sannsynlighet for å ligge etter 3800 BC. Dette innebærer en datering til tidligneolitikum, og er dermed en svært tidlig datering på et gravanlegg. Foto nederst og tegning.

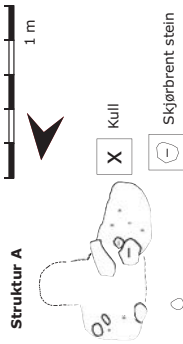

Struktur B

- 1: Strukturen er tydelig i form av 2-4 cm tykk kullmasse.
- 2: Kullmasse selvvis nedgravings til strukturen.
- 3: Lik masse og skiller seg fra undergrunnen. Den er likevel ikke helt tydelig, men mest i N-kant.
- 4: En slags renne som går videre innunder østre sjakkant og i N knytta med strukturen. Kan muligvis være del av strukturen.

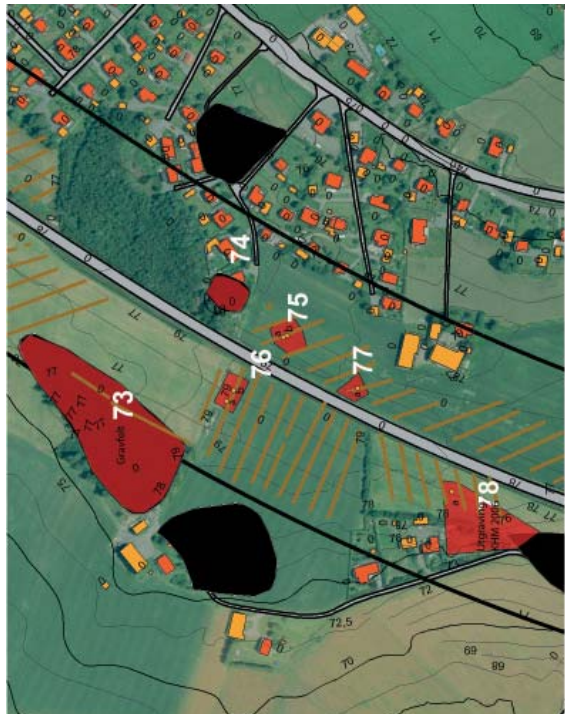
Struktur A

Strukturen er ganske utydelig i form, men skiller seg fra undergrunnen (gulbrunt sandlag/ringrus) i N og S ved mørkere masse (spedd litt kull. Noe aske i midten. Strukturen virker å være noe forstyrret siden noe av massen er lik undergrunnen.

Lokalitet 76 - kokegrop og ildsted, ID 100432

Elgesem 153/20

E18 Gull-Langskjær, lok. 73, 74, 75, 76, 77 og 78

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Elgesem 153/20. Fellet var relativt flatt, men med en svak høyderygg som skjærer gjennom. Her har det gått en vei. Like Ø for høyderyggen var det et fuktig område med torvdannelse. Området var preget av masser bestående av sand blandet med grov grus og mellomstor til stor stein.

1 datert struktur, yngre bronsealder-førrømsk jernalder.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en positivt sjåket med funn av to strukturer. Undergrunnen besto av rødbrun løs sand med en del stein, preget av moderne forstyrelset.

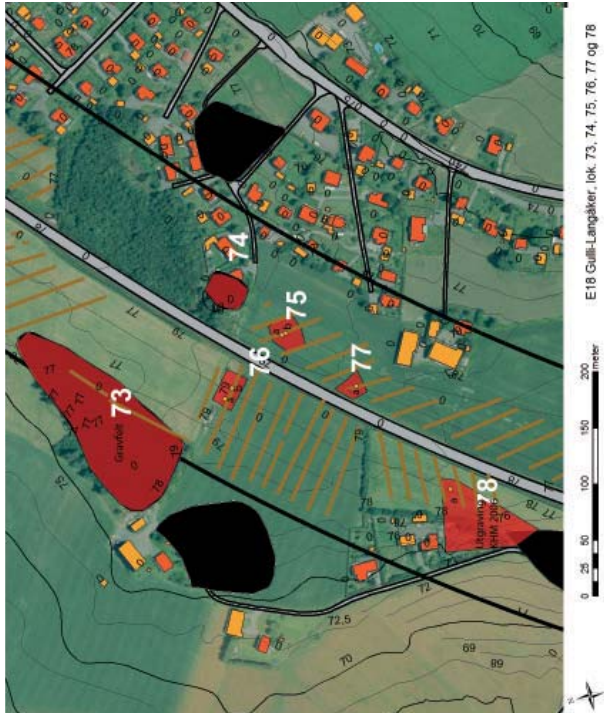
A: Tiltærmer rund kokegrop med en diameter på ca 140 cm og en dybde på ca 8 cm. Massen besto av gråbrun sand med kull og mellomstore steiner. Under hovedstrukturen var det en rund struktur bestående av kull med en diameter på 13 cm. Strukturen lå ca 10 cm under kokegropen og kunne minne om en brennt reststokk eller likenønde.

B: Ildsted med tilhærmer rund/oval form og en diameter på ca 50 cm, og en dybde på ca 5 cm. Massen besto av mørkbrun humus med kull og mellomstore steiner. C14-prøven T-18519 ble datert til 2315±65, med kalibrert alder 750-150 BC, yngre bronsealder-førrømsk jernalder.

Lokalitet 77 - kokegrop, ID 100433

Elgesem 153/20

E18 Gull-Lampåker, lok. 73, 74, 75, 76, 77 og 78

Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Elgesem, 153/20, på et flatt jorde på toppen av Raet. Lokaliteten ligger tett inntil E18, og kulturminneområdet strekker seg opp til 15 m Ø for dette, avgrenset av E18 i V og av funnomt areal i de andre retningene.

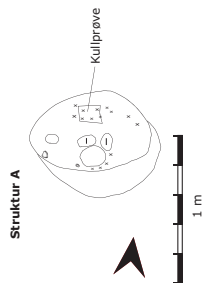
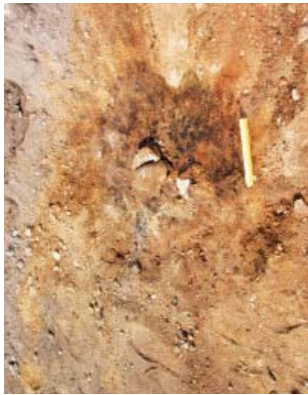

I datert struktur, yngre bronsealder.

Omfang, strukturer og funn

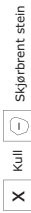
Lokaliteten omfatter en positiv sjakt med funn av en struktur. Undergrunnen besto av brunoransje grus med en del stein, og grå leire. Det var til dels mange forstyrrelser i området i form av grøfter.

A: Kokegrop, C14-prøven T-18520 ble radiologisk datert til BP 2755±65, med halvbrent alder 1060-790 BC, yngre bronsealder.

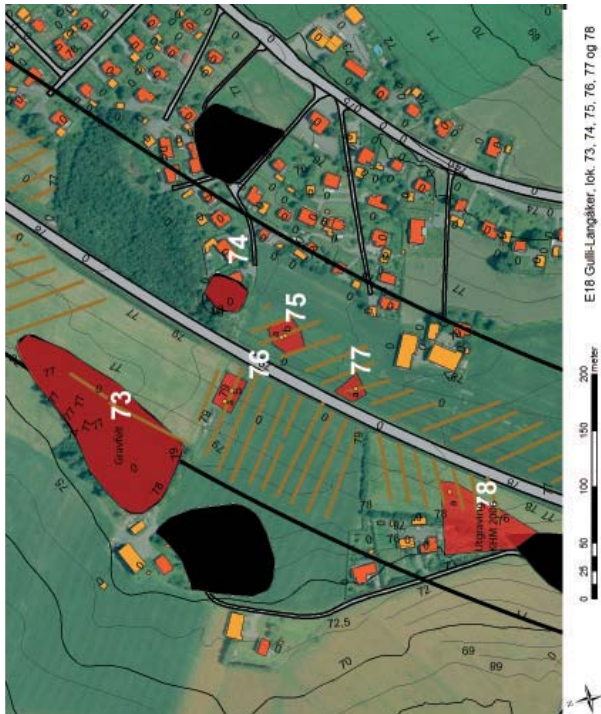
Strukturen er skadet.

Kullprøven er tatt ut fra 1-5 cm. dybde

Lokalitet 78 - kokegrop, ID 100573

Solberg 155/20

E18 Gull-Løngårder, lok. 73, 74, 75, 76, 77 og 78
Lokaliteten ligger i Sandefjord kommune, på Solberg, 155/20, ca 25–40 m V for E18. Området var relativt flatt, men med noe helling mot V. Området er innrammet av et bebyggelsesområde i V, nærliggende E 18 i Ø, et steingjerde i N og da et forminnomsområde i S. Inntil bebyggelsesområde i V var det opplysninger om at det hadde gått en gammel vei.

Kulturhistorisk museum har i 2006 gjort kulturhistoriske undersøkelser like S for den påviste kokegropen, hvor det er påvist omfattende bebyggelsesspor fra eldre jernalder. Kokegropen markerer sannsynligvis den nordlige utstrekningen for dette bebyggelsesområdet.

I datert struktur, romersk jernalder/ folkevandringstid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en positiv sjakt med funn av en struktur. Undergrunnen består av brun løs sand iblandet stein. Dreneringsgrøfter.

A: Kokegrop med diameter på ca 100 cm, med en dybde på ca 20 cm. I plan lå det trolig et fossilt dyrkningslag/gsummdåker med en del stein, kullinsen var 2-3 cm bred. Profilen var dyp, trolig med fossilt dyrkningslag med leire på toppen. Laget består av en humusholdig masse med innslag av kull. C14-prøven T-18518 ble radiologisk datert til BP 1595±80, med kalibrert alder 250-620 AD, romersk jernalder og folkevandringstid.

Lokalitet 79 - steinalderlokalitet, ID 100570

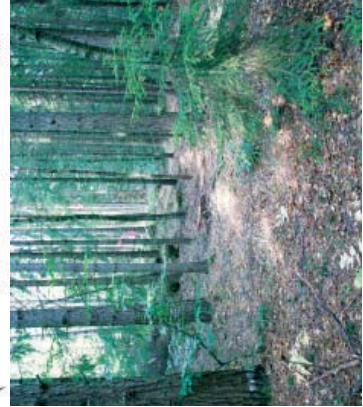
Bjørnum 19/1

E18 Gull-Langåker, lok. 79

Lokaliteten ligger på Bjørnum 19/1, 70 m Ø for E18, 350 m NV for Bjørnerød gård og 320 m N for grusvei. Ca. 10 m V for lokaliteten går det en traktorvei som går N-over mot gården Bjørnum.

Lokaliteten ligger på en langsstrakt N/S-gående flate mellom to lave bergrygger. Flaten er ca 10 m bred og 30 m lang. Beveget med furu, gran, bjørk og bok.

Omfang, strukturer og funn

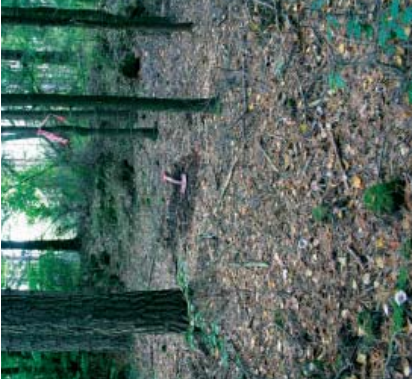
To stikk ble tatt på flaten. I 2. stikk dukket det opp et avslag av chert. Dette stikket ble kalt A. Undergrunnen bestod av podsol. Flaten ligger 100 moh.

Stikk A

10 cm

I brent avslag av chert, med cortex. Største mål 2,7 cm.

Foto under.

Lokalitet 80 - ildsted/kokegrop, ID 104158

Steinsrød 67/1

E18 Gullt-Langåker, løk 80 og 81

Lokaliteten ligger i Stokke kommune, ved Furulund, på gården Steinsrød 67/1, umiddelbart SØ for bebyggelsen. Strukturen ble funnet helt på toppen av Raet, der terrenget heller lett mot SØ.

Mindre enn 50 m N for lokaliteten ligger vår lokalitet 36 som består av en gravhaug og en steinsetting. Et stykke mot NØ, utenfor planområdet, har det ligget en grav, og mot S ligger lokalitet 42 som er et fjernet gravfelt. Disse kulturminnene inngår som en naturlig kontekst også for lokalitet 80.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten omfatter en positiv sjakt med funn av et mulig ildsted/kokegrop.

A: Mulig ildsted/kokegrop. Oval/avlang form med en del trekull. Måler ca 1 x 0,6 m. Strukturen ble snitter. Profilen var ca 30-40 cm dyp og var delt i to lag.

Snitkur A

Plan

A: Grøt til brun kullholdig sand og jord
B: Gul til rustbrun grus og sand

X Kull

Skjumbrent stein

Profil

A: Mørk sand og silt med noe kull. Kan være dyrkningsjord oppblandet med B
B: Grå/svart kullholdig sand/silt
C: Sten; gulhvitt silt/leire

Lokalitet 81 - grav, kokegrøper, ildsted ID 104156

Steinsvold 67/1

E18 Gullli-Langaker, lok. E
Lokaliteten ligger i Stokke kommune, ved Furulund, på gården Steinsvold 67/1, umiddelbart S for bebyggelsen, på en liten topp i terrenget.

Strukturene ble funnet aller øverst på Raet, akkurat der terrenget knekker og heller svakt mot Ø, litt høyere i terrenget enn det fjernele gravfeltet som inngår som vår lokalitet 42.

2. daterte strukturer, førromersk jernalder - merovingertid.

Omfang, strukturer og funn

Lokaliteten består av tre positive sjakter med funn av tre kokegrøper, et ildsted og en mulig grav. Undergrunnen var rustbrun, svært steinholdig morenesjordi.

A: Mulig grav. Oval form, en del stein, enkelte skjorbrennte. Tilrop til kullrand. Strukturen kommer ut av sjaktanten i SV. Orienteret NØ-SV. Dimensjon ca 2 x 1,5 m. C14-prøven Bea-226225 ble radiologisk datert til BP 1430±50, med kalibrert alder 530-680 AD, folkevandringstid-merovingertid. Tegning under.

B: Kokegrøp. Mye trekull og skjorbrent stein, rund form. Kullrand. Dimensjon ca 1 x 1,2 m. C14-prøven Bea-220230 ble radiologisk datert til BP 2080±70, med kalibrert alder 360 BC til 70 AD, førromersk jernalderromertid.

C: Kokegrøp. En del trekull og skjorbrent stein, rund form, noe ujevn. Kullrand. Flekker av kull utenfor strukturen. Dimensjon ca 75 x 75 cm.

D: Kokegrøp. Ujevn, oval form. Mye trekull, særlig langs kanten, og en del skjorbrent stein. Dimensjon ca 1 x 1,3 m. Foto.

E: Mulig ildsted. Mørke masser med noe trekull. Rund form.

Skala 1 m

A: Svært kullholdig masse
B: Mørk, noe kullholdig, tørr sand og grus
C: Ujevn B, noe lysere
D: Steint, fullt grus og sand

X Kull

☉ Skjorbrent stein

Sky-Nøklegård

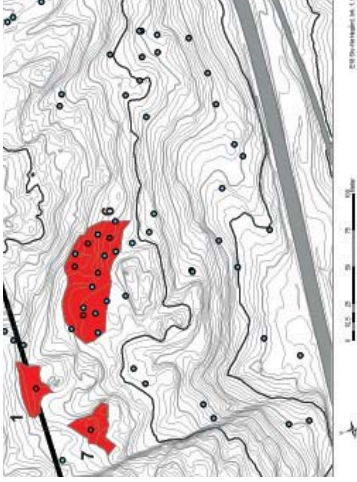
Lokalitet 1 - steinalderlokalitet Sky 4070/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en SV-vendt flate ca. 11,3 moh, med et bekkelår i NO. Lokaliteten ligger 70 m NV for strikk A på lok. 6 og 40 m NO for lok. 7.

Flaten måler omtrent 13 x 13,5 m og er avgrenset av stigning i N og haug i S, ellers ved helling i terrenget. Generelt heller terrenget mot V/SV.

Flaten har vært bevolet med planter gran, nå hogstfelt, og det er ikke undervegetasjon å snakke om.

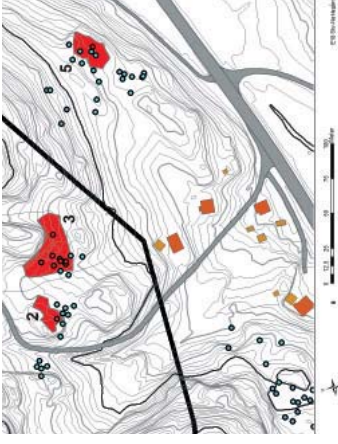

Lokalitet 2 - steinalderlokalitet, Sky 4070/2

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en flate mellom to bergknauser i N og S. Rett V for det positive strikket begynner terrenget å helle. Flaten ligger ca. 20 m Ø for gammel vei og ca. 25 m V for sti og lok. 3. Nærheten til lok. 3 tyder på at det kan dreie seg om samme lokalitet.

Flaten måler omtrent 10 (NS) x 14 m, og ligger omtrent 110 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

Et strikk ble rart, strikk A. Stikket ble vannsildet. Undergrunnen bestod av podsoli: 2 cm torv, 10 cm urvaskning, deretter anrikning til bunnen av stikket på 45 cm.

Funn:

- 0-1,5 cm
- 1 mikroflekkfragment av flint, mål: lengde: 1,5, bredde: 0,5, tykkelse: 0,2.
- 1 avslag av flint, største mål: 2,1 cm.
- 3 fragment av flint, største mål: 2,7 cm.
- 3 splinter av flint, største mål: 1,0 cm.

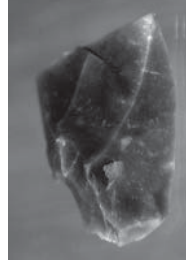
- 20-40 cm
- 1 splint av flint, største mål: 1,0 cm.

Omfang, stratigrafi og funn

Det ble til sammen tatt 8 strikk på flaten (A-H). Av disse var det kun funn i strikk B. Undergrunnen bestod av en del sten og elens fin masse som gikk lett gjennom sildet. Det var klar podsollidering i strikk A. Vegetasjonen bestod av blandingsskog av bok, rogn, gran og eik.

- Funn:**
 Strikk B
 15 cm
 1 avslag av flint, største mål: 3,0 cm

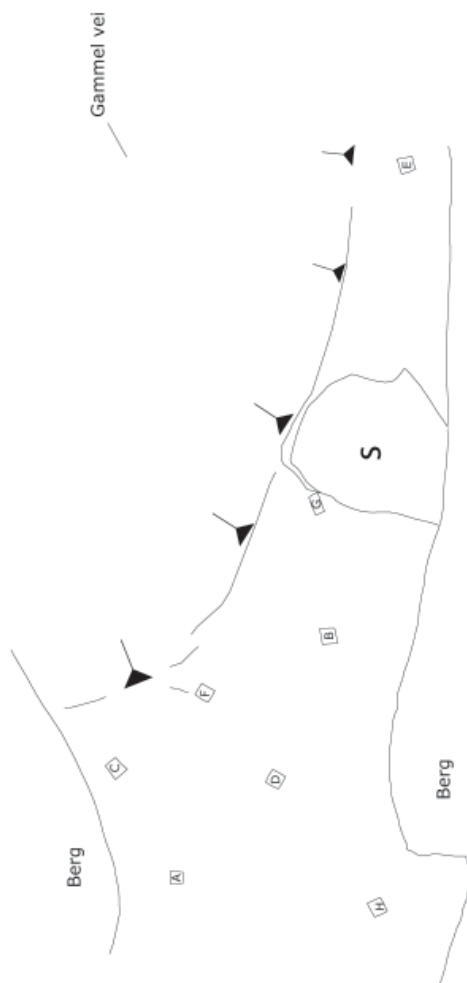

Arkeologiske registreringer E18, Vestfold fylkeskommune
Strekning: Sky-Nøklegård

Tegning nr. 39. Lok 2.
 Sky 70/2,8, Larvik kommune, Vestfold fylke
 Tegnet av MBK, retegnet av AKJ, gjennomsyn ved FI

Lok 2

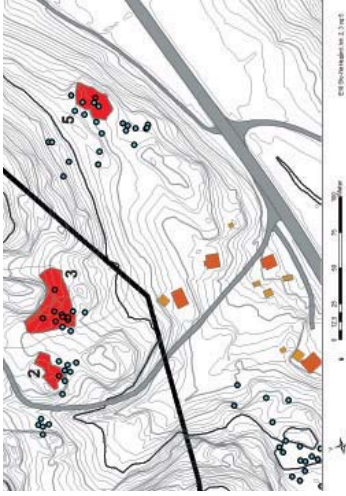

Prøvestikk

Lokalitet 3 - steinalderlokalitet, Sky 4070/2

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en S-ventet flate ca 50 m N for bolighus. På V-siden av lokaliteten går det en gammel skogsvestri, og en ennå mer gjenrodd vei tar av fra denne og skjærer gjennom flaten lokaliteten ligger på i S. Vegetasjonen består av blandingskog av bok, rogn, gran og eik.

Lokaliteten avgrenses i NO av bergkulle/knaus og i NV av bekkelår. I V kommer avgrensningen ved en del store steiner/knauser, og i SO ved helling i terrenget. Flaten måler omtrent 13 x 8 m. Den ligger 106-110 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

Det ble tatt 14 stikk (A-N) og av disse var 9 stikk funnførende. De første funnene dukket opp i stikk B. Dette ble deretter avgrenset til dels med litt for tett stikking. Undergrunne i stikkene bestod av tørre masser, i noen stikk podsol, mens det andre steder var brunjord. I disse stikkene lå funnene ganske dypt – fra 20 cm og ned. I stikk B og H var det mulig skjørbrent stein.

Funn:

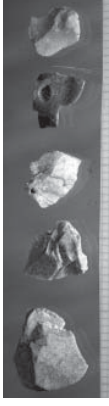
- Stikk A
25 cm
- 1 fragment med retusj av flint, største mål: 2,1 cm.
- 1 fragment av flint, brent, største mål: 3,3 cm.

Stikk B

- 13 cm
- 1 skiveøks av flint, lengde: 5,6 cm, bredde: 3,8 cm, tykkelse: 1,7 cm (foto).

0-10 cm (foto)

- 2 fragment av flint, største mål: 1,1 og 1,3 cm.
- 3 splinter av flint, største mål: 0,7 og 0,9 cm. En brent..

10-15 cm

- 2 splinter av flint, største mål: 0,7 og 1,0 cm.
- 1 mikrofløkke av flint (bryøze), lengde 1,2 cm, bredde 0,5 cm, tykkelse 0,1 cm.

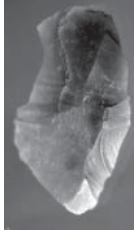
15-20 cm

- 1 fløkke med retusj i proximalenden av flint. Fløkken er "plungset" (fiskekroksbudd/gjennomslag eller overpassering (Eriksen 2000:48)). Cortex langs den ene kanten. Lengde: 4,0 cm, bredde: 1,1 cm, tykkelse: 0,9 cm
- 1 fløkkefragment av flint. Lengde: 2,6 cm, bredde: 1,0 cm, tykkelse: 0,5 cm.

3 avslag av flint, største mål: 1,6 og 2,3 cm.

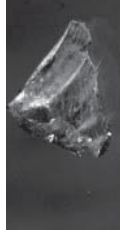
- 2 fragment av flint, største mål: 1,1 og 3,7 cm (foto).
- 2 splinter av flint, største mål: 0,9 og 1,0 cm hvorav den minste er brent.

1 splint av kvarts, største mål: 0,9 cm.

20-25 cm

- 1 fragment av flint, cortex, største mål: 2,2 cm (foto).

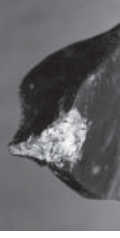

Stikk C

20-25 cm

- 5 avslag av flint, største mål: 1,5 og 3,3 cm. Det største avslaget er brent.

1 splint av flint, største mål: 0,6 cm.

Stikk D

5-10 cm

- 1 avslag av flint, største mål: 1,9 cm.

0-20 cm

- 1 splint av bergkrystall, største mål: 0,8 cm (foto).

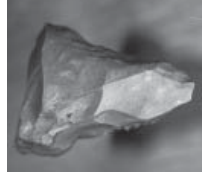
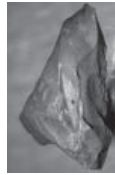
Stikk E

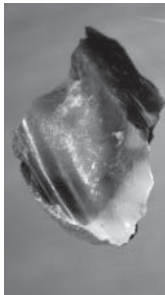
0-10 cm

- 1 fragment av flint med cortex. Mulig plattformpreparering eller retusj langs en kant. Største mål: 3,3 cm (foto).

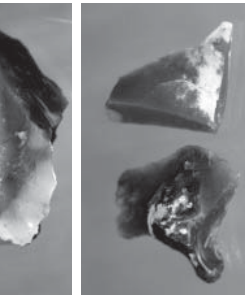
18-20 cm

- 1 fragment av flint, største mål: 1,5 cm.

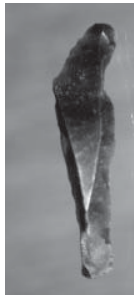

25 cm
1 avslag av flint med cortex, største mål: 3,4 cm. Avslaget har flere fellslag på kanten det er slått fra. (foto)

30 cm
1 avslag av flint med retusj, største mål: 2,9 cm.
2 avslag av flint (chert), største mål: 1,9 og 2,6 cm.
1 fragment av flint (chert), største mål: 4,7 cm, brent.

Stikk H
15-25 cm (foto)
1 fragmentert bor av flint med cortex, lengde: 1,4 cm, bredde: 1,5 cm, tykkelse: 0,5 cm.
1 fragment med retusj/ bruksspor, største mål: 1,6 cm, brent.

25-30 cm
1 avslag av flint med cortex, største mål: 2,2 cm.

Stikk K
35-40 cm
1 retusjert flekkfragment av flint, lengde: 3,1 cm, bredde: 0,9 cm, tykkelse: 0,4 cm (foto).

Stikk M
43 cm 1 avslag av flint, største mål: 2,8 cm.

Stikk N
25 cm 1 mikroflekkefragment av flint, lengde: 1,4 cm, bredde: 0,7 cm, tykkelse: 0,2 cm.

Arkeologiske registreringer E18, Vestfold fylkeskommune
Strekning: Sky-Nøkketgård

Tegning nr. 40, Lok 3.
Sky 40/70/2, Ø, Larvik kommune, Vestfold fylke
Regnet av HBC, rettegnet av AOK, gjennomsyn ved FI

Lok 3

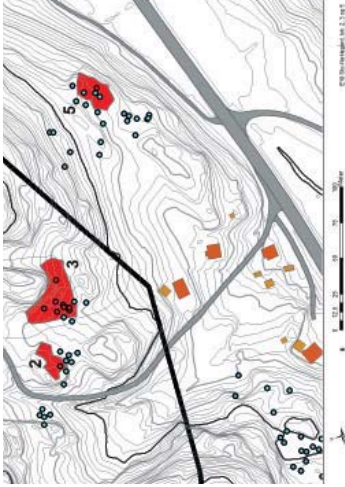

Lokalitet 5 - steinalderlokalitet, Sky 4070/2

Beliggenhet/ terreng

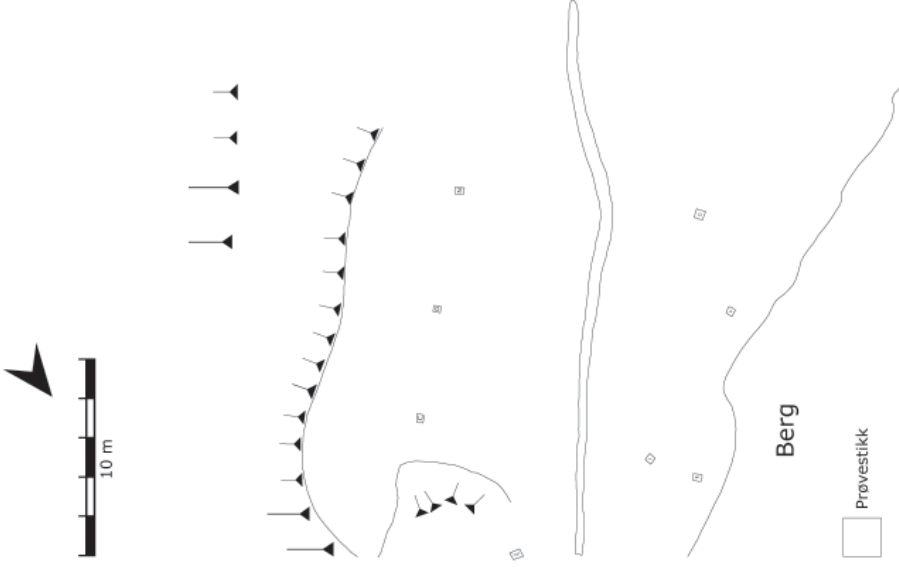
Lokaliteten ligger i en liten fosenkåning ved en bratt skrent i S ned mot E18. På N-siden av lokaliteten går det en sti mot gården Sky. Rett innenfor denne er det en bergskrent som kan ha gitt ly mot N. Vegetasjonen består av eier, bjørk, bok, furu og blåbærlyng.

Flaten er langstrakt og måler omtrent 17 x 3 m. Den ligger 94 moh.

Arkeologiske registreringer E18, Vestfold fylkeskommune Streking: Sky-Nøklegård

Tegning nr. 41. Lok 5.
Sky 40 70/2,8, Larvik kommune, Vestfold fylke
regnet av MBK, retegnet av AKJ, gjennomsyn ved FI

Omfang, stratigrafi og funn

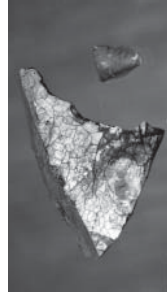
Mange stikk ble tatt i områder, men bare ett var funnbørende, stikk C. Massene bestod av fuktig myrlent jord.

Funn:

Stikk C

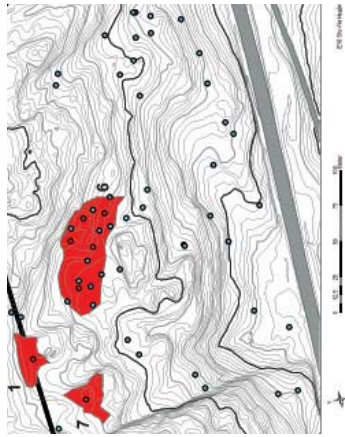
20 cm

1 bor av flint, brent (en potlid som hører til i samme stikk). Lengde: 2,9 cm, bredde: 2,4 cm, tykkelse 1,1 cm

Lokalitet 6 - steinalderlokalitet, Sky 4070/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ble først påvist ved funn av flint under en flaten. Deretter ble det oppdaget to andre funnkonsentrasjoner i området.

Lokaliteten ligger på en flate omgitt av bergknauser på alle kanter unntatt i V. I N renner det en bekk som snører flaten i NV. Her kommer det opp en gammel vei. På flaten har det vokst bok. Langs utkantene av flaten har det også vært ek og gran. Flaten er nå hogget.

Flaten ligger 104-108 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

Det ble til sammen tatt 18 stikk (A-R, plantegning 6). Av disse var det tre funnkonsentrasjoner: Stikk A nede på flaten, stikk H og K i en Ø-V gående vik Ø for flaten, og stikk Q og K litt høyere opp på en liten flate NØ for flaten. Disse funnene kan derfor være eldre enn de nede på flaten. I disse stikkene var det også skjørbrent stein. Der det ikke var brunjord bestod undergrunnen av podsol.

Funn:

- Stikk A**
30 cm (foto)
1 avslag av flint, største mål: 2,0 cm.
1 fragment av flint med cortex, brenn, største mål: 1,6 cm.

Stikk H

- 15 cm
1 flekke av chert, lengde: 3,9 cm, bredde: 1,7 cm, tykkelse: 0,4 cm (foto).
1 avslag av chert, største mål: 3,1 cm.

Stikk K

- 5-15 cm
1 avslag av flint, største mål: 1,1 cm (foto neste side).

- 1 fragment av flint, hvitbrent, største mål: 1,7 cm.

Stikk Q

- 5-10 cm
1 fragment med retusj av flint, største mål: 1,3 cm. Med cortex, brenn.
4 avslag av flint, største mål: 1,2 og 4,1 cm. To av bitene har cortex og to er brenn.
5 fragment av flint, største mål: 1,1 og 3,0 cm. To av bitene har cortex, to er brenn.
16 splinter av flint, største mål: 0,6 og 1,0 cm. En bit har cortex, to biten er brenn.
1 kjerne av bergkrySTALL, lengde: 1,8 cm, bredde: 1,0 cm, tykkelse 0,7 cm
3 splinter av bergkrySTALL, største mål: 0,7 og 0,9 cm (foto).

10-15 cm

- 1 retusj med hengsler, flekkefragment av flint (chert), lengde: 2,5 cm, bredde: 1,1 cm, tykkelse 0,3 cm.
6 avslag av flint, største mål: 1,1 og 1,9 cm. To bit har cortex, og to er brenn.
11 fragment av flint, største mål: 1,1 og 4,3 cm (foto). Tre av bitene har cortex og seks er brenn.
10 splinter av flint, største mål: 0,6 og 1,0 cm. En har cortex og en er brenn.

15-20 cm

- 1 avslag med retusj av flint, største mål: 1,5 cm.
2 avslag av flint, største mål: 1,2 og 2,3 cm.
8 fragment av flint, største mål: 1,2 og 3,9 cm. En bit har cortex, tre er brenn.
5 splinter av flint, største mål: 0,8 og 1,0 cm. En bit er brenn.
1 fragment av bergkrySTALL, største mål: 1,3 cm.

20-30 cm

- 1 flekke med retusj av flint (chert), lengde: 3,8 cm, bredde: 1,3 cm, tykkelse: 0,4 cm.
1 bor av flint, største mål: 1,7 cm.
1 fragment med retusj, største mål: 1,4 cm.
3 fragment av flint, største mål: 1,0 og 1,3 cm. En har cortex og to er brenn.
1 splint av flint, største mål: 0,8 cm.

30-40 cm

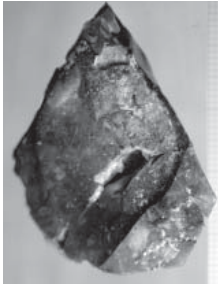
- 1 avslag av flint, største mål: 1,2 cm. Med cortex, brenn.
2 fragment av flint, største mål: 1,1 og 1,7 cm.
3 splinter av flint, største mål: 0,8 og 0,9 cm. En brenn.

40-55 cm

- 2 avslag av flint, største mål: 1,4 og 2,0 cm.

Stikk R

- 2-10 cm
1 flekkefragment av flint (chert), lengde: 3,6 cm, bredde: 1,4 cm, tykkelse: 0,2 cm.
1 avslag av flint, største mål: 1,2 cm.
1 fragment av flint, største mål: 1,2 cm.
2 splinter av flint, største mål: 0,8 og 0,9 cm. En brenn.
10-20 cm
1 mikroflekke av flint, lengde: 1,4 cm, bredde: 0,5 cm, tykkelse: 0,2 cm.

Arkeologiske registreringer E18, Vestfold fylkeskommune
Strekning: Sky-Nøkkelgård

Tegning nr. 42, Lok. 6.
 SKV 40 70/1, Larvik kommune, Vestfold fylke
 Tegnet av MBK, rettegnet av AKJ, gjennomsyn ved FI

- 2 avslag av flint, største mål: 1,7 og 3,0 cm.
 2 fragment av flint, største mål: 1,1 og 1,7 cm.
- 20-30 cm
 1 fragment med retusj av flint, største mål: 1,5 cm.
 1 avslag av flint (chert), største mål: 2,2 cm.
 2 fragment av flint, største mål: 2,2 og 2,7 cm.
- 30-40 cm
 1 mikroflekke av flint med retusj, lengde: 2,1 cm, bredde: 0,6 cm, tykkelse: 0,2 cm.
 1 flekkefragment av flint, lengde: 3,5 cm, bredde: 1,0 cm, tykkelse: 0,5 cm.
 13 avslag av flint, største mål: 1,1 og 3,8 cm.
 8 fragment av flint, største mål: 1,1 og 1,9 cm. Fire biter med cortex
 8 splinter av flint, største mål: 0,8 og 1,0 cm. To biter har cortex og en er brent.
 40-50 cm
 2 avslag av flint, største mål: 1,1 og 1,7 cm.
 6 fragment av flint, største mål: 1,1 og 1,8 cm. To med cortex og to brent.
 4 splinter av flint, største mål: 0,9 og 1,0 cm. En med cortex og en brent.
 1 fragment av kvarts, største mål: 1,6 cm.
- 50-55 cm
 1 avslag av flint, største mål: 1,6 cm.
 1 fragment av flint, største mål: 3,4 cm. Cortex.
 1 splint av flint, største mål: 1,0 cm. Brent.
- 55-65 cm
 1 avslag av flint, største mål: 1,8 cm. Cortex.

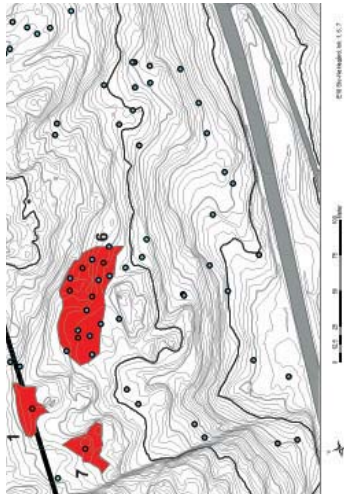

Lokalitet 7 - steinalderlokalitet, Sky 4070/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en liten flate med bergskråning i N og bergknaus i S. Den har åpning/ adkomst både i Ø og V. Litt lenger V befinner det seg en forakning som går N-S langs det skrånende terrenget. Langs denne går det et vannsig. Lokaliteten ligger 30 m V for lok. 1. Vegetasjonen på lokaliteten har bestått av gran, eik og bok, nå hogstefelt.

Flaten måler omtrent 20 x 12 m og ligger 111 moh.

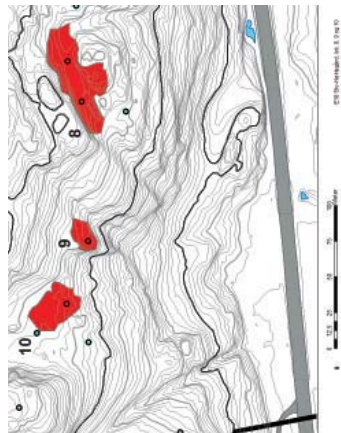

Lokalitet 8 - steinalderlokalitet, Pauler 4071/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en skjermet liten flate mellom bergskråning og bergknaus. Området er bevolst med bok, gran og eik.

Flaten er avlang, strekker seg ØV i helling mot S og Ø. Den måler omtrent 15 x 30 m og ligger 115-120 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

Et stikk ble tatt, stikk A. Undergrunnen bestod av podsol. Massene ble vannsildet. Lokaliteten ligger på samme høyde som lok. 1.

Funn:

- 0-10 cm
- 1 flekkefragment av flint, lengde: 2,4 cm, bredde: 0,9 cm, tykkelse: 0,2 cm
- 1 avslag av flint, største mål: 1,4 cm
- 2 fragment av flint, største mål: 1,3 og 2,0 cm. En brent.
- 2 splinter av flint, største mål: 0,7 og 1,0 cm. Brent.

- 10-20 cm (foto)
- 1 flekke av flint, lengde: 4,4 cm, bredde: 2,1 cm, tykkelse: 0,5 cm.
- 1 avslag av flint, største mål: 2,4 cm. Cortex.
- 1 splint av flint, største mål: 0,8 cm.

- 20-30 cm
- 1 avslag av flint, største mål: 1,6 cm.

Omfang, stratigrafi og funn

Det ble tatt to positive stikk (A og B), de to positive stikkene ble godt avgrenset av flere negative stikk i området, samt topografi. Undergrunnen besto av podsol.

Funn:

- Stikk A
- 10-20 cm
- 1 avslag av flint, største mål: 1,4 cm.
- 1 fragment av flint, største mål: 2,1 cm.

Stikk B

- 10-20 cm (foto)
- 1 fragment med retusj av flint, største mål: 1,5 cm
- 1 fragment av flint, største mål: 1,4 cm. Brent.
- 1 splint av flint, største mål: 1,8 cm. Brent.

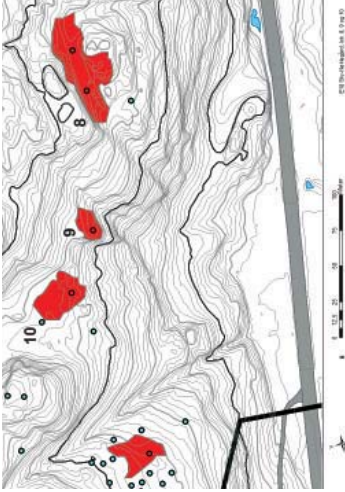

Lokalitet 9 - steinalderlokalitet, Pauler 4071/1

Beliggenhet/ terreng

Liten skjermet flate med skråning i N og bergknaus i S. Avgrensning av helning mot Ø og V. Adkomst i Ø. Vegetasjon av bøk, gran og eik.

Flaten måler 8,5 x 5 m og ligger 105-110 moh.

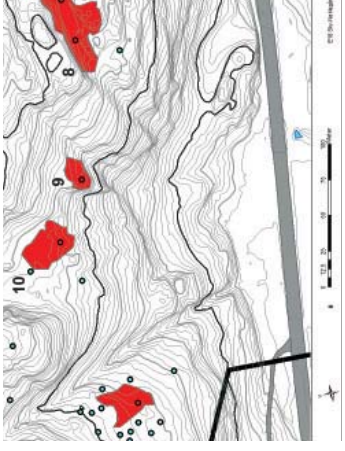

Lokalitet 10 - steinalderlokalitet, Pauler 4071/1

Beliggenhet/ terreng

Sørvendt flate. Stor, tilhørmet rektangulær flate, avgrenset av stigning i Ø og bergknauser og høhning i de andre retningene. En bekk skjærer flaten i V. De to positive strikkene ligger SØ på flaten. Et gammelt veifar går opp til flaten, og kommer opp i V hvor det krysser bekken. Litt lenger opp i N-enden av flaten ligger det en mulig dyrkningsflate.

Flaten måler omtrent 33 (NS) x 18 m, og ligger 105-108 moh.

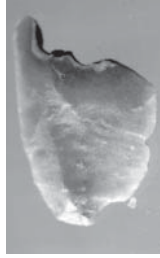

Omfang, stratigrafi og funn

Et strikk, A. Podsol.

Funn:

- 10 cm
- 1 avslag av flint, største mål: 1,5 cm. Brent.
- 20 cm
- 1 avslag av flint, største mål: 2,0 cm. Cortex. (Foto).

Omfang, stratigrafi og funn

Det ble tatt flere strikk på flaten, men bare to var funnførende (A og B). Undergrunnen besto av brunjord på noen steder, og ellers podsol. I det funnførende strikk A, bestod undergrunnen av en brun, humusholdig grusmasse over et anrikningslag, mens det i strikk B var vanlig podsol.

Funn:

- Strikk A
- 20 cm (foto)
- 1 fragment av flint, største mål: 2,0 cm. Brent.
- Strikk B
- 20 cm
- 1 avslag av flint, største mål: 1,2 cm.

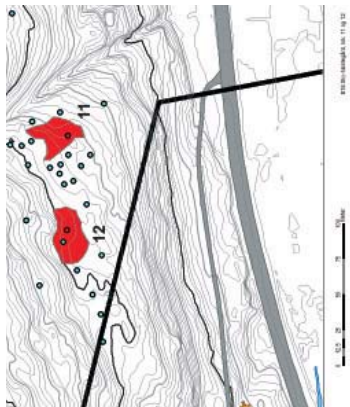

Lokalitet 11 - steinalderlokalitet, Pauler 4071/1

Beliggenhet/ terreng

Der ble rart mange stikk i dette området, var bare to positive, og de lå såpass langt fra hverandre at de ble registrert som to forskjellige lokaliteter. Lokalitet 11 ligger på en liten flate ca 4 m S for veifar, ca 10 m V for veiryss og ca 30-40 m V for bekk. Flaten er avgrenset i S ved bergknauser/haug og i N ved stigning/stein. I Ø gis avgrensingen av behaling ned mot boken (30 m lenger Ø), i V må avgrensningen gis av de negative prøvestrikkene. Vegetasjonen består av gran akkurat rundt strikket, ellers bøkeskog i området.

Flaten måler omtrent 9 x 12 m og ligger 96 moh.

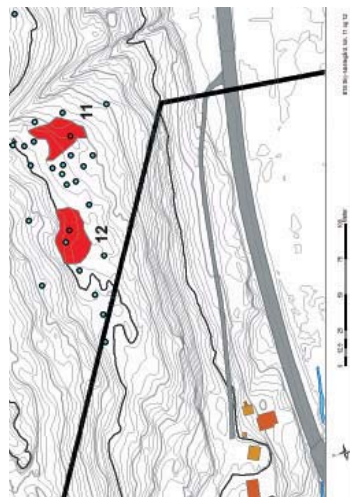
Lokalitet 12 - steinalderlokalitet, Pauler 4071/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en fin flate bevoftet med bøk. Det positive strikket ligger i N kanten av en gammel skogsvei.

Flaten er stor og avgrenset i S ved haug/berg og i N ved berg/store stein. I Ø og V må avgrensningen gjøres ut fra terrengers hødning og negative prøvestrikk. Hele området mellom lok 11 og lok 12 kan ellers tolkes som en flate.

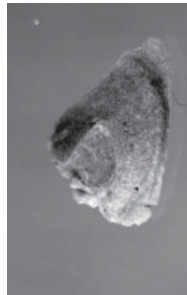
Lokaliteten måler omtrent 15 x 13 m og ligger 99 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

Funn i stikk A. Undergrunnen bestod av podsøl. Massene ble vannsildet.

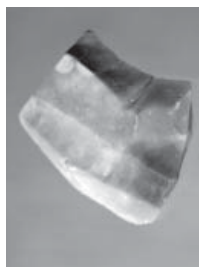
Funn:
0-1,5 cm
1 avslag av flint, største mål: 1,2 cm.

Omfang, stratigrafi og funn

Er funnførende prøvestikk, A. Anrydning til dobbel podsøl i strikket kan komme av omringing i forbindelse med veien. Massene ble vannsildet.

Funn:
5-25 cm
1 fragment av flint, største mål: 2,3 cm.

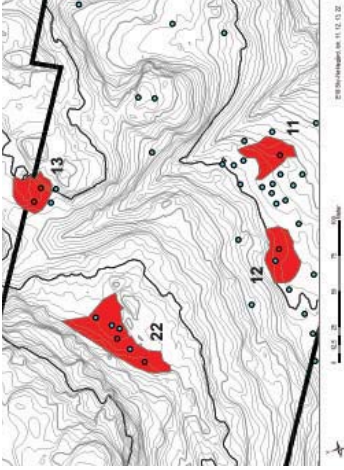

Lokalitet 13 - steinalderlokalitet, Pauler 4071/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en flate med en bergskrent i S og en liten bekk i N som renner inn i en litt større bekk V for flaten. Flaten har adkomst i V. Tvers gjennom flaten går det en skogsvei. Flaten er bevoskt med plantet gran.

Flaten måler omtrent 15 x 16 m og ligger 123-124 moh.

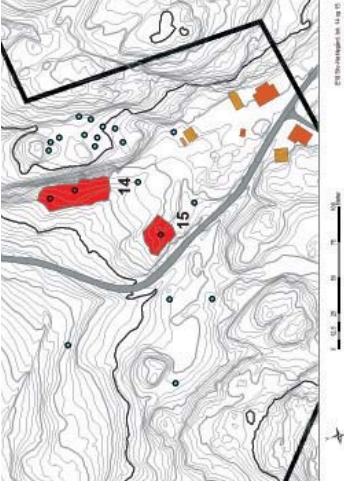

Lokalitet 14 - steinalderlokalitet, Sky 4070/2

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en flate med en bratt bergvegg i Ø og usikr mot V. Flaten er langstrakt og strekker seg NS, og avgrensas av helning og bergknauser mot N, V og S. Ca 45 m mot V går det en bilvei, og ca 20 m VSV for lokaliteten går det en gjenrodd gårdsvei. Vegetasjonen består av bok og gran.

Flaten måler omtrent 30 x 10 m og ligger 106-108 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

Fire stikk ble tatt. Av disse var to funnførende. A og B. Undergrunnen bestod av podsol, og massene ble vannsildet. Lokaliteten ligger på 123 moh, men kan ha tilknytning til bekkemøtet like gjerne som strand.

Funn:

- Stikk A
0-15 cm
- 1 flekke av flint, lengde: 3,6 cm, bredde: 1,1 cm, tykkelse: 0,3 cm (foto).
- 1 mikroflekke av flint, lengde: 1,9 cm, bredde: 0,8 cm, tykkelse: 0,3 cm.
- 6 avslag av flint, største mål: 1,2 og 5,0 cm.
- 3 fragment av flint, største mål: 1,3 cm. To brent.
- 4 splinter av flint, største mål: 0,7 og 1,0 cm. En brent.

Stikk B

- 1 mikroflekke av kvartsitt, lengde: 1,8 cm, bredde: 0,8 cm, tykkelse: 0,3 cm.
- 1 fragment av kvartsitt, største mål: 1,3 cm.

Omfang, stratigrafi og funn

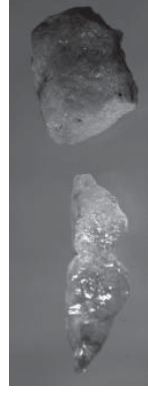
To stikk ble tatt, A og B. I stikk A dukket det opp en bit bergkrySTALL, og i B flint, så da var lokaliteten påvist. Undergrunnen bestod av tørr podsol.

Funn:

- Stikk A
0-15 cm (foto).
- 1 avslag av bergkrySTALL (mulig pilerpiss?), lengde: 2,5 cm, bredde: 0,8 cm, tykkelse: 0,3 cm.
- 1 avslag av kvartsitt, største mål: 1,4 cm.

Stikk B

- 0-15 cm
- 1 splint av flint, største mål: 1,0 cm.
- 1 splint av kvartsitt, største mål: 0,7 cm.
- 15-30 cm
- 1 fragment av flint, største mål: 1,5 cm.

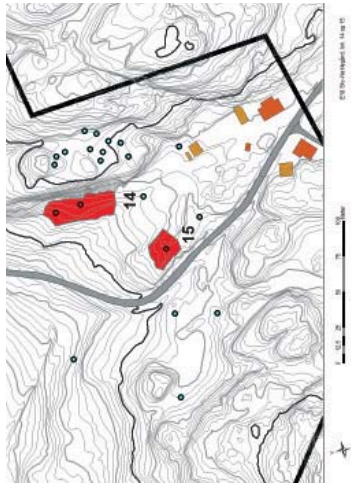

Lokalitet 15 - steinalderlokalitet, Sky 4070/3

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en N-S gående flate på en bergknatt med bilveien rett nedentor, ca 10 m, i V, og en bergknaus i Ø. Området er bevoskt med blandingsskog av furu, gran, eik og etter.

Flaten måler 14 (NS) x 10,5 m og ligger 109 moh.

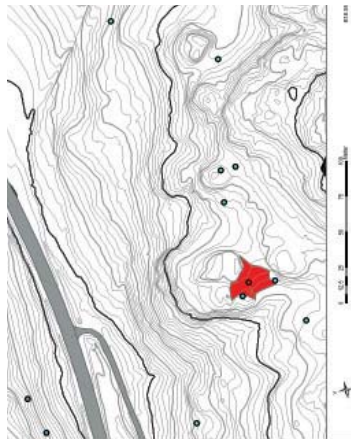

Lokalitet 16 - steinalderlokalitet, Sky 4070/3

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en liten SV-vendt flate på en knaus som kan ha vært en øy eller halvøy da lokaliteten var i bruk. Flaten er avgrenset av berg i SV og NØ, og av helling nedover i NV og SO. Hele flaten heler svakt ut V/NNV. V for lokaliteten renner det i dag en liten bakk, men denne renner såpass langt nede at utløpet i fjorden ville ligge litt lenger inn, S for lokaliteten. Vegetasjonen består av bok, rogn, åner og gran. Furu oppe på toppene.

Flaten måler omtrent 15 (NV-SØ) x 9 m og ligger 108 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

Et stikk ble tatt. Massene bestod av utvasket sand og store stein.

Funn:

- 0-10 cm
- 1 splint av kvartsitt, største mål: 0,6 cm.
- 10-15 cm (foto)
- 1 flekke av flint, lengde: 3,6 cm, bredde: 0,9 cm, tykkelse: 0,8 cm. Flekken er "plangedt" (fiskekroksbrudd, gjennomslag, overpassering). Cortex.

Omfang, stratigrafi og funn

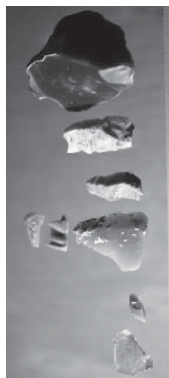
Et stikk tatt på flaten. Undergrunnen bestod av tørr utvaskingslag, overfukigere myrlent masse. Vannsig fra 30 cm, likevel funn videre ned. Sterkere vannsig mot 40 cm gjorde at stikket ble avsluttet selv med funn i siste såld. Massene ble vannsaldet.

Funn:

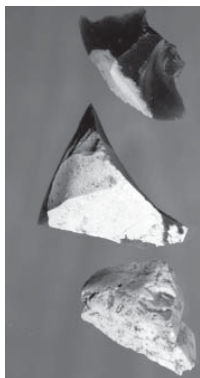
- 0-10 cm
- 2 fragment med retusj av flint, største mål: 1,5 og 2,1 cm (foto).
- 1 flekkefragment av flint, lengde: 2,9 cm, bredde: 0,9 cm, tykkelse: 0,3 cm. Brent.
- 3 avslag av flint, største mål: 1,6 og 3,5 cm. En med cortex.
- 6 fragment av flint, største mål: 1,1 og 3,0 cm. En med cortex, tre brent.
- 7 splinter av flint, største mål: 0,7 og 1,0 cm. To med cortex, en brent.
- 1 splint av kvartsitt, største mål: 0,8 cm.
- 10-20 cm (foto)
- 1 kjernøksfragment av flint, lengde: 3,6 cm, bredde: 1,9 cm, tykkelse: 2,8 cm. Cortex.
- 1 flekke av flint, lengde: 2,2 cm, bredde: 1,0 cm,

- tykkelse: 0,4 cm.
 1 mikroflekke av flint, lengde: 1,9 cm, bredde: 0,8 cm, tykkelse: 0,3 cm.
 3 fragment av flint, største mål: 1,1 og 2,4 cm. To med cortex, en brent.
 1 splint av flint, største mål: 0,9 cm. Brent.
 1 avslag med retusj(?) av bergkristall, største mål: 1,4 cm.

- 20-30 cm
 1 flekke av flint, lengde: 3,2 cm, bredde: 0,9 cm, tykkelse: 0,8 cm. Cortex.
 5 avslag av flint, største mål: 1,6 cm og 2,7 cm. Tre med cortex.
 3 fragment av flint, største mål: 1,1 og 3,0 cm. To med cortex, en brent (foto).
 2 splinter av flint, største mål: 0,8 og 1,0 cm.
 1 avslag av bergkristall, største mål: 1,5 cm.

- 30-40 cm (foto)
 4 avslag av flint, største mål: 1,1 og 4,2 cm.
 2 fragment av flint, største mål: 1,6 cm. En med cortex.
 6 splinter av flint, største mål: 0,7 og 1,0 cm.
 2 avslag av kvartsitt, største mål: 1,5 og 2,4 cm.
 1 splint av kvartsitt, største mål: 0,7 cm.

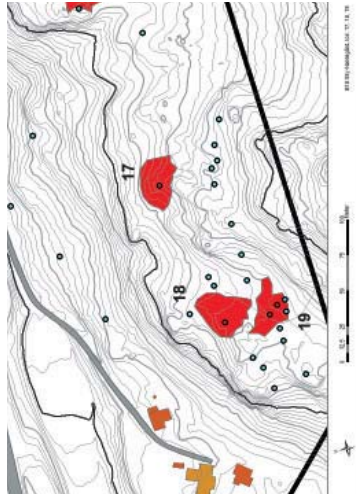

Lokalitet 17 - steinalderlokalitet, Sky 4070/3

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en V-ventd liten flate bevolet med bok, gran og noe bjørk. Stigging i S. knaus i N, åpning nedover mot V. Ca 75 m lenger V treffer man på en kjerrevei som kommer opp fra Fagerholt.

Flaten måler omtrent 8,5 x 2-5,4 m og ligger 108 moh.

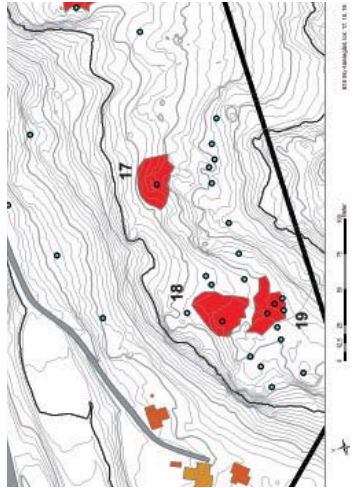

Lokalitet 18 - steinalderlokalitet, Sky 4070/5

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en flate med en liten åpning mot en skrent mot NV, ca 100 m fra Fagerholt, og utvider seg mot NØ hvor det er et plannefelt med gran og en kjerrevei. Ved selve stikket er det gran og bok, og på skrenten ned mot Fagerholt vokser det eik.

Flaten måler omtrent 15x10,5 m og ligger 108 moh.

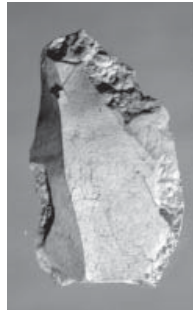

Omfang, stratigrafi og funn

Et stikk tatt på flaten. Undergrunnen bestod av tørr utvaskningslag, over fuktigere myrlent masse. Vannsig fra 30 cm, likevel funn videre ned. Størkere vannsig mot 40 cm gjorde at stikket ble avsluttet selv med funn i siste såld. Massene ble vannsildet. Podsol.

Funn:

- 12 cm
- 1 avslag av flint, største mål: 3,2 cm. Hvitbrent.

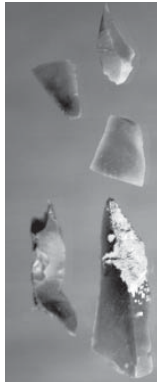

Omfang, stratigrafi og funn

Det positive stikket hadde tørr podsol.

Funn:

- 0-10 cm
- 1 avslag av flint, største mål: 1,4 cm.
- 1 fragment av flint, største mål: 1,2 cm.
- 3 splinter av flint, største mål: 0,8 og 1,0 cm.
- 1 avslag av kvarts, største mål: 1,5 cm.
- 10-20 cm (foto)
- 1 avslag med retusj, største mål: 2,1 cm. Brent.
- 1 fellekfragment av flint, lengde: 2,8 cm, bredde: 1,0 cm, rykkelse: 0,4 cm. Cortex.
- 1 avslag av flint, største mål: 1,1 cm.
- 2 fragment av flint, største mål: 1,2 cm.

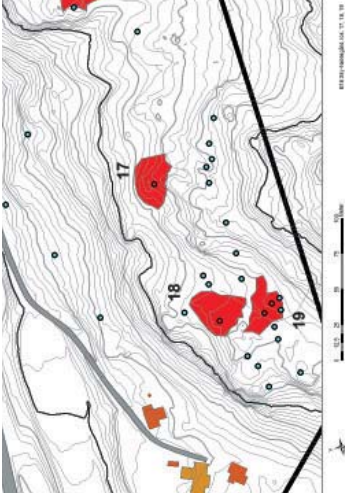

Lokalitet 19 – steinalderlokalitet, Sky 4070/2

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en liten høyde på den store flaten innenfor og 30 m S for lok. 18, og 110 m Ø for Fagertholt. Flaten er beplantet med gran, og en kjerrevei deler flaten i to. Flaten er avgrenset i S av stigning/berg og av en knaus i N. Ellers ved heining i terrenget. Ca. 20 m V for de positive stikkene er det et kjerreveiorys.

Flaten måler omtrent 15 x 15 m og ligger 110-111 moh.

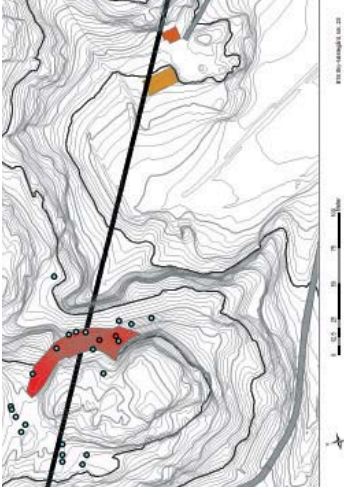

Lokalitet 20 (A) - heller på Pauler, 4071/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger ca 100 moh under en heller. Hellingen går fra nord til sør. Taket på helleren strikker ca 5,5 m ut fra bergveggen, og om-rådet under taket er på ca 6 x 8 m. Flaten fortsetter ca 2,5 m utenfor dråpefaller på bergveggen, og deretter faller terrenget kraftig mot Ø (ca 5 meters fall) ned til en ny flate. I den sørlige delen av helleren er det brukt stein for å bygge opp og gjøre gulvet planere. Oppbygningen ser ut til å være av nyere dato, uten at dette kan sies sikkert.

Trekull fra helleren er datert til 1330±50 BP, eldre jernalder.

Omfang, stratigrafi og funn

Da det dukket opp en flintbit i et stikk, ble det stukket flere stikk rundt, men først i det tredje stikket ble det funnet mer. Det var tørr podsol i begge de positive stikkene.

Funn:
Stikk A (foto)
5 cm
1 avslag av flint, største mål: 1,6 cm.
0-10 cm
1 avslag av kvartsitt, største mål: 2,2 cm.

Stikk B
0-10 cm
1 fragment av flint, største mål: 1,9 cm.
2 splinter av flint, største mål: 0,8 og 0,9 cm. En brent (podlid).
1 splint av kvarts (bergkryttal?), største mål: 0,7 cm.

Omfang, stratigrafi og funn

Det ble tatt til sammen 4 prøvestikk under taket på helleren.

Funn:
Stikk A
20-25 cm
1 brent dyrebene.

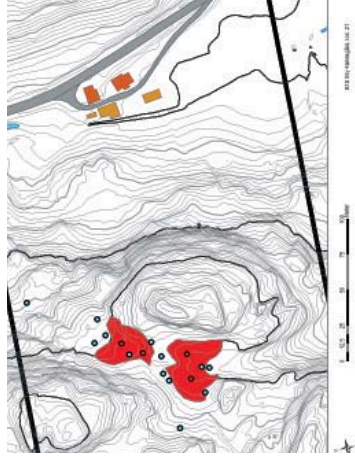
Stikk B
30-37 cm
Funnforende, kullholdig lag.
Brente ben fra lite dyr (muligens kanin).

Lokalitet 21 (B) - steinalderlokalitet, Bærum, Bakke 4138/1

Beliggenhet/ ter-

Lokaliteten ligger på en flate som ved en vannstand på 100 m mer enn i dag vil ha ligget på en liten utstrikker i vannet. Lokaliteten har vært skjermet fra sjøen ved en stor bergknaus i Ø, og stigende terreng i vest. Fra toppen av bergknausen har man utsikt mot S, N og Ø. Flaten som lokaliteten ligger på er NØ/SV-orientert, er høyest på midten og skråner noe i SV og NØ.

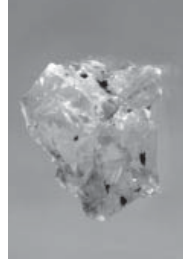
Flaten ligger 100-102 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

Undergrunnen på lokaliteten består av podsol, med et 10-20 cm dypt urvaskningslag og et brunt anrikningslag under dette. Det ble til sammen tatt 15 prøvestykk på flaten. Fire av disse er registrert som positive.

- Funn:
- Stikk A
- 10 cm
- 1 bergkrystall (fotø).
- Stikk B
- 5-15 cm
- 6 flintavslag (fotø).
- Stikk C
- 0-15 cm
- 1 avslag av kvartssitt.
- Stikk D
- 20 cm
- 1 bergartsavslag.

Vedlegg fra Skinner og minner = lok 21

OBJEKT 0709 02 KÅRTREF.: CF 025-5-2 00006

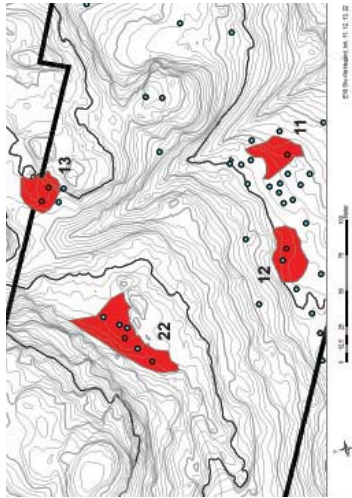
OMRÅDE	Vassboin
PARSELL	Larvik
KOMMUNE	
GNR./BNR.	4072/ 001 MERKNAD Gård: Vassboin
FLYFOTO	RÅK-NUMMER
LOKALITET	
KÅRTREF.	ØK CF 025-5-2 KOORD HOH 95
FORMINNETS ART	Steinalderlokalitet
FORMINNETS ART	ANTALL 1 ALDER STA GAB-KODE
FORMINNETS ART	ANTALL ALDER GAB-KODE
FORMINNETS ART	ANTALL ALDER GAB-KODE
TERR. ART, UTSIKT	Flate på toppen av fjell, avgrenset av omgivende bergkoller i Ø og skråning i S. Løvskog.
ORIENT. OPPG	Ca. 200 m V for tunet på Bærum 4138/3.
ART. UTSTREKNING	Steinalderlokalitet. Flate omgitt av bergnabber ved toppen av fjell. Flatens areal 50x50 m.
BESKRIVELSE	Steinalderlokalitet beliggende på topografisk avgrenset flate. 9 prøvestikk hvorav 2 positive ved den S-lige delen av flaten ved en vannstand på 100 m mer enn i dag vil ha ligget på en liten utstrikker i vannet. Lokaliteten har vært skjermet fra sjøen ved en stor bergknaus i Ø, og stigende terreng i vest. Fra toppen av bergknausen har man utsikt mot S, N og Ø. Flaten som lokaliteten ligger på er NØ/SV-orientert, er høyest på midten og skråner noe i SV og NØ.
TRADISJON	
FOTO	
LITTERATUR	
FUNN	Prøvestikk A: 6 flintavslag Prøvestikk B: 2 flintavslag
MERKNAD	
KILDER/INFORMANTER	
REGISTRERT DATO	23/09/83 SIGN. B. Møsevig, J. Grundberg
KONTROLLERT DATO	/ / SIGN.
INNSKREVET	06/06/94 SIGN. system

Lokalitet 22 (D) - steinalderlokalitet, Pauler 4071/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en fin flate bevoskt med løvtrær. Den ligger mellom en høy bergvegg i nordvest og mindre bergtauser i sørøst. Går man opp på disse bergknausene i sørøst har man utsikt over hele området mot N, Ø og S. Flaten stiger svakt fra nord mot sør, og ligger dermed i le fra tre kanter (S, NV og NØ). Flaten måler ca 25 m fra NV til SØ, og ca 40 m fra sør til nord. Ca 50 meter nord for flaten går restene etter et gammelt bekkefår.

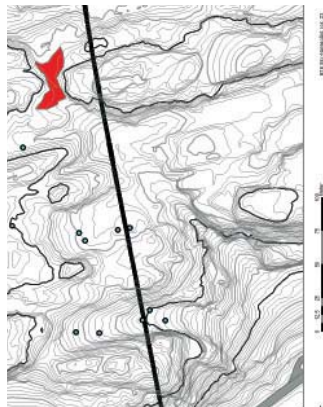
Flaten er stor og måler omtrent 50 x 20 m. Den ligger 128-130 moh.

Lokalitet 23 - steinalderlokalitet, Vassbotn (Bakke 4138/1)

Beliggenhet/ terreng

Se vedlegg.

Omfang, stratigrafi og funn

Det ble til sammen tatt 6 prøvestykk, og 2 av disse var positive.

Funn:

Strikk A (foto - urvalg)
0-15 cm
17 avslag av flint.
1 flintbor.

Strikk B
20 cm
15 flintavslag.

Omfang, stratigrafi og funn

Se vedlegg

Vedlegg fra Skinner og minner = lok 23

OBJEKT 0709 02 KARTREF.: CF 025-5-2 00005

OMRÅDE Vassbotn
 PARSELL
 KOMMUNE Larvik

GNR./BNR. 4138/ 001 MERKNAD Gård: Bakke

FLYFOTO R/X-NUMMER

LOKALITET

KARTREF. ØK CF 025-5-2 KOORD HOH 95

FORNMINNETS ART Steinalderlokalitet
 ANTALL. 1 ALDER STA GAB-KODE

FORNMINNETS ART
 ANTALL. ALDER GAB-KODE

FORNMINNETS ART
 ANTALL ALDER GAB-KODE

TERR. ART, UTSIKT På toppen av fjell med flate 20x20 m, i kryssningspunktet mellom mindre dalsøkk med N-S og Ø-V-lig retning, avgrenset av mindre bergkoller. Bratt skråning ned mot dal i Ø. Løvskog. Ingen utsikt.

ORIENT. OPPG Ca 300 m NØ for veikryss mellom riksvei 70 til Kjøse og E-18 ved Vasbotn.

ART. UTSTREKNING
 BESKRIVELSE Steinalderlokalitet topografisk avgrenset av terrenget. 3 prøvestikk ble tatt hvorav ett positivt. Til dels tykke løsmasser av 0,4-0,5 m tykk brunjord, undergrunn sandholdig grus.

TRADISJON
 FOTO
 LITTERATUR
 FUNN

4 avslag av flint.

MERKNAD
 KILDER/INFORMANTER

REGISTRERT DATO 06/09/93 SIGN. B. Moseng, J. Grundberg
 KONTROLLERT DATO / / SIGN.
 INNSKREVET 06/06/94 SIGN. system

Nøklegård-Langangen

Lokalitet 1 - steinalderlokalitet Nøklegård 21/1

Beliggenhet/ terreng

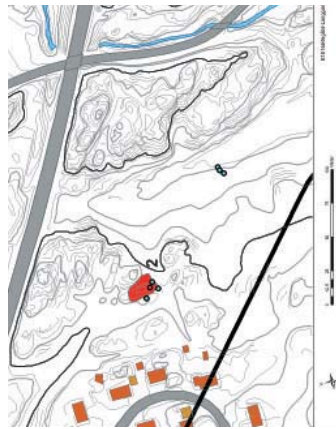
Lokaliteten ligger på en sør-vestut flate bevoskt med bar- og løvtrær. Flaten måler omtrent 17 x 17 m og er avgrenset ved knaus/forhøyning i Ø og S, ved stigning i landskapet i V, og ved et søkk ned mot en bergskrent i S, der det også passerer en skogsvei. Den ligger 60-62 moh.

Lokalitet 2 - steinalderlokalitet, Halvarp 22/1 og 22/84

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger rett øst for et byggefelt, 55-58 moh. Flaten, SO-vestret flate på kulle, med beskyttende bergskrent i N. Flaten ligger som utløper på en renne som heller mot SO, med en beskyttende bergknaus i NØ og en lavere i SV. Denne flaten måler omtrent 15 x 4 m.

Omfang, stratigrafi og funn

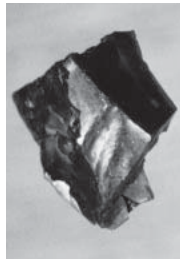
8 prøvestikk ble tatt, men først i stikk G og H dukket det opp funn. Undergrunnen bestod av tørr podsol. I stikk H var torvlaget 5 cm og utvaskingslaget 5 cm, deretter anrikning. Stikket var 25 cm dypt.

Funn:

Stikk G
10 cm.
1 fragment av flint, største mål: 2,2 cm. Cortex, brent.

Stikk H

5 cm.
1 avslag med retusj av flint, største mål: 3,7 cm. Brent.

Omfang, stratigrafi og funn

4 prøvestikk ble tatt hvorav ett positivt (stikk C).

Stikk C

10-30 cm.

1 bipolar kjerne av flint, lengde: 2,8 cm, bredde: 2,3 cm, tykkelse: 0,6 cm. Cortex.

1 avslag av flint, største mål: 2,4 cm. Cortex.

3 fragment av flint, største mål: 1,5 og 3,5 cm.

To med cortex og brent.

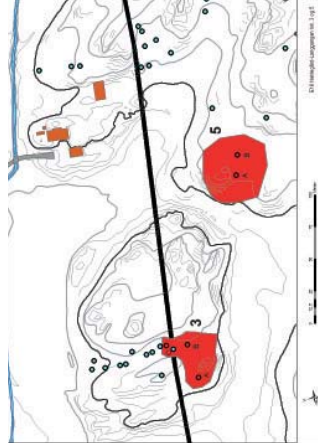
Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på V-siden av en stor åkerholme 140 m S for E18 og 180 m. V for bolighus. En skjernet N/S-gående dalgang med skrånning i Ø og en bergknaus i V utgjør hoveddelen av lokaliteten.

Denne flaten måler omtrent 22 m (NNV-SSØ) x 12 m, og avgrensnes greit ved helling i terrenget der det ikke er bergknauser.

Det ble også funnet flint på en liten og skjernet flate 25 m nederfor mot SV. Dette strykket ble kalt A.

Holmen er bevolet med planter gran, eiker og blandet løvskog. Lokaliteten ligger 5/4 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

Det ble tatt tre strykk i området med funn i begge, A, B og C.

Funn:

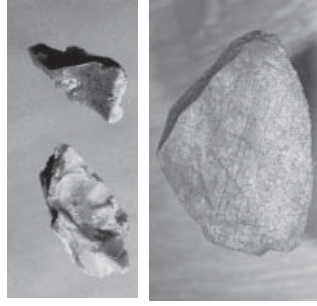
- Stykk A 0-10 cm.
- 2 fragment av flint, største mål: 1,3 og 1,5 cm. Cortex, brent. (Foto).

Stykk B

- 0-15 cm.
- 1 splint av flint, største mål: 0,9 cm. Brent.
- 1 slippeplacfragment av kvartsitt, største mål: 7,7 cm. (Foto).

Stykk C

- 2 fragment av flint, største mål: 1,1 og 1,2 cm. En med cortex, begge brent.
- 1 splint av flint, største mål: 0,8 cm. Cortex.

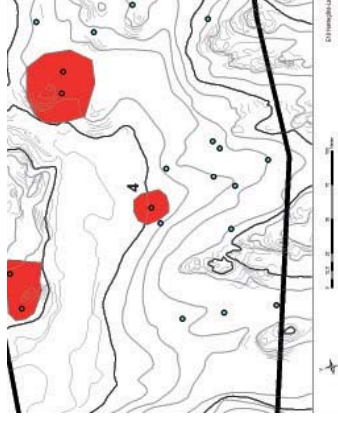

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ble registrert i 1993 og er omtalt i rapporten "Skinner og minner" (se vedlegg). Vi har gjort supplerende undersøkelser.

Lokaliteten ligger på en liten, SØ-vendt flate ovenfor et bekkeløp ved SØ-enden av dyrkningsområdet med åkerholmen med lok. 3. Flaten ligger ca 10 m opp fra bekkeløpet på V-siden av dette, og ca 2,5 m S for dyrkningsområdet. Flaten måler då omtrent 1,2 x 7 m og det er en del helling mot SØ over det hele. Avgrensningene er gjort der det er økt helling og bergskrenter.

Det er plantet skog av gran her, ellers spredt rogn, bjørk og bok. Undervegetasjon av mose, gjøksyre, gress og bregner. Lokaliteten ligger ca 50 moh.

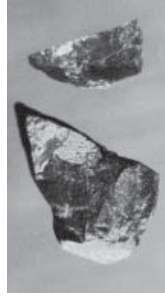

Omfang, stratigrafi og funn

Et positivt stykk, A. Undergrunnen bestod av podsol.

Funn:

- Stykk A 5-15 cm.
- 1 avslag av flint, største mål: 1,9 cm. Cortex, brent.
- 1 fragment av flint, største mål: 1,2 cm. Brent.

Vedlegg fra Skinner og minner = lok 4

OBJEKT 0805 03 KARTREF.: CF 026-5-3 00004

OMRÅDE Langangen

PARSELL

KOMMUNE Porsgrunn

GNR./BNR. 0021/ 002 MERKNAD Gård: Nøklegård.

FLYFOTO RX-NUMMER

LOKALITET

KARTREF. ØK CF 026-5-3 KOORD HOH 55

FORNMINNETS ART Steinialderlokalitet.

ANTALL. 1 ALDER STA GAB-KODE

FORNMINNETS ART

ANTALL. ALDER GAB-KODE

FORNMINNETS ART

ANTALL ALDER GAB-KODE

TERR. ART, UTSIKT N-hellende fjellskråning ned mot dal med NV-SØ retning. Lokaliteten ligger på liten Ø-vendt flate, ca 12 x 12 m stor ved et dalsøkk med N-S retning. Skogsmark, granskog.

ORIENT. OPPG Ca 350 m SV for veiundergang under E-18 ved Nøklegård.

ART. UTSTREKNING

BESKRIVELSE

Steinalderlokalitet ved en 12 x 12 m stor Ø-vendt flate i et mindre dalsøkk. Lokaliteten er topografisk avgrenset av terrenget. Løsmasser av ca 0,3m tykk humusblandet gruset sand med undergrunn av fin gråred sand. Trolig ikke tidligere dyrket mark. I et prøvestikk ble følgende funnet: 2 avslag av flint. Funnene framkom ca 15 cm under overflaten.

TRADISJON

FOTO

LITTERATUR

FUNN

2
flintavslag.

MERKNAD

KILDER/INFORMANTER

REGISTRERT DATO 25/06/93 SIGN. Hege Roaldset.

KONTROLLERT DATO / / SIGN.

INNSKREVET 10/08/93 SIGN. hege

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en N/S-gående høyde-rygg ovenfor dyrkningsmark i V, og 118 m. S for bolighus. De to positive stikkene ligger på en flate avgrenset ved en bergtaurus i NV, bratt helling i SV, og forsøkninger i terrenget i NØ og SO. Innenfor forsøkningsen i NØ ligger en bergskrent og danner le. Ca. 20 m. SØ og 5 meter ned for lokaliteten renner det en bekk langsmed jorde.

Området der lokaliteten ligger er hugget (samsynligvis gran), og flaten er derfor bevosket med bringebærkratt, hasselkratt, bregner og gress, og er fylt med kvist. En enslig opp rager opp SØ for de positive stikkene.

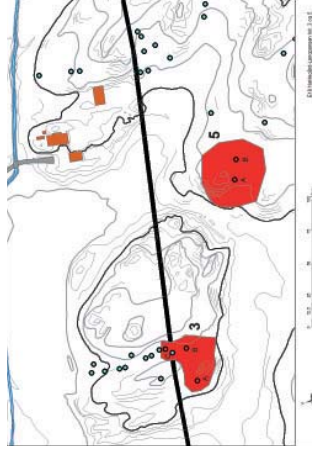
Lokaliteten ligger 76 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

To stikk ble tatt. I det første, A, ble det funnet en flintbit, og det måtte derfor stikkets ett til. Her var det flere funn og stikket var funnførende til ca. 35 cm. dybde. Undergrunnen bestod av podsol.

Funn:

- Stikk A
- 0-2,5 cm.
- 1 fragment av flint, største mål: 1,6 cm. Cortex, brent. (Foto).
- Stikk B
- 0-10 cm.
- 1 mikrolittkeffragment av flint, lengde: 1,2 cm, bredde: 0,8 cm, tykkelse: 0,3 cm.
- 3 avslag av flint, største mål: 1,4 og 2,9 cm. To med cortex, brent.
- 2 fragment av flint, største mål: 1,2 og 1,8 cm. Brent.
- 3 splinter av flint, største mål: 0,7 og 0,9 cm. Brent.
- 2 fragment av flint, største mål: 1,2 og 1,3 cm. En med cortex.
- 2 splinter av flint, største mål: 0,9 cm. En brent.
- 20-30 cm.
- 3 fragment av flint, største mål: 1,1 og 1,6 cm. En med cortex, to patinert.
- 3 fragment av kvartsitt, største mål: 1,5 og 2,3 cm. (Foto).
- 2 fragment av flint, største mål: 1,9 cm. En brent, en patinert.
- 1 fragment av kvarts, største mål: 1,6 cm.

Vedlegg fra Skinner og minner = lok 5

OBJEKT	0805	03	KARTREF:	CF 026-5-3	00002
OMRÅDE	Langangen				
PARSELL	Forsgrunn				
KOMMUNE	0021/ 002				
MERKNAD	GÅRD: Nøkegård.				
GNR./BNR.	R/X-NUMMER				
FLYFOTO					
LOKALITET					
KARTREF.	ØK	CF 026-5-3	KOORD		HØH 50
FORNMINNETS ART	Steinalderlokalitet.				
FORNMINNETS ART	ANTALL	1	ALDER	STA	GAB-KODE
FORNMINNETS ART	ANTALL		ALDER		GAB-KODE
FORNMINNETS ART	ANTALL		ALDER		GAB-KODE
TERR. ART, UTSIKT	Flate i "sødeløse" mellom mindre bergkulle i N og fløiside i S o V. Utsikt med mot dalbunn i N og Ø. Skogsmark, barskog.				
ORIENT. OPPG	Lokaliteten ligger på S-siden av Middagkollen. Ca 250 m S-Sv for veiløpningen under E-18 ved Nøkegård.				
ART. UTSTREKNING					
BESKRIVELSE	Steinalderlokalitet på flate ved N-siden av fløiskråning i "sødeløse" mellom bergkulle og fløiside. Flaten er ca 40 x 40 m stor og topografisk avgrenset av terrenget. Løsmasser av 0,4m tykk humusblendet gruset sand med undergrunn av grård fin sand. Trolig ikke tidligere dyrket mark. 2 prøvestikk ble tatt hvor følgende funn framkom i det ene stikket: 7 stk. avslag av flint. Funnene framkom 5-20 cm under overflaten.				
TRADISJON					
FOTO	7 flintavslag				
LITTERATUR					
FUNN					
MERKNAD					
KILDER/INFORMANTER					
REGISTRERT DATO	24/08/93	SIGN.		Jonas Grundberg.	
KONTROLLERT DATO	/ /	SIGN.			
INNSKREVET	10/09/93	SIGN.		hege	

Lokalitet 6 - steinalderlokalitet, Nøklegård 21/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en flate rett Ø for en bratt skrent/skup ned mot bilvei mot Helgeroa. Lokaliteten ligger 30 m. Ø for veien. Flaten er avgrenset ved stigning/berg i alle retninger unntatt mot SV, der avgrensingen var noe mer uklår og ble gjort ut fra mindre endringer i terrenget. Flaten målte slik omtrent 21 x 4-15 m.

I det første stikket, A, ble det funnet et flintavslag og mulig skjorbrent stein. Der ble derfor tatt flere stikk rundt, men først i det tredje stikket, B, ble det funnet mer. Flaten virket ganske fuktig i utgangspunktet, og dype spor etter skogsmaskin bekreftet det. Vegetasjonen består av blandede løvskog av elk, bjørk og lønn, i skråningen V for flaten er det plantet gran. Lokaliteten ligger 48-51 moh.

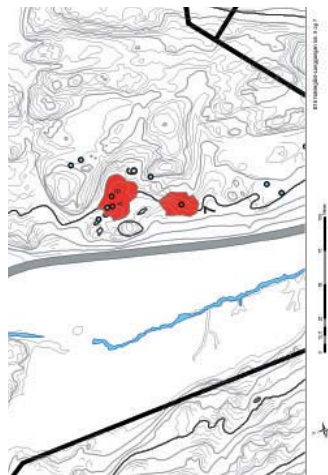

Lokalitet 7 - steinalderlokalitet, Nøklegård 21/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en N/S-orientert flate/renne ut mellom to knauser. 30 m.Ø for bilvei mot Helgeroa og 50 m S for lok. 6. I Ø er det en bergskråning, og i V en liten bergknaus. Flaten heller og er vendt mot N og avgrensnes der terrenget begynner å helle mer, og måler da omtrent 12 x 3-6 m.

Området er bevoaket med blandede løvskog av gran, bjørk, hassel, elk og lønn. Lokaliteten ligger 47-52 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

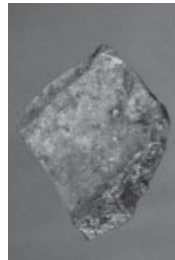
Fire stikk ble tatt, to var funnførende, A og B. Undergrunnen var tørr nok til å tørrsildes. Jordsmønet er utvasket, men det er ikke den vanlige sandpodsolen vi er vant til.

Funn:

Stikk A
5-25 cm.
1 avslag av flint, største målt: 1,6 cm. Cortex. (Foto).

Stikk B

5-20 cm.
1 splint av flint, største målt: 0,9 cm. Brent.
1 splint av kvarts, største målt: 0,8 cm.

Omfang, stratigrafi og funn

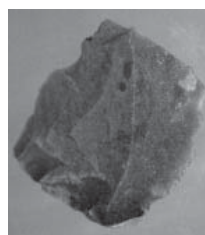
Et stikk ble tatt, A. Undergrunnen bestod av fin podsol.

Funn:

Funn:
5-10 cm.
1 avslag av flint, største målt: 1,6 cm.

10-20 cm.

1 avslag av flint, største målt: 2,0 cm. Cortex.

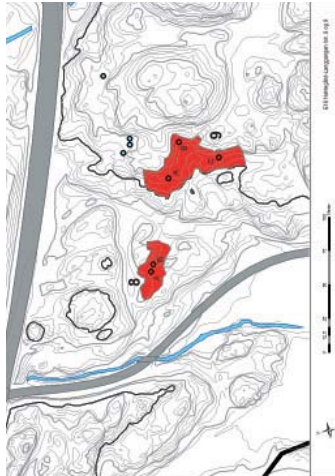
Lokalitet 8 - steinalderlokalitet, Nøklegård 21/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en langstrakt, NV/SØ-gående flate, lett hellende mot SØ. Terrengtet hellere mot SV selv om selve flaten heller mot SØ, der den har åpning. Det er knauser på alle kanter unntatt i SØ. Avgrensingen mot SØ er gjort ut fra økt helling i terrengtet, og lokaliteten måler ut fra dette omtrent 16 m (NV-SØ) x 4 m.

Lokaliteten ligger 40 m nordøst for bilveien til Helgeroa og 85 m sør for E18.

Området er beplantet med gran. Lokaliteten ligger 45–46 moh.

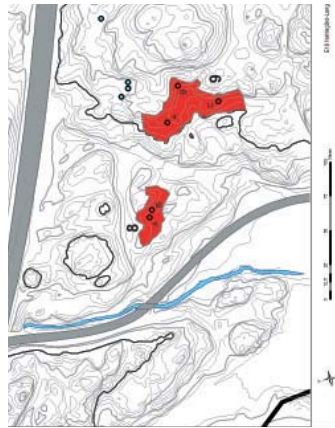

Lokalitet 9 - steinalderlokalitet, Nøklegård 21/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten består egentlig av tre flater (korresponderende til stikk A, B og C) og ligger på et ganske flatt plåttå for en oppstigning i sør, og der terrengtet ellers heller mot SV. En skogsvei følger flaten. I V kan det ha vært et vannsø. Stikk A ligger 60 m V for lok. 8. Lokaliteten ligger mellom 80 og 100 m V for bilveit til Helgeroa, og mellom 85 og 120 m sør for E18. Området som helhet måler ca 25 x 30 m, men en del mellom de tre flatene faller trolig bort på grunn av bergtauser og skarp helling.

Området er beplantet med gran. Lokaliteten ligger 50-55 moh.

Omfang, stratigrafi og funn

2 stikk ble tatt. A og B. Undergrunnen bestod av fin podsøl. En skjortbrent stein i stikk A.

Stikk A

0-5 cm. (Foto).

1 avslag av flint (chert), største mål: 4,4 cm. Cortex.

2 fragment av flint, største mål: 1,4 cm. Brent.

1 splint av flint, største mål: 0,9 cm. Brent.

5-10 cm. (foto)

1 mikroflakke av flint, lengde: 1,5 cm, bredde: 0,5 cm, tykkelse: 0,2 cm.

1 kjernerfragment av flint, største mål: 2,8 cm.

3 avslag av flint, største mål: 1,4 og 2,2 cm.

3 fragment av flint, største mål: 1,1 og 1,2 cm. En cortex, to brent.

10-15 cm.

1 splint av flint, største mål: 0,9 cm. Cortex.

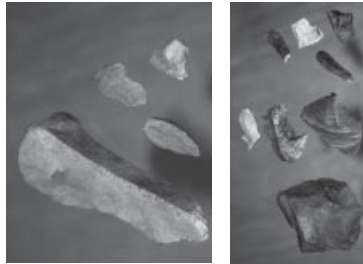
15-25 cm.

1 splint av flint, største mål: 0,8 cm. Cortex, brent.

Stikk B

19-24 cm.

1 splint av flint, største mål: 1,0 cm. Cortex.

Omfang, stratigrafi og funn

3 stikk ble tatt med ca. 30 m. avstand, alle var positive (A-C). Podsøl i alle strikkene, skjont massene i stikk C var fuktigere.

Funn:

Stikk A

12-20 cm.

1 avslag av flint, største mål: 1,2 cm.

Stikk B

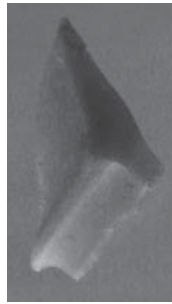
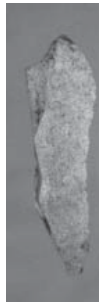
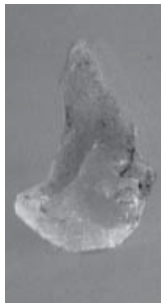
5-15 cm.

1 mikroflakke av flint, lengde: 2,1 cm, bredde: 0,7 cm, tykkelse: 0,2 cm. Brent.

Stikk C

0-12 cm.

1 fragment av flint, største mål: 1,2 cm.

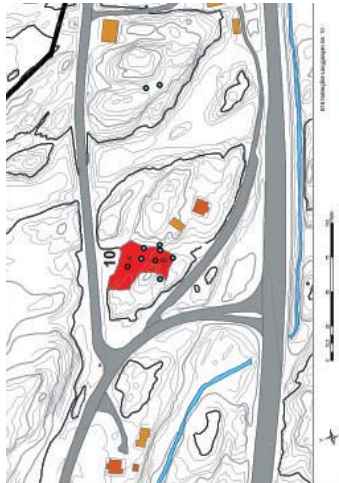

Lokalitet 10 – steinalderlokalitet, Nøklegård 21/5

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger i en fin "vik" på en "holme" ca 80 m nordøst for avkjørselen fra E18, med et bolighus ca 50 m SV for lokaliteten. Flaten er omgitt av bergknauser/forhøyninger i alle retninger unntatt mot S, der avgrensningen gjøres ut fra hellingen i terrenget, og lengst mot NØ der en noe bratt skrent gir en klar avgrensning. Flaten måler dermed ca 50 m (NV-SO) og 5-20 m (SV-NØ).

Flaten er bevolet med blandingsskog av gran, bjørk, eik, or og osp. Lokaliteten ligger 50-52 moh.

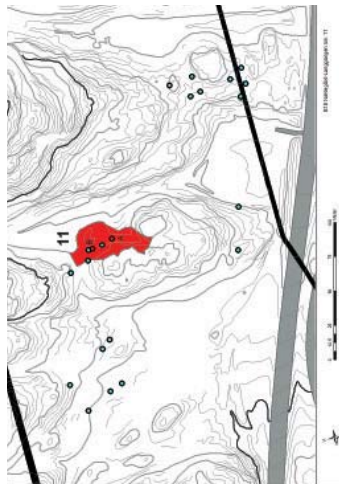

Lokalitet 11 – steinalderlokalitet, Nøklegård 21/5

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en liten S-vendt flate med bergknauser i Ø og V. 20 m. N for flaten er det ett vannsig i en større flate, der det ble prøvestrukket uten funn. Den funn-førende flaten måler ca 12,5 x 6 m. 25 m. Ø for flaten går det et daldrag med en større bekk. Her går det en traktorvei. Lokaliteten ligger 130 m N for E18.

Flaten er bevolet med eik, rogn og gran. Lokaliteten ligger 90-95 moh.

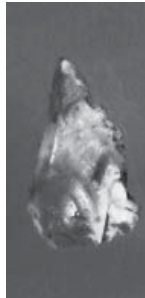

Omfang, stratigrafi og funn

8 stikk ble tatt, men bare to var funnførende. Undergrunnen i området bestod foruten podsolidert sand, av oppsprukket stein.

Funn:

- Stikk A 10-15 cm.
- 1 splint av flint, største mål: 0,9 cm. Cortex. 20-25 cm.
- 1 splint av flint, største mål: 0,8 cm. Cortex (Foto).
- Stikk B 10-20 cm.
- 1 splint av flint, største mål: 0,9 cm. Brent.

Omfang, stratigrafi og funn

Tre stikk ble tatt opp på denne flaten, A og B var funnførende. To funntomme stikk litt nedenfor. Massene bestod av tørr podsol de første 20 cm, deretter fuktigere, brunere masse. 4 mulig skjorbrente stein i 1. såld.

Funn:

- Stikk A 0-10 cm.
- 1 splint av flint, største mål: 0,8 cm. Cortex, brent.
- 10-20 cm.
- 1 mikroflekke av flint, lengde 1,2 cm, bredde 0,6 cm, tykkelse: 0,2 cm. Heingslet. (Foto).
- Stikk B 0-10 cm
- 1 splint av flint.

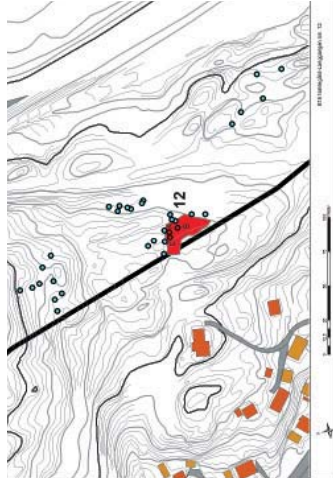

Lokalitet 12 - steinalderlokalitet, Halvarp 22/5

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger på en SV-vendt, liten helling, med en noe vårdendt flate i framkant (SØ for lokaliteten), ca 30 m V og N for byggeteilet. Lokaliteten ligger 61-62 moh. Mot V er lokaliteten naturlig avgrenset ved en bergknaus, i de andre retningene ved stigning i terrenget, unntatt mot SØ, der den våtere, funntomme flaten utgjør avgrensningen. Slik måler flaten omtrent 15 (NNV-SSØ) x 3-8 m.

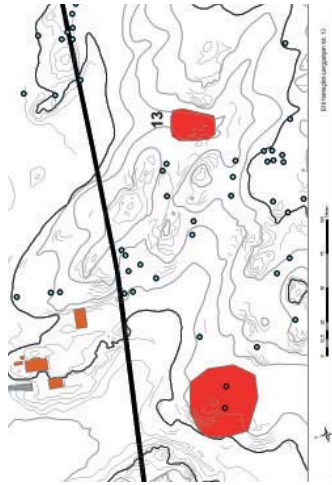
Stedet er noe bevokest med bar- og løvtrær.

Lokalitet 13 - steinalderlokalitet, Nøkegård 21/1

Beliggenhet/ terreng

Lokaliteten ligger 57-60 moh. i en N-vendt helling, delt i to av en bekk rett N for skogsvei. I Ø og V er flaten avgrenset av knauser, i N utgjør hellingen avgrensningen. Flaten er ca 17 (Ø-V) x 19 m. Se vedlegg

Omfang, stratigrafi og funn

Det ble gjort tre positive stikk, A, B og C. I tillegg ble det gjort 8 negative prøvestikk på stedet, slik at lokaliteten ser ut til å være grundig avgrenset, og dekker et område på omtrent 23 x 7 m.

Funn:

Stikk A

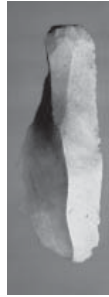
1 flintdekke som målte 4 x 1,3 cm (største mål) på 0-15 cm dybde.

Stikk B

1 slår flint på 3,9 cm dybde, med største mål 3 x 2,5 cm, og på 7-8 cm dybde en flint på ca 2 x 2 cm.

Stikk C

1 splint av flint på 10 cm dybde, med største mål 1x0,7 cm.

Omfang, stratigrafi og funn

Se vedlegg

Vedlegg fra Skinner og minner = lok 13

OBJEKT	0805	03	KARTREF.:	CF 026-5-3	00003
OMRÅDE	Langangen				
PARSELL					
KOMMUNE	Porsgrunn				
GNR./BNR.	0021/	001	MERKNAD	Gård: Nøklegård.	
FLYFOTO	R/X-NUMMER				
LOKALITET					
KARTREF.	ØK	CF 026-5-3	KOORD	HOH 65	
FORNMINNETS ART	Steinalderlokalitet.				
	ANTALL.	1	ALDER	STA	GAB-KODE
FORNMINNETS ART					
	ANTALL.		ALDER		GAB-KODE
FORNMINNETS ART					
	ANTALL		ALDER		GAB-KODE
TERR. ART, UTSIKT	Flate i "sadellege" på toppen av dalsøkk med skråninger i N o S mellom mindre bergkoller i V og Ø. Skogsmark, granskog.				
ORIENT. OPPG	ca 280 m S-SSØ for veiundergang under E-18 ved Nøklegård.				
ART. UTSTREKNING					
BESKRIVELSE	Steinalderlokalitet i "sadellege" på toppen av dalsøkk mellom bergkoller, topografisk avgrenset av terrenget, ca 20m lang (N-S) o 10m bred (V-Ø). Løsmasser av 0,3m tykk humusblandet gruset sand med undergrunn av grårød fin sand. Ett prøvestikk ble tatt og i tillegg til spredt trekull ble følgende funn gjort: 1 mikroflekk av flint				
TRADISJON					
FOTO					
LITTERATUR					
FUNN	1 mikroflekk av flint				
MERKNAD					
KILDER/INFORMANTER					
REGISTRERT DATO	24/06/93	SIGN. Jonas Grundberg.			
KONTROLLERT DATO	/ /	SIGN.			
INNSKREVET	10/08/93	SIGN. hege			

Dateringer

Lokalitet	Struktur	BP	Kalibrert	Dato	Signatur	Lab-ref	Materiale	Gram
4	D	1020±80	860-1220 AD	27.04.2006	KD	T-18497	Trekull	1,10
4	G	2080±80	360 BC-80 AD	28.04.2006	KD	T-18498	Trekull	3,20
4	H	2310±35	420-200 BC	27.04.2006	CG	Tua-6091	Bjørk, ask, hassel	
5	A	2400±50	760-390 BC	02.05.2006	CG	T-18499	Trekull	5,90
5	D	1830±100	40 BC-140 AD	02.05.2006		T-18500	Trekull	1,90
5	I	2355±50	750-200 BC	03.05.2006	CG	T-18501	Trekull	3,10
6	E	1930±30	AD-140 AD	03.05.2006	VL	Tua-6092	Bjørk, hassel	
7	A	2100±40	350 BC-AD,			B-222468		
7	I	2080±60	360 BC-60 AD			B-222469		
8	B	375±30	1440-1640 AD	09.05.2006	CG	Tua-6215	Trekull	
9	B	375±30	1440-1640 AD	23.05.2006	KSE	Tua-6123	Trekull	
9	D	225±45	1520-1950 AD	23.05.2006	KSE/KF	T-18517	Trekull	4,10
10	A	165±50	1650-1960 AD	21.10.2005	JB	T-18109	Trekull	6,00
11	C	470±50	1405-1620 AD			B-222470		
12	A	2040±80	360 BC-130 AD	16.09.2005	ADM	T-18106	Trekull	5,50
14	O	1880±50	20-250 AD	20.09.2005	KF	T-18108	Trekull	5,80
18	A	1820±80	20-400 AD	20.09.2005	KF	T-18107	Trekull	6,00
20	A	1800±60	80-390 AD	06.10.2005	HE	T-18110	Trekull	6,20
21	A	1470±60	430-670 AD	10.10.2005	KSE	T-18111	Trekull	2,30
22	A	1570±65	340-630 AD	29.09.2005	ADM	T-18117	Trekull	6,00
22	D	2795±110	1300-750 BC	03.10.2005	HE	T-18087	Bjørk, hass	0,80
22	Af	2190±50	390-110 BC	28.09.2005	ADM	T-18113	Trekull	4,80
22	Ah	2940±85	1390-920 BC	28.09.2005	ADM	T-18114	Trekull	6,30
22	Am	2560±110	910-440 BC	26.09.2005	VL	T-18112	Trekull	4,40
22	Bb	2385±60	760-370 BC	29.09.2005	HE	T-18116	Trekull	5,20
22	Bc	2890±95	1400-800 BC	29.09.2005	ADM	T-18115	Trekull	1,80
22	Bk	3270±85	1760-1380 BC	03.10.2005	HE	T-18088	Bjørk, hass	7,40
22	Bp	1960±85	180 BC-240 AD	05.10.2005	KF/VL	T-18119	Trekull	4,50
22	By, lag 4	3165±110	1750-1100 BC	22.09.2005	VL	T-18084	Bjørk, hass	1,30
22	By, lag 6	2945±100	1420-910 BC	22.09.2005	VL	T-18085	Bjørk, hass	3,10
22	By, lag 7	2920±110	1450-800 BC	22.09.2005	VL	T-18086	Bjørk, hass	5,10
22	Cc	1990±80	200 BC-220 AD	04.10.2005	HE	T-18118	Trekull	5,30
26	A	235±85	1480-1960 AD	10.10.2005	ADM	T-18131	Trekull	3,60
32	A	120±40	1670-1950 AD	21.10.2005	HE	T-18120	Trekull	6,00
32	B	2480±85	800-400 BC	21.10.2005	HE	T-18121	Trekull	5,00
34	B	320±50	1450-1660 AD	28.10.2005	DEO	T-18129	Trekull	6,00
37	L	180±90	1520-1960 AD	17.10.2005	KSE	T-18123	Trekull	1,90
38	C	1330±105	530-980 AD		AKJ	T-18122	Trekull	1,00
45	A	1540±75	380-660 AD	29.09.2005	KSE	T-18124	Trekull	5,30

47	C	1750±80	70-530 AD	31.10.2005	AKJ	T-18128	Trekull	4,30
49	A	2075±80	360 BC-80 AD	31.10.2005	AKJ	T-18127	Trekull	2,40
49	E	2355±65	800-200 BC	26.10.2005	AKJ	T-18125	Trekull	4,40
49	G	2425±80	780-380 BC	27.10.2005	AKJ	T-18126	Trekull	5,20
49	K	2980±85	1420-970 BC	27.10.2005	AKJ	T-18089	Bjork, hass	4,60
51	Ft	1680±80	130-550 AD	10.05.2006	CG	T-18503	Trekull	2,10
51	Go	1925±105	200 BC-350 AD	12.05.2006		T-18505	Trekull	0,80
51	Gv	1260±30	660-870 AD	12.05.2006	KD	Tua-6093	Eik	
51	Gw	2085±105	200 BC - 150 AD	10.05.2006	KD	T-18504	Trekull	0,90
53	B	1870±65	AD-330 AD	01.11.2005	KSE	T-18130	Trekull	3,60
56	A	1689±80	130-540 AD	20.06.2006	KF	T-18522	Trekull	1,80
56	B	1600±95	240-640 AD	20.06.2006	KF	T-18523	Trekull	2,60
56	F	1705±80	130-540 AD	20.06.2006	KF	T-18524	Trekull	1,60
56	L	1750±80	70-530 AD	20.06.2006	KF	T-18525	Trekull	5,20
60	A	1575±30	410-560 AD	30.05.2006	DEFO	Tua-6121	Trekull	
62	A	3020±100	1500-950 BC	30.05.2006	DEFO	T-18515	Trekull	0,80
64	Avskrevet	245±30	1520-1960 AD	28.04.2006	VL	Tua-6090	Bjork	
64	A	2160±30	360-100 BC			Tua-6212	Trekull	
64	B	60±45	1680-1960 AD	28.04.2006	KSE	T-18488	Trekull	6,60
64	C	100±65	1660-1950 AD	28.04.2006	KSE	T-18489	Trekull	5,50
64	F	3145±105	1530-1100 BC	27.04.2006	KSE	T-18490	Trekull	0,90
65	A	270±75	1400-200 AD	26.04.2006	AKJ	T-18491	Trekull	1,80
65	B	3555±95	2030-1600 BC	27.04.2006	KSE	T-18492	Trekull	1,60
65	C	2625±110	1050-400 BC	27.04.2006	KSE	T-18493	Trekull	1,10
65	D	2135±70	380 BC-AD	26.04.2006	AKJ	T-18494	Trekull	4,30
65	E	755±30	1215-1285 AD	26.04.2006	KSE	Tua-6213	Trekull	
65	G	2790±35	1020-830 BC	28.04.2006	KSE	Tua-6214	Trekull	
68	A	305±30	1520-1650 AD		ADM	Tua-6120	Trekull	
68	A	330±30	1470-1650 AD		ADM	Tua-6122	Trekull	
69	A	305±55	1450-1800 AD		ADM	T-18516	Trekull	3,70
70	A	2025±70	210BC-130AD		ADM	T-18521	Trekull	3,90
75	B	4950±40	3900-3640 BC	08.06.2006	KF	Tua-6124	Trekull	3,90
76	B	2315±65	750-150 BC	09.06.2006	SH	T-18519	Trekull	2,10
77	A	2755±65	1060-790 BC	07.06.2006	DEFO	T-18520	Trekull	3,30
78	A	1595±80	250-620 AD	06.06.2006	DEFO	T-18518	Trekull	5,10
81	A	1430±50	530-680 AD	17.10.2006	VL	B-226225	Trekull	
81	B	2080±70	360-70 AD	17.10.2006	VL	B-226230	Trekull	

Funn Gulli-Langåker. Nummerert fra nord til sør

Nr	Lok	Kontekst	Hva
1	4	løs, sjakt 1.5	Flintavslag
2	4	løs, sjakt 1.6	Bryne
3	5	løs, sjakt 2.9	Keramikk
4	x	Gnr 42/1 Låne	brynefragment
5	9	løs, sjakt 2	brynefragment
6	10	Løs, sjakt 3.104	Slagg
7	11	struktur H	Brent bein
8	11	Løs, sjakt 15	brent bein
9	11	Struktur K	?
10	12	Struktur E	Keramikk
11	12	Struktur G	Keramikk
12	12	Struktur F	Keramikk
13	12	Struktur F	Keramikk
14	12	Struktur F	Keramikk
15	14	Struktur A	Brent bein
16	14	Struktur A	Dyretenner
17	14	Struktur A	bein
18	14	Struktur A	Jern (sverd?)
19	14	Struktur B	Ubrent bein
20	14	Struktur C og D	Brent bein
21	14	Struktur E	Mettal
22	14	Struktur E	Brent bein
23	14	Struktur E	Mettal
24	14	Struktur E	Brent bein
25	14	Struktur E	jernfragment
26	14	Struktur E	Brent bein
27	14	Løs, nær struktur F	Dyretenner
28	14	Løs, sjakt 24	Brent bein
29	14	Struktur F	slagg
30	14	Struktur F	To fragmenter av slipeplate
31	14	Struktur F	Brent bein
32	14	Struktur G	Slagg
33	14	Struktur H	bein
34	22	Løs, sjakt 4.7	keramikk
35	22	Struktur I	leirkiling med stolpeavtrykk
36	22	Struktur K	Keramikk
37	22	Struktur K	Keramikk
38	22	Struktur N	Keramikk
39	22	Struktur Af	lidslagningsflint
40	22	Struktur Bv	Brent bein

41	25	4 prøvestikk	Stikk A
			20-30 cm
			1 Fragment av rhyolitt, med retusi. Største mål 2,1 cm
			1 avslag av rhyolitt. Største mål 1,7 cm
			Stikk B, foto nest øverst
			20-30 cm
			1 avslag av brent flint med cortex. Største mål 1,4 cm
			1 avslag
			Stikk C, foto nederst og nest nederst
			20 cm
			2 avslag
			Stikk D, foto nederst og nest nederst
			10 cm
			1 fragment av flint med cortex. Største mål 1,5 cm
42	30	1 prøvestikk	Stikk A
			20-30 cm
			1 Splint
			1a vslag
43	33	løsfunn, åker	Fragment av bryne
44	34	Løsfunn	Steinøks
45	34	Struktur A	Keramikk
46	35	1re prøvestikk	Stikk A
			1 rundkjørne, største mål 2,2 cm
			1 avslag av flint, største mål 1,6 cm
			1 splint av flint, største mål 0,8 cm
			Stikk B
			1 avslag av grå flint med l 1,4 cm og største bredde 0,6 cm
			Stikk C
			1 fragment m cortex, største mål 1,4 cm
47	49	Struktur G	keramikk
48	49	Struktur I	Halvdel av spinnehjul
49	51	Struktur Gr	Flintavslag med bruksretusj
50	56	Struktur K	keramikk
51	56	Struktur K	Brent bein
52	56	Struktur I	Flintavslag med bruksretusj
53	62	Løsfunn	Flintflekke
54	79	Prøvestikk A	Stikk A
			10 cm
			1 brent avslag
			Ikke relatert til lokaliteter
			55 Sorby? Ukjent
56	Bø	Ingen struktur	Keramikkbit (del av hank)
57	x	x	Animalt brent bein Ildflint?

Figurer

<i>Figur 1: Ansatte ved E18-registreringene 2005-2006</i>	S. 7
<i>Figur 2: Oversikt over parsellene som skal registreres</i>	S. 8
<i>Figur 3: Parsellene Sky-Nøklegård og Nøklegård-Langgangen</i>	S. 9
<i>Figur 4: Parsellen Gulli-Langåker</i>	S. 10
<i>Figur 5: To landskap. Parti ved mellom-Borge og Oserød (område 2) og parti ved Pauler (område 5)</i>	S. 12
<i>Figur 6: Vestfold. Kart fra Google Earth</i>	S. 13
<i>Figur 7: Isens utbredelse for 10000–11000 år siden. Sørensen 1979</i>	S. 14
<i>Figur 8: Kystlinje og landskap i søndre Vestfold i steinalderen</i>	S.15
<i>Figur 9. Parti av Raveien med graver/gravfelt og gårdsgrenser</i>	S. 17
<i>Figur 10. Parti av Raveien ved Klinestad, gnr. 15, Sandefjord, 1811. Grevskaopsoppmålingene 9D1-5</i>	S. 17
<i>Figur 11. Anton Wilhelm Brøgger (1884–1951). Foto fra Norsk arkeologisk leksikon</i>	S. 19
<i>Figur 12. Kart som viser veier og gårder i midtre Vestfold omkring 1930. Fra Institutt for sammenlignende kulturforskning, Riksarkivet, PA 2424-d131</i>	S. 20
<i>Figur 13. Automatisk fredede kulturminner i undersøkelsesområdet, før våre registreringer. Gulli-Langåker</i>	S. 21
<i>Figur 14. Utskiftningskart for Borge søndre 1874 (tegnet i 1:4000). Jv. kat. Vestfold 18</i>	S. 22
<i>Figur 15. Sjaktene ved Bakke sett fra luften</i>	S. 23
<i>Figur 16: Maskinell søkesjaktning ved Østre Borge.</i>	S. 25
<i>Figur 17: Strandlinjekurve for Larviksområdet. Bearbeidet etter Henningsmoen 1978</i>	S. 26
<i>Figur 18: Korrigerert strandlinjeforskyvningskurve utarbeidet av KHM ved Per Persson</i>	S. 27
<i>Figur 19. Raet er et dominerende landskapstrekk i Vestfold. Her fra et parti ved Undelstvedt</i>	S. 28
<i>Figur 20. Odegården Hanaland i Time på Jæren. Foto: Mybre 2002, tegning: Mybre 1972.</i>	S. 29
<i>Figur 22: Oversikt over lokalitetene</i>	S. 33
<i>Figur 23: Et fåtall av gravminnene er godt bevart. Bildet viser gravhaugen lokalitet 15, som er i god stand</i>	S. 35
<i>Figur 24: Kokeproper er lett gjenkjennelige under registrering. Fra lokalitet 80</i>	S. 37
<i>Figur 25: Steinalderlokalitetene ligger gjerne på tørre flater. Lokalitet 79</i>	S. 38
<i>Figur 26. Lokalitetenes størrelse. Kartet til høyre viser lokalitetenes beliggenhet på matrikelgårder</i>	S. 39
<i>Figur 27: Kart over Ås. Utsnitt av kart over Jarlsberg hovedgård 1811, utlånt fra Jarlsberg gårdsarkiv</i>	S. 40
<i>Figur 28: Lokalitet 9 på Jarlsberg. Fotgrøften ligger under hvit duk øverst i sjakten til høyre</i>	S. 43
<i>Figur 29: Åmot ca 1930</i>	S. 47
<i>Figur 34: Gårdsstrukturen på Undelstvedt i 1902, med de ulike eierne.</i>	S. 51
<i>Figur 31: Tunet på Undelstvedt.</i>	S. 52
<i>Figur 32: Sjakting ved Rørkoll</i>	S. 53
<i>Figur 33: Tunet på Rørkoll</i>	S. 53
<i>Figur 34: Dr. Tatyana Smekalovas geomagnetiske målinger på Søndre Fevang, lokalitet 56</i>	S. 60
<i>Figur 35: Grensskapskart over Fevanggrenda, 1811-1817</i>	S. 61
<i>Figur 36: Hundstok, Grevskaopskartet 1811-1817</i>	S. 63
<i>Figur 37: Traseen Klinestad-Solberg, kart 1825</i>	S. 66
<i>Figur 38: Dr. Tatyana Smekalovas undersøkelser</i>	S. 67
<i>Figur 39: Lokalitet 4, Fadum - i konflikt</i>	S. 70
<i>Figur 40: Lokalitet 8, Jarlsberg - i konflikt</i>	S. 70
<i>Figur 41: Lokalitet 22, Østre Borge - i konflikt</i>	S. 71
<i>Figur 42: Lokalitet 33, Ramsum - i konflikt</i>	S. 71
<i>Figur 43: Lokalitet 40, Undelstvedt - i fare for konflikt</i>	S. 72
<i>Figur 44: Lokalitet 53, Nordre Fevang - i konflikt</i>	S. 72
<i>Figur 45: Lokalitet 65, Klinestad - i konflikt</i>	S. 73

Figur 46: Lokalitet 68, Hundstok - i fare for konflikt	S. 73
Figur 47: Lokalitet 78, Solberg - i konflikt	S. 74
Figur 48: To alternative traseer for Kongeveien. Fra Riksarkivets kartsamling, DK 202	S. 76
Figur 49: Oversikt over lokalitetene på parsellen Sky-Nøklegård	S. 77
Figur 50: Området som er arkeologisk undersøkt, inkludert anleggsveier og massedeponier	S. 78
Figur 51: Oversikt over matrikkelgåedene på parsellen Sky-Nøklegård	S. 79
Figur 52: Utsnitt fra Porteføljekart 9C4 (tegnet 1:20000)	S. 79
Figur 53: Vibeke Lia, Dag Erik Olsen og Kristin Fjelberg i felt	S. 80
Figur 54: Steinalderlokalitetene ved Sky, Pauler og Bakke sett i forhold til 100-meters koten	S. 82
Figur 55: Punktum mellom tallene angir stedet hvorfra trekullprøvene ble tatt	S. 83
Figur 56: Oversikt over sjaktene ved Sky og Bakke	S. 84
Figur 57: Sjakter og profiltegninger ved Sky som viser rydning- og dyrkingslag hvor det ble tatt ut trekullprøver for datering	S. 84
Figur 58: Lokalitetenes beliggenhet i forhold til tiltaket	S. 85
Figur 59: Lokalitetene i konflikt	S. 86-87
Figur 60: De tre alternativene for traséen med de registrerte steinalderlokalitetene	S. 89
Figur 61 (til venstre) og 66 (til høyre). Landskapet rundt Eidangerfjorden ved 50 og 100 m høyere vannstand enn dagens.	S. 91
Figur 62: Søndre/midtre og nordre traséalternativ	S. 92
Figur 63: Alle lokalitetene i forhold til 50 meterskoten	S. 93
Figur 64: 3D-modell, Nøklegårdsområdet	S. 94
Figur 65: Lokalitetene i forhold til tiltaket	S. 95

Tabeller

Tabell 1. Gårder og områder som blir berørt av de arkeologiske registreringene i 2005/2006	S. 11
Tabell 2: Tabellen på denne og neste side viser lokalitetene ordnet etter graden av konflikt med planområdet	S. 68
Tabell 3. Steinalderboplassene på parsellen Sky-Nøklegård, inkludert tidligere registreringer og eldre jernalders heller fra Pauler. Bokstavene i parentes bak lokalitetene 20-22 henviser til nummerering i grunnlagsdokumentasjonen	S. 81
Tabell 4. C14-prøver fra fire dyrkingsprofiler på Sky, samt helleren på Pauler	S. 83
Tabell 5. Steinalderlokalitetene på Nøklegård-Langangen	S. 93

Litteratur

- Altenberg, Karin 2003: *Experiencing Landscapes A Study of Space and Identity in Three Marginal Areas of Medieval Britain and Scandinavia*, Lund Studies in Medieval Archaeology Nr 31, Almqvist & Wiksell International, Stockholm 2003.
- Andersen, Sveinung B. Andersen 2005. Paleolitikum. I: *Norsk arkeologisk leksikon*, 286f. Oslo.
- Brøgger, Anton Wilhelm 1943. Forord. I Vestfolds oldtidsminner. *Arkeologiske landskapsundersøkelser i Norge II*. Oslo.
- Dahle, K. 2005. *Norm og praksis. Bruk og forvaltning av utmark i midtre Romsdal i et langtidsperspektiv*. Upublisert hovedfagsoppgave i arkeologi. Universitetet i Bergen.
- Daugstad, K. 2000. *Mellom romantikk og realisme. Om seterbruket som ideal og realitet*. Rapport nr 16/99. Senter for bygdeforskning.
- DN = *Diplomatarium Norvegicum. Oldbreve, til kundskab om Norges indre og ydre forhold, sprog slægter, sæder, lov givning og rettergang i middelalderen*. Samlede og udgivne av C. R. Unger og H. J. Huitfeldt-Kaas. Tolvte samling. Christiania 1888-.
- Dørum, Knut 2004: *Romerike og riksintegreringen : integreringen av Romerike i det norske rikskongedømmet i perioden ca. 1000-1350*, Acta Humaniora 183, Universitetet i Oslo.
- Eriksson, Jan E. G. 1993. Tønsberg og omlandet – Olavsklosterets økonomiske grunnlag i Vestfold. I: *Seminarret "Kloster og by" 11.-13. november 1992 : omkring Olavsklosteret, premonstratenserordenen og klostervesenet i middelalderen* (red. Jan E.G. Eriksson og Kari Schei), 94–111. Tønsberg.
- F = *Frostatingslova*. Norrøne Bokverk. Oversatt av J. R. Hagland og J. Sandnes. Oslo 1994.
- Fasteland, Arthur 2000. Arkeologisk registreringsarbeid gjennom skiftande tider. *Arkeo* 2000, 10–17. Bergen.
- G = *Gulatinglovi*. Norrøne bokverk. Oversatt av K. Robberstad. Oslo 1969.
- Grendahl, Torleif 1959. *Jordskifteverket gjennom 100 år – 1859–1958*. Oslo.
- Grieg 1943. Innledning. I Vestfolds oldtidsminner. *Arkeologiske landskapsundersøkelser i Norge II*, 1–65. Oslo.
- Gustafson, L. 2005. Kokegroper i utmark, i Heibreen, T., L. Gustafson og J. Martens (red.) *De Gåtefulle kokegroper*. Artikkelsamling fra kokegropseminaret 31. november 2001. *Varia* 58, 207-222. Kulturhistorisk museum, Oslo.
- Hagen, Anders 1953. *Studier i jernalderens gårdsamfunn. Universitetets oldsaksamlings skrifter* 4. Oslo.
- Hansen, Birgitte Borby. Kogestensgruber - almindelige men mystiske, I: *Liv og Levn* 18, 2004.
- Hatt, Gudmund 1937: *Landbrug i Danmarks oldtid*. København.
- Helland, Amund 1914. *Jarlsberg og Larvik amt*, bd. 7 i serien Norges land og folk : topografisk-statistisk beskrevet : topografisk-statistiskbeskrivelse over.
- Henningsmoen, Kari E. 1979: En karbon-datert strandforykningskurve fra søndre Vestfold. I: *Fortiden i søkelyset. 14C datering gjennom 25 år*. Red. R. Nydal, S. Westin, H. Ulf og S. Gulliksen, s. 239-247. Laboratoriet for Radiologisk Datering. Trondheim.
- Henriksen, Ronny 1994: *Gårds- og boeingsutvikling i Sørvest- og Øst-Norge : funksjonalisme og modellbruk i norsk arkeologisk gårdsforskning*, Upublisert hovedoppgave i arkeologi, Universitetet i Oslo.
- *Historia de profecione Danorum in Hierosolyman = Jorsals-ferda åt danene*, oversatt fra latin ved Bjarne Svare, 1934. *Norrøne Bokverk* nr. 31. Oslo.
- Hkr = *Heimskringla*, utgave Kongesagaer / Snorre Sturluson, oversatt av Anne Holtmark og Didrik Arup Seip (1979), Norges kongesagaer 1–2. Oslo.
- Holm, Ingunn 1995. *Trekk ved Vardals agrare historie*. *Varia* 31. Oslo.

- Holm, I. 2004. *Forvaltning av agrare kulturminner i utmark*. Upublisert doktorgradsavhandling i arkeologi, Universitetet i Bergen.
- Holme, Jørn 2001. *Kulturminnevern – lov, forvaltning, håndhevelse. Økokrims skrifterserie 12*. Oslo.
- Høglin, S. 1984. *Rapport frå de kulturgeografiske undersøkingarna på Hordalsåsen, Vestfold. Undersøkingar inngående i E18-prosjektet*. Upublisert rapport.
- Iversen, Frode 1999: *Var middelalderenes lendmannsgårder kjerne i eldre godssamlinger? En analyse av romlig organisering av graver og eiendomstruktur i Hordaland og Sogn og Fjordane*. Arkeologiske avhandlinger og rapporter fra Universitetet i Bergen nr. 4.
- Iversen, Frode 2004: *Eiendom, makt og statsdannelse. Kongsgårder og gods i Hordaland i yngre jernalder og middelalder*. Upublisert doktorgradsavhandling i arkeologi, Universitetet i Bergen.
- Iversen, Tore, 1995. Fremveksten av det norske leilendingsvesenet i middelalderen – en forklaringsskisse. I: *Heimen, bd. 32*. 1995.
- Iversen, Tore 1996. Jordleie, patroner og klienter før høymiddelalderen leilendingsvesen i Norge I , *bd 33 1996*, 147-156
- Iversen, Tore 1997; *Trelldommen: Norsk slaveri i middelalderen*, Skrifter, Historisk institutt, Universitetet i Bergen
- Jerpåsen, Gro B, et al. 1997. *Historiske kart og kulturminnevern – en metode for landskapsanalyse* (red. Gro Jerpåsen, May-Liss Bøe Sollund og Mats Widgren). *NIKU fagrapport 003*. Oslo.
- Johnsen, Oscar Albert. 1929. *Middelalderen. Tønsberg historie 1*. Oslo.
- Julshamn, Linda 1998: *Havrå - fra fjorden til fjellet - en arkeologisk punktundersøkelse av gården Havrå, Osterøy, Hordaland*. Upublisert hovedfagsoppgave i arkeologi. Universitetet i Bergen.
- Keller, Christian 1986. E-18 prosjektet i Vestfold 1983–1986. Upublisert manuskript i Topografisk arkiv, KHM, Oslo.
- Klüver, Lorentz Diderik 1823 (1967). ”Antikvariske lagttagelser” 1823. I Vestfold-Minne årbok 1967, 28–44. Tønsberg.
- Kraft, Jens 1822. *Topographisk-statistisk Beskrivelse over Jarlsbergs og Laurvigs Amt*. Christiania.
- Kristensen, M. Og Aase B. 1995: *Veger over en fylkesgrense. Historisk oversikt over vegger og samferdsel mellom Telemark*. Statens Vegvesen. Tønsberg.
- Lunden, Kåre 1995: *Norge under Sverreætten : 1177-1319 : høymiddelalder*, b.3 i Norges Historie, red. Knut Mykland, Cappelen, Oslo.
- Matsumoto, Mieko 2004: Austein og Melau. Tidligmesolittiske boplasser i Vestfold. I: *Viking 2004*, 49-68. Oslo.
- Mikkelsen, Egil 1986: *Fra jeger til bonde - utviklingen av jordbrukssamfunn i Telemark i steinalder og bronsealder*. Doktoravhandling, Universitetet i Oslo.
- Myhre, Bjørn 1972: *Funn, fornminner og ødegårder : Jernalderens bosetning i Høyland fjellbygd*, Stavanger Museums skrifter nr. 7.
- Myhre, Bjørn 2002: *Jorda blir levevei : 4000 f.Kr.-1350 e.Kr.* Bjørn Myhre & Ingvild Øye (red.), Samlaget, Oslo.
- Møhl, U. 1971. Fangstydrene ved de danske strande. *KUML 1970*.
- NF = Nicolaysen, Nicolay 1866. *Norske fornlevninger. En oplysende fortegnelse over Norges fortidslevninger ældre end reformationen og henførte til hver sit sted*. Kristiania.
- NG = *Norske Gaardnavne*, I-XVIII. O. Rygh o.fl. Kra. 1897 ff.
- Nilsson, Jens 1593: *Biskop i Oslo Jens Nielsens Itinerarium fra Oslo til Fritzø Aar 1593*, Manuskript. Muligens en avskrift fra 1600-tallet. Tittelbladets tekst med annen håndskrift enn dokumentets. Utg. i Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs skrifter i det 19. Aarhundrede, bind 4 hefte 2 s. 228-250.
- NRR = *Norske Rigs-registranter* (utg. av C.C.A. Lange m.fl. IV). Christiania 1861-1891.
- Olsen, Magnus 1926: *Ættegård og helligdom : Norske stedsnavn sosialt og religionshistorisk belyst*. Instituttet for

sammenlignende kulturforskning Serie A: Forelesninger 9a, Aschehoug, Oslo.

- Pedersen, Ellen Anne, udat. *Utkast til kompendiet for prosjektet E18 Vestfold*. Upublisert manuskript i Topografisk arkiv, KHM, Oslo.
- Pedersen, E.A. 1990. Rydningsrøysfelt og gravminner – spor av eldre bosetningsstrukturer på Østlandet. *Viking, tidskrift for norrøn arkeologi, bd LIII*. Norsk Arkeologisk Selskap, 50-66. Oslo.
- Pedersen, Ellen Anne 1999: Transformations to sedentary farming in eastern Norway: AD 100 or 1000 BC? Settlement and Landscape Proceedings of a conference in Århus, Denmark, May 4-7 1998, Charlotte Fabech & Jytte Ringtved (red.), Jutland Archaeological Society, Gylling 1999.
- Pedersen, Ellen Anne, Widgren, Mats, Welinder, Stig 2004: *Det svenska jordbrukets historia. [Bd 1], Jordbrukets första femtusen år : [4000 f.Kr.-1000 e.Kr.]*, vetenskaplig huvudredaktör: Janken Myrdal. Natur och kultur/LT i samarbete med Nordiska museet och Stift. Lagersberg, 2004.
- RB = Røde bok. *Biskop Eysteins Jordebog (Den røde Bog) : Fortegnelse over det geistlige Gods i Oslo Bispedømme omkring Aar 1400. Det norske historiske Kildeskriftfond 10* (utgitt ved H.J. Huitfeldt 1879). Christiania.
- Røgeberg, Kristin M. 2005. Akershus stiftsamt, Buskerud, Vestfold, Telemark. *Norge i 1743. Innberetninger som svar på 43 spørsmål fra Danske Kanselli 3*. Riksarkivet, Oslo.
- Skre, Dagfinn 1998: *Herredømmet Bosetning og besittelse på Romerike 200-1350 e.Kr. Acta Humaniora 32*, Oslo.
- Skre, Dagfinn 1999: Eiendom og hierarki i det før og tidlig-statlige norske samfunnet. *Heimen*, nr. 2, bd 36 1999, Trondheim.
- Skre, Dagfinn 2001: *The Kaupang Excavation Project. Annual Report 2001*. University of Oslo.
- Sollund, May-Liss Bøe 1996. Åsrøyser – gravminner fra bronsealderen? En analyse av åsrøysene i Vestfold. *Varia 34*. Oslo.
- Sondbø, L. 1984. Arkeologiske funn, geologi og jordsmonn på Hørdalsåsen. Upublisert rapport.
- Sandnes, Jørn 2000: Stadir-forskning og stadir-navn i Norge, I: *Namn och Bygd 2000*, 53-67.
- Smekalova, Voss og Smekalov 2005: *Magnetic Survey for Archaeology - 10 years of using the overhauser GSM - 19 gradiometer*, St. Petersburg, Publishing House of polytechnic University.
- Smekalova, Tatiana 2006. *Rapport for magnetisk undersøkelse, E18-registreringene 2006*, Vestfold Fylkeskommune.
- Stabell, Bjørg 1982: *The response of diatom floras during late quaternary shore line displacement in southern and western Norway*. Dr. Scient. Thesis 1982, Department of Geology, University of Oslo.
- Stylegar, Frans-Arne 1999a. *Kulturminnevern og miljøkriminalitet*, Vest-Agder fylkeskommune, NSK-avdelingen og Landsdelspolitimesteren for Agder/Rogaland, Kristiansand.
- Stylegar, Frans-Arne 1999b. *Spangereid : en sørlandsk saga*, Lindesnes kommune.
- Sølvberg, Ingvild Øye 1976: *Driftsmåter i vestnorsk jordbruk ca 600-1350. Skrifter utgitt av Norsk agrarhistorisk forskergruppe 4*. Bergen / Oslo / Tromsø.
- Sørensen, Rolf 1979: Late Weichselian deglaciation in the Oslofjord area, south Norway. *Boreas 8*, 241-246.
- Trøim, Isa et al. 1994: *Skinner og minner. Modernisering av Vestfoldbanen. Konsekvenser for kulturetminnene. Delrapport for strekningen Larvik Eidanger*. Ku Rosland Arkitektkontor. Manuskript Vestfold Fylkeskommune.
- Waraas, Tor Arne 2001. *Vestlandet i tidleg Preboreal tid : Fosna, Ahrensburg eller vestnorsk tidlegmesolitikum?* Upub. hovedfagsoppgave i arkeologi, Universitetet i Bergen.
- Wasberg, Gunnar Christie 1970. *Brunlanes. En bygdebok. Bind 1. Bygdehistorie*. Larvik.
- Wienberg, Jes 1991. Middelalderens Tønsberg, kirken og omlandet. I: *Vestfoldminne 1991*. Tønsberg, 12–23. Tønsberg.
- Østmo, Einar 1991: Gård og boplass i østnorsk oldtid og middelalder Aktuelle oppgaver for forskning og forvaltning, *Varia 22*, Universitetets oldsakssamlings skrifter, Oslo 1991.
- Østmo, Einar 2005. Vestfold. I: *Norsk arkeologisk leksikon*, 439ff. Oslo.

ISBN 978-82-990586-6-7